

**ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ**

Αρ. Φύλλου 167

23 Ιουλίου 2013

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 4172

Φορολογία εισοδήματος, επείγοντα μέτρα εφαρμογής του Ν . 4046/2012, του Ν . 4093/2012 και του Ν. 4127/2013 και άλλες διατάξεις.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟ

ΚΩΔΙΚΑΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1

Πεδίο Εφαρμογής

1. Ο Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος (Κ.Φ.Ε.) ρυθμίζει τη φορολογία του εισοδήματος:

- α) των φυσικών προσώπων,
- β) των νομικών προσώπων και των κάθε είδους νομικών οντοτήτων.

2. Ο Κ.Φ.Ε. ρυθμίζει τον τρόπο φορολόγησης για τις κατηγορίες εισοδημάτων, όπως ορίζονται στον Κ.Φ.Ε., καθώς και τον τρόπο απόδοσης των φόρων με την υποβολή της δήλωσης, την προκαταβολή του φόρου και την παρακράτησή του.

Άρθρο 2

Ορισμοί

Οι όροι που χρησιμοποιούνται για τους σκοπούς του Κ.Φ.Ε. έχουν την έννοια που προβλέπει η κείμενη νομοθεσία, εκτός εάν ο Κ.Φ.Ε. ορίζει διαφορετικά.

Για τους σκοπούς του παρόντος νοούνται ως:

- α) «φορολογούμενος»: κάθε πρόσωπο που υπόκειται σε φόρο εισοδήματος, σύμφωνα με τον Κ.Φ.Ε.,
- β) «πρόσωπο»: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή κάθε είδους νομική οντότητα,
- γ) «νομικό πρόσωπο»: κάθε επιχείρηση ή εταιρεία με νομική προσωπικότητα ή ένωση επιχειρήσεων ή εταιρειών με νομική προσωπικότητα,
- δ) «νομική οντότητα»: κάθε μόνιμο εταρική ή μη οργάνωση και κερδοσκοπικού ή μη χαρακτήρα που δεν είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο, όπως ιδίως συνεταιρισμός, οργανισμός, υπεράκτια ή εξωχώρια εταιρεία, κάθε μορφής εταιρεία ιδιωτικών επενδύσεων, κάθε μορφής καταπίστευμα ή εμπίστευμα ή οποιοδήποτε μόνιμο παρόμοιας φύσης, κάθε μορφής ίδρυμα ή σωματείο ή οποιοδήποτε μόνιμο παρόμοιας φύσης, κάθε μορφή προσωπικής επιχείρησης ή οποιαδήποτε οντότητα προσωπικού χαρακτήρα, κάθε μορφής κοινή επιχείρηση, κάθε μορφής εταιρείας διαχείρισης κεφαλαίου ή περιουσίας ή διαθήκης ή κληρονομιάς ή κληροδοσίας ή δωρεάς, κάθε φύσης κοινοπραξία, κάθε μορφής εταιρεία αστικού δικαίου, συμμετοχικές ή αφανείς εταιρείες, κοινωνίες αστικού δικαίου,¹
- ε) «υπόχρεος σε παρακράτηση»: κάθε πρόσωπο που υποχρεούται σε παρακράτηση φόρου στην πηγή, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Φ.Ε.,
- στ) «συγγενικό πρόσωπο»: ο/η σύζυγος και οι ανιόντες ή κατιόντες σε ευθεία γραμμή,
- ζ) «συνδεδεμένο πρόσωπο»: κάθε πρόσωπο, το οποίο συμμετέχει άμεσα ή έμμεσα στη διοίκηση, τον έλεγχο ή το κεφάλαιο άλλου προσώπου, το

---

¹[Αφαίρεση 4223/2013, Άρθρο 21](#)

οποίο είναι συγγενικό πρόσωπο ή με το οποίο συνδέεται. Ειδικότερα, τα ακόλουθα πρόσωπα θεωρούνται συνδεδεμένα πρόσωπα:

- αα) κάθε πρόσωπο που κατέχει άμεσα ή έμμεσα μετοχές, μερίδια ή συμμετοχή στο κεφάλαιο τουλάχιστον τριάντα τρία τοις εκατό (33%), βάσει αξίας ή αριθμού, ή δικαιώματα σε κέρδη ή δικαιώματα ψήφου,
- ββ) δύο ή περισσότερα πρόσωπα, εάν κάποιος πρόσωπο κατέχει άμεσα ή έμμεσα μετοχές, μερίδια δικαιώματα ψήφου ή συμμετοχής στο κεφάλαιο τουλάχιστον τριάντα τρία τοις εκατό (33%), βάσει αξίας ή αριθμού, ή δικαιώματα σε κέρδη ή δικαιώματα ψήφου,
- γγ) κάθε πρόσωπο με το οποίο υπάρχει σχέση άμεσης

ή έμμεσης ουσιώδους διοικητικής εξάρτησης ή ελέγχου ή ασκεί καθοριστική επιρροή ή έχει τη δυνατότητα άσκησης καθοριστικής επιρροής άλλου προσώπου ή σε περίπτωση που και τα δύο πρόσωπα έχουν σχέση άμεσης ή έμμεσης ουσιώδους διοικητικής εξάρτησης ή ελέγχου ή δυνατότητα άσκησης καθοριστικής επιρροής από τρίτο πρόσωπο.

Άρθρο 3

Υποκείμενα του φόρου

- 1.** Ο φορολογούμενος που έχει τη φορολογική κατοικία του στην Ελλάδα υπόκειται σε φόρο για το φορολογητέο εισόδημά του που προκύπτει στην ημεδαπή και την αλλοδαπή, ήτοι το παγκόσμιο εισόδημά του που αποκτάται μέσα σε ορισμένο φορολογικό έτος. Κατ' εξαίρεση ο φορολογούμενος που είναι αλλοδαπό προσωπικό των εγκατεστημένων στην Ελλάδα γραφείων, σύμφωνα με τις διατάξεις του α.ν. 89/1967 (Α' 132), όπως ισχύει, υπόκειται σε φόρο στην Ελλάδα μόνο για το εισόδημα που προκύπτει στην Ελλάδα.
- 2.** Ο φορολογούμενος που δεν έχει τη φορολογική κατοικία του στην Ελλάδα υπόκειται σε φόρο για το φορολογητέο εισόδημά του που προκύπτει στην Ελλάδα και αποκτάται μέσα σε ορισμένο φορολογικό έτος.

Άρθρο 4

Φορολογική κατοικία

- 1.** Ένα φυσικό πρόσωπο είναι φορολογικός κάτοικος Ελλάδας, εφόσον:

- α) έχει στην Ελλάδα τη μόνιμη ή κύρια κατοικία του ή τη συνήθη διαμονή του ή το κέντρο των ζωτικών του συμφερόντων ήτοι τους προσωπικούς ή οικονομικούς ή κοινωνικούς δεσμούς του ή
- β) είναι προξενικός, διπλωματικός ή δημόσιος λειτουργός παρόμοιου καθεστώτος ή δημόσιος υπάλληλος που έχει την ελληνική ιθαγένεια και υπηρετεί στην αλλοδαπή.

2. Ένα φυσικό πρόσωπο που βρίσκεται στην Ελλάδα συνεχώς για χρονικό διάστημα που υπερβαίνει τις εκατόν ογδόντα τρεις (183) ημέρες, συμπεριλαμβανομένων και σύντομων διαστημάτων παραμονής στο εξωτερικό, είναι φορολογικός κάτοικος Ελλάδος από την πρώτη ημέρα παρουσίας του στην Ελλάδα. Το προηγούμενο εδάφιο δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση φυσικών προσώπων που βρίσκονται στην Ελλάδα αποκλειστικά για τουριστικούς, ιατρικούς, θεραπευτικούς ή παρόμοιους ιδιωτικούς σκοπούς και η παραμονή τους δεν υπερβαίνει τις τριακόσιες εξήντα πέντε (365) ημέρες, συμπεριλαμβανομένων και σύντομων διαστημάτων παραμονής στο εξωτερικό. Η παρούσα παράγραφος δεν αποκλείει την εφαρμογή της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου. ²

3. Ένα νομικό πρόσωπο ή μία νομική οντότητα είναι φορολογικός κάτοικος Ελλάδας για οποιοδήποτε φορολογικό έτος, εφόσον:

- α) συστάθηκε ή ιδρύθηκε, σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο,
- β) έχει την καταστατική έδρα του στην Ελλάδα ή
- γ) ο τόπος άσκησης πραγματικής διοίκησης είναι στην Ελλάδα οποιαδήποτε περίοδο στη διάρκεια του φορολογικού έτους.

4. Ο «τόπος άσκησης πραγματικής διοίκησης» είναι στην Ελλάδα με βάση τα πραγματικά περιστατικά και τις συνθήκες λαμβάνοντας υπόψη ιδίως τα εξής:

- α) τον τόπο άσκησης καθημερινής διοίκησης,
- β) τον τόπο λήψης στρατηγικών αποφάσεων,
- γ) τον τόπο ετήσιας γενικής συνέλευσης των μετόχων ή εταίρων,
- δ) τον τόπο τήρησης βιβλίων και στοιχείων,
- ε) τον τόπο συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου ή όποιου άλλου εκτελεστικού οργάνου διοίκησης,
- στ) την κατοικία των μελών του διοικητικού συμβουλίου ή όποιου άλλου εκτελεστικού οργάνου διοίκησης.

---

²[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 21](#)

Σε συνδυασμό με τη συνδρομή των παραπάνω περιστατικών και συνθηκών είναι δυνατόν να συνεκτιμάται και η κατοικία της πλειοψηφίας των μετόχων ή εταίρων.

Άρθρο 5

Εισόδημα που προκύπτει στην ημεδαπή

1. Εισόδημα που προκύπτει στην ημεδαπή είναι κάθε εισόδημα πηγής Ελλάδας και ιδίως: ³

- α) το εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις που παρέχεται στην ημεδαπή,
- β) το εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις που παρέχεται στην αλλοδαπή και πληρώνεται από το Ελληνικό Δημόσιο,
- γ) το εισόδημα από υπηρεσίες διοίκησης, συμβουλευτικές και τεχνικές που παρέχονται στην ημεδαπή, μέσω μόνιμης εγκατάστασης,
- δ) το εισόδημα από καλλιτεχνικές και αθλητικές δραστηριότητες που παρέχονται στην ημεδαπή,
- ε) το εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα που ασκείται στην ημεδαπή μέσω μόνιμης εγκατάστασης,
- στ) το εισόδημα από τη μεταβίβαση παγίων περιουσιακών στοιχείων από αλλοδαπό που ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα μέσω μόνιμης εγκατάστασης στην ημεδαπή,
- ζ) το εισόδημα από ακίνητη περιουσία και το εισόδημα από λοιπά δικαιώματα που προκύπτουν από την ακίνητη περιουσία, εφόσον τα ακίνητα βρίσκονται στην ημεδαπή,
- η) το εισόδημα από την πώληση ακίνητης περιουσίας, η οποία βρίσκεται στην ημεδαπή,
- θ) το εισόδημα από την πώληση ολόκληρης επιχείρησης, εταιρικών μεριδίων ή ποσοστών συμμετοχής, μετοχών, εισηγμένων ή μη ομολόγων και παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων, εφόσον ή οι παραπάνω τίτλοι έχουν εκδοθεί από ημεδαπή επιχείρηση,
- ι) το εισόδημα από μερίσματα ή λοιπά διανεμόμενα ποσά από νομικό πρόσωπο που έχει τη φορολογική του κατοικία στην ημεδαπή,

---

³[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 21; Τροποποίηση 4254/2014, Άρθρο 1](#)

- ια) το εισόδημα από μερίσματα ή λοιπά διανεμόμενα ποσά από τις νομικές οντότητες που έχουν τη φορολογική τους κατοικία στην ημεδαπή,
  - ιβ) το εισόδημα από τόκους καταβληθέντες ή πιστωθέντες που οφείλονται από φορολογικό κάτοικο Ελλάδας ή αλλοδαπής μέσω μόνιμης εγκατάστασης στην ημεδαπή,
  - ιγ) το εισόδημα από δικαιώματα που πιστώνεται ή καταβάλλεται από φορολογικό κάτοικο ημεδαπής ή αλλοδαπής μέσω μόνιμης εγκατάστασης στην ημεδαπή.
- 2.** Ως εισόδημα, που προκύπτει στην αλλοδαπή, νοείται κάθε εισόδημα που δεν προκύπτει στην ημεδαπή, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 1.

Άρθρο 6

Μόνιμη εγκατάσταση

- 1.** «Μόνιμη εγκατάσταση» ορίζεται ο καθορισμένος τρόπος επιχειρηματικών δραστηριοτήτων μέσω του οποίου διεξάγονται εν όλω ή εν μέρει οι δραστηριότητες της επιχείρησης.
- 2.** Ο όρος «μόνιμη εγκατάσταση» περιλαμβάνει κυρίως:
- α) τόπο της διοίκησης,
  - β) υποκατάστημα,
  - γ) γραφείο,
  - δ) εργοστάσιο,
  - ε) εργαστήριο και
  - στ) ορυχείο, μεταλλείο, πηγή πετρελαίου ή αερίου, λατομείο ή οποιονδήποτε άλλο τόπο εξόρυξης φυσικών πόρων
- 3.** Το εργοτάξιο ή ένα έργο κατασκευής ή συναρμολόγησης ή δραστηριότητες επίβλεψης που συνδέονται με αυτά θεωρείται ότι συνιστά μόνιμη εγκατάσταση, μόνον εφόσον διαρκεί για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των τριών (3) μηνών.
- 4.** Ανεξάρτητα από τις παραπάνω διατάξεις του παρόντος άρθρου, ο όρος «μόνιμη εγκατάσταση» θεωρείται ότι δεν περιλαμβάνει:
- α) τη χρήση εγκαταστάσεων αποκλειστικά για το σκοπό της αποθήκευσης, έκθεσης ή παράδοσης των αγαθών ή εμπορευμάτων που ανήκουν στην επιχείρηση,

- β) τη διατήρηση αποθέματος αγαθών ή εμπορευμάτων που ανήκουν στην επιχείρηση αποκλειστικά με σκοπό την αποθήκευση, έκθεση ή παράδοση,
- γ) τη διατήρηση αποθέματος αγαθών ή εμπορευμάτων που ανήκουν στην επιχείρηση αποκλειστικά με σκοπό την επεξεργασία από άλλη επιχείρηση,
- δ) τη διατήρηση καθορισμένου τύπου επιχειρηματικών δραστηριοτήτων αποκλειστικά με σκοπό την αγορά αγαθών ή εμπορευμάτων ή τη συλλογή πληροφοριών για την επιχείρηση,
- ε) τη διατήρηση ενός καθορισμένου τύπου επιχειρηματικών δραστηριοτήτων αποκλειστικά με σκοπό τη διεξαγωγή για την επιχείρηση κάθε άλλης δραστηριότητας προπαρασκευαστικού ή βοηθητικού χαρακτήρα,
- στ) τη διατήρηση ενός καθορισμένου τύπου επιχειρηματικών δραστηριοτήτων αποκλειστικά με σκοπό το συνδυασμό εργασιών που αναφέρονται στις περιπτώσεις α΄ έως ε΄ της, εφόσον η συνολική δραστηριότητα του καθορισμένου τύπου επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που προκύπτει από τον εν λόγω συνδυασμό έχει προπαρασκευαστικό ή βοηθητικό χαρακτήρα.

5. Ανεξάρτητα από τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2, όταν ένα πρόσωπο, εκτός από τον ανεξάρτητο πράκτορα για τον οποίο εφαρμόζεται η παράγραφος 6, ενεργεί για λογαριασμό της επιχείρησης και έχει εξουσιοδότηση, την οποία ασκεί συνήθως στην ημεδαπή να συνάπτει συμφωνίες στο όνομα της επιχείρησης, τότε η επιχείρηση αυτή θεωρείται ότι έχει τη μόνιμη εγκατάστασή της στην Ελλάδα αναφορικά με τις δραστηριότητες που το πρόσωπο αυτό αναλαμβάνει για λογαριασμό της, εκτός αν οι δραστηριότητες του εν λόγω προσώπου περιορίζονται σε εκείνες που ορίζονται στην παράγραφο 4, οι οποίες έστω και αν ασκούνται μέσω ενός καθορισμένου τύπου επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, δεν καθιστούν τον τύπο αυτό μόνιμη εγκατάσταση κατά τις διατάξεις της παραγράφου αυτής.

6. Μία επιχείρηση δεν θεωρείται ότι έχει μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα αν η δραστηριότητά της περιορίζεται στη διεξαγωγή εργασιών μέσω μεσίτη, γενικού αντιπροσώπου με προμήθεια ή οποιουδήποτε άλλου ανεξάρτητου πράκτορα, εφόσον τα πρόσωπα αυτά ενεργούν στο πλαίσιο της συνήθους επιχειρηματικής τους δραστηριότητας.

7. Το γεγονός ότι μία επιχείρηση που είναι φορολογικός κάτοικος στην Ελλάδα ελέγχει ή ελέγχεται από μία άλλη επιχείρηση που είναι κάτοικος άλλου κράτους ή που διεξάγει εργασίες μέσω μόνιμης εγκατάστασης ή με

άλλον τρόπο σε αυτό το άλλο κράτος δεν καθιστά από μόνο του την πρώτη επιχείρηση μόνιμη εγκατάσταση της δεύτερης.

Άρθρο 7

Φορολογητέο εισόδημα

- 1.** Φορολογητέο εισόδημα είναι το εισόδημα που απομένει μετά την αφαίρεση των δαπανών που εκπίπτουν, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Φ.Ε. από το ακαθάριστο εισόδημα.
- 2.** Ο Κ.Φ.Ε. διακρίνει τις ακόλουθες κατηγορίες ακαθάριστων εισοδημάτων:
  - α) εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις,
  - β) εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα,
  - γ) εισόδημα από κεφάλαιο και
  - δ) εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου.

Άρθρο 8

Φορολογικό έτος

- 1.** Το φορολογικό έτος ταυτίζεται με το ημερολογιακό έτος. Για τα νομικά πρόσωπα ή τις νομικές οντότητες που τηρούν διπλογραφικά βιβλία το φορολογικό έτος μπορεί να λήγει στις 30 Ιουνίου. Σε καμία περίπτωση το φορολογικό έτος δεν μπορεί να υπερβαίνει τους δώδεκα (12) μήνες.
- 2.** Κατά παρέκκλιση της παραγράφου 1 ένα νομικό πρόσωπο ή μια νομική οντότητα που είναι φορολογικός κάτοικος στην ημεδαπή και ανήκει κατά ποσοστό που υπερβαίνει το πενήντα τοις εκατό (50%) σε αλλοδαπό νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα μπορεί να χρησιμοποιήσει ως φορολογικό έτος το φορολογικό έτος του αλλοδαπού νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας.
- 3.** Ο φόρος που επιβάλλεται, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος αφορά σε εισόδημα που αποκτήθηκε το αμέσως προηγούμενο φορολογικό έτος.
- 4.** Χρόνος κτήσης του εισοδήματος θεωρείται ο χρόνος που ο δικαιούχος απέκτησε το δικαίωμα είσπραξης του. Κατ' εξαίρεση, για τις ανείσπρακτες δεδουλευμένες αποδοχές που εισπράττει καθυστερημένα ο δικαιούχος εισοδήματος από μισθωτή εργασία και συντάξεις σε φορολογικό έτος μεταγενέστερο, χρόνος απόκτησης του εν λόγω εισοδήματος θεωρείται ο χρόνος που εισπράττονται, εφόσον αναγράφονται διακεκριμένα στην ετήσια βεβαίωση αποδοχών που χορηγείται στον δικαιούχο.

5. Σε περίπτωση που ο φορολογούμενος προβαίνει σε έναρξη ή παύση εργασιών ή δραστηριοτήτων στη διάρκεια του φορολογικού έτους, το πρώτο φορολογικό έτος λήγει στις 31 Δεκεμβρίου και το τελευταίο φορολογικό έτος αρχίζει την 1η Ιανουαρίου, με την επιφύλαξη του δευτέρου εδαφίου της παραγράφου 1.

Άρθρο 9

Πίστωση φόρου αλλοδαπής

1. Εάν κατά τη διάρκεια του φορολογικού έτους ένας φορολογούμενος που έχει φορολογική κατοικία στην Ελλάδα αποκτά εισόδημα στην αλλοδαπή, ο καταβλητέος φόρος εισοδήματος του εν λόγω φορολογούμενου, όσον αφορά στο εν λόγω εισόδημα, μειώνεται κατά το ποσό του φόρου που καταβλήθηκε στην αλλοδαπή για αυτό το εισόδημα. Η καταβολή του ποσού του φόρου στην αλλοδαπή αποδεικνύεται με τα σχετικά δικαιολογητικά έγγραφα, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας.

2. Η μείωση του φόρου εισοδήματος που προβλέπεται στην προηγούμενη παράγραφο δεν δύναται να υπερβαίνει το ποσό του φόρου που αναλογεί για το εισόδημα αυτό στην Ελλάδα.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 10

Αντικείμενο του φόρου εισοδήματος των φυσικών προσώπων

«Φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων» είναι ο φόρος που επιβάλλεται ετησίως στο εισόδημα που αποκτούν τα φυσικά πρόσωπα.

Άρθρο 11

Εξαρτώμενα μέλη

1. Ως «εξαρτώμενα μέλη» του φορολογούμενου, θεωρούνται:

α) ο (η) σύζυγος, εφόσον δεν έχει ίδια φορολογητέα εισοδήματα οποιασδήποτε πηγής, β) άγαμα τέκνα, εφόσον:

- είναι ανήλικα έως 18 ετών ή
- είναι ενήλικα έως 25 ετών και φοιτούν σε σχολές ή σχολεία ή ινστιτούτα επαγγελματικής εκπαίδευσης ή κατάρτισης της ημεδαπής ή αλλοδαπής ή
- είναι ενήλικα έως 25 ετών και είναι εγγεγραμμένα στα μητρώα ανέργων του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.) ή υπηρετούν τη στρατιωτική θητεία τους,

γ) τα παρακάτω φυσικά πρόσωπα με ποσοστό νοητικής ή σωματικής αναπηρίας τουλάχιστον 67%, εφόσον είναι άγαμα, διαζευγμένα ή σε χηρεία:

- τέκνα του φορολογούμενου,
- αδελφοί και αδελφές των δύο συζύγων.

δ) ανιόντες,

ε) ανήλικα ορφανά από πατέρα και μητέρα που έχουν έως τρίτου βαθμού συγγένεια με το φορολογούμενο ή τον/τη σύζυγο.

2. Τα φυσικά πρόσωπα που αναφέρονται στις περιπτώσεις β', δ' και ε' της παραγράφου 1 δεν θεωρούνται εξαρτώμενα μέλη, εάν το ετήσιο φορολογητέο εισόδημά τους υπερβαίνει το ποσό των τριών χιλιάδων (3.000) ευρώ και εφόσον συνοικούν με τον φορολογούμενο. Τα φυσικά πρόσωπα της περίπτωσης γ' της παραγράφου 1, δεν θεωρούνται εξαρτώμενα μέλη, εάν το ετήσιο εισόδημά τους υπερβαίνει το ποσό των έξι χιλιάδων (6.000) ευρώ. ⁴

3. Κατά την εφαρμογή της παραγράφου 2, δεν λαμβάνονται υπόψη οι παρακάτω κατηγορίες εισοδήματος:

α) διατροφή που καταβάλλεται στο ανήλικο τέκνο με δικαστική απόφαση ή με συμβολαιογραφική πράξη ή με ιδιωτικό έγγραφο,

---

⁴[Προσθήκη 4223/2013, Άρθρο 22](#)

β) εξωϊδρυματικό επίδομα ή προνοιακά επιδόματα αναπηρίας που χορηγούνται από το κράτος.

4. Το εισόδημα των ανήλικων τέκνων προστίθεται στα εισοδήματα και φορολογείται στο όνομα του γονέα που ασκεί τη γονική μέριμνα και σε κάθε περίπτωση στο όνομα του συζύγου, ο οποίος θεωρείται κατ' αρχήν υπόχρεος για την υποβολή της δήλωσης. Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου δεν εφαρμόζεται για τις ακόλουθες κατηγορίες εισοδημάτων σχετικά με τα οποία το ανήλικο τέκνο υπέχει δική του φορολογική υποχρέωση:

- α) το εισόδημα που αποκτά το ανήλικο από εργασιακή σχέση, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 12,
- β) συντάξεις που περιήλθαν στο ανήλικο τέκνο, λόγω θανάτου του πατέρα ή της μητέρας του.

Άρθρο 12

Εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις

1. Το ακαθάριστο εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις περιλαμβάνει τα πάσης φύσεως εισοδήματα σε χρήμα ή σε είδος που αποκτώνται στο πλαίσιο υφιστάμενης, παρελθούσας ή μελλοντικής εργασιακής σχέσης.

2. Για τους σκοπούς του Κ.Φ.Ε., εργασιακή σχέση υφίσταται όταν ένα φυσικό πρόσωπο παρέχει υπηρεσίες: ⁵

- α) στο πλαίσιο σύμβασης εργασίας, σύμφωνα με το εργατικό δίκαιο,
- β) βάσει σύμβασης, προφορικής ή έγγραφης, με την οποία το φυσικό πρόσωπο αποκτά σχέση εξαρτημένης εργασίας με άλλο πρόσωπο, το οποίο έχει το δικαίωμα να ορίζει και να ελέγχει τον τρόπο, το χρόνο και τον τόπο εκτέλεσης των υπηρεσιών,
- γ) οι οποίες ρυθμίζονται από τη νομοθεσία περί μισθολογίου και ειδικών μισθολογίων των υπαλλήλων και λειτουργών του Δημοσίου,
- δ) ως διευθυντής ή μέλος του ΔΣ εταιρείας ή κάθε άλλου νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας,
- ε) ως δικηγόρος έναντι πάγιας αντιμισθίας για την παροχή νομικών υπηρεσιών,

---

⁵[Τροποποίηση 4254/2014, Άρθρο 1](#)

στ) βάσει έγγραφων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών ή συμβάσεων έργου, με φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες τα οποία δεν υπερβαίνουν τα τρία (3) ή, εφόσον υπερβαίνουν τον αριθμό αυτόν, ποσοστό εβδομήντα πέντε τοις εκατό (75%) του ακαθάριστου εισοδήματος από επιχειρηματική δραστηριότητα προέρχεται από ένα (1) από τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες που λαμβάνουν τις εν λόγω υπηρεσίες και εφόσον δεν έχει την εμπορική ιδιότητα, ούτε διατηρεί επαγγελματική εγκατάσταση που είναι διαφορετική από την κατοικία του. Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση που ο φορολογούμενος αποκτά εισόδημα από μισθωτή εργασία, σύμφωνα με μία από τις περιπτώσεις α΄ έως ε΄ του παρόντος άρθρου. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα μπορούν να προβλέπονται περαιτέρω προϋποθέσεις και να καθορίζονται όλες οι αναγκαίες λεπτομέρειες για την εφαρμογή αυτής της περίπτωσης.

3. Ως ακαθάριστα εισοδήματα από μισθωτή εργασία και συντάξεις θεωρούνται τα εξής:

- α) ημερομίσθιο, μισθός, επίδομα αδείας, επίδομα ασθενείας, επίδομα εορτών, αποζημίωση μη ληφθείσας άδειας, αμοιβές, προμήθειες, επιμίσθια και φιλοδωρήματα,
- β) επιδόματα περιλαμβανομένων του επιδόματος κόστους διαβίωσης, του επιδόματος ενοικίου, της αποζημίωσης εξόδων φιλοξενίας ή ταξιδιού,
- γ) αποζημίωση εξόδων στα οποία έχει υποβληθεί ο εργαζόμενος ή συγγενικό πρόσωπο του εργαζομένου,
- δ) παροχή οποιασδήποτε μορφής που λαμβάνει ο εργαζόμενος πριν την έναρξη της εργασιακής σχέσης,
- ε) αποζημιώσεις για τη λύση ή καταγγελία της εργασιακής σχέσης,
- στ) συντάξεις που χορηγούνται από κύριο και επικουρικό φορέα υποχρεωτικής ασφάλισης, καθώς και από επαγγελματικά ταμεία που έχουν συσταθεί με νόμο,
- ζ) το ασφάλισμα που καταβάλλεται εφάπαξ ή με τη μορφή περιοδικής παροχής στο πλαίσιο ομαδικών ασφαλιστηρίων συνταξιοδοτικών συμβολαίων,
- η) κάθε άλλη παροχή που εισπράττεται έναντι υφιστάμενης, παρελθούσας ή μελλοντικής εργασιακής σχέσης.

Άρθρο 13

Παροχές σε είδος

- 1.** Με την επιφύλαξη των διατάξεων των παραγράφων 2, 3, 4 και 5 οποιεσδήποτε παροχές σε είδος που λαμβάνει ένας εργαζόμενος ή συγγενικό πρόσωπο αυτού συνυπολογίζονται στο φορολογητέο εισόδημά του στην αγοραία αξία τους, εφόσον η συνολική αξία των παροχών σε είδος υπερβαίνει το ποσό των τριακοσίων (300) ευρώ ανά φορολογικό έτος.
- 2.** Η αγοραία αξία της παραχώρησης ενός οχήματος σε εργαζόμενο ή εταίρο ή μέτοχο από ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, για οποιοδήποτε χρονικό διάστημα ενός φορολογικού έτους, υπολογίζεται σε ποσοστό τριάντα τοις εκατό (30%) του κόστους του οχήματος που εγγράφεται ως δαπάνη στα βιβλία του εργοδότη με τη μορφή της απόσβεσης περιλαμβανομένων των τελών κυκλοφορίας, επισκευών, συντηρήσεων, καθώς και του σχετικού χρηματοδοτικού κόστους που αντιστοιχεί στην αγορά του οχήματος ή του μισθώματος. Σε περίπτωση που το κόστος είναι μηδενικό, η αγοραία αξία της παραχώρησης ορίζεται σε ποσοστό τριάντα τοις εκατό (30%) της μέσης δαπάνης ή απόσβεσης κατά τα τελευταία τρία (3) έτη.
- 3.** Οι παροχές σε είδος με τη μορφή δανείου, προς εργαζόμενο ή εταίρο ή μέτοχο από ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα περιβάλλονται τη μορφή έγγραφης συμφωνίας και αποτιμώνται με βάση το ποσό της διαφοράς που προκύπτει μεταξύ των τόκων που θα κατέβαλε ο εργαζόμενος στη διάρκεια του ημερολογιακού μήνα κατά τον οποίο έλαβε την παροχή, εάν το επιτόκιο υπολογισμού των τόκων ήταν το μέσο επιτόκιο αγοράς, του οποίου η μέθοδος υπολογισμού ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, κατά τον ίδιο μήνα και των τόκων που τυχόν κατέβαλε ο εργαζόμενος στη διάρκεια του εν λόγω ημερολογιακού μήνα. Σε περίπτωση που δεν υφίσταται έγγραφη συμφωνία δανείου, το σύνολο του αρχικού κεφαλαίου λογίζεται ως παροχή σε είδος. Η προκαταβολή μισθού άνω των τριών (3) μηνών θεωρείται δάνειο.⁶
- 4.** Η αγοραία αξία των παροχών σε είδος που λαμβάνει ένας εργαζόμενος ή εταίρος ή μέτοχος από νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα με τη μορφή δικαιωμάτων προαίρεσης απόκτησης μετοχών προσδιορίζεται κατά το χρόνο άσκησης του δικαιώματος προαίρεσης ή μεταβίβασής του και ανεξαρτήτως εάν συνεχίζει να ισχύει η εργασιακή σχέση. Η αγοραία αξία άσκησης

---

⁶[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 22](#)

δικαιώματος είναι η τιμή κλεισίματος της μετοχής στο χρηματιστήριο μειωμένη κατά την τιμή διάθεσης του δικαιώματος.

5. Η αγοραία αξία της παραχώρησης κατοικίας σε εργαζόμενο ή εταίρο ή μέτοχο από ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, για οποιοδήποτε χρονικό διάστημα ενός φορολογικού έτους, αποτιμάται στο ποσό του μισθώματος που καταβάλλει η επιχείρηση ή σε περίπτωση ιδιόκτητης κατοικίας σε ποσοστό τρία τοις εκατό (3%) επί της αντικειμενικής αξίας του ακινήτου.

Άρθρο 14

Απαλλαγές εισοδήματος από μισθωτή εργασία και συντάξεις

1. Από τον υπολογισμό του εισοδήματος από μισθωτή εργασία και συντάξεις εξαιρούνται: α) η αποζημίωση εξόδων διαμονής και σίτισης και η ημερήσια αποζημίωση που έχουν καταβληθεί από τον εργαζόμενο αποκλειστικά για σκοπούς της επιχειρηματικής δραστηριότητας του εργοδότη, β) η αποζημίωση για έξοδα κίνησης που καταβάλλονται από τον εργοδότη για υπηρεσιακούς λόγους, εφόσον αφορούν έξοδα κίνησης που πραγματοποιήθηκαν από τον εργαζόμενο κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας του, γ) το επίδομα αλλοδαπής που χορηγείται σε υπαλλήλους του Υπουργείου Εξωτερικών και των λοιπών δημόσιων πολιτικών υπηρεσιών, δ) οι κρατήσεις υπέρ των ασφαλιστικών ταμείων, οι οποίες επιβάλλονται με νόμο, ε) οι ασφαλιστικές εισφορές που καταβάλλει ο εργαζόμενος περιλαμβανομένων των εισφορών εργοδότη και εργαζομένου υπέρ των επαγγελματικών ταμείων που έχουν συσταθεί με νόμο, στ) η εφάπαξ καταβαλλόμενη παροχή από ταμεία πρόνοιας και ασφαλιστικούς οργανισμούς του Δημοσίου, καθώς και επαγγελματικά ταμεία που έχουν συσταθεί με νόμο στους ασφαλισμένους και τα εξαρτώμενα μέλη του ασφαλισμένου, ζ) η αξία των διατακτικών σίτισης αξίας έως έξι (6) ευρώ ανά εργάσιμη ημέρα, η) οι παροχές ασήμαντης αξίας μέχρι του ποσού των είκοσι επτά (27) ευρώ ετησίως, ι) τα ασφάλιστρα που καταβάλλονται από τον εργαζόμενο ή τον εργοδότη για λογαριασμό του εργαζομένου στο πλαίσιο ομαδικών ασφαλιστηρίων συνταξιοδοτικών συμβολαίων και ια) τα ασφάλιστρα που καταβάλλονται από τον εργοδότη για την ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή κάλυψη του υπαλληλικού του προσωπικού ή για την κάλυψη του κινδύνου ζωής ή ανικανότητάς του στο πλαίσιο ασφαλιστηρίου συμβολαίου, μέχρι του ποσού των χιλίων πεντακοσίων (1.500) ευρώ ετησίως ανά εργαζόμενο. **2.** Οι ακόλουθες κατηγορίες

εισοδήματος από μισθωτή εργασία και συντάξεις απαλλάσσονται από το φόρο: α) Το εισόδημα που αποκτάται κατά την άσκηση των καθηκόντων τους από αλλοδαπό διπλωματικό ή προξε- νικό εκπρόσωπο, κάθε φυσικό πρόσωπο που εργάζεται σε πρεσβεία, διπλωματική αποστολή, προξενείο ή απο- στολή αλλοδαπού κράτους για τη διεκπεραίωση κρατι- κών υποθέσεων που είναι πολίτης του εν λόγω κράτους και κάτοχος διπλωματικού διαβατηρίου, καθώς και από κάθε φυσικό πρόσωπο που εργάζεται σε θεσμικό όρ- γανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή Διεθνούς Οργανισμού που έχει εγκατασταθεί βάσει διεθνούς συνθήκης την οποία εφαρμόζει η Ελλάδα. β) Η διατροφή που λαμβάνει ο/η δικαιούχος, σύμφωνα με δικαστική απόφαση ή συμβολαιογραφική πράξη. γ) Η σύνταξη που καταβάλλεται σε ανάπηρους πο- λέμου και σε θύματα ή οικογένειες θυμάτων πολέμου, καθώς και σε ανάπηρους ειρηνικής περιόδου, στρατιω- τικούς γενικά, που υπέστησαν βλάβη κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας τους. δ) Το εξωϊδρυματικό επίδομα και κάθε συναφές ποσό που καταβάλλεται σε ειδικές κατηγορίες ατόμων με αναπηρίες. ε) Οι μισθοί, οι συντάξεις και η πάγια αντιμισθία που χορηγούνται σε ανάπηρους με ποσοστό αναπηρίας του-λάχιστον ογδόντα τοις εκατό (80%). στ) Το επίδομα ανεργίας που καταβάλλει ο Ο.Α.Ε.Δ. στους δικαιούχους ανέργους, εφόσον το άθροισμα των λοιπών εισοδημάτων του φορολογούμενου δεν υπερ- βαίνει ετησίως τις δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ. ζ) Το επίδομα κοινωνικής αλληλεγγύης συνταξιούχων (Ε.Κ.Α.Σ.) που καταβάλλεται στους δικαιούχους. η) Τα χρηματικά ποσά που καταβάλλονται στους ανα-

1. Από τον υπολογισμό του εισοδήματος από μισθωτή εργασία και συντάξεις εξαιρούνται:

- α) η αποζημίωση εξόδων διαμονής και σίτισης και η ημερήσια αποζημίωση που έχουν καταβληθεί από τον εργαζόμενο αποκλειστικά για σκοπούς της επιχειρηματικής δραστηριότητας του εργοδότη.
- β) η αποζημίωση για έξοδα κίνησης που καταβάλλονται από τον εργοδότη για υπηρεσιακούς λόγους, εφόσον αφορούν έξοδα κίνησης που πραγματοποιήθηκαν από τον εργαζόμενο κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας του.
- γ) το επίδομα αλλοδαπής που χορηγείται σε υπαλλήλους του Υπουργείου Εξωτερικών και των λοιπών δημόσιων πολιτικών υπηρεσιών.
- δ) οι κρατήσεις υπέρ των ασφαλιστικών ταμείων, οι οποίες επιβάλλονται με νόμο.

- ε) οι ασφαλιστικές εισφορές που καταβάλλει ο εργαζόμενος περιλαμβανομένων των εισφορών εργοδότη και εργαζομένου υπέρ των επαγγελματικών ταμείων που έχουν συσταθεί με νόμο.
- στ) η εφάπαξ καταβαλλόμενη παροχή από ταμεία πρόνοιας και ασφαλιστικούς οργανισμούς του Δημοσίου, καθώς και επαγγελματικά ταμεία που έχουν συσταθεί με νόμο στους ασφαλισμένους και τα εξαρτώμενα μέλη του ασφαλισμένου.
- ζ) η αξία των διατακτικών σίτισης αξίας έως έξι (6) ευρώ ανά εργάσιμη ημέρα.
- η) οι παροχές ασήμαντης αξίας μέχρι του ποσού των είκοσι επτά (27) ευρώ ετησίως.
- ι) τα ασφάλιστρα που καταβάλλονται από τον εργαζόμενο ή τον εργοδότη για λογαριασμό του εργαζομένου στο πλαίσιο ομαδικών ασφαλιστηρίων συνταξιοδοτικών συμβολαίων.
- ια) τα ασφάλιστρα που καταβάλλονται από τον εργοδότη για την ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή κάλυψη του υπαλληλικού του προσωπικού ή για την κάλυψη του κινδύνου ζωής ή ανικανότητάς του στο πλαίσιο ασφαλιστηρίου συμβολαίου, μέχρι του ποσού των χιλίων πεντακοσίων (1.500) ευρώ ετησίως ανά εργαζόμενο.

2. Οι ακόλουθες κατηγορίες εισοδήματος από μισθωτή εργασία και συντάξεις απαλλάσσονται από το φόρο: ⁷

- α) Το εισόδημα που αποκτάται κατά την άσκηση των καθηκόντων τους από αλλοδαπό διπλωματικό ή προξενικό εκπρόσωπο, κάθε φυσικό πρόσωπο που εργάζεται σε πρεσβεία, διπλωματική αποστολή, προξενείο ή αποστολή αλλοδαπού κράτους για τη διεκπεραίωση κρατικών υποθέσεων που είναι πολίτης του εν λόγω κράτους και κάτοχος διπλωματικού διαβατηρίου, καθώς και από κάθε φυσικό πρόσωπο που εργάζεται σε θεσμικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή Διεθνούς Οργανισμού που έχει εγκατασταθεί βάσει διεθνούς συνθήκης την οποία εφαρμόζει η Ελλάδα.
- β) Η διατροφή που λαμβάνει ο/η δικαιούχος, σύμφωνα με δικαστική απόφαση ή συμβολαιογραφική πράξη.
- γ) Η σύνταξη που καταβάλλεται σε ανάπηρους πολέμου και σε θύματα ή οικογένειες θυμάτων πολέμου, καθώς και σε ανάπηρους ειρηνικής

---

⁷[Τροποποίηση 4254/2014, Άρθρο 1; Προσθήκη 4254/2014, Άρθρο 1](#)

περιόδου, στρατιωτικούς γενικά, που υπέστησαν βλάβη κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας τους ή τις οικογένειές τους.

- δ) Το εξωϊδρυματικό επίδομα και κάθε συναφές ποσό που καταβάλλεται σε ειδικές κατηγορίες ατόμων με αναπηρίες.
- ε) Οι μισθοί, οι συντάξεις και η πάγια αντιμισθία που χορηγούνται σε ανάπηρους με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον ογδόντα τοις εκατό (80%).
- στ) Το επίδομα ανεργίας που καταβάλλει ο Ο.Α.Ε.Δ. στους δικαιούχους ανέργους, εφόσον το άθροισμα των λοιπών εισοδημάτων του φορολογούμενου δεν υπερβαίνει ετησίως τις δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ.
- ζ) Το επίδομα κοινωνικής αλληλεγγύης συνταξιούχων (Ε.Κ.Α.Σ.) που καταβάλλεται στους δικαιούχους.
- η) Τα χρηματικά ποσά που καταβάλλονται στους αναπήρους γνωρισμένους πολιτικούς πρόσφυγες, σε αυτούς που διαμένουν προσωρινά στην Ελλάδα για ανθρωπιστικούς λόγους και σε όσους έχουν υποβάλει αίτηση για αναγνώριση προσφυγικής ιδιότητας, η οποία βρίσκεται στο στάδιο εξέτασης από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, από φορείς που υλοποιούν προγράμματα παροχής οικονομικής ενίσχυσης των προσφύγων, τα οποία χρηματοδοτούνται από την Ύπατη Αρμοστεία του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε.) και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- θ) το επίδομα επικίνδυνης εργασίας που καταβάλλεται με τη μορφή πτητικού, καταδυτικού, ναρκαλιείας, αλεξιπτωτιστών, δυτών και υποβρυχίων καταστροφών σε αξιωματικούς, υπαξιωματικούς και οπλίτες των Ενόπλων Δυνάμεων, της Ελληνικής Αστυνομίας, της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας και του Λιμενικού Σώματος, καθώς και η ειδική αποζημίωση που καταβάλλεται στο ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό και τα πληρώματα ασθενοφόρων του Ε.Κ.Α.Β. που εκτελούν διατεταγμένη υπηρεσία με αεροπορικά μέσα για παροχή Α` Βοηθειών, κατά ποσοστό εξήντα πέντε τοις εκατό (65%).

Άρθρο 15

Φορολογικός συντελεστής

- 1.** Το φορολογητέο εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις υποβάλλεται σε φόρο, σύμφωνα με την ακόλουθη κλίμακα: Φορολογητέο

εισόδημα (Ευρώ) Φορολογικός συντελεστής (%) ≤ 25.000 22% 25.000,01 έως και 42.000 32% > 42.000 42%

2. Η παράγραφος 1 δεν εφαρμόζεται για το εισόδημα από μισθωτή εργασία που αποκτούν:

- α) οι αξιωματικοί που υπηρετούν σε πλοία του εμπορικού ναυτικού και το οποίο φορολογείται με φορολογικό συντελεστή 15%
- β) το κατώτερο πλήρωμα που υπηρετεί σε πλοία του εμπορικού ναυτικού και το οποίο φορολογείται με φορολογικό συντελεστή 10%

3. Με την επιφύλαξη της περίπτωσης στ' της παραγράφου 1 του άρθρου 14, φορολογείται αυτοτελώς με εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης, κάθε εφάπαξ αποζημίωση που παρέχεται από οποιονδήποτε φορέα και για οποιονδήποτε λόγο διακοπής της σχέσεως εργασίας ή άλλης σύμβασης, η οποία συνδέει το φορέα με τον δικαιούχο της αποζημίωσης. Ο φόρος υπολογίζεται, σύμφωνα με την ακόλουθη κλίμακα:

Κλιμάκιο αποζημίωσης (ευρώ)	Φορολογικός Συντελεστής
≤60.000	0%
60.000,01– 100.000	10%
100.000,01– 150.000	20%
>150.000	30%

4. Το ασφάλισμα που καταβάλλεται στο πλαίσιο ομαδικών ασφαλιστήριων συνταξιοδοτικών συμβολαίων φορολογείται αυτοτελώς: ⁸

- α) Με συντελεστή δεκαπέντε τοις εκατό (15%) για κάθε περιοδικά καταβαλλόμενη παροχή.
- β) Με συντελεστή δέκα τοις εκατό (10%) για εφάπαξ καταβαλλόμενη παροχή μέχρι σαράντα χιλιάδες (40.000) ευρώ και με συντελεστή είκοσι τοις εκατό (20%) για εφάπαξ καταβαλλόμενη παροχή κατά το μέρος που υπερβαίνει τις σαράντα χιλιάδες (40.000) ευρώ.

Οι συντελεστές των ανωτέρω περιπτώσεων αυξάνονται κατά πενήντα τοις εκατό (50%) σε περίπτωση είσπραξης από τον δικαιούχο ποσού πρόωρης εξαγοράς. Δεν θεωρείται πρόωρη εξαγορά κάθε καταβολή που πραγματοποιείται σε εργαζόμενο ο οποίος έχει θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα ή έχει υπερβεί το 60ό έτος της ηλικίας του, καθώς και κάθε

⁸[Τροποποίηση 4254/2014, Άρθρο 1](#)

καταβολή που γίνεται χωρίς τη βούληση του εργαζομένου, όπως σε περίπτωση απόλυσης του εργαζομένου ή πτώχευσης του εργοδότη.

5. Για τους φορολογούμενους που κατοικούν μόνιμα σε νησιά με πληθυσμό, σύμφωνα με την τελευταία απογραφή, κάτω από τρεις χιλιάδες εκατό (3.100) κατοίκους, το φορολογητέο εισόδημα του πρώτου κλιμακίου της κλίμακας της παραγράφου 1 αυξάνεται κατά πενήντα τοις εκατό (50%), προκειμένου να υπολογιστεί το ποσό του φόρου που αναλογεί στο εισόδημα τους.⁹

Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου ισχύει μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2015.

Άρθρο 16

Μείωση φόρου εισοδήματος

1. Ο φόρος που προκύπτει κατά την εφαρμογή του άρθρου 15 μειώνεται κατά το ποσό των δύο χιλιάδων εκατό (2.100) ευρώ, όταν το φορολογητέο εισόδημα δεν υπερβαίνει το ποσό των είκοσι ενός χιλιάδων (21.000) ευρώ. Εάν το ποσό του φόρου είναι μικρότερο των δύο χιλιάδων εκατό (2.100) ευρώ, το ποσό της μείωσης περιορίζεται στο ποσό του αναλογούντος φόρου.

2. Για φορολογητέο εισόδημα το οποίο υπερβαίνει το ποσό των είκοσι ενός χιλιάδων (21.000) ευρώ, το ποσό της μείωσης μειώνεται κατά εκατό (100) ευρώ ανά χίλια (1.000) ευρώ του φορολογητέου εισοδήματος.

3. Όταν το φορολογητέο εισόδημα υπερβαίνει το ποσό των σαράντα δύο χιλιάδων (42.000) ευρώ δεν χορηγείται μείωση φόρου.

Άρθρο 17

Πρόσθετες μειώσεις φόρου¹⁰

Πρόσθετη μείωση φόρου ποσού διακοσίων (200) ευρώ προβλέπεται για το φορολογούμενο και τα εξαρτώμενα μέλη του:

1. Πρόσωπα με τουλάχιστον εξήντα επτά τοις εκατό (67%) αναπηρία βάσει γνωμάτευσης του Κέντρου Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕ.Π.Α.) ή της Ανώτατης του Στρατού Υγειονομικής Υπηρεσίας (Α.Σ.Υ.Ε.) για την

---

⁹[Προσθήκη 4223/2013, Άρθρο 22](#)

¹⁰[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 22](#)

πιστοποίηση αναπηρίας. Δεν λαμβάνεται υπόψη επαγγελματική ή ασφαλιστική αναπηρία.

2. Ανάπηροι αξιωματικοί και οπλίτες, οι οποίοι έχουν αποστρατευτεί ή/και αξιωματικοί, οι οποίοι υπέστησαν τραύμα ή νόσημα που επήλθε λόγω κακουχιών σε πολεμική περίοδο.

3. Θύματα πολέμου ή τρομοκρατικών ενεργειών που δικαιούνται να λαμβάνουν σύνταξη από πολεμική αιτία, συμπεριλαμβανομένων μελών των οικογενειών αξιωματικών και οπλιτών που απεβίωσαν κατά την εκτέλεση διατεταγμένης υπηρεσίας, τα οποία δικαιούνται να λαμβάνουν σύνταξη από τον Κρατικό Προϋπολογισμό.

4. Πρόσωπα που δικαιούνται σύνταξη από το δημόσιο ταμείο ως ανάπηροι ή θύματα εθνικής αντίστασης ή εμφυλίου πολέμου.

Άρθρο 18

Μειώσεις φόρου για ιατρικές δαπάνες

1. Το ποσό του φόρου μειώνεται σε ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) για τα έξοδα ιατρικής και νοσοκομει- ακής περίθαλψης, εφόσον αυτά υπερβαίνουν το πέντε τοις εκατό (5%) του φορολογητέου εισοδήματος του φορολογούμενου. Το ποσό της μείωσης ανεξαρτήτως του ποσού των εξόδων δεν μπορεί να υπερβεί τις τρεις χιλιάδες (3.000) ευρώ.

2. Ως έξοδα ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης θεωρούνται οι παρακάτω δαπάνες, κατά το μέρος που δεν καλύπτονται από ασφαλιστικά ταμεία ή/και ασφαλιστικές εταιρείες:

- α) οι αμοιβές που καταβάλλονται σε ιατρούς και ιατρικά κέντρα, όλων των ειδικοτήτων για ιατρικές επισκέψεις, εξετάσεις και θεραπείες
- β) τα έξοδα νοσηλείας που καταβάλλονται σε νοσηλευτικά ιδρύματα ή ιδιωτικές κλινικές, καθώς και οι δαπάνες που καταβάλλονται για διαρκή κάλυψη ιατρικών αναγκών
- γ) τα έξοδα για ιατρική και φαρμακευτική περίθαλψη γενικά
- δ) οι αμοιβές που καταβάλλονται σε νοσηλευτές για την παροχή υπηρεσιών σε ασθενή κατά τη νοσηλεία του σε νοσοκομείο ή κλινική ή κατ' οίκον
- ε) η δαπάνη για την αντικατάσταση μελών του σώματος με τεχνητά μέλη, καθώς και η δαπάνη για την αγορά ή τοποθέτηση στο σώμα του ασθενούς οργάνων, τα οποία είναι αναγκαία για τη φυσιολογική λειτουργία του ανθρώπινου οργανισμού

- στ) τα έξοδα νοσοκομειακής περίθαλψης των τέκνων με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον σαράντα τοις εκατό (40%) βάσει γνωμάτευσης του ΚΕ.Π.Α. ή της Α.Σ.Υ.Ε., εφόσον το ετήσιο φορολογούμενο και απαλλασσόμενο εισόδημα των τέκνων δεν υπερβαίνει το ποσό των έξι χιλιάδων (6.000) ευρώ
- ζ) η δαπάνη για δίδακτρα ή τροφεία σε ειδικές για την πάθησή τους σχολές ή σε ειδικά ιδρύματα ή οργανισμούς που καταβάλλονται για τέκνα με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον σαράντα τοις εκατό (40%) βάσει γνωμάτευσης του ΚΕ.Π.Α. ή της Α.Σ.Υ.Ε., εφόσον το ετήσιο φορολογούμενο και απαλλασσόμενο εισόδημα των τέκνων δεν υπερβαίνει το ποσό των έξι χιλιάδων (6.000) ευρώ
- η) ποσό ίσο με το πενήντα τοις εκατό (50%) της δαπάνης που καταβάλλεται σε επιχειρήσεις περίθαλψης ηλικιωμένων.
- 3.** Οι ιατρικές δαπάνες που πραγματοποιούνται για τα εξαρτώμενα μέλη του φορολογούμενου συνυπολογίζονται για τον προσδιορισμό του ποσού της μείωσης φόρου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 1.

Άρθρο 19

Μειώσεις φόρου για δωρεές

- 1.** Το ποσό του φόρου μειώνεται κατά δέκα τοις εκατό (10%) επί των ποσών δωρεών προς τους φορείς που ορίζονται στην απόφαση της επόμενης παραγράφου, εφόσον οι δωρεές υπερβαίνουν στη διάρκεια του φορολογικού έτους το ποσό των εκατό (100) ευρώ. Το συνολικό ποσό των δωρεών δεν μπορεί να υπερβαίνει το πέντε τοις εκατό (5%) του φορολογητέου εισοδήματος.
- 2.** Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών ορίζονται οι φορείς με έδρα την ημεδαπή ή άλλα κράτη μέλη της Ε.Ε. ή του Ε.Ο.Χ. που αναγνωρίζονται για το σκοπό του προσδιορισμού της μείωσης φόρου επί του ποσού των χορηγούμενων σε αυτούς δωρεών, σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, εφόσον τα ποσά των δωρεών κατατίθενται σε ειδικούς για το σκοπό αυτόν λογαριασμούς τραπεζών που λειτουργούν νόμιμα σε κράτος μέλος της Ε.Ε. ή του Ε.Ο.Χ.

Άρθρο 20

Πίστωση φόρου και ρυθμίσεις για τους φορολογούμενους που δεν έχουν τη φορολογική τους κατοικία στην Ελλάδα

Οι φορολογούμενοι που δεν έχουν τη φορολογική κατοικία τους στην Ελλάδα δεν δικαιούνται τις μειώσεις φόρου, σύμφωνα με τα προηγούμενα άρθρα του παρόντος Κεφαλαίου, εκτός εάν: διατηρούν τη φορολογική τους κατοικία σε άλλο κράτος – μέλος της Ε.Ε. ή του Ε.Ο.Χ. και,

- α) τουλάχιστον το ενενήντα τοις εκατό (90%) του παγκόσμιου εισοδήματός τους αποκτάται στην Ελλάδα ή
- β) αποδεικνύουν ότι το φορολογητέο εισόδημά τους είναι τόσο χαμηλό ώστε θα δικαιούνταν της μείωσης του φόρου δυνάμει της φορολογικής νομοθεσίας του κράτους της κατοικίας τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

ΚΕΡΔΗ ΑΠΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Άρθρο 21

Κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα

1. Ως κέρδος από επιχειρηματική δραστηριότητα θεωρείται το σύνολο των εσόδων από τις επιχειρηματικές συναλλαγές μετά την αφαίρεση των επιχειρηματικών δαπανών, των αποσβέσεων και των προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις. Στα έσοδα από τις επιχειρηματικές συναλλαγές περιλαμβάνονται και τα έσοδα από την πώληση των στοιχείων του ενεργητικού της επιχείρησης, καθώς και το προϊόν της εκκαθάρισής της, όπως αυτά προκύπτουν στη διάρκεια του φορολογικού έτους. Ειδικά, για τον προσδιορισμό του εισοδήματος από αγροτική επιχειρηματική δραστηριότητα στα έσοδα από επιχειρηματικές συναλλαγές περιλαμβάνονται τα έσοδα από την παραγωγή γεωργικών, πτηνοτροφικών, κτηνοτροφικών, δασοκομικών, υλοτομικών και αλιευτικών προϊόντων.¹¹

2. Το κέρδος από επιχειρηματική δραστηριότητα προσδιορίζεται για κάθε φορολογικό έτος με βάση το λογαριασμό αποτελεσμάτων χρήσης, ο οποίος

---

¹¹[Προσθήκη 4223/2013, Άρθρο 22](#)

συντάσσεται σύμφωνα με το Ελληνικό Λογιστικό Σχέδιο και τον Κώδικα Φορολογικής Απεικόνισης Συναλλαγών (ΚΦΑΣ), όπως ισχύει. Σε περίπτωση που η επιχείρηση εφαρμόζει Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, το κέρδος προσδιορίζεται αποκλειστικά, σύμφωνα με τον πίνακα φορολογικών αποτελεσμάτων χρήσης.

3. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου ως «επιχειρηματική συναλλαγή» θεωρείται κάθε μεμονωμένη ή συμπτωματική πράξη με την οποία πραγματοποιείται συναλλαγή ή και η συστηματική διενέργεια πράξεων στην οικονομική αγορά με σκοπό την επίτευξη κέρδους. Κάθε τρεις ομοειδείς συναλλαγές που λαμβάνουν χώρα εντός ενός εξαμήνου θεωρούνται συστηματική διενέργεια πράξεων. Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου δεν εφαρμόζεται για τους τίτλους του άρθρου 42 που αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης σε οργανωμένη αγορά, συμπεριλαμβανομένης και της Εναλλακτικής Αγοράς του Χρηματιστηρίου Αθηνών, ή για τα ομόλογα που εκδίδονται από εισηγμένες εταιρείες, καθώς και για τα κρατικά ομόλογα, εκτός από τις περιπτώσεις όπου ο φορολογούμενος ασχολείται κατ' επάγγελμα με τις ανωτέρω συναλλαγές. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών μπορεί να προβλέπεται η εφαρμογή του προηγούμενου εδαφίου και σε κάθε άλλη ρυθμιζόμενη αγορά ή άλλους τίτλους. Με όμοια απόφαση καθορίζονται οι φορολογούμενοι που ασχολούνται κατ' επάγγελμα με τις ανωτέρω συναλλαγές. Σε περίπτωση συναλλαγών που αφορούν ακίνητα, η περίοδος του δεύτερου εδαφίου είναι δύο (2) έτη.¹²

4. Κάθε προσαύξηση περιουσίας που προέρχεται από παράνομη ή αδικαιολόγητη ή άγνωστη πηγή ή αιτία θεωρείται κέρδος από επιχειρηματική δραστηριότητα υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας.

Άρθρο 22

Εκπιπτόμενες επιχειρηματικές δαπάνες¹³

Κατά τον προσδιορισμό του κέρδους από επιχειρηματική δραστηριότητα, επιτρέπεται η έκπτωση όλων των δαπανών, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 23 του Κ.Φ.Ε., οι οποίες:

---

¹²[Προσθήκη 4223/2013, Άρθρο 22](#); [Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 22](#)

¹³[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 22](#)

- α) πραγματοποιούνται προς το συμφέρον της επιχείρησης ή κατά τις συνήθειες εμπορικές συναλλαγές της.
- β) αντιστοιχούν σε πραγματική συναλλαγή και η αξία της συναλλαγής δεν κρίνεται κατώτερη ή ανώτερη της αγοραίας, στη βάση των στοιχείων που διαθέτει η Φορολογική Διοίκηση.
- γ) εγγράφονται στα τηρούμενα βιβλία απεικόνισης των συναλλαγών της περιόδου κατά την οποία πραγματοποιούνται και αποδεικνύονται με κατάλληλα δικαιολογητικά.

Άρθρο 22^A

Δαπάνες Επιστημονικής και Τεχνολογικής Έρευνας¹⁴

1. Οι δαπάνες επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων κατά το χρόνο της πραγματοποίησης τους προσαυξημένες κατά ποσοστό τριάντα τοις εκατό (30%). Ειδικά οι δαπάνες που αφορούν πάγιο εξοπλισμό, προκειμένου να προσαυξηθούν σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, κατανέμονται ισόποσα στα επόμενα τρία (3) έτη. Τα κριτήρια χαρακτηρισμού των πιο πάνω δαπανών καθορίζονται με προεδρικό διάταγμα μετά από πρόταση των Υπουργών Οικονομικών, Παιδείας και Θρησκευμάτων και Πολιτισμού και Αθλητισμού. Αν προκύψουν ζημίες μετά την αφαίρεση του ως άνω ποσοστού μεταφέρονται με βάση το άρθρο 27 του παρόντος.

2. Συγχρόνως με την υποβολή της φορολογικής της δήλωσης, η επιχείρηση υποβάλλει στη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων τα απαραίτητα δικαιολογητικά για τις δαπάνες έρευνας και τεχνολογίας που πραγματοποίησε. Ο έλεγχος και η πιστοποίηση των δαπανών αυτών διενεργούνται εντός χρονικού διαστήματος έξι (6) μηνών. Μετά την άπρακτη παρέλευση της εν λόγω προθεσμίας θεωρείται ότι οι σχετικές δαπάνες έχουν εγκριθεί. Σε κάθε περίπτωση, το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων ενημερώνει σχετικά το Υπουργείο Οικονομικών σύμφωνα με τη διαδικασία που καθορίζεται στο προεδρικό διάταγμα.

---

¹⁴[Προσθήκη 4223/2013, Άρθρο 22](#)

Άρθρο 23

Μη εκπιπτόμενες επιχειρηματικές δαπάνες ¹⁵

Οι ακόλουθες δαπάνες δεν εκπίπτουν:

1. Τόκοι από δάνεια που λαμβάνει η επιχείρηση από τρίτους, εκτός από τα τραπεζικά δάνεια, διατραπεζικά δάνεια, καθώς και τα ομολογιακά δάνεια που εκδίδουν ανώνυμες εταιρείες κατά το μέτρο που υπερβαίνουν τους τόκους που θα προέκυπταν εάν το επιτόκιο ήταν ίσο με το επιτόκιο των δανείων αλληλόχρεων λογαριασμών προς μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις, όπως αυτό αναφέρεται στο στατιστικό δελτίο οικονομικής συγκυρίας της Τράπεζας της Ελλάδος για την πλησιέστερη χρονική περίοδο πριν την ημερομηνία δανεισμού.
2. Κάθε είδους δαπάνη που αφορά σε αγορά αγαθών ή λήψη υπηρεσιών αξίας άνω των πεντακοσίων (500) ευρώ, εφόσον η τμηματική ή ολική εξόφληση δεν έγινε με τη χρήση τραπεζικού μέσου πληρωμής.
3. Οι μη καταβληθείσες ασφαλιστικές εισφορές.
4. Προβλέψεις εκτός των οριζομένων στο άρθρο 26.
5. Πρόστιμα και ποινές, περιλαμβανομένων των προσαυξήσεων.
6. Η παροχή ή λήψη αμοιβών σε χρήμα ή είδος που συνιστούν ποινικό αδίκημα.
7. Ο φόρος εισοδήματος, συμπεριλαμβανομένων του τέλους επιτηδεύματος και των έκτακτων εισφορών, που επιβάλλεται για τα κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα, σύμφωνα με τον Κ.Φ.Ε., καθώς και ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) που αναλογεί σε μη εκπιπτόμενες δαπάνες, εφόσον δεν είναι εκπεστέος ως Φ.Π.Α. εισροών.
8. Το τεκμαρτό μίσθωμα της παραγράφου 2 του άρθρου 39 σε περίπτωση ιδιόχρησης κατά το μέτρο που υπερβαίνει το τρία τοις εκατό (3%) επί της αντικειμενικής αξίας του ακινήτου.
9. Οι δαπάνες για την οργάνωση και διεξαγωγή ενημερωτικών ημερίδων και συναντήσεων που αφορούν στη σίτιση και διαμονή

---

¹⁵[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 22](#)

πελατών ή εργαζομένων της κατά το μέτρο που υπερβαίνουν το ποσό των τριακοσίων (300) ευρώ ανά συμμετέχοντα και κατά το μέτρο που η συνολική ετήσια δαπάνη υπερβαίνει το μισό τοις εκατό (0,5%) επί του ετήσιου ακαθάριστου εισοδήματος της επιχείρησης.

10. Οι δαπάνες για τη διεξαγωγή εορταστικών εκδηλώσεων, σίτισης και διαμονής φιλοξενούμενων προσώπων κατά το μέτρο που υπερβαίνουν το ποσό των τριακοσίων (300) ευρώ ανά συμμετέχοντα και κατά το μέτρο που η συνολική ετήσια δαπάνη υπερβαίνει το μισό τοις εκατό (0,5%) επί του ετήσιου ακαθάριστου εισοδήματος της επιχείρησης.

11. Οι δαπάνες ψυχαγωγίας. Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση που η επιχειρηματική δραστηριότητα του φορολογούμενου έχει ως κύριο αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών ψυχαγωγίας και οι δαπάνες αυτές πραγματοποιούνται στο πλαίσιο της δραστηριότητας αυτής.

12. Προσωπικές καταναλωτικές δαπάνες.

13. Το σύνολο των δαπανών που καταβάλλονται προς φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα που είναι φορολογικός κάτοικος σε κράτος μη συνεργάσιμο ή που υπόκειται σε προνομιακό φορολογικό καθεστώς, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 65 του Κ.Φ.Ε., εκτός εάν ο φορολογούμενος αποδείξει ότι οι δαπάνες αυτές αφορούν πραγματικές και συνήθεις συναλλαγές και δεν έχουν ως αποτέλεσμα τη μεταφορά κερδών ή εισοδημάτων ή κεφαλαίων με σκοπό τη φοροαποφυγή ή τη φοροδιαφυγή. Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου δεν αποκλείει την έκπτωση των δαπανών που καταβάλλονται προς φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα που είναι φορολογικός κάτοικος σε κράτος – μέλος της Ε.Ε. ή του Ε.Ο.Χ., εφόσον υπάρχει η νομική βάση για την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ της Ελλάδας και αυτού του κράτους – μέλους.

Άρθρο 24

Φορολογικές Αποσβέσεις

Κατά τον προσδιορισμό των κερδών από επιχειρηματική δραστηριότητα, οι φορολογικές αποσβέσεις των στοιχείων του ενεργητικού εκπίπτουν από:¹⁶

1. Τον κύριο των παγίων στοιχείων του ενεργητικού της επιχείρησης σε όλες τις περιπτώσεις εκτός της περίπτωσης β'.¹⁷
2. Τον μισθωτή, σε περίπτωση χρηματοοικονομικής μίσθωσης.

Για τους σκοπούς της παρούσας διάταξης, ο όρος «χρηματοοικονομική μίσθωση» σημαίνει οποιαδήποτε προφορική ή έγγραφη σύμβαση με την οποία ο εκμισθωτής (κύριος) υποχρεούται έναντι μισθώματος να παραχωρεί στον μισθωτή (χρήστη) τη χρήση ενός περιουσιακού στοιχείου, εφόσον πληρούνται ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα κριτήρια:

- α) η κυριότητα του περιουσιακού στοιχείου περιέρχεται στον μισθωτή με τη λήξη του χρόνου της μίσθωσης,
- β) η σύμβαση της μίσθωσης περιλαμβάνει όρο συμφέρουσας προσφοράς για την εξαγορά του εξοπλισμού σε τιμή κατώτερη της αγοραίας αξίας,
- γ) η περίοδος της μίσθωσης καλύπτει τουλάχιστον το ενενήντα τοις εκατό (90%) της οικονομικής διάρκειας ζωής του περιουσιακού στοιχείου όπως αυτή προκύπτει από τον πίνακα της παραγράφου 4 ακόμη και στην περίπτωση που ο τίτλος δεν μεταβιβάζεται κατά τη λήξη της μίσθωσης,¹⁸
- δ) κατά τη σύναψη της σύμβασης της μίσθωσης, η παρούσα αξία των μισθωμάτων ανέρχεται τουλάχιστον στο ενενήντα τοις

---

¹⁶[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 22](#)

¹⁷[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 22](#)

¹⁸[Τροποποίηση 4254/2014, Άρθρο 1](#)

εκατό (90%) της αγοραίας αξίας του περιουσιακού στοιχείου που εκμισθώνεται,¹⁹

ε) τα περιουσιακά στοιχεία που εκμισθώνονται είναι τέτοιας ειδικής φύσης που μόνον ο μισθωτής δύναται να τα μεταχειριστεί δίχως να προβεί σε σημαντικές αλλοιώσεις.

στ) Στην περίπτωση της μίσθωσης οχημάτων στην έννοια του μισθώματος σύμφωνα με την περίπτωση δ` δεν συμπεριλαμβάνονται τα κόστη λειτουργίας και κυκλοφορίας του οχήματος.

3. Εδαφικές εκτάσεις, έργα τέχνης, αντίκες, κοσμήματα και άλλα πάγια στοιχεία ενεργητικού επιχειρήσεων που δεν υπόκεινται σε φθορά και αχρήστευση λόγω παλαιότητας, δεν υπόκεινται σε φορολογική απόσβεση.²⁰

4. Κόστος κτήσης ή κατασκευής, περιλαμβανομένου και του κόστους βελτίωσης, ανανέωσης και ανακατασκευής αποκατάστασης του περιβάλλοντος αποσβένονται, σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα:²¹

Κατηγορία ενεργητικού επιχείρησης	Συντελεστής φορολογικής απόσβεσης (% ανά φορολογικό έτος) ²²
Κτίρια, κατασκευές, εγκαταστάσεις, βιομηχανικές και ειδικές εγκαταστάσεις, μη κτιριακές εγκαταστάσεις, αποθήκες και σταθμοί, περιλαμβανομένων των παραρτημάτων τους (και ειδικών οχημάτων φορτοεκφόρτωσης)	4
Εδαφικές εκτάσεις που χρησιμοποιούνται σε εξόρυξη και λατομεία, εκτός αν χρησιμοποιούνται για τις υποστηρικτικές δραστηριότητες εξόρυξης	5

¹⁹[Τροποποίηση 4254/2014, Άρθρο 1](#)

²⁰[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 22](#)

²¹[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 22](#)

²²[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 22](#)

Μέσα μαζικής μεταφοράς, περιλαμβανομένων αεροσκαφών, σιδηροδρομικών συρμών, πλοίων και σκαφών	5
Μηχανήματα, εξοπλισμός εκτός Η/Υ και λογισμικού	10
Μέσα μεταφοράς ατόμων	16
Μέσα μεταφοράς εμπορευμάτων («εσωτερικές εμπορευματικές μεταφορές»)	12
Άυλα στοιχεία και δικαιώματα και έξοδα πολυετούς απόσβεσης	10
Εξοπλισμός Η/Υ, κύριος και περιφερειακός και λογισμικό	20
Λοιπά πάγια στοιχεία της επιχείρησης	10

Ο συντελεστής φορολογικής απόσβεσης του προηγούμενου πίνακα για τα άυλα στοιχεία και δικαιώματα ισχύει, εφόσον δεν προκύπτει συμβατικά από την αρχική συμφωνία διαφορετική των δέκα (10) ετών οικονομική διάρκεια ζωής, οπότε και ο συντελεστής διαμορφώνεται ως το ημίχρονο «1 διά έτη διάρκειας ζωής δικαιώματος». Σε περίπτωση δικαιωμάτων που θεμελιώθηκαν πριν από την έναρξη ισχύος της παρούσας διάταξης, για την αναπόσβεστη αξία (εναπομείνασα αξία) ως διάρκεια δικαιώματος λαμβάνεται η υπολειπόμενη διάρκεια του δικαιώματος.

5. Ο υπολογισμός των φορολογικών αποσβέσεων είναι υποχρεωτικός, γίνεται σε ετήσια βάση και δεν επιτρέπεται η μεταφορά αποσβενόμενων ποσών μεταξύ οικονομικών χρήσεων.²³

6. Η φορολογική απόσβεση ενός πάγιου περιουσιακού στοιχείου αρχίζει από τον επόμενο μήνα εντός του οποίου χρησιμοποιείται ή τίθεται σε υπηρεσία από τον φορολογούμενο κατ' αναλογία με τους συντελεστές της παραγράφου 4.²⁴

7. Το ποσό της φορολογικής απόσβεσης δεν δύναται να υπερβεί το κόστος κτήσης ή κατασκευής, περιλαμβανομένου του κόστους βελτίωσης, ανανέωσης και ανακατασκευής, καθώς και

²³[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 22](#)

²⁴[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 22](#)

αποκατάστασης του περιβάλλοντος. Εάν η αποσβέσιμη αξία ενός περιουσιακού στοιχείου της επιχείρησης είναι μικρότερη από χίλια πεντακόσια (1.500) ευρώ, το εν λόγω στοιχείο μπορεί να αποσβεστεί εξ ολοκλήρου μέσα στο φορολογικό έτος που αποκτήθηκε το περιουσιακό στοιχείο. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών μπορεί να αναπροσαρμόζεται το ποσό που ορίζεται στο προηγούμενο εδάφιο μία φορά ανά πέντε έτη, με βάση τα κατάλληλα στοιχεία που δημοσιεύονται από την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ.ΣΤΑΤ.).²⁵

8. Οι νέες επιχειρήσεις δύνανται να αναβάλουν την φορολογική απόσβεση των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης κατά τα πρώτα τρία (3) φορολογικά έτη.²⁶

9. Ο υπολογισμός της τιμής κτήσης σύμφωνα με τα άρθρα 41 και 42 γίνεται με βάση τις φορολογικές αποσβέσεις.²⁷

Άρθρο 25

Αποτίμηση αποθεμάτων και ημικατεργασμένων προϊόντων

Τα αποθέματα και τα ημικατεργασμένα προϊόντα αποτιμώνται σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες λογιστικής. Ωστόσο, ο φορολογούμενος δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιήσει διαφορετική μέθοδο αποτίμησης κατά τα τέσσερα (4) έτη μετά το φορολογικό έτος κατά το οποίο χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά η μέθοδος αποτίμησης που εφάρμοσε η επιχείρηση.

Άρθρο 26

Αποτίμηση αποθεμάτων και ημικατεργασμένων προϊόντων

1. Τα ποσά των προβλέψεων για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων και οι διαγραφές αυτών, με την επιφύλαξη των οριζομένων στις παραγράφους 5 έως 7 του παρόντος άρθρου, εκπίπτουν για φορολογικούς σκοπούς, ως εξής:

---

²⁵[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 22](#)

²⁶[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 22](#)

²⁷[Προσθήκη 4223/2013, Άρθρο 22](#)

- α) για ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις μέχρι το ποσό των χιλίων (1.000) ευρώ που δεν έχουν εισπραχθεί για διάστημα άνω των δώδεκα (12) μηνών, ο φορολογούμενος δύναται να σχηματίσει πρόβλεψη επισφαλών απαιτήσεων σε ποσοστό εκατό τοις εκατό (100%) της εν λόγω απαίτησης, εφόσον έχουν αναληφθεί οι κατάλληλες ενέργειες για τη διασφάλιση του δικαιώματος είσπραξης της εν λόγω απαίτησης.
- β) για ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις άνω του ποσού των χιλίων (1.000) ευρώ που δεν έχουν εισπραχθεί για διάστημα άνω των δώδεκα (12) μηνών, ο φορολογούμενος δύναται να σχηματίσει πρόβλεψη επισφαλών απαιτήσεων, εφόσον έχουν αναληφθεί οι κατάλληλες ενέργειες για τη διασφάλιση του δικαιώματος είσπραξης της εν λόγω απαίτησης, σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα:

Χρόνος υπερημερίας (σε μήνες)	Προβλέψεις (σε ποσοστό %)
>12	50
>18	75
>24	100

2. Ανεξάρτητα από την παράγραφο 1, ο σχηματισμός προβλέψεων επισφαλών απαιτήσεων δεν επιτρέπεται στις περιπτώσεις επισφαλών απαιτήσεων κατά των μετόχων ή εταίρων της επιχείρησης με ελάχιστο ποσοστό συμμετοχής δέκα τοις εκατό (10%) και των θυγατρικών εταιρειών της επιχείρησης με ελάχιστο ποσοστό συμμετοχής δέκα τοις εκατό (10%), εκτός αν για την αξίωση που αφορά αυτές τις οφειλές υπάρχει εκκρεμοδικία ενώπιον δικαστηρίου ή διαιτητικού δικαστηρίου, ή εάν ο οφειλέτης έχει υποβάλει αίτημα κήρυξης σε πτώχευση ή υπαγωγής σε διαδικασία εξυγίανσης ή σε βάρος του έχει εκκινήσει η διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης.²⁸

Επίσης, δεν επιτρέπεται ο σχηματισμός προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις που καλύπτονται από ασφάλιση ή οποιαδήποτε εγγυοδοσία ή άλλη ενοχική ή εμπράγματη ασφάλεια ή για οφειλές του Δημοσίου ή των Ο.Τ.Α. ή για εκείνες που έχουν δοθεί με την εγγύηση αυτών των φορέων.

²⁸[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 22](#)

3. Η πρόβλεψη επισφαλών απαιτήσεων, σύμφωνα με την παράγραφο 1, ανακτάται άμεσα με τη μεταφορά αυτής της πρόβλεψης στα κέρδη της επιχείρησης, εφόσον η απαίτηση: α) καταστεί εισπράξιμη ή β) διαγραφεί.

4. Απαίτηση δύναται να διαγραφεί για φορολογικούς σκοπούς μόνον εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις: α) έχει προηγουμένως εγγραφεί ποσό που αντιστοιχεί στην οφειλή ως έσοδο, β) έχει προηγουμένως διαγραφεί από τα βιβλία του φορολογούμενου και γ) έχουν αναληφθεί όλες οι κατά νόμο ενέργειες για την είσπραξη της απαίτησης.

5. Οι τράπεζες μπορούν να εκπίπτουν προβλέψεις επισφαλών απαιτήσεων σε ποσοστό ένα τοις εκατό (1%) επί του ποσού του ετήσιου μέσου όρου των πραγματικών χορηγήσεων, όπως αυτό προκύπτει από τις μηνιαίες λογιστικές καταστάσεις τους. Τέτοιες χορηγήσεις συνιστούν οι απαιτήσεις κεφαλαίου και οι απαιτήσεις των εγγεγραμμένων τόκων, όχι όμως και επισφαλών ή μη εισπράξιμων τόκων των επισφαλών απαιτήσεων ή απαιτήσεων μη παραγωγικών, τους οποίους οι τράπεζες δικαιούνται να μην εμφανίζουν ή εγγράφουν στα βιβλία τους, υποχρεούμενες να αποδεικνύουν ότι πρόκειται για τέτοιους τόκους, καθώς και η κάλυψη στο σύνολό του ή εν μέρει ομολογιακού δανείου ιδιωτικών επιχειρήσεων ή η απόκτηση μετοχών κατά τη σύσταση ανώνυμης εταιρείας ή αύξηση του κεφαλαίου της, για το χρονικό διάστημα κατά το οποίο οι τίτλοι των ομολογιών ή μετοχών παραμένουν στο χαρτοφυλάκιο της τράπεζας.

Στις χορηγήσεις αυτές δεν περιλαμβάνονται τα δάνεια γενικά προς το Δημόσιο και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τα δάνεια γενικά για τα οποία δόθηκε εγγύηση του Δημοσίου και οι καταθέσεις σε άλλες τράπεζες.

Πέρα από το ποσοστό έκπτωσης που προβλέπεται στο προηγούμενο εδάφιο οι τράπεζες μπορούν να εκπίπτουν από το εισόδημά τους, για τον προσδιορισμό των αποτελεσμάτων της χρήσης, πρόσθετες ειδικές κατά περίπτωση προβλέψεις για την απόσβεση απαιτήσεων κατά πελατών τους, για τις οποίες έχει διακοπεί ο λογισμός τόκων.

6. Οι εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης μπορούν να εκπίπτουν προβλέψεις επισφαλών απαιτήσεων σε ποσοστό μέχρι δύο τοις εκατό (2%) επί του συνολικού ύψους μισθωμάτων, τα οποία προκύπτουν

από τις συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης, που έχουν συναφθεί μέσα στη διάρκεια του φορολογικού έτους.

Το ποσό αυτό της πρόβλεψης για κάθε φορολογικό έτος, συναθροιζόμενο με το ποσό της πρόβλεψης, η οποία διενεργήθηκε σε προγενέστερα φορολογικά έτη και εμφανίζεται στα τηρούμενα βιβλία της επιχείρησης, δεν μπορεί να υπερβεί το είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου.

7. Οι εταιρείες παρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων (factoring) μπορούν να εκπίπτουν μέχρι ενάμιση τοις εκατό (1,5%) επί του μέσου ετήσιου ύψους των ποσών που ο φορέας έχει προεξοφλήσει έναντι απαιτήσεων που έχει αναλάβει να εισπράξει από εξαγωγική δραστηριότητα χωρίς δικαίωμα αναγωγής, καθώς και μέχρι ένα τοις εκατό (1%) επί του μέσου ετήσιου ύψους των ποσών των προεξοφλήσεων έναντι απαιτήσεων με δικαίωμα αναγωγής.

Άρθρο 27

Επισφαλείς απαιτήσεις ²⁹

1. Εάν με τον προσδιορισμό των κερδών από επιχειρηματική δραστηριότητα το αποτέλεσμα είναι ζημία εντός του φορολογικού έτους, η ζημία αυτή μεταφέρεται για να συμψηφισθεί με τα επιχειρηματικά κέρδη διαδοχικά στα επόμενα πέντε (5) φορολογικά έτη. Η ζημία του προγενέστερου έτους συμψηφίζεται κατά προτεραιότητα έναντι της ζημίας μεταγενέστερου έτους.

2. Η χρεωστική διαφορά που προκύπτει σε βάρος των νομικών προσώπων των περιπτώσεων α', γ' και δ' του άρθρου 45 από την ανταλλαγή ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου ή εταιρικών ομολόγων με εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου, κατ' εφαρμογή προγράμματος συμμετοχής στην αναδιάρθρωση του ελληνικού χρέους, εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδα σε τριάντα (30) ισόποσες ετήσιες δόσεις, αρχής γενομένης από τη χρήση μέσα στην οποία πραγματοποιείται η ανταλλαγή των τίτλων και ανεξάρτητα από το χρόνο διακράτησης των ομολόγων. Για την εφαρμογή του προηγούμενου εδαφίου, ως χρεωστική διαφορά λαμβάνεται η διαφορά μεταξύ της ονομαστικής αξίας των τίτλων που εκδόθηκαν σε ανταλλαγή και του κόστους

---

²⁹[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 22](#)

απόκτησης των αρχικών τίτλων. Ειδικά, σε περίπτωση που μετά την απόκτηση των αρχικών τίτλων προέκυψε ζημία από την αποτίμησή τους η οποία δεν έχει συμψηφιστεί με αποθεματικό, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 38 του ν. 2238/1994, όπως ισχύει κατά τη δημοσίευση του Κ.Φ.Ε., λαμβάνεται το αρχικό κόστος απόκτησης.

3. Η χρεωστική διαφορά (οριστική ζημία) λόγω πιστωτικού κινδύνου η οποία προκύπτει για τους πιστωτές των εποπτευόμενων από την Τράπεζα της Ελλάδος νομικών προσώπων των παραγράφων 5, 6 και 7 του άρθρου 26 του παρόντος από τη διαγραφή χρεών οφειλετών τους κατά τις διατάξεις του άρθρου 2 του νόμου με τίτλο «Ενσωμάτωση στο ελληνικό δίκαιο α) της Απόφασης-Πλαίσιο 2008/909/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 2008, όπως τροποποιήθηκε με την Απόφαση - Πλαίσιο 2009/299/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2009, σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης σε ποινικές αποφάσεις, οι οποίες επιβάλλουν ποινές στερητικές της ελευθερίας ή μέτρα στερητικά της ελευθερίας, για το σκοπό της εκτέλεσης τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΜΕΡΟΣ Α), β) της Απόφασης-Πλαίσιο 2008/947/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 2008, όπως τροποποιήθηκε με την Απόφαση- Πλαίσιο 2009/299/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2009, σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης σε ποινικές αποφάσεις που προβλέπουν την αναστολή εκτέλεσης της ποινής ή απόλυση υπό όρους, με σκοπό την επιτήρηση των μέτρων αναστολής και των εναλλακτικών κυρώσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΜΕΡΟΣ Β), γ) της Απόφασης-Πλαίσιο 2009/ 829/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2009, σχετικά με την εφαρμογή, μεταξύ των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης στις αποφάσεις περί μέτρων επιτήρησης εναλλακτικά προς την προσωρινή κράτηση (ΜΕΡΟΣ Γ) και άλλες διατάξεις», εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδα τους σε δεκαπέντε (15) ισόποσες ετήσιες δόσεις, αρχής γενομένης από τη χρήση στην οποία πραγματοποιήθηκε η διαγραφή. Για την εφαρμογή του προηγούμενου εδαφίου, η χρεωστική διαφορά ισούται με το συνολικό ποσό της διαγραφής μείον τους μη εγγεγραμμένους τόκους, οι οποίοι και δεν εγγράφονται. Η ανωτέρω χρεωστική διαφορά καταχωρείται σε χρέωση των αποτελεσμάτων της χρήσης στην οποία προκύπτει. Σε περίπτωση που ο πιστωτής έχει σχηματίσει και εκπέσει από τα ακαθάριστα έσοδα του, για το χρέος που διαγράφεται, πρόσθετη ειδική πρόβλεψη κατά τις διατάξεις του τελευταίου εδαφίου της

παραγράφου 5 του άρθρου 26 του παρόντος, η πρόβλεψη αντιλογίζεται σε πίστωση των αποτελεσμάτων του φορολογικού έτους στο οποίο πραγματοποιήθηκε η διαγραφή και αποτελεί για τον πιστωτή φορολογητέο κέρδος από επιχειρηματική δραστηριότητα.³⁰

4. Ζημίες που προκύπτουν στην αλλοδαπή δεν δύναται να χρησιμοποιηθούν για τον υπολογισμό των κερδών του ίδιου φορολογικού έτους ούτε να συμψηφιστούν με μελλοντικά κέρδη, με εξαίρεση το εισόδημα που προκύπτει από άλλα κράτη μέλη της Ε.Ε. ή του Ε.Ο.Χ., το οποίο δεν απαλλάσσεται στη βάση συνθήκης αποφυγής διπλής φορολογίας που έχει συνάψει και εφαρμόζει η Ελλάδα.

5. Εάν στη διάρκεια ενός φορολογικού έτους η άμεση ή έμμεση ιδιοκτησία του μετοχικού κεφαλαίου ή τα δικαιώματα ψήφου μιας επιχείρησης μεταβληθούν σε ποσοστό που υπερβαίνει το τριάντα τρία τοις εκατό (33%) της αξίας ή του αριθμού τους, η μεταφορά σύμφωνα με το παρόν άρθρο παύει να έχει εφαρμογή στις ζημίες που είχε η επιχείρηση αυτή κατά το εν λόγω φορολογικό έτος και τα προηγούμενα πέντε (5) έτη, εκτός αν ο φορολογούμενος αποδείξει ότι η μεταβολή της ιδιοκτησίας έγινε αποκλειστικά για εμπορικούς ή επιχειρηματικούς λόγους και όχι με σκοπό τη φοροαποφυγή ή φοροδιαφυγή.

Άρθρο 28

Μέθοδος προσδιορισμού εσόδων³¹

Το εισόδημα των φυσικών και νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων που ασκούν ή προκύπτει ότι ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα μπορεί να προσδιορίζεται με βάση κάθε διαθέσιμο στοιχείο ή με έμμεσες μεθόδους ελέγχου κατά τις ειδικότερες προβλέψεις του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) όταν τα λογιστικά αρχεία δεν τηρούνται ή οι οικονομικές καταστάσεις δεν συντάσσονται σύμφωνα με τον νόμο για τα λογιστικά πρότυπα, ή

---

³⁰[Προσθήκη 4307/2014, Άρθρο 78](#)

³¹[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 22](#)

- β) όταν τα φορολογικά στοιχεία ή τα λοιπά προβλεπόμενα σχετικά δικαιολογητικά δεν συντάσσονται σύμφωνα με τον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, ή
- γ) όταν τα λογιστικά αρχεία ή φορολογικά στοιχεία δεν προσκομίζονται στη Φορολογική Διοίκηση μετά από σχετική πρόσκληση.

2. Το εισόδημα φυσικών προσώπων, ανεξαρτήτως αν προέρχεται από άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, μπορεί επίσης να προσδιορίζεται με βάση κάθε διαθέσιμο στοιχείο ή έμμεσες μεθόδους ελέγχου σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, όταν το ποσό του δηλούμενου εισοδήματος δεν επαρκεί για την κάλυψη των προσωπικών δαπανών διαβίωσης ή σε περίπτωση που υπάρχει προσαύξηση περιουσίας η οποία δεν καλύπτεται από το δηλούμενο εισόδημα.

Άρθρο 29

Φορολογικός συντελεστής ³²

1. Τα κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα φορολογούνται σύμφωνα με την ακόλουθη κλίμακα:

Φορολογητέο εισόδημα (ευρώ)	Συντελεστής (%)
≤50.000	26%
>50.000	33%

2. Για τα φυσικά πρόσωπα με πρώτη δήλωση έναρξης επιτηδεύματος από 1ης Ιανουαρίου 2013 και για τα τρία (3) πρώτα έτη άσκησης της δραστηριότητάς τους ο φορολογικός συντελεστής του πρώτου κλιμακίου της κλίμακας της παραγράφου 1 μειώνεται κατά πενήντα τοις εκατό (50%), εφόσον το ετήσιο ακαθάριστο εισόδημά τους από επιχειρηματική δραστηριότητα δεν υπερβαίνει τις δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ.

3. Τα κέρδη από ατομική αγροτική επιχείρηση φορολογούνται με συντελεστή δεκατρία τοις εκατό (13%).

³²[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 22](#)

4. Το εισόδημα από προσαύξηση περιουσίας της παραγράφου 4 του άρθρου 21 φορολογείται με συντελεστή τριάντα τρία τοις εκατό (33%).

5. Για τους φορολογούμενους που κατοικούν μόνιμα σε νησιά με πληθυσμό σύμφωνα με την τελευταία απογραφή κάτω από τρεις χιλιάδες εκατό (3.100) κατοίκους, το φορολογητέο εισόδημα του πρώτου κλιμακίου της κλίμακας της παραγράφου 1 αυξάνεται κατά πενήντα τοις εκατό (50%), προκειμένου να υπολογιστεί το ποσό του φόρου που αναλογεί στο εισόδημα τους.

Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου ισχύει μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2015.

6. Τα κέρδη των φυσικών προσώπων και των ατομικών επιχειρήσεων που εμπίπτουν στην έννοια των πολύ μικρών επιχειρήσεων, όπως ορίζονται στη Σύσταση 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής της 6ης Μαΐου 2003, από τη διάθεση παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας προς την εταιρεία «Δ.Ε.Η. Α.Ε». ή άλλο προμηθευτή, μετά από την ένταξη τους στο «Ειδικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Φωτοβολταϊκών Συστημάτων μέχρι δέκα (10) kw», κατόπιν απόφασης των Υπουργών Οικονομικών, Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, η οποία εκδίδεται σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 14 του ν. 3468/2006 (Α` 8), απαλλάσσονται του φόρου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΛΑΧΙΣΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ

Άρθρο 30

Εναλλακτικός τρόπος υπολογισμού της ελάχιστης φορολογίας

1. Ο φορολογούμενος που υπόκειται σε φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων υποβάλλεται σε εναλλακτική ελάχιστη φορολογία όταν το τεκμαρτό εισόδημά του είναι υψηλότερο από το συνολικό εισόδημά του. Σε αυτή την περίπτωση στο φορολογητέο εισόδημα προστίθεται η διαφορά μεταξύ του τεκμαρτού και πραγματικού εισοδήματος και αυτή φορολογείται, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 34.

2. Το τεκμαρτό εισόδημα υπολογίζεται με βάση τις δαπάνες διαβίωσης του φορολογούμενου και των εξαρτώμενων μελών του, σύμφωνα με τα άρθρα 31 έως και 34.

3. Το «συνολικό εισόδημα» προσδιορίζεται ως το συνολικό ποσό του φορολογητέου εισοδήματος κατά την έννοια του άρθρου 7 που αποκτά ο φορολογούμενος και τα εξαρτώμενα μέλη του από τις τέσσερις κατηγορίες ακαθάριστων εσόδων που αναγνωρίζονται στο άρθρο 7 του Κ.Φ.Ε.

4. Οι διατάξεις του Κεφαλαίου αυτού δεν εφαρμόζονται για τον αλλοδαπό διπλωματικό ή προξενικό εκπρόσωπο, κάθε φυσικό πρόσωπο που εργάζεται σε πρεσβεία, διπλωματική αποστολή, προξενείο ή αποστολή αλλοδαπού κράτους για τη διεκπεραίωση κρατικών υποθέσεων που είναι πολίτης του εν λόγω κράτους και κάτοχος διπλωματικού διαβατηρίου, καθώς και για κάθε φυσικό πρόσωπο που εργάζεται σε θεσμικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή Διεθνούς Οργανισμού που έχει εγκατασταθεί βάσει διεθνούς συνθήκης την οποία εφαρμόζει η Ελλάδα.

Άρθρο 31

Αντικειμενικές δαπάνες και υπηρεσίες ³³

1. Για τον προσδιορισμό του τεκμαρτού εισοδήματος του φορολογούμενου και των εξαρτώμενων μελών του λαμβάνονται υπόψη τα ακόλουθα:

α. Η ετήσια αντικειμενική δαπάνη, με βάση τα τετραγωνικά μέτρα της ιδιοκατοικούμενης ή μισθωμένης ή της δωρεάν παραχωρούμενης κύριας κατοικίας ορίζεται κλιμακωτά, για τα ογδόντα (80) πρώτα τετραγωνικά μέτρα κύριων χώρων αυτής, με σαράντα (40) ευρώ το τετραγωνικό μέτρο, για τα επόμενα από ογδόντα ένα (81) μέχρι και εκατόν είκοσι (120) τετραγωνικά μέτρα κύριων χώρων αυτής, με εξήντα πέντε (65) ευρώ το τετραγωνικό μέτρο, για τα επόμενα από εκατόν είκοσι ένα (121) μέχρι και διακόσια (200) τετραγωνικά μέτρα κύριων χώρων αυτής, με εκατόν δέκα (110) ευρώ το τετραγωνικό μέτρο, για τα διακόσια ένα (201) έως τριακόσια (300) τετραγωνικά μέτρα κύριων χώρων αυτής, με διακόσια (200) ευρώ το τετραγωνικό

---

³³[Τροποποίηση 4254/2014, Άρθρο 3](#)

μέτρο και για τα πλέον των τριακοσίων (300) τετραγωνικών μέτρων κύριων χώρων αυτής, με τετρακόσια (400) ευρώ το τετραγωνικό μέτρο.

Για τον υπολογισμό της ετήσιας αντικειμενικής δαπάνης των βοηθητικών χώρων της κύριας κατοικίας ορίζεται ποσό σαράντα (40) ευρώ το τετραγωνικό μέτρο. Τα παραπάνω ποσά προσαυξάνονται, προκειμένου για κατοικίες που βρίσκονται σε περιοχές με τιμή ζώνης, σύμφωνα με τον αντικειμενικό προσδιορισμό των ακινήτων, από 2.800 ευρώ έως 4.999 ευρώ το τετραγωνικό μέτρο, κατά ποσοστό σαράντα τοις εκατό (40%) και για περιοχές με τιμή ζώνης από 5.000 ευρώ και άνω το τετραγωνικό μέτρο, κατά ποσοστό εβδομήντα τοις εκατό (70%). Όλα τα παραπάνω ποσά προσαυξάνονται, προκειμένου για μονοκατοικίες, κατά ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%).

β. Η ετήσια αντικειμενική δαπάνη, που εκτιμάται με βάση τα τετραγωνικά μέτρα μίας ή περισσότερων ιδιοκατοικούμενων ή μισθωμένων δευτερευουσών κατοικιών, καθώς και των βοηθητικών χώρων αυτών, ορίζεται στο ένα δεύτερο (1/2) της ετήσιας αντικειμενικής δαπάνης όπως αυτή ορίζεται στην περίπτωση α΄.

γ. Η ετήσια αντικειμενική δαπάνη επιβατικού αυτοκινήτου ιδιωτικής χρήσης ορίζεται ως εξής:

αα) για τα αυτοκίνητα μέχρι χίλια διακόσια (1.200) κυβικά εκατοστά σε τέσσερις χιλιάδες (4.000) ευρώ,

ββ) για αυτοκίνητα μεγαλύτερα των χιλίων διακοσίων (1.200) κυβικών εκατοστών προστίθενται εξακόσια (600) ευρώ ανά εκατό (100) κυβικά εκατοστά μέχρι τα δύο χιλιάδες (2.000) κυβικά εκατοστά,

γγ) για αυτοκίνητα μεγαλύτερα των δύο χιλιάδων (2.000) κυβικών εκατοστών προστίθενται εννιακόσια (900) ευρώ ανά εκατό (100) κυβικά εκατοστά και μέχρι τρεις χιλιάδες (3.000) κυβικά εκατοστά και

δδ) για αυτοκίνητα μεγαλύτερα από τρεις χιλιάδες (3.000) κυβικά εκατοστά προστίθενται χίλια διακόσια (1.200) ευρώ ανά εκατό (100) κυβικά εκατοστά.

Τα παραπάνω ποσά ετήσιας αντικειμενικής δαπάνης από κάθε αυτοκίνητο μειώνονται ανάλογα με την παλαιότητα του, η οποία

υπολογίζεται από το έτος πρώτης κυκλοφορίας του στην Ελλάδα ή σε χώρα της Ε.Ε./ΕΟΧ, κατά ποσοστό ως εξής:

- αα) Τριάντα τοις εκατό (30%) για χρονικό διάστημα πάνω από πέντε (5) και μέχρι δέκα (10) έτη.
- ββ) Πενήντα τοις εκατό (50%) για χρονικό διάστημα πάνω από δέκα (10) έτη.

Άρθρο 32

Δαπάνες απόκτησης περιουσιακών στοιχείων

Ως ετήσια δαπάνη του φορολογουμένου και των εξαρτώμενων μελών του λογίζονται και τα χρηματικά ποσά που πραγματικά καταβάλλονται για:

- α) Αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση αυτοκινήτων, δίτροχων ή τρίτροχων αυτοκινούμενων οχημάτων, πλοίων αναψυχής και λοιπών σκαφών αναψυχής, αεροσκαφών και κινητών πραγμάτων μεγάλης αξίας. Ως κινητά πράγματα μεγάλης αξίας νοούνται εκείνα που η αξία τους υπερβαίνει το ποσό των δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ. Αν η αξία κάθε πράγματος είναι μικρότερη του ποσού αυτού, τα αγορασθέντα όμως πράγματα αποτελούν κατά τις συναλλακτικές αντιλήψεις ενιαίο σύνολο, τότε για τον υπολογισμό της αξίας λαμβάνεται υπόψη η αξία όλων αυτών των πραγμάτων, εφόσον υπερβαίνει το ποσό των δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ.

Οι διατάξεις της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 δεν εφαρμόζονται για τα πρόσωπα που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 12 της Συμφωνίας Έδρας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Τράπεζας Εμπορίου και Ανάπτυξης του Ευξείνου Πόντου, που κυρώθηκε με το ν. 2707/1999 (Α' 78).

- β) Αγορά επιχειρήσεων ή σύσταση ή αύξηση του κεφαλαίου επιχειρήσεων που λειτουργούν ατομικώς ή με τη μορφή ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης ή ανώνυμης εταιρείας ή περιορισμένης ευθύνης εταιρίας ή ιδιωτικής κεφαλαιουχικής εταιρίας ή κοινωνίας ή κοινοπραξίας ή αστικής εταιρίας ή αγορά εταιρικών μερίδων και χρεογράφων γενικώς.

γ) Αγορά ή χρονομεριστική ή χρηματοδοτική μίσθωση ακινήτων ή ανέγερση οικοδομών ή κατασκευή δεξαμενής κολύμβησης. Ως τίμημα αγοράς λαμβάνεται η αξία που προσδιορίζεται, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 41 του ν. 1249/1982. Αν το τίμημα που καθορίζεται στα οικεία πωλητήρια συμβόλαια είναι μεγαλύτερο από την πιο πάνω αξία, ως καταβαλλόμενη δαπάνη λαμβάνεται το καθοριζόμενο σε αυτά τα συμβόλαια τίμημα.

Ειδικά, για τις περιοχές που δεν ισχύει το αντικειμενικό σύστημα προσδιορισμού της αξίας των ακινήτων, ως καταβαλλόμενη δαπάνη λαμβάνεται:

- αα) Το τίμημα που καθορίζεται στα οικεία πωλητήρια συμβόλαια.**
- ββ) Η διαφορά μεταξύ του τιμήματος ή της αξίας κατά περίπτωση, που φορολογήθηκε και της πραγματικής αξίας του ακινήτου, η οποία εξευρίσκεται σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν στη φορολογία μεταβίβασης ακινήτων.**
- δ) Χορήγηση δανείων προς οποιονδήποτε.**
- ε) Η ετήσια δαπάνη για δωρεές, γονικές παροχές ή χορηγίες χρηματικών ποσών, εφόσον αυτά υπερβαίνουν ετησίως τα τριακόσια (300) ευρώ, εκτός από τις δωρεές προς το Δημόσιο, τους δήμους και τις κοινότητες του κράτους, τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, τα κρατικά και δημοτικά νοσηλευτικά ιδρύματα και τα νοσοκομεία, που αποτελούν νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και επιχορηγούνται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό, καθώς και τα προνοιακά ιδρύματα του ευρύτερου δημόσιου τομέα (κρατικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου), ως και τα προνοιακά ιδρύματα ιδιωτικού δικαίου των οποίων οι εν γένει δαπάνες λειτουργίας καλύπτονται τουλάχιστον κατά εβδομήντα τοις εκατό (70%) με επιχορηγήσεις από τον Κρατικό Προϋπολογισμό. Ομοίως, εξαιρούνται οι δωρεές ή χορηγίες προς τα κοινωφελή ιδρύματα, τα ημεδαπά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που έχουν συσταθεί νόμιμα και τα οποία επιδιώκουν κοινωφελείς σκοπούς, καθώς και τα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ημεδαπά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που έχουν συσταθεί νόμιμα, εφόσον επιδιώκουν σκοπούς πολιτιστικούς.³⁴**

---

³⁴[Τροποποίηση 4254/2014, Άρθρο 1](#)

στ) Απόσβεση δανείων ή πιστώσεων οποιασδήποτε μορφής. Στο ποσό της δαπάνης αυτής περιλαμβάνεται και το ποσό των οικείων τόκων, στους οποίους περιλαμβάνονται και οι τυχόν τόκοι υπερημερίας.

Άρθρο 33

Μη εφαρμογή αντικειμενικών δαπανών και υπηρεσιών

Η ετήσια αντικειμενική δαπάνη και η δαπάνη απόκτησης περιουσιακών στοιχείων δεν εφαρμόζονται:

- α) Προκειμένου για αντικειμενική δαπάνη, η οποία προκύπτει βάσει επιβατικού αυτοκινήτου ιδιωτικής χρήσης αναπήρου, το οποίο απαλλάσσεται από τα τέλη κυκλοφορίας.
- β) Προκειμένου για αλλοδαπό προσωπικό που δεν διαμένει μόνιμα στην Ελλάδα ή ημεδαπό προσωπικό που διαμένει μόνιμα στο εξωτερικό και απασχολείται αποκλειστικά σε επιχειρήσεις που υπάγονται στις διατάξεις του α.ν. 89/1967 (Α' 132), του α.ν. 378/1968 (Α' 82) και του άρθρου 25 του ν. 27/1975 (Α' 77), για το ποσό της ετήσιας αντικειμενικής δαπάνης, η οποία προκύπτει βάσει του επιβατικού αυτοκινήτου ιδιωτικής χρήσης ή της κατοικίας.
- γ) Προκειμένου για επιχειρήσεις μεταπώλησης αυτοκινήτων που έχουν υπαχθεί στο ειδικό καθεστώς φορολογίας του άρθρου 45 του ν. 2859/2000, για την αντικειμενική δαπάνη που προκύπτει βάσει των επιβατικών αυτοκινήτων που έχουν αγορασθεί για μεταπώληση με βάση τις διατάξεις του άρθρου 45 του ν. 2859/2000, εφόσον η άδεια και οι πινακίδες κυκλοφορίας του μεταβιβαζόμενου αυτοκινήτου οχήματος έχουν παραμείνει στη Δ.Ο.Υ., στην οποία έγινε η μεταβίβαση του αυτοκινήτου προς την επιχείρηση μεταπώλησης μέχρι και την ημερομηνία μεταπώλησης από αυτή σε τρίτο και το αυτοκίνητο κατά το χρονικό αυτό διάστημα δεν κυκλοφόρησε παράνομα. Οι μεταπωλήτριες επιχειρήσεις έχουν υποχρέωση μαζί με την ετήσια δήλωση φορολογίας εισοδήματος να συνυποβάλουν υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/1986, στην οποία να αναγράφουν τα πιο πάνω αυτοκίνητα που αγόρασαν ή πώλησαν στο οικείο έτος. Προκειμένου για ατομικές επιχειρήσεις μεταπώλησης αυτοκινήτων της περίπτωσης αυτής, η ετήσια αντικειμενική

δαπάνη που προκύπτει από τα προς πώληση οχήματα, όταν δεν κατατεθούν η άδεια και οι πινακίδες κυκλοφορίας τους στη Δ.Ο.Υ., σύμφωνα με τα ανωτέρω, δεν μπορεί να υπερβαίνει τη μεγαλύτερη αντικειμενική δαπάνη που προκύπτει από αυτοκίνητο της επιχείρησης.

Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου έχουν εφαρμογή για δαπάνες που προκύπτουν από 1.1.2010 και μετά. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών ορίζεται κάθε άλλο θέμα για την εφαρμογή αυτής της περίπτωσης.

- δ) Προκειμένου για αντικειμενική δαπάνη που προκύπτει με βάση σκάφη αναψυχής ιδιωτικής χρήσης, κυριότητας ή κατοχής μονίμων κατοίκων εξωτερικού.**
- ε) Προκειμένου για αγορά πάγιου εξοπλισμού επαγγελματικής χρήσης από πρόσωπα που ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα.**
- στ) Προκειμένου για αγορά επιβατικών αυτοκινήτων ιδιωτικής χρήσης, ειδικά διασκευασμένων για πρόσωπα που παρουσιάζουν κινητικές αναπηρίες που υπερβαίνουν σε ποσοστό το εξήντα επτά τοις εκατό (67%). Ως επιβατικά αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης ειδικά διασκευασμένα για κινητικά αναπήρους θεωρούνται εκείνα που διασκευάστηκαν ύστερα από άδεια της αρμόδιας αρχής για να οδηγούνται από πρόσωπα που παρουσιάζουν κινητική αναπηρία με ποσοστό πάνω από εξήντα επτά τοις εκατό (67%) ή για να μεταφέρουν αυτά τα πρόσωπα μαζί με τα αντικείμενα που είναι απαραίτητα για τη μετακίνησή τους.**
- ζ) Οι ετήσιες αντικειμενικές δαπάνες που υπολογίζονται σύμφωνα με το άρθρο 31 προκειμένου για συνταξιούχους, οι οποίοι έχουν υπερβεί το 65ο έτος της ηλικίας τους, εφαρμόζονται μειωμένες κατά ποσοστό τριάντα τοις εκατό (30%) των όσων προκύπτουν σύμφωνα με τις προηγούμενες διατάξεις.**
- η) Προκειμένου για φυσικό πρόσωπο που έχει τη φορολογική κατοικία του στην αλλοδαπή, εφόσον δεν αποκτά εισόδημα στην Ελλάδα.**

Άρθρο 34

Διαφορά εισοδήματος και τρόπος υπολογισμού αυτής

1. Η διαφορά που προκύπτει μεταξύ του τεκμαρτού και του συνολικού εισοδήματος κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 30, η οποία προστίθεται στο φορολογητέο εισόδημα, προσδιορίζεται από τη Φορολογική Διοίκηση κατά το ίδιο φορολογικό έτος σύμφωνα με τα οριζόμενα στις επόμενες παραγράφους και φορολογείται:

- α) σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 15 εφόσον ο φορολογούμενος έχει εισόδημα μόνο από μισθωτή εργασία ή/και συντάξεις ή εφόσον το μεγαλύτερο μέρος των εισοδημάτων του προκύπτει από μισθωτή εργασία και συντάξεις ή
- β) σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 29, εφόσον ο φορολογούμενος έχει εισόδημα μόνο από επιχειρηματική δραστηριότητα ή εφόσον το μεγαλύτερο μέρος των εισοδημάτων του δεν προκύπτει από μισθωτή εργασία και συντάξεις.
- γ) σύμφωνα με την κλίμακα της παραγράφου 1 του άρθρου 15, εφόσον ο φορολογούμενος είναι εγγεγραμμένος στο μητρώο ανέργων του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ).³⁵

2. Η Φορολογική Διοίκηση κατά τον προσδιορισμό της διαφοράς της προηγούμενης παραγράφου υποχρεούται να λάβει υπόψη τα αναγραφόμενα στη δήλωση χρηματικά ποσά, τα οποία αποδεικνύονται από νόμιμα παραστατικά στοιχεία. Ο φορολογούμενος φέρει το βάρος της απόδειξης για τα ποσά που ιδίως είναι:

- α) Πραγματικά εισοδήματα τα οποία αποκτήθηκαν από τον φορολογούμενο και τα εξαρτώμενα μέλη του και τα οποία απαλλάσσονται από το φόρο ή φορολογούνται με ειδικό τρόπο σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις. Αν τα εισοδήματα αυτά αποκτήθηκαν στην αλλοδαπή, αναγνωρίζονται, εφόσον υπόκεινται σε φόρο εισοδήματος στην Ελλάδα ή απαλλάσσονται νομίμως από αυτόν.

---

³⁵[Προσθήκη 4223/2013, Άρθρο 22](#)

- β) Χρηματικά ποσά που δεν θεωρούνται εισόδημα κατά τις ισχύουσες διατάξεις.
- γ) Χρηματικά ποσά που προέρχονται από τη διάθεση περιουσιακών στοιχείων.
- δ) Εισαγωγή συναλλάγματος που δεν εκχωρείται υποχρεωτικά στην Τράπεζα της Ελλάδος, εφόσον δικαιολογείται η απόκτησή του στην αλλοδαπή. Δεν απαιτείται η δικαιολόγηση της απόκτησης αυτού του συναλλάγματος για τα πρόσωπα:
- αα) Που είναι φορολογικοί κάτοικοι άλλου κράτους.
- ββ) Που είχαν διαμείνει τρία (3) τουλάχιστον χρόνια στην αλλοδαπή και η εισαγωγή του συναλλάγματος γίνεται μέσα σε δύο (2) χρόνια από τη μετοικεσία τους.
- γγ) Που είχαν διαμείνει πέντε (5) τουλάχιστον συνεχή χρόνια στην αλλοδαπή και το επικαλούμενο ποσό συναλλάγματος προέρχεται από καταθέσεις στο όνομά τους ή στο όνομα του άλλου συζύγου σε τραπεζικό λογαριασμό ανοιγμένο σε χώρα της Ε.Ε./ΕΟΧ ή σε υποκατάστημα ελληνικής τράπεζας στο εξωτερικό κατά το χρόνο που διέμεναν στην αλλοδαπή ή από καταθέσεις τους μέσα σε έναν (1) χρόνο από τη μετοικεσία τους στην Ελλάδα χωρίς το συνάλλαγμα αυτό να έχει επανεξαχθεί στην αλλοδαπή. Η προϋπόθεση της μη επανεξαγωγής του συναλλάγματος δεν απαιτείται για το ποσό εκείνο του συναλλάγματος που έχει επανεξαχθεί στην αλλοδαπή για την απόκτηση περιουσιακού στοιχείου από εκείνα που αναφέρονται στο άρθρο 32, εφόσον η δαπάνη για την απόκτηση αυτού του στοιχείου έχει ληφθεί υπόψη κατά την εφαρμογή του άρθρου 32, ή του άρθρου 34.³⁶
- ε) Δάνεια, τα οποία έχουν ληφθεί και αποδεικνύονται με έγγραφα στοιχεία που φέρουν βέβαιη χρονολογία. Ειδικώς, όταν πρόκειται για την κάλυψη διαφοράς δαπάνης της προηγούμενης παραγράφου, κατά το ποσό που προέρχεται από δαπάνη του άρθρου 32, το ποσό του δανείου λαμβάνεται υπόψη εφόσον από το οικείο έγγραφο αποδεικνύεται ότι έχει ληφθεί πριν από την πραγματοποίηση της σχετικής δαπάνης.³⁷

---

³⁶[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 22](#)

³⁷[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 22](#)

- στ) Δωρεά ή γονική παροχή χρηματικών ποσών για την οποία η οικεία φορολογική δήλωση έχει υποβληθεί μέχρι τη λήξη του έτους στο οποίο πραγματοποιήθηκε η σχετική δαπάνη.
- ζ) Ανάλωση κεφαλαίου που αποδεδειγμένα έχει φορολογηθεί κατά τα προηγούμενα έτη ή νόμιμα έχει απαλλαγεί από το φόρο. Για τον προσδιορισμό του κεφαλαίου αυτού ανά έτος, από τα πραγματικά εισοδήματα που έχουν φορολογηθεί ή νόμιμα απαλλαγεί από το φόρο, τα οποία προκύπτουν από συμψηφισμό των θετικών και αρνητικών στοιχείων αυτών, από τα χρηματικά ποσά που ορίζονται στις περιπτώσεις β', γ', δ', ε' και στ' της παραγράφου αυτής και από οποιοδήποτε άλλο ποσό το οποίο αποδεδειγμένα έχει εισπραχθεί, εκπίπτουν οι δαπάνες που προσδιορίζονται στα άρθρα 31 και 32, ανεξάρτητα αν απαλλάσσονται της εφαρμογής των άρθρων αυτών. Αν δεν υπάρχουν δαπάνες με βάση το άρθρο 31 ή αν το ποσό τους είναι μικρότερο από τις τρεις χιλιάδες (3.000) ευρώ προκειμένου για άγαμο και πέντε χιλιάδες (5.000) ευρώ προκειμένου για συζύγους, το ποσό που πρέπει να εκπέσει προσδιορίζεται με βάση την κοινωνική, οικονομική και οικογενειακή κατάσταση των φορολογουμένων και τις αποδεδειγμένες δαπάνες διαβίωσής τους και σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να είναι κατώτερο των τριών χιλιάδων (3.000) και πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, αντίστοιχα. Κάθε ποσό που καταβλήθηκε για την απόκτηση των εσόδων των παραπάνω περιπτώσεων τα μειώνει και η διαφορά που προκύπτει λαμβάνεται υπόψη για την κάλυψη ή τον περιορισμό της συνολικής ετήσιας δαπάνης, εκτός αν τα ποσά αυτά έχουν ληφθεί υπόψη κατά τον προσδιορισμό του εισοδήματος του έτους που καταβλήθηκαν και ο φορολογούμενος επικαλείται ανάλωση κεφαλαίου του έτους αυτού. Για την κάλυψη ή περιορισμό της διαφοράς που προκύπτει κατά την εφαρμογή των διατάξεων αυτής της περίπτωσης δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 10 του ν. 2019/1992 (Α' 34) για τα ποσά των πραγματικών ή τεκμαρτών δαπανών που πραγματοποιούνται από 1.1.1994. Χρηματικά ποσά που έχουν ληφθεί υπόψη από τη δήλωση που, τυχόν, υποβλήθηκε κατά τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 10 του ν. 2019/1992, για την κάλυψη ή τον περιορισμό διαφοράς δαπάνης, αφαιρούνται από το κεφάλαιο που σχηματίζεται από προηγούμενα έτη, όπως αυτό προσδιορίζεται με βάση όσα ορίζονται στα εδάφια δεύτερο, τρίτο και τέταρτο αυτής της περίπτωσης.

3. Για τον προσδιορισμό των κερδών από επιχειρηματική δραστηριότητα σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, η ζημία του ίδιου φορολογικού έτους ή και των προηγούμενων δεν εκπίπτει και δεν μεταφέρεται για συμψηφισμό στα επόμενα φορολογικά έτη.

4. Οι φορολογούμενοι που δεν αναγράφουν ή ανακριβώς αναφέρουν στη δήλωση τα στοιχεία, τα σχετικά με τις δαπάνες απόκτησης περιουσιακών στοιχείων (δαπάνη αγοράς ή ανέγερσης ακινήτων) και τον προσδιορισμό της ετήσιας συνολικής δαπάνης διαβίωσης, υπόκεινται στις κυρώσεις και τα πρόστιμα σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Άρθρο 35

Εισόδημα από κεφάλαιο

Το εισόδημα από κεφάλαιο περιλαμβάνει το εισόδημα που αποκτά ένα φυσικό πρόσωπο και προκύπτει στο φορολογικό έτος σε μετρητά ή σε είδος με τη μορφή μερισμάτων, τόκων, δικαιωμάτων, καθώς και το εισόδημα από ακίνητη περιουσία.³⁸

Άρθρο 36

Μερίσματα

1. Ο όρος «μερίσματα» σημαίνει το εισόδημα που προκύπτει από μετοχές, ιδρυτικούς τίτλους, ή άλλα δικαιώματα συμμετοχής σε κέρδη τα οποία δεν αποτελούν απαιτήσεις από οφειλές (χρέη), καθώς και το εισόδημα από άλλα εταιρικά δικαιώματα, στα οποία περιλαμβάνονται τα μερίδια, οι μερίδες συμπεριλαμβανομένων των προμερισμάτων και μαθηματικών αποθεματικών, οι συμμετοχές σε κέρδη προσωπικών επιχειρήσεων, οι διανομές των κερδών από κάθε είδους νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, καθώς και κάθε άλλο συναφές διανεμόμενο ποσό.

---

³⁸[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 22](#)

2. Εάν η διανομή των μερισμάτων υπόκειται σε παρακράτηση φόρου, όπως ορίζεται στο Μέρος Τέταρτο του Κ.Φ.Ε., ο παρακρατούμενος φόρος εξαντλεί τη φορολογική υποχρέωση μόνο για τα φυσικά πρόσωπα και για το συγκεκριμένο είδος εισοδήματος του φορολογούμενου με βάση τον Κ.Φ.Ε.

Άρθρο 37

Τόκοι

1. Ο όρος «τόκοι» σημαίνει το εισόδημα που προκύπτει από απαιτήσεις κάθε είδους, είτε εξασφαλίζονται με υποθήκη είτε όχι, και είτε παρέχουν δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη του οφειλέτη είτε όχι, και ιδιαίτερα εισόδημα από καταθέσεις, κρατικά χρεόγραφα, τίτλους και ομολογίες, με ή χωρίς ασφάλεια, και κάθε είδους δανειακή σχέση, συμπεριλαμβανομένων των πρόσθετων ωφελημάτων (premiums), των συμφωνιών επαναγοράς (repos/reverse repos) και ανταμοιβών τα οποία απορρέουν από τίτλους, ομολογίες ή χρεόγραφα.

2. Απαλλάσσονται του φόρου εισοδήματος οι τόκοι ομολογιακών δανείων και εντόκων γραμματίων του Ελληνικού Δημοσίου που αποκτούν φυσικά πρόσωπα.

3. Οι τόκοι που προκύπτουν από ομόλογα που εκδίδονται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας (Ε.Τ.Χ.Σ.), κατ' εφαρμογή προγράμματος συμμετοχής στην αναδιάρθρωση του ελληνικού χρέους, έχουν την ίδια φορολογική αντιμετώπιση με τους τόκους που προκύπτουν από ομόλογα που εκδίδει το Ελληνικό Δημόσιο στην Ελλάδα. Για τους τόκους που προκύπτουν από τα ομόλογα αυτά εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις της παραγράφου 2.

4. Εάν οι τόκοι υπόκεινται σε παρακράτηση φόρου, όπως ορίζεται στο Μέρος Τέταρτο του Κ.Φ.Ε, ο παρακρατούμενος φόρος εξαντλεί τη φορολογική υποχρέωση μόνο για τα φυσικά πρόσωπα και για το συγκεκριμένο είδος εισοδήματος του φορολογούμενου με βάση τον Κ.Φ.Ε.

Άρθρο 38

Δικαιώματα (royalties)

1. Ο όρος «δικαιώματα» σημαίνει το εισόδημα που αποκτάται ως αντάλλαγμα για τη χρήση ή το δικαίωμα χρήσης, των δικαιωμάτων

πνευματικής ιδιοκτησίας επί λογοτεχνικού, καλλιτεχνικού ή επιστημονικού έργου, συμπεριλαμβανομένων των κινηματογραφικών και τηλεοπτικών ταινιών, μαγνητοταινιών για ραδιοφωνικές εκπομπές και αναπαραγωγής βιντεοκασετών, λογισμικού για εμπορική εκμετάλλευση ή προσωπική χρήση, διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, εμπορικών σημάτων, προνομίων, σχεδίων ή υποδειγμάτων, σχεδιαγραμμάτων, απόρρητων χημικών τύπων ή μεθόδων κατεργασίας ή σε αντάλλαγμα πληροφοριών που αφορούν βιομηχανική, εμπορική ή επιστημονική πείρα, οι πληρωμές για τη χρήση βιομηχανικού, εμπορικού ή επιστημονικού εξοπλισμού, για τη χρήση τεχνικών μεθόδων παραγωγής, τεχνικής ή τεχνολογικής βοήθειας, τεχνογνωσίας (knowhow), αποτελεσμάτων ερευνών, αναδημοσίευσης άρθρων και μελετών, καθώς και οι πληρωμές για συμβουλευτικές υπηρεσίες που παρέχονται ηλεκτρονικά μέσω δικτύων πληροφορικής σε βάση δεδομένων επίλυσης προβλημάτων, την ηλεκτρονική λήψη (downloading) λογισμικού ηλεκτρονικού υπολογιστή, ακόμα και στην περίπτωση που τα εν λόγω προϊόντα αποκτώνται για προσωπική ή επαγγελματική χρήση του αγοραστή, την εκμίσθωση βιομηχανικού, εμπορικού ή επιστημονικού εξοπλισμού και εμπορευματοκιβωτίων και λοιπών συναφών δικαιωμάτων.

2. Εάν το εισόδημα από δικαιώματα υπόκειται σε παρακράτηση φόρου, όπως ορίζεται στο Μέρος Τέταρτο του Κ.Φ.Ε, ο παρακρατούμενος φόρος εξαντλεί τη φορολογική υποχρέωση μόνο για τα φυσικά πρόσωπα και για το συγκεκριμένο είδος εισοδήματος του φορολογούμενου με βάση τον Κ.Φ.Ε.

Άρθρο 39

Εισόδημα από ακίνητη περιουσία

1. Ο όρος «εισόδημα από ακίνητη περιουσία» σημαίνει το εισόδημα, σε χρήμα ή σε είδος, που προκύπτει από την εκμίσθωση ή την ιδιοχρησιμοποίηση ή τη δωρεάν παραχώρηση χρήσης γης και ακινήτων. Ειδικότερα το εισόδημα αυτό προκύπτει από: α) Εκμίσθωση ή υπεκμίσθωση ή παραχώρηση χρήσης γης ή ακινήτων συμπεριλαμβανομένων των κτιρίων, κατασκευών και κάθε είδους εγκαταστάσεων και εξοπλισμού τους.

Η εκμίσθωση ακινήτων αποτελεί μία από τις σημαντικότερες πηγές εισοδήματος για φυσικά και νομικά πρόσωπα, παρέχοντας τη δυνατότητα εκμετάλλευσης περιουσιακών στοιχείων για οικονομικό όφελος.

β) Εκμίσθωση ή υπεκμίσθωση ή παραχώρηση χρήσης μεταλλείων, λατομείων, δασικών και αγροτικών εκτάσεων στις οποίες περιλαμβάνονται λιβάδια, καλλιεργήσιμες γαίες, βοσκήσιμες γαίες, καθώς και κάθε είδους κατασκευές ή εγκαταστάσεις που είναι στην επιφάνεια του εδάφους ή κάτω από αυτή, όπως τα ιχθυοτροφεία, οι λίμνες, οι δεξαμενές, οι πηγές και τα φρέατα.

Η εκμίσθωση αυτών των ειδικών κατηγοριών εκτάσεων συμβάλλει στη βιώσιμη ανάπτυξη και αξιοποίηση των φυσικών πόρων, ενισχύοντας την τοπική οικονομία και τη δημιουργία θέσεων εργασίας.

γ) Εκμίσθωση ή υπεκμίσθωση ή παραχώρηση χρήσης από την παραχώρηση χώρου για την τοποθέτηση κάθε είδους διαφημιστικών επιγραφών.

Η παραχώρηση χώρου για διαφημιστικές επιγραφές συνιστά μια πρακτική που ενισχύει την προβολή προϊόντων και υπηρεσιών, ενώ παράλληλα δημιουργεί έσοδα για τους ιδιοκτήτες των ακινήτων.

δ) Εκμίσθωση ή υπεκμίσθωση ή παραχώρηση χρήσης κοινόχρηστων χώρων σε ακίνητα.

Η χρήση κοινόχρηστων χώρων, όπως υπόγεια, ταράτσες ή αυλές, προσφέρει ευκαιρίες για την ανάπτυξη νέων δραστηριοτήτων με οικονομικό όφελος για τους ιδιοκτήτες.

2. Το εισόδημα σε είδος αποτιμάται στην αγοραία αξία. Το εισόδημα από ιδιοχρησιμοποίηση ή δωρεάν παραχώρηση τεκμαίρεται ότι συνίσταται στο τρία τοις εκατό (3%) της αντικειμενικής αξίας του ακινήτου. Κατ' εξαίρεση το τεκμαρτό εισόδημα του προηγούμενου εδαφίου που αφορά δωρεάν παραχώρηση κατοικίας μέχρι διακόσια τετραγωνικά μέτρα (200 τ.μ.) προκειμένου να χρησιμοποιηθεί ως κύρια κατοικία προς ανιόντες ή κατιόντες απαλλάσσεται από το φόρο.

3. Οι ακόλουθες δαπάνες εκπίπτουν με τις παρακάτω προϋποθέσεις:
α) Αν ο εκμισθωτής ή ο παραχωρών είναι φυσικό πρόσωπο εκπίπτει ποσοστό πέντε τοις εκατό (5%) για δαπάνες επισκευής, συντήρησης, ανακαίνισης ή άλλες πάγιες και λειτουργικές δαπάνες του ακινήτου.

Η έκπτωση αυτή δίνει τη δυνατότητα στους ιδιοκτήτες να διατηρούν τα ακίνητά τους σε καλή κατάσταση, προσφέροντας παράλληλα οικονομικό όφελος.

β) Αν ο εκμισθωτής ή ο παραχωρών είναι νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου και τα κάθε είδους ιδρύματα οι κάθε είδους δαπάνες εκπίπτουν σε ποσοστό εβδομήντα πέντε τοις εκατό (75%). Ειδικά για το Άγιο Όρος το ποσοστό της έκπτωσης για τις δαπάνες του προηγούμενου εδαφίου ανέρχεται σε ποσοστό εκατό τοις εκατό (100%).

Η φορολογική πολιτική για το Άγιο Όρος αντικατοπτρίζει την ιδιαίτερη σημασία της περιοχής, ενώ ενισχύει τη διατήρηση των πολιτιστικών και θρησκευτικών κληρονομιών της.

γ) Αν ο εκμισθωτής ή ο παραχωρών είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα εκπίπτουν σε ποσοστό εβδομήντα πέντε τοις εκατό (75%), οι δαπάνες επισκευής, συντήρησης, ανακαίνισης, καθώς και οι πάγιες και λειτουργικές δαπάνες.

Η συγκεκριμένη ρύθμιση ενθαρρύνει μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς να διατηρούν τις εγκαταστάσεις τους, εξασφαλίζοντας έτσι την ποιότητα των υπηρεσιών που προσφέρουν.

δ) Το μίσθωμα που καταβάλλεται στις περιπτώσεις υπεκμίσθωσης.

Η υπεκμίσθωση δίνει τη δυνατότητα στους εκμισθωτές να μεταβιβάζουν τη χρήση του ακινήτου τους με ευελιξία, προσφέροντας νέες ευκαιρίες για αξιοποίηση.

ε) Οι δαπάνες αντιπλημμυρικών έργων και έργων αποξήρανσης ελών σε ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%).

Τα έργα αυτά προστατεύουν την ακίνητη περιουσία από φυσικές καταστροφές, ενώ παράλληλα ενισχύουν την περιβαλλοντική βιωσιμότητα.

στ) Το ποσό της αποζημίωσης που καταβάλλει, βάσει νόμου, ο εκμισθωτής στο μισθωτή για τη λύση της μισθωτικής σχέσης του ακινήτου.

Η αποζημίωση αυτή διασφαλίζει την ομαλή λήξη των μισθωτικών συμφωνιών, προστατεύοντας τα δικαιώματα και των δύο μερών.

Άρθρο 40

Φορολογικός συντελεστής για το εισόδημα από κεφάλαιο

1. Τα μερίσματα φορολογούνται με συντελεστή δέκα τοις εκατό (10%).
2. Οι τόκοι φορολογούνται με συντελεστή δεκαπέντε τοις εκατό (15%).
3. Τα δικαιώματα φορολογούνται με συντελεστή είκοσι (20%).
4. Το εισόδημα από ακίνητη περιουσία φορολογείται σύμφωνα με την ακόλουθη κλίμακα:

Εισόδημα από ακίνητη περιουσία (ευρώ)	Συντελεστής (%)
≤12.000	11%
>12.000	33%

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'

ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΥΠΕΡΑΞΙΑ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Άρθρο 41

Μεταβίβαση ακίνητης περιουσίας³⁹

1. Κάθε εισόδημα που προκύπτει από υπεραξία μεταβίβασης με επαχθή αιτία ακίνητης περιουσίας ή ιδανικών μεριδίων αυτής ή εμπραγμάτου δικαιώματος επί ακίνητης περιουσίας ή ιδανικού μεριδίου αυτού ή συμμετοχών οι οποίες έλκουν άνω του 50% της αξίας τους άμεσα ή έμμεσα από ακίνητη περιουσία και δεν συνιστά επιχειρηματική δραστηριότητα, υπόκειται σε φόρο εισοδήματος

³⁹[Τροποποίηση 4254/2014, Άρθρο 1](#)

φυσικών προσώπων. Στην έννοια του εισοδήματος του προηγούμενου εδαφίου εμπίπτει και η αγοραία αξία του κτίσματος που έχει ανεγερθεί σε έδαφος κυριότητας τρίτου με δαπάνες του μισθωτή και περιέρχεται στην κατοχή του τρίτου με τη λήξη ή διακοπή της μισθωτικής σχέσης. Ως μεταβίβαση σύμφωνα με την παράγραφο αυτή νοείται και η εισφορά ακίνητης περιουσίας για την κάλυψη ή την αύξηση κεφαλαίου νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας.⁴⁰

2. Ως υπεραξία νοείται η διαφορά μεταξύ της τιμής κτήσης που κατέβαλε ο φορολογούμενος και της τιμής πώλησης ή της αξίας του ανταλλάγματος που καταβάλλεται σε αυτόν και λαμβάνεται αποπληθωρισμένη σύμφωνα με την παράγραφο 5. Η τιμή κτήσης προσδιορίζεται ως εξής:⁴¹

- α) Στην περίπτωση κτήσης λόγω μεταβίβασης με επαχθή αιτία, είναι το τίμημα ή η αξία του ανταλλάγματος, όπως προκύπτει από το οικείο συμβόλαιο,
- β) Στην περίπτωση κτήσης λόγω κληρονομικής διαδοχής ή μεταβίβασης με χαριστική αιτία, είναι η αξία βάσει της οποίας υπολογίστηκε ο φόρος κληρονομιάς, δωρεάς ή γονικής παροχής ή χορηγήθηκε απαλλαγή από αυτόν, όπως η αξία αυτή προκύπτει από το οικείο συμβόλαιο ή οποιοδήποτε άλλο δημόσιο έγγραφο,
- γ) Σε κάθε άλλη περίπτωση, υπολογίζεται ως εξής: Τιμή κτήσης ίσον τιμή μεταβίβασης επί τον Δείκτη Τιμών Κατοικιών (ΔΤΚατ) του έτους κτήσης διά του ΔΤΚατ του προηγούμενου της μεταβίβασης έτους. Ως ΔΤΚατ νοείται ο μέσος Δείκτης Τιμών Κατοικιών Αστικών Περιοχών της περιόδου Ιανουαρίου-Δεκεμβρίου κάθε έτους, όπως ανακοινώνεται από την Τράπεζα της Ελλάδος. Αν κατά το χρόνο της μεταβίβασης δεν έχει δημοσιευθεί μέσος ΔΤΚατ, λαμβάνεται υπ' όψιν ο σχετικός δείκτης του αμέσως προηγούμενου έτους.

Αν η τιμή κτήσης δεν μπορεί να προσδιοριστεί θεωρείται ότι είναι μηδενική. Η τιμή πώλησης είναι το αναγραφόμενο στο συμβόλαιο τίμημα κατά το χρόνο της μεταβίβασης ή, στην περίπτωση της ανταλλαγής, η αντικειμενική αξία της ακίνητης περιουσίας που

---

⁴⁰[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 22](#)

⁴¹[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 22](#)

αποτελεί το αντάλλαγμα για κάθε συμβαλλόμενο και εφόσον αυτή δεν υφίσταται, η φορολογητέα αξία. Τυχόν δαπάνες που συνδέονται άμεσα με την αγορά ή την πώληση του ακινήτου δεν συμπεριλαμβάνονται στην τιμή κτήσης και την τιμή πώλησης. Στην περίπτωση που περιέρχεται στην κατοχή τρίτου κτίσμα που έχει ανεγερθεί στο έδαφός του με δαπάνες του μισθωτή σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο της προηγούμενης παραγράφου, ως υπεραξία θεωρείται η αντικειμενική αξία του κτίσματος.

3. Ο χρόνος κτήσης είναι ο χρόνος απόκτησης ποσοστού τουλάχιστον εβδομήντα πέντε τοις εκατό (75%) του μεταβιβαζόμενου δικαιώματος επί της ακίνητης περιουσίας. Σε περίπτωση που δεν προκύπτει χρόνος κτήσης σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο, ισχύουν τα εξής: α) Επί μεταβίβασης κτίσματος που ανεγέρθηκε, με αυτεπιστασία ή με βάση το σύστημα της αντιπαροχής, ως χρόνος κτήσης θεωρείται ο χρόνος μετά την παρέλευση πέντε (5) ετών από την ημερομηνία έκδοσης ή δύο (2) ετών από την ημερομηνία ανανέωσης της οικοδομικής άδειας ανέγερσης, εκτός εάν η μεταβίβαση γίνεται εντός των παραπάνω προθεσμιών, β) Επί πολεοδομικής τακτοποίησης εξ ολοκλήρου αυθαίρετης κατασκευής, ως χρόνος κτήσης θεωρείται ο χρόνος που δηλώνεται ως χρόνος ανέγερσης και πιστοποιείται από το μηχανικό στη σχετική αίτηση τακτοποίησης και αν αυτός δεν προκύπτει, η λήξη των χρονικών περιόδων που ορίζονται στο ν. 4178/2013. γ) Επί πολεοδομικής τακτοποίησης μερικώς αυθαίρετης κατασκευής, ως χρόνος κτήσης θεωρείται ο χρόνος κτήσης του νόμιμου κτίσματος.⁴²

Επί χρησικτησίας, ως χρόνος κτήσης θεωρείται η αντίστοιχη ημερομηνία του εικοστού πρώτου έτους, πριν από το χρόνο της μεταβίβασης.

Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών μπορεί να καθορίζεται χρόνος κτήσης και σε κάθε άλλη περίπτωση, καθώς και να ρυθμίζεται κάθε άλλο αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή της παραγράφου αυτής.

4. Σε περίπτωση κατά την οποία ο προσδιορισμός της υπεραξίας σύμφωνα με τις ανωτέρω παραγράφους καταλήγει σε αρνητικό ποσό, η εν λόγω υπεραξία θεωρείται μηδενική.

---

⁴²[Τροποποίηση 4254/2014, Άρθρο 1](#)

5. Η υπεραξία που προκύπτει σύμφωνα με τις ανωτέρω παραγράφους λαμβάνεται απομειούμενη με την εφαρμογή των ακόλουθων συντελεστών απομείωσης:

Έτη	Συντελεστής απομείωσης	Έτη διακράτησης	Συντελεστής απομείωσης
1	100,0%	14	77,9%
2	98,2%	15	76,4%
3	96,4%	16	74,8%
4	94,7%	17	73,2%
5	93,0%	18	71,7%
6	91,2%	19	70,2%
7	89,5%	20	68,7%
8	87,8%	21	67,2%
9	86,1%	22	65,7%
10	84,5%	23	64,2%
11	82,8%	24	62,8%
12	81,1%	25	61,5%
13	79,5%	26+	60%

6. Στην έννοια του όρου μεταβίβαση για την εφαρμογή του παρόντος περιλαμβάνονται τα εξής:

- α) η μεταβίβαση της πλήρους ή ψιλής κυριότητας, συμπεριλαμβανομένης της πραγματικής δουλείας, ανεξαρτήτως εάν πρόκειται για μεταβίβαση υπό αναβλητική ή διαλυτική αίρεση ή με τον όρο της εξώνησης,**
- β) η σύσταση επικαρπίας, οίκησης ή άλλης δουλείας,**
- γ) η παραίτηση από την κυριότητα ακινήτου ή από εμπράγματο δικαίωμα επί ακινήτου,**
- δ) η μεταβίβαση του τίτλου μεταφοράς συντελεστή δόμησης,**
- ε) η μεταγραφή δικαστικής απόφασης σύμφωνα με το άρθρο 949 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, λόγω μη εκτέλεσης προσυμφώνου μεταβίβασης ή η απόκτηση οποιουδήποτε**

δικαιώματος των περιπτώσεων α`, β` και δ` της παρούσας παραγράφου με αυτοσύμβαση,

στ) η εκποίηση ακινήτου συνεπεία εκούσιου πλειστηριασμού.

7. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου, οι ακόλουθες περιπτώσεις δεν θεωρούνται μεταβιβάσεις ακίνητης περιουσίας:⁴³

- α) η μεταγραφή τελεσίδικης δικαστικής απόφασης με την οποία αναγνωρίζεται δικαίωμα κυριότητας επί ακινήτου στον εντολέα λόγω υπερβάσεως της εντολής από τον εντολοδόχο,⁴⁴
- β) η μεταγραφή δικαστικής απόφασης με την οποία ακυρώνεται λόγω εικονικότητας σύμβαση μεταβίβασης ακινήτου,⁴⁵
- γ) η επικύρωση ανώμαλων δικαιοπραξιών, οι οποίες έχουν ήδη συμπεριληφθεί στις φορολογητέες μεταβιβάσεις της παραγράφου 1,⁴⁶
- δ) η αυτούσια διανομή ή συνένωση ακινήτων ή πράξη σύστασης οριζόντιας ή κάθετης ιδιοκτησίας, εφόσον δεν μεταβάλλονται τα ποσοστά συνιδιοκτησίας ανά συνιδιοκτήτη,⁴⁷
- ε) η ανταλλαγή ποσοστών ακίνητης περιουσίας επί κτηθέντων λόγω κληρονομικής διαδοχής ή γονικής παροχής ή από συζύγους κατά τη διάρκεια της έγγαμης συμβίωσης.⁴⁸

8. Για τον καθορισμό της αξίας της ψιλής κυριότητας, της επικαρπίας, της χρησικτησίας, της προσωπικής δουλείας ή άλλης δουλείας επί του ακινήτου, εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 15, 16 και της περίπτωσης δ' της παραγράφου 1 του άρθρου 40 του Κώδικα Φορολογίας Κληρονομιών, Δωρεών, Γονικών Παροχών, Προϊκών και Κερδών από Τυχερά Παίγνια.⁴⁹

---

⁴³[Τροποποίηση 4254/2014, Άρθρο 1](#)

⁴⁴[Τροποποίηση 4254/2014, Άρθρο 1](#)

⁴⁵[Τροποποίηση 4254/2014, Άρθρο 1](#)

⁴⁶[Τροποποίηση 4254/2014, Άρθρο 1](#)

⁴⁷[Τροποποίηση 4254/2014, Άρθρο 1](#)

⁴⁸[Τροποποίηση 4254/2014, Άρθρο 1](#)

⁴⁹[Τροποποίηση 4254/2014, Άρθρο 1](#)

9. Από την υπεραξία, όπως αυτή προκύπτει μετά την απομείωσή της σύμφωνα με την παρ. 5, αφαιρείται ποσό μέχρι είκοσι πέντε χιλιάδες (25.000) ευρώ, εφόσον ο φορολογούμενος διακράτησε το ακίνητο για πέντε (5) τουλάχιστον έτη και επιβάλλεται φόρος υπεραξίας στο τυχόν υπόλοιπο ποσό.

10. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών καθορίζονται οι τιμές κτήσης σε ειδικές περιπτώσεις όπου δεν είναι δυνατό να προσδιοριστούν σύμφωνα με την παράγραφο 2, καθώς και κάθε άλλο θέμα για την εφαρμογή του άρθρου αυτού.

Άρθρο 42

Μεταβίβαση τίτλων

1. Κάθε εισόδημα που προκύπτει από υπεραξία μεταβίβασης των ακόλουθων τίτλων, καθώς και μεταβίβασης ολόκληρης επιχείρησης, υπόκειται σε φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων, εφόσον δεν συνιστά επιχειρηματική δραστηριότητα. : ⁵⁰

- α) μετοχές σε εταιρεία μη εισηγμένη σε χρηματιστηριακή αγορά.
- β) μετοχές εισηγμένες σε χρηματιστηριακή αγορά, εφόσον ο μεταβιβάζων συμμετέχει στο μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας με ποσοστό τουλάχιστον μισό τοις εκατό (0,5%) και οι μεταβιβαζόμενες μετοχές έχουν αποκτηθεί από την 1η Ιανουαρίου 2009 και εξής.
- γ) κρατικά ομόλογα και έντοκα γραμμάτια ή εταιρικά ομόλογα.
- δ) παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα.

Ως μεταβίβαση σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο νοείται και η εισφορά των ανωτέρω τίτλων για την κάλυψη ή αύξηση κεφαλαίου εταιρείας. ⁵¹

2. Ως παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα σύμφωνα με την περίπτωση δ' της παραγράφου 1 νοούνται:

---

⁵⁰[Προσθήκη 4223/2013, Άρθρο 22; Τροποποίηση 4254/2014, Άρθρο 1](#)

⁵¹[Προσθήκη 4223/2013, Άρθρο 22](#)

α) Τα συμβόλαια δικαιωμάτων προαίρεσης, τα συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης, οι συμβάσεις ανταλλαγής (swaps), και οι προθεσμιακές συμβάσεις (forwards) που σχετίζονται με υποκείμενους τίτλους και ιδίως με:

1. κινητές αξίες ή άλλα περιουσιακά στοιχεία.
2. συναλλαγματικές ισοτιμίες.
3. επιτόκια ή αποδόσεις.
4. χρηματοπιστωτικούς δείκτες ή άλλα χρηματοπιστωτικά μεγέθη.
5. εμπορεύματα.
6. ναύλους.
7. πιστωτική διαβάθμιση ή γεγονός.
8. ποσοστά πληθωρισμού ή άλλες επίσημες οικονομικές στατιστικές.
9. κλιματικές μεταβλητές.
10. εκπομπές ρύπων.
11. μεταβολές στην τιμή οποιουδήποτε οικονομικού, φυσικού, περιβαλλοντολογικού, στατιστικού ή άλλου μεγέθους ή γεγονότος (πλην αθλητικών γεγονότων).
12. άλλα παράγωγα μέσα.

β) Κάθε άλλη σύμβαση που προσιδιάζει στις ανωτέρω, όσον αφορά, μεταξύ άλλων, στο κατά πόσον προσδιορίζεται με αναφορά σε άλλους υποκείμενους τίτλους, είναι διαπραγματεύσιμη σε οργανωμένη αγορά ή πολυμερή μηχανισμό διαπραγμάτευσης (ΠΜΔ), υπόκειται σε εκκαθάριση με μετρητά διαθέσιμα ή φυσική παράδοση (πλην παραδόσεων λόγω αδυναμίας πληρωμής ή άλλου γεγονότος που επιφέρει τη λύση της σύμβασης, καθώς και παραδόσεων που προορίζονται για εμπορικούς σκοπούς) ή διακανονισμό μέσω αναγνωρισμένων γραφείων συμψηφισμού ή σε τακτικές κλήσεις για κάλυψη περιθωρίων.

3. Ως υπεραξία νοείται η διαφορά μεταξύ της τιμής κτήσης που κατέβαλε ο φορολογούμενος και της τιμής πώλησης που εισέπραξε. Τυχόν δαπάνες που συνδέονται άμεσα με την αγορά ή την πώληση των τίτλων συμπεριλαμβάνονται στην τιμή κτήσης και την τιμή πώλησης και δεν προστίθενται ή αφαιρούνται, αντίστοιχα.

4. Σε περίπτωση που οι μεταβιβαζόμενοι τίτλοι είναι εισηγμένοι σε χρηματιστηριακή αγορά, η τιμή κτήσης και η τιμή πώλησης καθορίζονται από τα δικαιολογητικά έγγραφα συναλλαγών, τα οποία εκδίδει η χρηματιστηριακή εταιρεία ή το πιστωτικό ίδρυμα ή όπως δηλώνονται στην εταιρεία «Ελληνικά Χρηματιστήρια Ανώνυμη Εταιρεία» (Ε.Χ.Α.Ε.) κατά την ημέρα διακανονισμού της συναλλαγής. Σε περίπτωση μεταβίβασης μη εισηγμένων τίτλων, η τιμή πώλησης προσδιορίζεται με βάση την αξία των ιδίων κεφαλαίων της εταιρείας που εκδίδει τους μεταβιβαζόμενους τίτλους κατά το χρόνο της μεταβίβασης ή το τίμημα ή αγοραία αξία που αναγράφεται στη σύμβαση μεταβίβασης, εφόσον αυτό είναι υψηλότερο. Η τιμή κτήσης προσδιορίζεται με βάση την αξία των ιδίων κεφαλαίων της εταιρείας που εκδίδει τους μεταβιβαζόμενους τίτλους κατά το χρόνο απόκτησης ή το τίμημα που αναγράφεται στη σύμβαση μεταβίβασης κατά το χρόνο της απόκτησης των τίτλων, εφόσον οποιοδήποτε από τα ανωτέρω είναι χαμηλότερο. Αν η τιμή κτήσης δεν μπορεί να προσδιορισθεί θεωρείται ότι είναι μηδενική, εφόσον η αγορά των τίτλων πραγματοποιείται μετά την ημερομηνία ολοκλήρωσης της διαδικασίας αποϋλοποίησης των τίτλων στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, ήτοι την 29η Σεπτεμβρίου του έτους 1999. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών καθορίζεται ο τρόπος υπολογισμού της τιμής κτήσης, με αναγωγή στην ημερομηνία της 29.9.1999, στις περιπτώσεις που οι μεταβιβαζόμενοι τίτλοι έχουν αποκτηθεί πριν την ημερομηνία αυτή.⁵²

5. Σε περίπτωση κατά την οποία ο προσδιορισμός της υπεραξίας σύμφωνα με τις ανωτέρω παραγράφους καταλήγει σε αρνητικό ποσό, η εν λόγω ζημία μεταφέρεται για τα επόμενα πέντε (5) έτη και συμψηφίζεται μόνο με μελλοντικά κέρδη υπεραξίας, τα οποία υπολογίζονται σύμφωνα με την παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου και τα οποία προκύπτουν από συναλλαγές και τίτλους των περιπτώσεων α`, β`, και γ` της παραγράφου 1. Ζημιές από συναλλαγές σε τίτλους της περίπτωσης δ` της παραγράφου 1 συμψηφίζονται μόνον με μελλοντικά κέρδη υπεραξίας από την ίδια αιτία.⁵³⁵⁴

---

⁵²[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 22](#)

⁵³[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 22](#)

⁵⁴[Τροποποίηση 4254/2014, Άρθρο 1](#)

6. Τα κεφαλαιακά κέρδη που προκύπτουν από την ανταλλαγή ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου ή εταιρικών ομολόγων με εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου με άλλους τίτλους κατ' εφαρμογή του προγράμματος συμμετοχής στην αναδιάταξη του ελληνικού χρέους απαλλάσσονται από το φόρο.

7. Για την υπεραξία που προκύπτει από εισφορά ενεργητικού, ανταλλαγή μετοχών, συγχώνευση ή διάσπαση κατ' εφαρμογή των άρθρων 52, 53 και 54 ισχύουν οι ειδικές διατάξεις αυτών των άρθρων.

8. Απαλλάσσεται από το φόρο το εισόδημα που αποκτούν φυσικά πρόσωπα που είναι φορολογικοί κάτοικοι σε κράτη με τα οποία η Ελλάδα έχει συνάψει σύμβαση αποφυγής διπλής φορολογίας (ΣΑΔΦ) και το οποίο προκύπτει από υπεραξία μεταβίβασης των τίτλων σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους υπό την προϋπόθεση ότι υποβάλλουν στη Φορολογική Διοίκηση δικαιολογητικά που αποδεικνύουν τη φορολογική τους κατοικία.⁵⁵

Άρθρο 43

Φορολογικός συντελεστής

Το εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου φορολογείται με συντελεστή δεκαπέντε τοις εκατό (15%).

Άρθρο 44

Αντικείμενο της φορολογίας εισοδήματος νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων

«Φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων» είναι ο φόρος που επιβάλλεται ετησίως στα κέρδη που πραγματοποιούν τα νομικά πρόσωπα και οι νομικές οντότητες.

---

⁵⁵[Προσθήκη 4223/2013, Άρθρο 22](#)

Άρθρο 45

Υποκείμενα του φόρου

Σε φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων υπόκεινται:

- 1. Οι κεφαλαιουχικές εταιρείες που συστήθηκαν στην ημεδαπή ή την αλλοδαπή.**
- 2. Οι προσωπικές εταιρείες που συστήθηκαν στην ημεδαπή ή την αλλοδαπή.**
- 3. Τα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου που συστήθηκαν στην ημεδαπή ή την αλλοδαπή και στα οποία περιλαμβάνονται και τα κάθε είδους σωματεία και ιδρύματα, με εξαίρεση μόνο τα κάθε είδους έσοδα που πραγματοποιούνται κατά την επιδίωξη της εκπλήρωσης του σκοπού τους, τα οποία δεν αποτελούν αντικείμενο φόρου.**
- 4. Συνεταιρισμοί και ενώσεις αυτών.**
- 5. Κοινωνίες αστικού δικαίου, αστικές κερδοσκοπικές ή μη κερδοσκοπικές εταιρείες, συμμετοχικές ή αφανείς, εφόσον ασκούν επιχείρηση ή επάγγελμα.**
- 6. Κοινοπραξίες.**
- 7. Οι νομικές οντότητες που ορίζονται στο άρθρο 2 του Κ.Φ.Ε. και δεν περιλαμβάνονται σε μια από τις προηγούμενες περιπτώσεις.**

Στην περίπτωση των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων που τηρούν απλογραφικά βιβλία εφαρμόζονται αποκλειστικά οι διατάξεις του άρθρου 47 του παρόντος Κώδικα.⁵⁶

Άρθρο 46

Απαλλασσόμενα νομικά πρόσωπα ⁵⁷

Από το φόρο εισοδήματος απαλλάσσονται:

---

⁵⁶[Προσθήκη 4223/2013, Άρθρο 23](#)

⁵⁷[Τροποποίηση 4254/2014, Άρθρο 1](#)

1. Οι φορείς γενικής κυβέρνησης με εξαίρεση το εισόδημα που αποκτούν από κεφάλαιο και υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου.
2. Η Τράπεζα της Ελλάδος.
3. Οι εταιρείες επενδύσεων χαρτοφυλακίου και οι οργανισμοί συλλογικών επενδύσεων σε κινητές αξίες (ΟΣΕΚΑ).
4. Οι διεθνείς οργανισμοί, υπό τον όρο ότι η απαλλαγή από το φόρο προβλέπεται βάσει διεθνούς συμβάσεως που έχει κυρωθεί στην ημεδαπή ή τελεί υπό τον όρο της αμοιβαιότητας.
5. Το Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου Α.Ε. σύμφωνα με τη νομοθεσία που το διέπει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΦΟΡΟΛΟΓΗΤΕΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ

Άρθρο 47

Κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα

1. Το κέρδος από επιχειρηματική δραστηριότητα προσδιορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Γ΄, του Μέρους Δεύτερου («Φόρος Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων») του Κ.Φ.Ε., εκτός από τις περιπτώσεις όπου ορίζεται διαφορετικά στο παρόν κεφάλαιο. Στην έννοια του κέρδους από επιχειρηματική δραστηριότητα σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο εμπίπτει και η κεφαλαιοποίηση ή διανομή κερδών για τα οποία δεν έχει καταβληθεί φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων.⁵⁸
2. Όλα τα έσοδα που αποκτούν τα νομικά πρόσωπα και οι νομικές οντότητες που αναφέρονται στις περιπτώσεις του άρθρου 45 θεωρούνται έσοδα από επιχειρηματική δραστηριότητα.
3. Τα έσοδα και τα έξοδα των νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων που εφαρμόζουν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, που προκύπτουν κατά την αρχική αναγνώριση των χρηματοοικονομικών μέσων, κατανέμονται ανάλογα με τη χρονική διάρκεια των αντίστοιχων μέσων, σύμφωνα και με τα οριζόμενα από τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα. Ως χρηματοοικονομικά μέσα νοούνται τα

---

⁵⁸[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 23](#)

οριζόμενα από τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, όπως αυτά υιοθετούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση κατ' εφαρμογή του Κανονισμού 1606/2002, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.⁵⁹

4. Για τα νομικά πρόσωπα και τις νομικές οντότητες που τηρούν απλογραφικά βιβλία εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 21 έως και 28 του Κεφαλαίου Γ' του Μέρους Δεύτερου.⁶⁰

5. Οι διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 37 και της παραγράφου 6 του άρθρου 42 εφαρμόζονται και στα νομικά πρόσωπα του άρθρου 45.⁶¹

6. Ειδικά το εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κρατικών ομολόγων και εντόκων γραμματίων του Ελληνικού Δημοσίου που αποκτούν νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες που δεν είναι φορολογικοί κάτοικοι Ελλάδας και δεν έχουν στην Ελλάδα μόνιμη εγκατάσταση απαλλάσσεται του φόρου.⁶²

Άρθρο 48

Απαλλαγή ενδοομιλικών μερισμάτων⁶³

Τα ενδοομιλικά μερίσματα που εισπράττει ένα νομικό πρόσωπο που είναι φορολογικός κάτοικος Ελλάδας, απαλλάσσονται από το φόρο, εάν το νομικό πρόσωπο που προβαίνει στη διανομή:⁶⁴

- α) περιλαμβάνεται στους τύπους που απαριθμούνται στο Παράρτημα Ι Μέρος Α' της Οδηγίας 2011/96/ΕΕ, όπως ισχύει, και
- β) είναι φορολογικός κάτοικος κράτους-μέλους της ΕΕ, σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους αυτού και δεν θεωρείται κάτοικος τρίτου κράτους εκτός ΕΕ κατ' εφαρμογήν όρων σύμβασης

---

⁵⁹[Προσθήκη 4223/2013, Άρθρο 23](#)

⁶⁰[Προσθήκη 4223/2013, Άρθρο 23](#)

⁶¹[Προσθήκη 4254/2014, Άρθρο 1](#)

⁶²[Προσθήκη 4254/2014, Άρθρο 1](#)

⁶³[Τροποποίηση 4254/2014, Άρθρο 1](#)

⁶⁴[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 23](#)

αποφυγής διπλής φορολογίας που έχει συναφθεί με αυτό το τρίτο κράτος, και

- γ) υπόκειται, χωρίς τη δυνατότητα επιλογής ή απαλλαγής, σε έναν από τους φόρους που αναφέρονται στο Παράρτημα Ι Μέρος Β` της Οδηγίας 2011/96/ΕΕ ή σε οποιοδήποτε άλλον φόρο αντικαταστήσει έναν από τους φόρους αυτούς, και
- δ) ο λήπτης φορολογούμενος κατέχει ελάχιστο ποσοστό συμμετοχής τουλάχιστον δέκα τοις εκατό (10%) της αξίας ή του πλήθους του μετοχικού ή βασικού κεφαλαίου ή των δικαιωμάτων ψήφου του νομικού προσώπου που διανέμει, και
- ε) το ελάχιστο ποσοστό συμμετοχής διακρατείται τουλάχιστον είκοσι τέσσερις (24) μήνες.

2. Η προηγούμενη παράγραφος ισχύει επίσης για τα ενδοομιλικά μερίσματα που εισπράττονται από μόνιμες εγκαταστάσεις εταιρειών άλλων κρατών-μελών που βρίσκονται στην Ελλάδα και προέρχονται από τις θυγατρικές τους σε ένα άλλο κράτος-μέλος.

3. Εάν διανέμονται κέρδη από νομικό πρόσωπο σε λήπτη φορολογούμενο που δεν έχει διακρατήσει το ελάχιστο ποσοστό συμμετοχής επί είκοσι τέσσερις (24) μήνες, αλλά πληρούται η προϋπόθεση γ` της παραγράφου 1, ή αυτή της παραγράφου 2, ο λήπτης φορολογούμενος μπορεί προσωρινά να ζητήσει την απαλλαγή που προβλέπεται στις εν λόγω παραγράφους, εφόσον καταθέσει στη Φορολογική Διοίκηση εγγυητική επιστολή υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου, ίση με το ποσό του φόρου που θα όφειλε να καταβάλει σε περίπτωση μη χορήγησης της απαλλαγής. Η απαλλαγή καθίσταται οριστική και η εγγύηση λήγει κατά την ημερομηνία που συμπληρώνονται είκοσι τέσσερις (24) μήνες διακράτησης του ελάχιστου ποσοστού συμμετοχής. Εάν ο φορολογούμενος παύει να διακρατεί το ελάχιστο ποσοστό συμμετοχής πριν τη συμπλήρωση των είκοσι τεσσάρων (24) μηνών, η εγγύηση καταπίπτει υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου κατά την ημερομηνία αυτή.⁶⁵

Η Φορολογική Διοίκηση μπορεί να απαιτήσει την υπέρ αυτής κατάπτωση της εγγύησης, εφόσον ο λήπτης φορολογούμενος δεν διακρατεί το ελάχιστο ποσοστό συμμετοχής επί τουλάχιστον είκοσι τέσσερις (24) μήνες. Η απαλλαγή καθίσταται οριστική και η εγγύηση

---

⁶⁵[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 23](#)

λήγει κατά την ημερομηνία που συμπληρώνονται είκοσι τέσσερις (24) μήνες διακράτησης του ελάχιστου ποσοστού συμμετοχής.

4. Εάν η διανομή κερδών που αναφέρεται στην παράγραφο 1 και 2 προκύπτει από συμμετοχή σε άλλο νομικό πρόσωπο, ο φορολογούμενος δεν μπορεί να εκπέσει τις επιχειρηματικές δαπάνες που συνδέονται με τη συμμετοχή αυτή.

5. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών ορίζονται τα έντυπα εφαρμογής του άρθρου αυτού.

Άρθρο 49

Υποκεφαλαιοδότηση

1 .Με την επιφύλαξη της παραγράφου 3, οι δαπάνες τόκων δεν αναγνωρίζονται ως εκπιπτόμενες επιχειρηματικές δαπάνες, στο βαθμό που οι πλεονάζουσες δαπάνες τόκων υπερβαίνουν το τριάντα τοις εκατό (30%) των φορολογητέων κερδών προ τόκων, φόρων και αποσβέσεων (EBITDA). ⁶⁶

Τα κέρδη προ τόκων, φόρων και αποσβέσεων καθορίζονται με βάση τις οικονομικές καταστάσεις που συντάσσονται σύμφωνα με τους ελληνικούς κανόνες λογιστικής με τις φορολογικές αναπροσαρμογές που προβλέπονται στον Κ.Φ.Ε.

2. Ο όρος «πλεονάζουσες δαπάνες τόκων» σημαίνει το πλεόνασμα των δαπανών τόκων έναντι του εισοδήματος από τόκους.

3. Οι δαπάνες τόκων της παραγράφου 1 αναγνωρίζονται πλήρως ως εκπιπτόμενες επιχειρηματικές δαπάνες εφόσον το ποσό των εγγεγραμμένων στα βιβλία καθαρών δαπανών τόκων δεν υπερβαίνει το ποσό των τριών εκατομμυρίων (3.000.000) ευρώ το χρόνο. ⁶⁷

4. Κάθε δαπάνη τόκων που δεν εκπίπτει σύμφωνα με την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου μεταφέρεται χωρίς χρονικό περιορισμό. ⁶⁸

---

⁶⁶[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 23](#)

⁶⁷[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 23](#)

⁶⁸[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 23](#)

5. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων δεν εφαρμόζονται για τα πιστωτικά ιδρύματα.

Άρθρο 50

Ενδοομιλικές συναλλαγές

1. Νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες όταν πραγματοποιούν συναλλαγές, μία ή περισσότερες, διεθνείς ή και εγχώριες, με συνδεδεμένα πρόσωπα κατά την έννοια του άρθρου 2 του Κ.Φ.Ε. με οικονομικούς ή εμπορικούς όρους διαφορετικούς από εκείνους που θα ίσχυαν μεταξύ μη συνδεδεμένων προσώπων (ανεξάρτητων επιχειρήσεων) ή μεταξύ συνδεδεμένων προσώπων και τρίτων, οποιαδήποτε κέρδη τα οποία χωρίς τους όρους αυτούς θα είχαν πραγματοποιηθεί από το νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, αλλά τελικά δεν πραγματοποιήθηκαν λόγω των διαφορετικών όρων (αρχή των ίσων αποστάσεων) περιλαμβάνονται στα κέρδη του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας μόνον στο βαθμό που δεν μειώνουν το ποσό του καταβλητέου φόρου.⁶⁹

2. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζονται και ερμηνεύονται σύμφωνα με τις γενικές αρχές και τις κατευθυντήριες γραμμές του ΟΟΣΑ για τις ενδοομιλικές συναλλαγές.

Άρθρο 51

Μεταφορά λειτουργιών

Κάθε επιχειρηματική αναδιάρθρωση, η οποία μπορεί να θεωρηθεί ως εγχώρια ή διασυνοριακή αναδιοργάνωση λειτουργιών, περιουσιακών στοιχείων, κινδύνων ή και επιχειρηματικών ευκαιριών, την οποία πραγματοποιούν ή στην οποία εμπλέκονται συνδεδεμένα πρόσωπα με συνδεδεμένα κέρδη εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος άρθρου.

α) Οι λειτουργίες, τα περιουσιακά στοιχεία, οι κίνδυνοι ή και οι επιχειρηματικές ευκαιρίες που αναδιοργανώνονται, μεταφέρονται ή μεταβιβάζονται θεωρούνται συνολικά ως «πακέτο μεταβίβασης» για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου.

---

⁶⁹[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 23](#)

Για την εφαρμογή του προηγούμενου εδαφίου λαμβάνονται υπόψη τα περιουσιακά στοιχεία, οι χορηγήσεις αδειών χρήσης, καθώς και οι μεταβιβάσεις περιουσιακών στοιχείων.

- β) Σε περίπτωση κατά την οποία λόγω επιχειρηματικής αναδιάρθρωσης διενεργείται μία συναλλαγή ή σειρά συναλλαγών, οι οποίες συνιστούν μεταβίβαση ή χορήγηση άδειας χρήσης υπεραξίας ή άυλων περιουσιακών στοιχείων, η μεταβίβαση αυτή ή η χορήγηση άδειας χρήσης πρέπει να γίνεται έναντι αντίτιμου σύμφωνα με την αρχή των ίσων αποστάσεων, λαμβάνοντας υπόψη τη συνολική αξία των υποκείμενων περιουσιακών στοιχείων, καθώς και τις σχετικές λειτουργίες και τους κινδύνους («πακέτο μεταβίβασης»). Στην περίπτωση αυτή περιλαμβάνονται ιδίως μεταβιβάσεις ή χορηγήσεις αδειών χρήσης μεμονωμένων περιουσιακών στοιχείων σε συνδυασμό με λειτουργίες και κινδύνους που πρέπει να θεωρηθούν στενά συνδεδεμένες.
- γ) Οι επιχειρηματικές αναδιαρθρώσεις που προβλέπονται στις ανωτέρω περιπτώσεις δεν συνεπιφέρουν καμία αναπροσαρμογή όταν ο φορολογούμενος μπορεί να παράσχει αποδεικτικά στοιχεία που τεκμηριώνουν ότι δεν μεταβιβάστηκαν ούτε χορηγήθηκε άδεια χρήσης για ουσιώδη άυλα στοιχεία ή περιουσιακά στοιχεία και ότι καταβλήθηκε αντίτιμο σύμφωνα με την αρχή των ίσων αποστάσεων, κατά τρόπο ώστε η ανάθεση κινδύνων και λειτουργιών είναι σύμφωνη με την αρχή των ίσων αποστάσεων, με συνεκτίμηση άλλων συγκρίσιμων περιπτώσεων.
- δ) Στην περίπτωση που ο φορολογούμενος δεν μπορεί να παράσχει τα αποδεικτικά στοιχεία που ορίζονται στην περίπτωση γ', και δεν υπάρχει άλλη συγκρίσιμη συναλλαγή ή σειρά συναλλαγών, καθορίζεται ένα αντίτιμο σύμφωνα με την αρχή των ίσων αποστάσεων με βάση τη συνολική αξία των υποκείμενων περιουσιακών στοιχείων, λειτουργιών και κινδύνων («πακέτου μεταβίβασης») με συνεκτίμηση της αναγόμενης παρούσας αξίας μελλοντικών κερδών που προσδοκούνται από τη μεταβίβαση ως σύνολο και συνδέονται με τη λειτουργία και όλα τα συνδεδεμένα υποκείμενα περιουσιακά στοιχεία. Ο φορολογούμενος μπορεί να χρησιμοποιεί οποιαδήποτε άλλη μέθοδο, εφόσον μπορεί να αποδείξει ότι η συναλλαγή είναι σύμφωνη με την αρχή των ίσων αποστάσεων.

Για τα έτη κατά τα οποία πραγματοποιείται η επιχειρηματική αναδιάρθρωση γίνεται η αντίστοιχη αναπροσαρμογή.

Άρθρο 52

Εισφορές ενεργητικού έναντι τίτλων⁷⁰

1. Το παρόν άρθρο αφορά σε μεταβιβάσεις κλάδων δραστηριότητας που ορίζονται στην παράγραφο 2, εφόσον επιλεγεί η υπαγωγή σε αυτό από την εισφέρουσα ή τη λήπτρια εταιρεία και πληρούνται οι προϋποθέσεις του παρόντος άρθρου. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου ως «τίτλοι» νοούνται οι μετοχές ή τα εταιρικά μερίδια.⁷¹

2. Ως «εισφορά ενεργητικού» θεωρείται κάθε πράξη με την οποία μια εταιρεία (εφεξής η «εισφέρουσα εταιρεία»), χωρίς να λυθεί, μεταβιβάζει έναν ή περισσότερους κλάδους δραστηριότητας σε άλλη εταιρεία (εφεξής η «λήπτρια εταιρεία»), έναντι της έκδοσης ή μεταβίβασης τίτλων του κεφαλαίου της λήπτριας εταιρείας.⁷²

Ως «κλάδος δραστηριότητας» θεωρείται το σύνολο των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού ενός τμήματος μιας επιχείρησης, τα οποία συνιστούν από οργανωτική άποψη αυτόνομη εκμετάλλευση, δηλαδή ένα σύνολο ικανό να λειτουργήσει αυτοδύναμα. Ως εισφορά ενεργητικού νοείται και η μετατροπή υποκαταστήματος σε νεοσυσταθείσα εταιρία που αποτελεί θυγατρική της εισφέρουσας εταιρείας.

3. Κατά την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, η εισφορά ενεργητικού δεν συνεπάγεται, κατά τον χρόνο της εισφοράς ενεργητικού, καμία φορολογία των υπεραξιών οι οποίες υπολογίζονται βάσει της διαφοράς μεταξύ της αγοραίας αξίας των μεταβιβαζομένων στοιχείων ενεργητικού και παθητικού και της λογιστικής αξίας τους.⁷³

4. Κατά την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, η λήπτρια εταιρεία πραγματοποιεί τις αποσβέσεις των στοιχείων του ενεργητικού

---

⁷⁰[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 23](#)

⁷¹[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 23](#)

⁷²[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 23](#)

⁷³[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 23](#)

σύμφωνα με τους κανόνες που θα ίσχυαν για την εισφέρουσα εταιρεία, εάν δεν είχε γίνει η εισφορά ενεργητικού.

5. Κατά την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, η λήπτρια εταιρεία μπορεί να αναλάβει αποθεματικά και προβλέψεις που σχημάτισε η εισφέρουσα εταιρεία και τα οποία σχετίζονται με τον κλάδο ή τους κλάδους δραστηριότητας που μεταβιβάζονται και τα οποία απολάμβαναν φορολογικές απαλλαγές υπό τις προϋποθέσεις που θα ίσχυαν για την εισφέρουσα εταιρεία, εάν δεν είχε γίνει η μεταβίβαση.

Η λήπτρια εταιρεία αναλαμβάνει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της εισφέρουσας εταιρείας ως προς τα εν λόγω αποθεματικά και προβλέψεις.

6. Κατά την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, η λήπτρια εταιρεία μπορεί να μεταφέρει τις ζημίες της εισφέρουσας εταιρείας που σχετίζονται με τον κλάδο ή τους κλάδους δραστηριότητας που μεταβιβάζονται με τις ίδιες προϋποθέσεις που θα ίσχυαν για την εισφέρουσα εταιρεία, εάν δεν είχε γίνει η μεταβίβαση.

7. Κατά την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, η εισφέρουσα εταιρεία αποτιμά τους τίτλους που λαμβάνει από τη λήπτρια εταιρεία στην αγοράία τους αξία κατά το χρόνο της μεταβίβασης.

8. Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται μόνον εφόσον οι εισφέρουσες και οι λήπτριες εταιρείες έχουν τη φορολογική κατοικία τους στην Ελλάδα ή σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

9. Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται:

α) στην εισφορά ενεργητικού, εφόσον η εισφέρουσα και η λήπτρια εταιρεία είναι και οι δύο φορολογικοί κάτοικοι Ελλάδος,

β) στην εισφορά ενεργητικού, εφόσον η εισφέρουσα εταιρεία είναι φορολογικός κάτοικος άλλου κράτους μέλους της Ε.Ε. και η λήπτρια εταιρεία είναι φορολογικός κάτοικος Ελλάδος, και με την προϋπόθεση ότι μετά τη μεταβίβαση τα στοιχεία του ενεργητικού, οι υποχρεώσεις, τα αποθεματικά, οι προβλέψεις και οι ζημίες που μεταβιβάζονται δεν συνδέονται με μόνιμη εγκατάσταση εκτός Ελλάδας της λήπτριας εταιρείας,

γ) στην εισφορά ενεργητικού, εφόσον η λήπτρια εταιρεία είναι φορολογικός κάτοικος άλλου κράτους μέλους της Ε.Ε. και η εισφέρουσα εταιρεία είναι φορολογικός κάτοικος Ελλάδος ή άλλου κράτους μέλους της Ε.Ε. με μόνιμη εγκατάσταση στην

Ελλάδα, και με την προϋπόθεση ότι μετά τη μεταβίβαση, τα στοιχεία του ενεργητικού, οι υποχρεώσεις, τα αποθεματικά, οι προβλέψεις και οι ζημίες που μεταβιβάζονται συνδέονται με μόνιμη εγκατάσταση που τηρεί στην Ελλάδα η λήπτρια εταιρεία.

74

10. Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται σε μεταβίβαση κλάδου ή κλάδων δραστηριότητας που συνιστούν μία ή περισσότερες μόνιμες εγκαταστάσεις που ευρίσκονται σε άλλο κράτος μέλος της Ε.Ε., εφόσον η εισφέρουσα εταιρεία είναι φορολογικός κάτοικος Ελλάδος και η λήπτρια εταιρεία είναι κάτοικος άλλου κράτους μέλους της Ε.Ε.

Στην περίπτωση αυτή, δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις των παραγράφων 3, 4, 5 και 6, αλλά η εισφέρουσα εταιρεία δικαιούται πίστωσης έναντι του ποσού του φόρου που προκύπτει συνεπεία της μεταβίβασης σχετικά με κάθε φόρο που θα επιβάλλονταν σε αυτό το κράτος μέλος για τη μεταβίβαση, εάν δεν ετύγχαναν εφαρμογής οι διατάξεις της Οδηγίας 2009/133/ΕΚ, όπως ισχύει.

11. Στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος άρθρου εμπίπτουν οι εταιρείες που:

- α) περιλαμβάνονται στους τύπους που απαριθμούνται στο Παράρτημα Ι Μέρος Α΄ της Οδηγίας 2009/133/ΕΚ, όπως ισχύει,**
- β) είναι φορολογικοί κάτοικοι κράτους μέλους της Ε.Ε. σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους αυτού και δεν θεωρούνται φορολογικοί κάτοικοι τρίτου κράτους εκτός Ε.Ε. κατ' εφαρμογή όρων σύμβασης αποφυγής διπλής φορολογίας που έχει συναφθεί με αυτό το τρίτο κράτος,**
- γ) υπόκεινται, χωρίς τη δυνατότητα επιλογής ή απαλλαγής, σε έναν από τους φόρους που αναφέρονται στο Παράρτημα Ι Μέρος Β΄ της Οδηγίας 2009/133/ΕΚ ή σε οποιοδήποτε άλλο φόρο ενδεχομένως στο μέλλον αντικαταστήσει έναν από τους φόρους αυτούς.**

12. Η Φορολογική Διοίκηση προκειμένου να αποφευχθεί η καταστρατήγηση των διατάξεων του άρθρου αυτού δύναται να επιβάλλει προϋποθέσεις για την εφαρμογή του.

---

⁷⁴[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 23](#)

Η εισφέρουσα εταιρεία υποχρεούται να διατηρήσει τους τίτλους που αποκτήθηκαν από την εισφορά ενεργητικού για χρονικό διάστημα τουλάχιστον τριών (3) ετών, εκτός αν αποδείξει ότι η μεταβίβαση των τίτλων δεν έχει ως σκοπό τη φοροαποφυγή ή φοροδιαφυγή.⁷⁵

13. Η εισφέρουσα εταιρεία και η λήπτρια εταιρεία πρέπει αμφότερες να έχουν το ίδιο φορολογικό καθεστώς.

Άρθρο 53

Ανταλλαγή τίτλων

1. Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται σε μέτοχο ή εταίρο που μέσω ανταλλαγής μετοχών ή εταιρικών μεριδίων, αποκτά τίτλους μιας εταιρείας σε αντάλλαγμα τίτλων άλλης εταιρείας όπως ορίζεται στις επόμενες παραγράφους, εφόσον επιλεγεί η υπαγωγή σε αυτό από τον μέτοχο ή εταίρο και πληρούνται οι προϋποθέσεις του παρόντος άρθρου. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου ως «τίτλοι» νοούνται οι μετοχές ή τα εταιρικά μερίδια.

2. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου, ως «ανταλλαγή τίτλων» θεωρείται κάθε πράξη με την οποία μία εταιρεία (εφεξής: «η αποκτώσα εταιρεία») αποκτά τίτλους άλλης εταιρείας (εφεξής: «η αποκτώμενη εταιρεία») σε αντάλλαγμα για την έκδοση ή τη μεταβίβαση τίτλων αυτής προς τους μετόχους ή εταίρους της αποκτώμενης εταιρείας, υπό την προϋπόθεση ότι ύστερα από την ανταλλαγή μετοχών η αποκτώσα εταιρεία θα κατέχει τουλάχιστον την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου της αποκτώμενης εταιρείας ή το πενήντα τοις εκατό (50%) και έναν τίτλο τουλάχιστον της αξίας του κεφαλαίου της αποκτώμενης εταιρείας.⁷⁶

Για το σκοπό αυτόν η εξαγορά που πραγματοποιείται από την αποκτώσα εταιρεία μέσω αναγνωρισμένου χρηματιστηρίου αξιών νοείται ως ενιαία συναλλαγή υπό την προϋπόθεση ότι συντελείται εντός περιόδου έξι (6) μηνών.

3. Στην περίπτωση της ανταλλαγής τίτλων, όπως ορίζεται στην παράγραφο 2, η αποκτώσα εταιρεία μπορεί να προβεί σε χρηματική

---

⁷⁵[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 23](#)

⁷⁶[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 23](#)

καταβολή έναντι της έκδοσης ή μεταβίβασης τίτλων, υπό την προϋπόθεση ότι η χρηματική καταβολή δεν θα υπερβαίνει το δέκα τοις εκατό (10%) της ονομαστικής αξίας, ή, αν δεν υπάρχει ονομαστική αξία, το δέκα τοις εκατό (10%) της φορολογητέας αξίας τους. ⁷⁷

4. Κατά την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, ο μέτοχος ή εταίρος της αποκτώμενης εταιρείας δεν υπόκειται, κατά το χρόνο της ανταλλαγής μετοχών, σε φόρο για την υπεραξία που αποκτά λόγω της ανταλλαγής, με εξαίρεση το τμήμα που αντιστοιχεί, κατ' αναλογία, σε τυχόν χρηματική καταβολή.

5. Κατά την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, ο μέτοχος ή εταίρος δεν αποδίδει στους τίτλους που λαμβάνει ως αντάλλαγμα, μεγαλύτερη φορολογητέα αξία από την αξία που είχαν οι ανταλλασσομενοι τίτλοι αμέσως πριν την ανταλλαγή των τίτλων. ⁷⁸

Η αποκτώσα εταιρεία αποτιμά τους τίτλους που λαμβάνει από τον μέτοχο ή εταίρο στην αγοραία τους αξία κατά το χρόνο της ανταλλαγής.

6. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται υπό την προϋπόθεση ότι η αποκτώσα και η αποκτώμενη εταιρεία είναι φορολογικοί κάτοικοι Ελλάδος και/ή άλλου κράτους μέλους της Ε.Ε. και:

- α) ο μέτοχος είναι φορολογικός κάτοικος Ελλάδος, ή
- β) ο μέτοχος δεν είναι φορολογικός κάτοικος Ελλάδος και κατέχει τόσο τους αρχικούς τίτλους όσο και τους νέους τίτλους μέσω μόνιμης εγκατάστασης που διατηρεί στην Ελλάδα.

7. Στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος άρθρου εμπίπτουν οι εταιρείες που:

- α) περιλαμβάνονται στους τύπους που απαριθμούνται στο Παράρτημα Ι Μέρος Α΄ της Οδηγίας 2009/133/ΕΚ, όπως ισχύει,
- β) είναι φορολογικοί κάτοικοι κράτους μέλους της Ε.Ε. σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους αυτού και δεν θεωρούνται φορολογικοί κάτοικοι τρίτου κράτους εκτός Ε.Ε. κατ' εφαρμογή

---

⁷⁷[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 23](#)

⁷⁸[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 23](#)

όρων σύμβασης αποφυγής διπλής φορολογίας που έχει συναφθεί με αυτό το τρίτο κράτος,

- γ) υπόκεινται, χωρίς τη δυνατότητα επιλογής ή απαλλαγής, σε έναν από τους φόρους που αναφέρονται στο Παράρτημα Ι Μέρος Β΄ της Οδηγίας 2009/133/ΕΚ ή σε οποιοδήποτε άλλο φόρο ενδεχομένως στο μέλλον αντικαταστήσει έναν από τους φόρους αυτούς.

Άρθρο 54

Συγχωνεύσεις και διασπάσεις

1. Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται σε συγχωνεύσεις και διασπάσεις, όπως ορίζονται στις παραγράφους 2, 3 και 4, εφόσον επιλεγεί από την εισφέρουσα και τη λήπτρια εταιρεία ή εταιρείες, και πληρούνται οι προϋποθέσεις που ορίζονται στις ακόλουθες παραγράφους.⁷⁹

Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου ως «τίτλοι» νοούνται οι μετοχές ή τα εταιρικά μερίδια.

2. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου ως «συγχώνευση» θεωρείται κάθε πράξη με την οποία:⁸⁰

- α) μία ή περισσότερες εταιρείες (εφεξής: οι «εισφέρουσες εταιρείες»), κατά τη διάλυσή τους χωρίς να τεθούν υπό καθεστώς εκκαθάρισης, μεταβιβάζουν όλα τα στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού τους σε άλλη υφιστάμενη εταιρεία (εφεξής: η «λήπτρια εταιρεία») με αντάλλαγμα την έκδοση ή μεταβίβαση στους μετόχους ή εταίρους της εισφέρουσας εταιρείας τίτλων του κεφαλαίου της λήπτριας εταιρείας.
- β) δύο ή περισσότερες εταιρείες (εφεξής: οι «εισφέρουσες εταιρείες»), κατά τη διάλυσή τους χωρίς να τεθούν υπό καθεστώς εκκαθάρισης, μεταβιβάζουν όλα τα στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού τους σε εταιρεία που συστήνουν (εφεξής: η «λήπτρια εταιρεία») με αντάλλαγμα την έκδοση ή τη μεταβίβαση στους μετόχους ή εταίρους της εισφέρουσας εταιρείας τίτλων του κεφαλαίου της λήπτριας εταιρείας.

---

⁷⁹[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 23](#)

⁸⁰[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 23](#)

3. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου ως «διάσπαση» θεωρείται κάθε πράξη με την οποία: ⁸¹

- α) μία εταιρεία (εφεξής: η «εισφέρουσα εταιρεία»), κατά τη διάλυσή της χωρίς να τεθεί σε καθεστώς εκκαθάρισης, μεταβιβάζει όλα τα στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού της σε δύο ή περισσότερες υφιστάμενες ή νέες εταιρείες (εφεξής: οι λήπτριες εταιρείες) με αντάλλαγμα την κατ' αναλογία (pro rata) έκδοση ή μεταβίβαση στους μετόχους ή εταίρους της τίτλων του κεφαλαίου των ληπτριών εταιρειών.**
- β) μία εταιρεία (εφεξής: η «εισφέρουσα εταιρεία») μεταβιβάζει χωρίς να λυθεί έναν ή περισσότερους κλάδους δραστηριότητας σε μία ή περισσότερες υφιστάμενες ή νέες εταιρείες (εφεξής: οι «λήπτριες εταιρείες»), αφήνοντας τουλάχιστον έναν κλάδο δραστηριότητας στην εισφέρουσα εταιρεία, με αντάλλαγμα την κατ' αναλογία (pro rata) έκδοση ή μεταβίβαση στους μετόχους ή εταίρους της ή τίτλων του κεφαλαίου των ληπτριών εταιρειών. Ως κλάδος δραστηριότητας θεωρείται το σύνολο των στοιχείων του ενεργητικού και παθητικού ενός τμήματος μιας εταιρείας, τα οποία συνιστούν από οργανωτική άποψη αυτόνομη εκμετάλλευση, δηλαδή ένα σύνολο ικανό να λειτουργήσει αυτοδύναμα.**

4. Σε περίπτωση συγχώνευσης ή διάσπασης, σύμφωνα με τις παραγράφους 2 και 3, μπορεί να λάβει χώρα πρόσθετη χρηματική καταβολή από τη λήπτρια εταιρεία ή εταιρείες πέραν της έκδοσης ή μεταβίβασης τίτλων, με την προϋπόθεση ότι η χρηματική καταβολή δεν υπερβαίνει το δέκα τοις εκατό (10%) της ονομαστικής αξίας, ή αν δεν υπάρχει ονομαστική αξία, το δέκα τοις εκατό (10%) της λογιστικής αξίας των τίτλων.

5. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται μόνον εφόσον η εισφέρουσα εταιρεία ή εταιρείες και η λήπτρια εταιρεία ή εταιρείες είναι φορολογικοί κάτοικοι Ελλάδος και/ή άλλου κράτους μέλους της Ε.Ε..

6. Στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος άρθρου εμπίπτουν οι εταιρείες που:

---

⁸¹[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 23](#)

- α) περιλαμβάνονται στους τύπους που απαριθμούνται στο Παράρτημα Ι Μέρος Α της Οδηγίας 2009/133/ΕΚ, όπως ισχύει.
- β) είναι φορολογικοί κάτοικοι κράτους μέλους της Ε.Ε. σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους αυτού και δεν θεωρούνται φορολογικοί κάτοικοι τρίτου κράτους εκτός Ε.Ε. κατ' εφαρμογή όρων σύμβασης αποφυγής διπλής φορολογίας που έχει συναφθεί με αυτό το τρίτο κράτος.
- γ) υπόκεινται, χωρίς τη δυνατότητα επιλογής ή απαλλαγής, σε έναν από τους φόρους που αναφέρονται στο Παράρτημα Ι Μέρος Β της Οδηγίας 2009/133/ΕΚ ή σε οποιοδήποτε άλλο φόρο ενδεχομένως στο μέλλον αντικαταστήσει έναν από τους φόρους αυτούς.
7. Όπου στο παρόν άρθρο γίνεται αναφορά σε εισφέρουσα ή σε λήπτρια εταιρεία, αυτή ισχύει και για δύο ή περισσότερες εισφέρουσες ή λήπτριες εταιρείες.
8. Κατά την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, η συγχώνευση ή η διάσπαση δεν συνεπάγεται, κατά τον χρόνο της συγχώνευσης ή της διάσπασης, καμία φορολογία των υπεραξιών οι οποίες υπολογίζονται βάσει της διαφοράς μεταξύ της αγοραίας αξίας των μεταβιβαζόμενων στοιχείων ενεργητικού και παθητικού και της φορολογητέας αξίας τους.⁸²
9. Η λήπτρια εταιρεία διενεργεί αποσβέσεις των στοιχείων του ενεργητικού σύμφωνα με τους κανόνες που θα ίσχυαν για την εισφέρουσα εταιρεία, εάν δεν είχε λάβει χώρα η συγχώνευση ή η διάσπαση.
10. Κατά την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, η λήπτρια εταιρεία μπορεί να μεταφέρει τα αποθεματικά και τις προβλέψεις που σχηματίστηκαν από την εισφέρουσα εταιρεία, με τις φορολογικές απαλλαγές και τους όρους που θα ίσχυαν για την εισφέρουσα εταιρεία, εάν η μεταβίβαση δεν είχε λάβει χώρα. Η λήπτρια εταιρεία αναλαμβάνει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της εισφέρουσας εταιρείας ως προς τα εν λόγω αποθεματικά και προβλέψεις.
11. Κατά την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, η λήπτρια εταιρεία μπορεί να μεταφέρει τις ζημίες της εισφέρουσας εταιρείας, υπό τους ίδιους όρους που θα ίσχυαν για την εισφέρουσα εταιρεία, εάν η συγχώνευση ή η διάσπαση δεν είχε λάβει χώρα.

---

⁸²[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 23](#)

12. Κατά την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, αν η λήπτρια εταιρεία συμμετέχει στο κεφάλαιο της εισφέρουσας εταιρείας απαλλάσσεται από το φόρο για κάθε υπεραξία που προκύπτει λόγω της ακύρωσης αυτής της συμμετοχής.⁸³

13. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου μπορεί να εφαρμοστούν για τη μεταβίβαση στοιχείων ενεργητικού και παθητικού:

- α) στη μεταβίβαση κλάδου ή κλάδων δραστηριότητας που βρίσκονται στην Ελλάδα ή σε άλλο κράτος μέλος της Ε.Ε., εφόσον η εισφέρουσα και η λήπτρια εταιρεία είναι και οι δύο φορολογικοί κάτοικοι Ελλάδος.
- β) εφόσον η εισφέρουσα εταιρεία είναι φορολογικός κάτοικος άλλου κράτους μέλους της Ε.Ε., και η λήπτρια εταιρεία είναι κάτοικος Ελλάδος, στο βαθμό που μετά τη συγχώνευση ή τη διάσπαση τα στοιχεία του ενεργητικού, οι υποχρεώσεις, τα αποθεματικά, οι προβλέψεις και οι ζημίες που μεταβιβάζονται δεν συνδέονται με εκτός Ελλάδος μόνιμη εγκατάσταση της λήπτριας εταιρείας.
- γ) εφόσον η λήπτρια εταιρεία είναι φορολογικός κάτοικος άλλου κράτους μέλους της Ε.Ε. και η εισφέρουσα εταιρεία είναι φορολογικός κάτοικος Ελλάδος ή άλλου κράτους μέλους της Ε.Ε., στο βαθμό που μετά τη συγχώνευση ή τη διάσπαση τα στοιχεία του ενεργητικού, οι υποχρεώσεις, τα αποθεματικά, οι προβλέψεις και οι ζημίες που μεταβιβάζονται συνδέονται με μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα της λήπτριας εταιρείας.

14. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται εφόσον η εισφέρουσα εταιρεία είναι φορολογικός κάτοικος Ελλάδος και η λήπτρια εταιρεία είναι κάτοικος άλλου κράτους μέλους της Ε.Ε., στο βαθμό που η συγχώνευση ή η διάσπαση επιφέρει τη μεταβίβαση κλάδου δραστηριότητας που συνιστά μόνιμη εγκατάσταση σε άλλο κράτος μέλος της Ε.Ε.. Σε αυτή την περίπτωση, δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις των παραγράφων 5, 6, 7 και 8, αλλά η εισφέρουσα εταιρεία δικαιούται πίστωσης έναντι του ποσού του φόρου που προκύπτει ως αποτέλεσμα της συγχώνευσης ή διάσπασης σε σχέση με κάθε φόρο που θα επιβαλλόταν στο εν λόγω κράτος μέλος της Ε.Ε. στο οποίο βρίσκεται η μόνιμη εγκατάσταση.

---

⁸³[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 23](#)

15. Κατά την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, ο μέτοχος ή εταίρος της εισφέρουσας εταιρείας δεν υπόκειται σε φόρο για την υπεραξία που αποκτά λόγω της συγχώνευσης ή της διάσπασης, με εξαίρεση το τμήμα που αντιστοιχεί, κατ' αναλογία, σε τυχόν χρηματική καταβολή.

16. Κατά την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, ο μέτοχος ή εταίρος δεν αποδίδει στους τίτλους που λαμβάνει ως αντάλλαγμα, μεγαλύτερη αξία από τη λογιστική αξία που είχαν οι τίτλοι αμέσως πριν τη συγχώνευση ή διάσπαση.⁸⁴

17. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται σε μέτοχο ή εταίρο ο οποίος, σε περίπτωση συγχώνευσης ή διάσπασης, ανταλλάσσει τίτλους της εισφέρουσας εταιρείας με τίτλους της λήπτριας εταιρείας, υπό την προϋπόθεση ότι:⁸⁵

- α) ο μέτοχος ή εταίρος είναι φορολογικός κάτοικος Ελλάδος, ή
- β) ο μέτοχος ή εταίρος, ο οποίος δεν είναι φορολογικός κάτοικος Ελλάδος, κατείχε τους τίτλους της εισφέρουσας και κατέχει τους τίτλους της λήπτριας εταιρείας μέσω μόνιμης εγκατάστασης που διατηρεί στην Ελλάδα.

Άρθρο 55

Μεταφορά της καταστατικής έδρας μίας SE ή μίας SCE

1. Η μεταφορά από την Ελλάδα σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης της καταστατικής έδρας μίας ευρωπαϊκής εταιρείας (SE) ή μίας ευρωπαϊκής συνεταιριστικής εταιρείας (SCE) σύμφωνα με τις διατάξεις των Κανονισμών 2157/2001 του Συμβουλίου της 8ης Οκτωβρίου 2001 (EEK L 294/1/10.11.2001) και 435/2003 του Συμβουλίου της 22ας Ιουλίου 2003 (EEK L 207/1/18.8.2003) αντίστοιχα, χωρίς λύση της εταιρείας ή σύσταση νέου νομικού προσώπου δεν συνεπάγεται φορολογία των υπεραξιών που υπολογίζονται σύμφωνα με την παράγραφο 8 του άρθρου 54 των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού της SE ή της SCE, τα οποία προσαρτώνται σε μόνιμη εγκατάσταση αυτής στην Ελλάδα.

---

⁸⁴[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 23](#)

⁸⁵[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 23](#)

Σε περίπτωση που τα στοιχεία αυτά πωληθούν ή πάψουν να συνδέονται με τη μόνιμη εγκατάσταση της SE ή SCE στην Ελλάδα ή μεταφερθούν σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι υπεραξίες του προηγούμενου εδαφίου υπόκεινται σε φορολογία σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις.

2. Η μόνιμη εγκατάσταση που δημιουργείται κατ' εφαρμογή των διατάξεων της προηγούμενης παραγράφου εξακολουθεί να υπολογίζει αποσβέσεις επί της αξίας των περιουσιακών στοιχείων που προσαρτώνται σε αυτή, με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις ως εάν δεν είχε γίνει η μεταφορά της καταστατικής έδρας.

3. Προβλέψεις ή αποθεματικά που είχε σχηματίσει η ευρωπαϊκή εταιρεία (SE) ή η ευρωπαϊκή συνεταιριστική εταιρεία (SCE) πριν από τη μεταφορά της καταστατικής έδρας της σε άλλο κράτος μέλος και τα οποία απαλλάσσονται από το φόρο εισοδήματος και δεν προκύπτουν από μόνιμη εγκατάσταση αυτής στην αλλοδαπή, δεν υπόκεινται σε φορολογία κατά το χρόνο της μεταφοράς της καταστατικής έδρας στο όνομα της SE ή της SCE, με την προϋπόθεση ότι συνεχίζουν να εμφανίζονται αυτούσια στα βιβλία της δημιουργούμενης μόνιμης εγκατάστασής της στην Ελλάδα.

Σε αντίθετη περίπτωση, υπόκειται σε φορολογία σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις.

4. Η μόνιμη εγκατάσταση διατηρεί τυχόν δικαίωμα μεταφοράς ζημίας από παρελθούσες χρήσεις της SE ή της SCE, που μετέφερε την καταστατική της έδρα σε άλλο κράτος μέλος σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος.

Άρθρο 56

Μη εφαρμογή ευεργετημάτων

Τα ευεργετήματα που προβλέπονται στα άρθρα 52, 53, 54 και 55 αίρονται ολικά ή μερικά, όταν κάποια από τις πράξεις που αναφέρονται στα άρθρα αυτά έχει ως κύριο στόχο ή ως έναν από τους κύριους στόχους τη φοροδιαφυγή ή τη φοροαποφυγή.

Το γεγονός ότι η πράξη δεν πραγματοποιείται για οικονομικά θεμιτούς λόγους, όπως είναι η αναδιάρθρωση ή η ορθολογικότερη οργάνωση των δραστηριοτήτων των εταιρειών που ενέχονται στη

σχετική πράξη, μπορεί να αποτελέσει τεκμήριο ότι κύριος ή ένας από τους κύριους στόχους της πράξης αυτής είναι η φοροδιαφυγή ή η φοροαποφυγή.

Άρθρο 57

Εκκαθάριση

Το προϊόν της εκκαθάρισης θεωρείται διανομή κέρδους κατά το φορολογικό έτος εντός του οποίου ολοκληρώθηκε η εκκαθάριση του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας, στο βαθμό που το εν λόγω προϊόν υπερβαίνει το καταβεβλημένο κεφάλαιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ

Άρθρο 58

Φορολογικός συντελεστής

1. Τα κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα που αποκτούν τα νομικά πρόσωπα και οι νομικές οντότητες που τηρούν διπλογραφικά βιβλία φορολογούνται με συντελεστή είκοσι έξι τοις εκατό (26%).

Όταν οι υπόχρεοι των περιπτώσεων β΄, δ΄, ε΄, στ΄ και ζ΄ του άρθρου 45 τηρούν απλογραφικά βιβλία, τα κέρδη που αποκτούν από επιχειρηματική δραστηριότητα φορολογούνται σύμφωνα με την κλίμακα της παραγράφου 1 του άρθρου 29.

2. Τα κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα που αποκτούν οι αγροτικοί συνεταιρισμοί και οι ομάδες παραγωγών φορολογούνται με συντελεστή δεκατρία τοις εκατό (13%).

3. Ο φορολογούμενος που αποκτά εισόδημα το οποίο υπόκειται σε παρακράτηση φόρου σύμφωνα με το άρθρο 62 περιλαμβάνει το εισόδημα αυτό στα φορολογητέα κέρδη του πριν την αφαίρεση του παρακρατούμενου φόρου.

Ο πληρωτέος από το φορολογούμενο φόρος σε σχέση με το εν λόγω εισόδημα μειώνεται κατά το ποσό του φόρου που παρακρατήθηκε.

4. ⁸⁶Για τους φορολογούμενους των περιπτώσεων α`, β`, δ`, ε` και στ` του άρθρου 45 οι συντελεστές της παραγράφου 1 μειώνονται κατά ποσοστό σαράντα τοις εκατό (40%) για τα κέρδη που προκύπτουν από επιχειρηματική δραστηριότητα που ασκείται σε νησιά με πληθυσμό, σύμφωνα με την τελευταία απογραφή, κάτω από τρεις χιλιάδες εκατό (3.100) κατοίκους. Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου ισχύει μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2015.

5. Τα κέρδη των επιχειρήσεων των περιπτώσεων α`, β`, δ`, ε` και στ` του άρθρου 45, εφόσον αυτές εμπίπτουν στην έννοια των πολύ μικρών επιχειρήσεων, όπως ορίζονται στη Σύσταση 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής της 6ης Μαΐου 2003, από τη διάθεση παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας προς την εταιρεία «Δ.Ε.Η. Α.Ε.» ή άλλο προμηθευτή, μετά από την ένταξη τους στο «Ειδικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Φωτοβολταϊκών Συστημάτων μέχρι δέκα (10) kw», κατόπιν απόφασης των Υπουργών Οικονομικών, Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, η οποία εκδίδεται σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 14 του ν. 3468/ 2006 (Α` 8), απαλλάσσονται του φόρου. Η εν λόγω απαλλαγή χορηγείται με την προϋπόθεση ότι τα κέρδη εμφανίζονται σε ειδικό λογαριασμό με την ονομασία «Ειδικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Φωτοβολταϊκών Συστημάτων μέχρι δέκα (10) kw». Σε περίπτωση διανομής ή κεφαλαιοποίησης τους, φορολογούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος κώδικα κατά το χρόνο διανομής ή κεφαλαιοποίησης τους αντίστοιχα. ⁸⁷

---

⁸⁶[Προσθήκη 4223/2013, Άρθρο 23](#)

⁸⁷[Προσθήκη 4223/2013, Άρθρο 23](#)

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ
ΠΑΡΑΚΡΑΤΗΣΗ ΦΟΡΟΥ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄
ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ ΣΤΗΝ ΠΗΓΗ

Άρθρο 59

Φορολόγηση στην πηγή

1. Τα ακόλουθα πρόσωπα υποχρεούνται να παρακρατούν φόρο σύμφωνα με το σύστημα φορολόγησης στην πηγή:

- α) Κάθε φυσικό πρόσωπο που αποκτά κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα που διενεργεί πληρωμές ή δίνει παροχές σε είδος στους εργαζομένους τους ή υπαλλήλους τους. ⁸⁸**
- β) Κάθε νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα που καταβάλλει συντάξεις σε φυσικά πρόσωπα.**
- γ) Ταμεία κοινωνικής ασφάλισης ή παρόμοιες οντότητες που διενεργούν πληρωμές στους ασφαλισμένους τους.**

2. Το πρόσωπο, όπως αναφέρεται στην παράγραφο 1, το οποίο καταβάλλει εισόδημα για μισθωτή εργασία σύμφωνα με το άρθρο 12, φέρει την ευθύνη παρακράτησης φόρου και απόδοσής του στο κράτος. Κατ' εξαίρεση, τα πρόσωπα που παρέχουν πάσης φύσεως μισθωτή εργασία στην Ιερά Κοινότητα, τις Ιερές Μονές του Αγίου Όρους και τα εξαρτήματα αυτών, υποχρεούνται τα ίδια στην απόδοση του οφειλόμενου φόρου, απαλλασσομένων των ανωτέρω νομικών οντοτήτων από την υποχρέωση παρακράτησης και απόδοσης του φόρου. ⁸⁹

---

⁸⁸[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 24](#)

⁸⁹Τροποποίηση 42843/2014, Άρθρο 22

Εάν δεν διενεργείται παρακράτηση, ο υπόχρεος οφείλει να καταβάλλει το φόρο που δεν παρακρατήθηκε, καθώς και τυχόν πρόστιμα και ποινές που προβλέπονται στην κείμενη νομοθεσία.

3. Εισόδημα που απαλλάσσεται από το φόρο δεν υπόκειται σε παρακράτηση.

Άρθρο 60

Φορολογικός συντελεστής ⁹⁰

1. Το μηνιαίο εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις, συμπεριλαμβανομένων των παροχών σε είδος, των ημερομισθίων και των εφάπαξ παροχών, υπόκειται σε παρακράτηση φόρου με βάση την κλίμακα της παραγράφου 1 του άρθρου 15 και του άρθρου 16 μετά από προηγούμενη αναγωγή του σε ετήσιο.

2. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 1, το εισόδημα από μισθωτή εργασία που αποκτούν οι αξιωματικοί και το κατώτερο πλήρωμα που υπηρετεί σε πλοία του εμπορικού ναυτικού υπόκειται σε παρακράτηση φόρου σύμφωνα με τους συντελεστές της παραγράφου 2 του άρθρου 15.

3. Ο φόρος που παρακρατείται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου μειώνεται κατά ποσοστό ενάμισυ τοις εκατό (1,5%) κατά την παρακράτησή του.

4. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών καθορίζεται ο τρόπος αναγωγής του μηνιαίου εισοδήματος της παραγράφου 1 σε ετήσιο, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου αυτού.

5. Στα εισοδήματα από μισθωτή εργασία και συντάξεις που καταβάλλονται αναδρομικά, σύμφωνα με το άρθρο 12, καθώς και στις πρόσθετες αμοιβές που δεν συμπεριλαμβάνονται στις τακτικές αποδοχές διενεργείται παρακράτηση με συντελεστή είκοσι τοις εκατό (20%) στο καταβαλλόμενο ποσό ανεξάρτητα από το έτος στο οποίο ανάγονται για να φορολογηθούν τα εισοδήματα αυτά.

6. Ο φόρος που παρακρατείται σύμφωνα με τις ανωτέρω παραγράφους αποδίδεται το αργότερο μέχρι το τέλος του δεύτερου

---

⁹⁰[Τροποποίηση 4254/2014, Άρθρο 1](#)

μήνα από την ημερομηνία καταβολής του υποκείμενου σε παρακράτηση εισοδήματος.⁹¹

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΠΑΡΑΚΡΑΤΗΣΗ ΦΟΡΟΥ

Άρθρο 61

Υπόχρεοι σε παρακράτηση⁹²

1. Κάθε νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα ή φυσικό πρόσωπο που ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα και έχει τη φορολογική κατοικία του στην Ελλάδα, οι φορείς γενικής κυβέρνησης ή κάθε φορολογούμενος που δεν έχει τη φορολογική κατοικία του στην Ελλάδα, αλλά δραστηριοποιείται μέσω μόνιμης εγκατάστασης στην Ελλάδα, και προβαίνει σε πληρωμές σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο άρθρο 62, καθώς και οι συμβολαιογράφοι για τις συναλλαγές της περίπτωσης στ΄ του άρθρου 62 υποχρεούνται σε παρακράτηση φόρου όπως ορίζεται στο άρθρο 64.

2. Κατ' εξαίρεση, για πληρωμές που διενεργούνται από την Ιερά Κοινότητα, τις Ιερές Μονές του Αγίου Όρους και τα εξαρτήματα αυτών, υπόχρεοι σε απόδοση του οφειλόμενου φόρου είναι οι λήπτες των πληρωμών, απαλλασσομένων των ανωτέρω νομικών οντοτήτων από την υποχρέωση παρακράτησης και απόδοσης του φόρου.

Άρθρο 62

Πληρωμές υποκείμενες σε παρακράτηση

1. Οι ακόλουθες πληρωμές υπόκεινται σε παρακράτηση φόρου:⁹³

- α) μερίσματα,
- β) τόκοι,
- γ) δικαιώματα (royalties),

---

⁹¹[Προσθήκη 4223/2013, Άρθρο 24](#)

⁹²Τροποποίηση 42843/2014, Άρθρο 22

⁹³[Τροποποίηση 4254/2014, Άρθρο 1](#)

- δ) αμοιβές για τεχνικές υπηρεσίες, αμοιβές διοίκησης, αμοιβές για συμβουλευτικές υπηρεσίες και άλλες αμοιβές για παρόμοιες υπηρεσίες, ανεξαρτήτως εάν έχουν παρασχεθεί στην Ελλάδα, όταν ο λήπτης της αμοιβής είναι φυσικό πρόσωπο,**
- ε) το ασφάλισμα που καταβάλλεται εφάπαξ ή με τη μορφή περιοδικά καταβαλλόμενης παροχής στο πλαίσιο ομαδικών ασφαλιστηρίων συνταξιοδοτικών συμβολαίων,**
- στ) η υπεραξία που αποκτά φυσικό πρόσωπο από μεταβίβαση ακίνητης περιουσίας σύμφωνα με το άρθρο 41, εκτός της περίπτωσης του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 1 και της περίπτωσης ε` της παραγράφου 6 του άρθρου 41.**

2 . Τα νομικά πρόσωπα και οι νομικές οντότητες που έχουν τη φορολογική κατοικία τους στην Ελλάδα και λαμβάνουν αμοιβές για τις υπηρεσίες που αναφέρονται στην περίπτωση δ΄ της παραγράφου 1 δεν υπόκεινται σε παρακράτηση φόρου, με την επιφύλαξη της παραγράφου 2 του άρθρου 64.

3. Κάθε νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα που δεν έχει τη φορολογική κατοικία του στην Ελλάδα και λαμβάνει αμοιβές για τεχνικές υπηρεσίες, αμοιβές διοίκησης, αμοιβές για συμβουλευτικές υπηρεσίες ή και αμοιβές για παρόμοιες υπηρεσίες υπόκειται σε παρακράτηση φόρου.

Το ως άνω νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα ή το φυσικό πρόσωπο που ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα μπορεί να επιλέξει να φορολογηθεί για το εισόδημα από δικαιώματα και τις αμοιβές για τεχνικές υπηρεσίες, αμοιβές διοίκησης, αμοιβές για συμβουλευτικές ή παρόμοιες υπηρεσίες σύμφωνα με το καθεστώς που ισχύει για τους φορολογικούς κατοίκους που λαμβάνουν τέτοιες αμοιβές και να πιστώσει τον παρακρατηθέντα φόρο έναντι του οφειλόμενου φόρου εισοδήματος.⁹⁴

4. Το φυσικό πρόσωπο που αποκτά υπεραξία από τη μεταβίβαση ακίνητης περιουσίας σύμφωνα με το άρθρο 41 καταβάλλει στο συμβολαιογράφο κατά την υπογραφή του συμβολαίου μεταβίβασης

---

⁹⁴[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 24](#)

το ποσό του φόρου που αντιστοιχεί στην υπεραξία σύμφωνα με το άρθρο 43.⁹⁵

5. Τα νομικά πρόσωπα ή οι νομικές οντότητες που είναι φορολογικοί κάτοικοι Ελλάδας ή έχουν μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα και λαμβάνουν αμοιβές για δικαιώματα (royalties) σύμφωνα με την περίπτωση γ` της παραγράφου 1 δεν υπόκεινται σε παρακράτηση φόρου σύμφωνα με το άρθρο 64.⁹⁶

Άρθρο 63

Απαλλαγή για ορισμένες ενδοομιλικές πληρωμές

1. Ανεξάρτητα από το άρθρο 61, δεν παρακρατείται καθόλου φόρος από μερίσματα και παρόμοιες πληρωμές που διανέμονται σε νομικό πρόσωπο το οποίο περιλαμβάνεται στο Παράρτημα της Οδηγίας 2011/96/Ε.Ε. σχετικά με το κοινό φορολογικό καθεστώς το οποίο ισχύει για τις μητρικές και τις θυγατρικές εταιρείες διαφορετικών κρατών μελών, όπως αυτή ισχύει, εφόσον:

- α) το νομικό πρόσωπο που εισπράττει κατέχει μετοχές, μερίδια ή συμμετοχή τουλάχιστον είκοσι πέντε τοις εκατό (25%), βάσει αξίας ή αριθμού, στο μετοχικό κεφάλαιο ή δικαιώματα σε κέρδη, δικαιώματα ψήφου του φορολογούμενου που προβαίνει στη διανομή ή ο φορολογούμενος που καταβάλλει, κατέχει άμεσα μετοχές, μερίδια ή συμμετοχή τουλάχιστον είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) στο μετοχικό κεφάλαιο του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας που εισπράττει, ή ένα τρίτο νομικό πρόσωπο ή μία νομική οντότητα κατέχει άμεσα μετοχές, μερίδια ή συμμετοχή τουλάχιστον είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) στο μετοχικό κεφάλαιο τόσο του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας που εισπράττει όσο και του φορολογούμενου που προβαίνει στην καταβολή,⁹⁷
- β) το ελάχιστο ποσοστό κατοχής μετοχών ή μεριδίων ή συμμετοχής διακρατείται για τουλάχιστον είκοσι τέσσερις (24) μήνες, και

---

⁹⁵[Προσθήκη 4223/2013, Άρθρο 24](#)

⁹⁶[Προσθήκη 4254/2014, Άρθρο 1](#)

⁹⁷[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 24](#)

γ) το νομικό πρόσωπο που εισπράττει:

αα) περιλαμβάνεται στους τύπους που απαριθμούνται στο Παράρτημα Ι Μέρος Α της Οδηγίας 2011/96/ΕΕ, όπως ισχύει, και

ββ) είναι φορολογικός κάτοικος κράτους μέλους της Ε.Ε. σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους αυτού και δεν θεωρείται φορολογικός κάτοικος τρίτου κράτους εκτός Ε.Ε. κατ' εφαρμογή όρων σύμβασης αποφυγής διπλής φορολογίας που έχει συναφθεί με αυτό το τρίτο κράτος, και

γγ) υπόκειται, χωρίς τη δυνατότητα επιλογής ή απαλλαγής, σε έναν από τους φόρους που αναφέρονται στο Παράρτημα Ι Μέρος Β της Οδηγίας 2011/96/ΕΕ ή σε οποιονδήποτε άλλο φόρο ενδεχομένως στο μέλλον αντικαταστήσει έναν από τους φόρους αυτούς.

2. Ανεξάρτητα από το άρθρο 61, δεν παρακρατείται φόρος από τόκους και δικαιώματα (royalties) που καταβάλλονται σε νομικό πρόσωπο που αναφέρεται στο Παράρτημα της Οδηγίας 2003/49/ΕΚ για την καθιέρωση κοινού συστήματος φορολόγησης των τόκων και των δικαιωμάτων που καταβάλλονται μεταξύ συνδεδεμένων προσώπων διαφορετικών κρατών μελών, όπως αυτή ισχύει, εφόσον: ⁹⁸

α) το νομικό πρόσωπο ή η νομική οντότητα που εισπράττει κατέχει άμεσα μετοχές, μερίδια ή συμμετοχή τουλάχιστον δέκα τοις εκατό (10%), βάσει αξίας ή αριθμού, στο μετοχικό κεφάλαιο ή δικαιώματα ψήφου του φορολογούμενου που προβαίνει στην καταβολή,

β) το ελάχιστο ποσοστό κατοχής μετοχών ή μεριδίων ή συμμετοχής διακρατείται για τουλάχιστον είκοσι τέσσερις (24) μήνες, και

γ) το νομικό πρόσωπο που εισπράττει:

αα) περιλαμβάνεται στους τύπους που απαριθμούνται στο Παράρτημα Ι Μέρος Α της Οδηγίας 2003/49/ΕΚ, όπως ισχύει, και

ββ) είναι φορολογικός κάτοικος κράτους μέλους της Ε.Ε. σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους αυτού και δεν θεωρείται φορολογικός κάτοικος τρίτου κράτους εκτός Ε.Ε. κατ' εφαρμογή όρων σύμβασης αποφυγής διπλής φορολογίας που έχει συναφθεί με αυτό το τρίτο κράτος, και

---

⁹⁸[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 24](#)

γγ) υπόκειται, χωρίς τη δυνατότητα επιλογής ή απαλλαγής, σε έναν από τους φόρους που αναφέρονται στο Παράρτημα Ι Μέρος Β΄ της Οδηγίας 2003/49/EK ή σε οποιοδήποτε άλλο φόρο ενδεχομένως στο μέλλον αντικαταστήσει έναν από τους φόρους αυτούς.

3. Εάν ένας φορολογούμενος που έχει τη φορολογική κατοικία του στην Ελλάδα διανείμει μέρισμα, καταβάλλει τόκους ή δικαιώματα σε νομικό πρόσωπο που δεν έχει συμπληρώσει είκοσι τέσσερις (24) μήνες διακράτησης του ελάχιστου ποσοστού κατοχής μετοχών ή μεριδίων ή συμμετοχής, αλλά κατά τα λοιπά πληροί τους όρους των παραγράφων 1 και 2, ο υπόχρεος σε παρακράτηση που έχει τη φορολογική κατοικία του στην Ελλάδα μπορεί προσωρινά να μην προβεί σε παρακράτηση φόρου, εφόσον καταθέσει (τραπεζική) εγγύηση στη Φορολογική Διοίκηση ποσού ίσου προς: ⁹⁹

συντελεστής παρακράτησης

x διανεμηθέν ή καταβληθέν ποσό

1 - συντελεστής παρακράτησης

Η απαλλαγή καθίσταται οριστική και η εγγύηση λήγει κατά την ημερομηνία που συμπληρώνονται είκοσι τέσσερις (24) μήνες διακράτησης του ελάχιστου ποσοστού συμμετοχής. Εάν ο φορολογούμενος παύει να διακρατεί το ελάχιστο ποσοστό συμμετοχής πριν τη συμπλήρωση των είκοσι τεσσάρων (24) μηνών, η εγγύηση καταπίπτει υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου κατά την ημερομηνία αυτή.

4. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών καθορίζονται τα έντυπα για την εφαρμογή των προηγούμενων παραγράφων και ρυθμίζονται οι αναγκαίες τεχνικές λεπτομέρειες.

Άρθρο 64

Συντελεστές παρακράτησης φόρου¹⁰⁰

1. Οι συντελεστές παρακράτησης φόρου είναι οι εξής:

---

⁹⁹[Τροποποίηση 4254/2014, Άρθρο 1](#)

¹⁰⁰[Τροποποίηση 4254/2014, Άρθρο 1](#)

- α) για μερίσματα δέκα τοις εκατό (10%),**
- β) για τόκους δεκαπέντε τοις εκατό (15%),**
- γ) για δικαιώματα (royalties) και λοιπές πληρωμές είκοσι τοις εκατό (20%),**
- δ) για αμοιβές για τεχνικά έργα, αμοιβές διοίκησης, αμοιβές για συμβουλευτικές ή παρόμοιες υπηρεσίες είκοσι τοις εκατό (20%).**

Κατ` εξαίρεση, για τις αμοιβές που εισπράττονται από εργολήπτες κατασκευής κάθε είδους τεχνικών έργων και ενοικιαστών δημοσίων, δημοτικών και κοινοτικών ή λιμενικών προσόδων ο συντελεστής είναι τρία τοις εκατό (3%) επί της αξίας του υπό κατασκευή έργου ή του μισθώματος, «ανεξαρτήτως αν ο λήπτης της αμοιβής είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα.

ε) για το ασφάλισμα που καταβάλλεται με τη μορφή περιοδικά καταβαλλόμενης παροχής δεκαπέντε τοις εκατό (15%). Για το ασφάλισμα που καταβάλλεται εφάπαξ μέχρι του ποσού των σαράντα χιλιάδων (40.000) ευρώ δέκα τοις εκατό (10%) και για τα ποσά που υπερβαίνουν τις σαράντα χιλιάδες (40.000) ευρώ είκοσι τοις εκατό (20%). Οι συντελεστές των προηγούμενων εδαφίων της περίπτωσης αυτής αυξάνονται κατά πενήντα τοις εκατό (50%) σε περίπτωση είσπραξης από τον δικαιούχο ποσού πρόωρης εξαγοράς. Δεν θεωρείται πρόωρη εξαγορά κάθε καταβολή που πραγματοποιείται σε εργαζόμενο ο οποίος έχει θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα ή έχει υπερβεί το 60ό έτος της ηλικίας του, καθώς και κάθε καταβολή που γίνεται χωρίς τη βούληση του εργαζομένου, όπως σε περίπτωση απόλυσης του εργαζομένου ή πτώχευσης του εργοδότη,

στ) για την υπεραξία από μεταβίβαση ακίνητης περιουσίας που αποκτά φυσικό πρόσωπο δεκαπέντε τοις εκατό (15%).

2. Οι φορείς γενικής κυβέρνησης εκτός από τις κεφαλαιουχικές εταιρείες κατά την προμήθεια κάθε είδους αγαθών ή υπηρεσιών από φυσικά ή

νομικά πρόσωπα, υποχρεούνται, κατά την καταβολή ή την έκδοση της σχετικής εντολής πληρωμής της αξίας αυτών, να παρακρατούν φόρο εισοδήματος, ο οποίος υπολογίζεται στο καθαρό ποσό της αξίας των αγαθών ή υπηρεσιών με συντελεστή ως ακολούθως:

- αα) ποσοστό ένα τοις εκατό (1%) για τα υγρά καύσιμα και τα προϊόντα καπνοβιομηχανίας,
- ββ) ποσοστό τέσσερα τοις εκατό (4%) για τα λοιπά αγαθά και
- γγ) ποσοστό οκτώ τοις εκατό (8%) για την παροχή υπηρεσιών.

Εξαιρούνται από την παρακράτηση φόρου οι υπόχρεοι του πρώτου εδαφίου:

- αα) όταν προμηθεύονται αγαθά ή τους παρέχονται υπηρεσίες και δεν απαιτείται σύμβαση, εφόσον η καθαρή αξία αυτών, κατά συναλλαγή, δεν υπερβαίνει το ποσό των εκατόν πενήντα (150) ευρώ,
- ββ) όταν λαμβάνουν υπηρεσίες ή προμηθεύονται ηλεκτρικό ρεύμα, τηλεφωνικές συνδιαλέξεις, τηλεγραφήματα, γραμματόσημα, φωταέριο, νερό και εισιτήρια γενικά,
- γγ) όπου προβλέπεται παρακράτηση ή προκαταβολή φόρου από άλλη διάταξη για το ίδιο έσοδο και
- δδ) όταν προμηθεύονται αγαθά ή τους παρέχονται υπηρεσίες από τις πολεμικές βιομηχανίες ΕΑΒ, ΕΒΟ, ΠΥΡΚΑΛ και ΕΛΘΟ, καθώς και από το Κέντρο Επιχειρηματικής Πολιτιστικής Ανάπτυξης (Κ.Ε.Π.Α.) και την Αναπτυξιακή Ένωση Μακεδονίας (ΑΝ.Ε.Μ.).

3. Η παρακράτηση φόρου εξαντλεί τη φορολογική υποχρέωση της παραγράφου 1 σε περίπτωση που αυτός που λαμβάνει την πληρωμή, εκτός από τις αμοιβές που αναφέρονται στην περίπτωση δ` της παραγράφου 1, η οποία υπόκειται σε παρακράτηση φόρου είναι φυσικό πρόσωπο τη ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα που δεν έχει τη φορολογική κατοικία του και δεν διατηρεί μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα.¹⁰¹

4. Σε περίπτωση που η παρακράτηση φόρου δεν εξαντλεί τη φορολογική υποχρέωση ο παρακρατηθείς φόρος πιστώνεται έναντι του φόρου εισοδήματος που πρέπει να βεβαιωθεί από επιχειρηματική δραστηριότητα ή του φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων, κατά περίπτωση.

---

¹⁰¹[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 24](#)

5. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών «καθορίζεται ο χρόνος υποβολής της δήλωσης. ¹⁰²

6. Οι πληρωμές τόκων δανείων που χορηγούν πιστωτικά ιδρύματα, περιλαμβανομένων των τόκων υπερημερίας, καθώς και οι τόκοι διατραπεζικών καταθέσεων απαλλάσσονται από την παρακράτηση φόρου.

7. Ο φόρος που παρακρατείται σύμφωνα με τις ανωτέρω παραγράφους αποδίδεται το αργότερο μέχρι το τέλος του δεύτερου μήνα από την ημερομηνία καταβολής της υποκείμενης σε παρακράτηση πληρωμής. «εκτός από τους φόρους που παρακρατούνται από τους συμβολαιογράφους. Ειδικά ο φόρος που παρακρατείται από συμβολαιογράφο για την υπεραξία του άρθρου 41, αποδίδεται από τον ίδιο με τραπεζική επιταγή σε διαταγή του Ελληνικού Δημοσίου, εντός πέντε (5) εργάσιμων ημερών από την υπογραφή του συμβολαίου. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων καθορίζεται η διαδικασία για την εφαρμογή της παραγράφου αυτής.» ¹⁰³

8. Σε περίπτωση που ο λήπτης της αμοιβής σύμφωνα με την περίπτωση δ` της παραγράφου 1 του άρθρου 62 είναι φορολογικός κάτοικος Ελλάδας, παρακράτηση φόρου σύμφωνα με την παράγραφο 1 ενεργείται μόνον εφόσον η συναλλαγή υπερβαίνει τα τριακόσια (300) ευρώ.

9. Ειδικά, το εισόδημα από τόκους κρατικών ομολόγων και εντόκων γραμματίων του Ελληνικού Δημοσίου που αποκτούν νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες που δεν είναι φορολογικοί κάτοικοι Ελλάδας και δεν έχουν στην Ελλάδα μόνιμη εγκατάσταση δεν υπόκειται σε παρακράτηση φόρου σύμφωνα με την παράγραφο 1.

---

¹⁰²[Προσθήκη 4223/2013, Άρθρο 24](#)

¹⁰³[Προσθήκη 4223/2013, Άρθρο 24](#)

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟ

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΑΠΟΦΥΓΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΦΟΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ

Άρθρο 65

**Κράτη μη συνεργάσιμα στο φορολογικό τομέα και κράτη
με προνομιακό φορολογικό καθεστώς¹⁰⁴**

1. Κράτος για την εφαρμογή του παρόντος κεφαλαίου νοείται το κράτος ή η περιοχή δικαιοδοσίας ή η υπερπόντια χώρα ή το έδαφος που τελεί υπό οποιοδήποτε ειδικό καθεστώς σύνδεσης ή εξάρτησης κατά την έννοια του διεθνούς δικαίου.

2. Σύμβαση διοικητικής συνδρομής, για την εφαρμογή Κ.Φ.Ε. νοείται η διεθνής σύμβαση που επιτρέπει την ανταλλαγή όλων των πληροφοριών, που είναι απαραίτητες για την εφαρμογή της φορολογικής νομοθεσίας των συμβαλλόμενων μερών.

3. Μη συνεργάσιμα κράτη είναι εκείνα που δεν είναι κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η κατάσταση τους σχετικά με τη διαφάνεια και την ανταλλαγή των πληροφοριών σε φορολογικά θέματα έχει εξεταστεί από τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α.) και τα οποία:

- α) δεν έχουν συνάψει και δεν εφαρμόζουν με την Ελλάδα σύμβαση διοικητικής συνδρομής στο φορολογικό τομέα.
- β) δεν έχουν υπογράψει τέτοια σύμβαση διοικητικής συνδρομής με τουλάχιστον δώδεκα άλλα κράτη.

Οι ανωτέρω προϋποθέσεις πρέπει να συντρέχουν αθροιστικά.

4. Τα μη συνεργάσιμα κράτη καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών ύστερα από τη διαπίστωση των προϋποθέσεων της προηγούμενης παραγράφου και περιλαμβάνονται σε κατάλογο που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Ο κατάλογος δημοσιεύεται τον Ιανουάριο κάθε έτους ως εξής:

---

¹⁰⁴[Τροποποίηση 4254/2014, Άρθρο 1](#)

α) Αφαιρούνται τα κράτη που μέχρι την ημερομηνία δημοσίευσης έχουν συνάψει και εφαρμόζουν με την Ελλάδα σύμβαση διοικητικής συνδρομής.

β) Προστίθενται τα κράτη που:

αα) ενώ έχουν συνάψει με την Ελλάδα σύμβαση διοικητικής συνδρομής, οι διατάξεις της εν λόγω σύμβασης ή η εφαρμογή τους δεν επέτρεψαν στην ελληνική φορολογική διοίκηση να λάβει τις πληροφορίες που είναι απαραίτητες για την εφαρμογή των διατάξεων της φορολογικής νομοθεσίας.

ββ) δεν έχουν συνάψει με την Ελλάδα σύμβαση διοικητικής συνδρομής, αν και η Ελλάδα είχε προτείνει, πριν την 1η Ιανουαρίου του προηγούμενου έτους, τη σύναψη τέτοιας σύμβασης.

γ) Αφαιρούνται ή προστίθενται τα κράτη που δεν έχουν συνάψει με την Ελλάδα σύμβαση διοικητικής συνδρομής, στα οποία η Ελλάδα δεν είχε προτείνει τη σύναψη τέτοιας σύμβασης πριν την 1η Ιανουαρίου του προηγούμενου έτους και για τα οποία το Παγκόσμιο Φόρουμ για τη Διαφάνεια και την Ανταλλαγή των Πληροφοριών σε φορολογικά θέματα που συστήθηκε με απόφαση του Ο.Ο.Σ.Α. της 17ης Σεπτεμβρίου 2009, θεωρεί ότι αντίστοιχα προβαίνουν ή όχι στην ανταλλαγή όλων των πληροφοριών που είναι απαραίτητες για την εφαρμογή των φορολογικών νομοθεσιών των συμβαλλόμενων μερών.

5. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου σχετικά με τα μη συνεργάσιμα κράτη εφαρμόζονται για αυτά που προστίθενται στον κατάλογο της προηγούμενης παραγράφου, από την 1η Ιανουαρίου του επομένου της δημοσίευσης έτους. Γι' αυτά που αφαιρούνται από τον κατάλογο, η εφαρμογή των διατάξεων παύει από τη δημοσίευσή του.

6. Για την εφαρμογή των διατάξεων του κεφαλαίου αυτού, το φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα θεωρείται ότι υπόκειται σε προνομιακό φορολογικό καθεστώς σε κράτος εκτός της Ελλάδας, όταν η φορολογική κατοικία τους βρίσκεται σε οποιοδήποτε κράτος, ακόμη και σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εάν σε αυτό το κράτος:

α) δεν υπόκειται σε φορολογία ή, εάν υπόκειται, δεν φορολογείται εν τοις πράγμασι.

β) υπόκειται σε φόρο επί των κερδών ή των εισοδημάτων ή του κεφαλαίου, του οποίου ο συντελεστής είναι ίσος ή κατώτερος από το πενήντα τοις εκατό (50%) του συντελεστή φορολογίας νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων που θα οφειλόταν σύμφωνα με τις διατάξεις της ελληνικής φορολογικής νομοθεσίας, εάν ήταν φορολογικός κάτοικος ή διατηρούσε μόνιμη εγκατάσταση κατά την έννοια του άρθρου 6 του Κ.Φ.Ε. στην Ελλάδα.

7. Τα κράτη που έχουν προνομιακό φορολογικό καθεστώς καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών ύστερα από τη διαπίστωση των προϋποθέσεων της προηγούμενης παραγράφου και περιλαμβάνονται σε κατάλογο που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Ο κατάλογος δημοσιεύεται τον Ιανουάριο κάθε έτους.

Άρθρο 66

Ελεγχόμενες αλλοδαπές εταιρείες (ΕΑΕ) ¹⁰⁵

1. Το φορολογητέο εισόδημα περιλαμβάνει το μη διανεμηθέν εισόδημα νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας που είναι φορολογικός κάτοικος άλλης χώρας, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) ο φορολογούμενος, μόνος του ή από κοινού με τα συνδεδεμένα πρόσωπα, κατέχει, άμεσα ή έμμεσα, μετοχές, μερίδια, δικαιώματα ψήφου ή συμμετοχής στο κεφάλαιο σε ποσοστό άνω του πενήντα τοις εκατό (50%) ή δικαιούται να εισπράττει ποσοστό άνω του πενήντα τοις εκατό (50%) των κερδών του εν λόγω νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας,
- β) το παραπάνω νομικό πρόσωπο ή η νομική οντότητα υπόκειται σε φορολογία σε μη συνεργάσιμο κράτος ή κράτος με προνομιακό φορολογικό καθεστώς, ήτοι σε ειδικό καθεστώς που επιτρέπει ουσιαστικά χαμηλότερο επίπεδο φορολογίας από ό,τι το γενικό καθεστώς,
- γ) άνω του τριάντα τοις εκατό (30%) του καθαρού εισοδήματος προ φόρων που πραγματοποιεί το νομικό πρόσωπο ή η νομική

---

¹⁰⁵[Τροποποίηση 4254/2014, Άρθρο 1](#)

οντότητα εμπίπτει σε μία ή περισσότερες από τις κατηγορίες που ορίζονται στην παράγραφο 3,

- δ) δεν πρόκειται για εταιρεία, της οποίας η κύρια κατηγορία μετοχών αποτελεί αντικείμενο διαπραγμάτευσης σε οργανωμένη αγορά.

2. Η παράγραφος 1 δεν εφαρμόζεται στις περιπτώσεις που το νομικό πρόσωπο ή η νομική οντότητα είναι φορολογικός κάτοικος κράτους – μέλους της Ε.Ε., εκτός εάν η εγκατάσταση ή η οικονομική δραστηριότητα του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας συνιστά επίπλαστη κατάσταση που δημιουργήθηκε με ουσιαστικό σκοπό την αποφυγή του αναλογούντος φόρου. Σε περίπτωση που το νομικό πρόσωπο ή η νομική οντότητα είναι φορολογικός κάτοικος χώρας που είναι συμβαλλόμενο μέρος της συμφωνίας για τον Ε.Ο.Χ. και υφίσταται και εφαρμόζεται συμφωνία ανταλλαγής πληροφοριών, ανάλογης με την ανταλλαγή πληροφοριών, κατόπιν αιτήσεως που προβλέπεται στην Οδηγία 2011/16/ ΕΕ, η παράγραφος 1 δεν εφαρμόζεται, εκτός εάν η εγκατάσταση ή η οικονομική δραστηριότητα του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας συνιστά επίπλαστη κατάσταση, που δημιουργήθηκε με ουσιαστικό σκοπό την αποφυγή του αναλογούντος φόρου.

3. Οι ακόλουθες κατηγορίες εισοδήματος λαμβάνονται υπόψη για την εφαρμογή του στοιχείου γ' της παραγράφου 1, εφόσον άνω του πενήντα τοις εκατό (50%) της αντίστοιχης κατηγορίας εισοδήματος του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας προέρχεται από συναλλαγές με τη φορολογούμενη εταιρεία ή τα συνδεδεμένα με αυτή πρόσωπα:

- α) τόκοι ή οποιοδήποτε άλλο εισόδημα παράγεται από χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία,
- β) δικαιώματα ή οποιοδήποτε άλλο εισόδημα παράγεται από πνευματική ιδιοκτησία,
- γ) μερίσματα και εισόδημα από τη μεταβίβαση μετοχών,
- δ) εισόδημα από κινητά περιουσιακά στοιχεία, ε) εισόδημα από ακίνητη περιουσία, εκτός εάν το κράτος – μέλος του φορολογούμενου νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας δεν θα είχε δικαίωμα να φορολογήσει το εισόδημα βάσει συμφωνίας που έχει συναφθεί με τρίτη χώρα,

ε) εισόδημα από ακίνητη περιουσία, εκτός εάν το κράτος του φορολογούμενου νομικού προσώπου ή νομικής οντότητας δεν θα είχε δικαίωμα να φορολογήσει το εισόδημα βάσει συμφωνίας που έχει συναφθεί με τρίτη χώρα,

στ) εισόδημα από ασφαλιστικές, τραπεζικές και άλλες χρηματοοικονομικές δραστηριότητες.

4. Οι κατηγορίες εισοδήματος που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο υπολογίζονται στη βάση του φορολογικού έτους και με το φορολογικό συντελεστή που ισχύει για τα κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα των φυσικών προσώπων σύμφωνα με το Δεύτερο Μέρος του παρόντα Κώδικα ή με το φορολογικό συντελεστή που ισχύει για τα κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα των νομικών προσώπων ή νομικών οντοτήτων σύμφωνα με το Τρίτο Μέρος, κατά περίπτωση.

ΜΕΡΟΣ ΕΚΤΟ

ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΔΗΛΩΣΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΗ ΦΟΡΟΥ

Άρθρο 67

Υποβολή της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων και καταβολή του φόρου¹⁰⁶

1. Ο φορολογούμενος που έχει συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του υποχρεούται να δηλώνει όλα τα εισοδήματά του, τα φορολογούμενα με οποιοδήποτε τρόπο ή απαλλασσόμενα, στη Φορολογική Διοίκηση ηλεκτρονικά. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, η δήλωση αυτή μπορεί να υποβάλλεται στη Φορολογική Διοίκηση σε έγχαρτη μορφή. Δεν υποχρεούνται σε υποβολή δήλωσης οι κεκαρμένοι μοναχοί για το καθαρό ποσό της σύνταξης που καταβάλλεται σε αυτούς κατά το χρονικό διάστημα που διατηρούν την ανωτέρω ιδιότητα εφόσον αυτό δεν υπερβαίνει το ποσό των

---

¹⁰⁶[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 25](#)

εννέα χιλιάδων πεντακοσίων (9.500) ευρώ. Στην περίπτωση αυτή δεν εφαρμόζεται η παράγραφος 24 του άρθρου 72 του ανωτέρω νόμου. ¹⁰⁷

2. Για όλα τα αυτοτελώς φορολογούμενα εισοδήματα της παραγράφου 1 δηλώνεται και ο παρακρατηθείς ή αποδοθείς, κατά περίπτωση, φόρος. ¹⁰⁸

3. Η δήλωση υποβάλλεται μέχρι και την 30ή Απριλίου του αμέσως επόμενου φορολογικού έτους. Σε περίπτωση που ο φορολογούμενος αποβιώσει ή μεταφέρει την κατοικία του στο εξωτερικό, η δήλωση υποβάλλεται από τους κατά περίπτωση υπόχρεους, καθ' όλη τη διάρκεια του φορολογικού έτους και συνοδεύεται από δικαιολογητικά και στοιχεία που καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών. ¹⁰⁹

4. Οι σύζυγοι, κατά τη διάρκεια του γάμου, υποχρεούνται να υποβάλουν κοινή δήλωση για τα εισοδήματά τους στα οποία ο φόρος, τα τέλη και οι εισφορές που αναλογούν υπολογίζονται χωριστά στο εισόδημα καθενός συζύγου. Οι τυχόν ζημίες του εισοδήματος του ενός συζύγου δεν συμψηφίζονται με τα εισοδήματα του άλλου συζύγου. Υπόχρεος υποβολής δήλωσης είναι ο σύζυγος και για τα εισοδήματα της συζύγου του. Ειδικότερα οι σύζυγοι υποβάλλουν χωριστή φορολογική δήλωση, ο καθένας για τα εισοδήματά του, εφόσον:

α. Έχει διακοπεί η έγγαμη συμβίωση κατά το χρόνο υποβολής της δήλωσης. Το βάρος της απόδειξης για τη διακοπή φέρει ο φορολογούμενος.

β. Ο ένας από τους δύο συζύγους είναι σε κατάσταση πτώχευσης ή έχει υποβληθεί σε δικαστική συμπαράσταση. Για τα εισοδήματα των ανήλικων τέκνων, υπόχρεος για την υποβολή της δήλωσης είναι ο γονέας που ασκεί τη γονική μέριμνα σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 11.

5. Υπόχρεος σε υποβολή δήλωσης είναι:

---

¹⁰⁷Τροποποίηση 42843/2014, Άρθρο 22

¹⁰⁸[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 25](#)

¹⁰⁹[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 25](#)

- α) στις περιπτώσεις πτώχευσης ή σχολάζουσας κληρονομίας ή επιδικίας ή μεσεγγύησης, κατά περίπτωση, ο σύνδικος πτώχευσης ή ο κηδεμόνας ή ο προσωρινός διαχειριστής ή ο μεσεγγυούχος,
- β) για τους ανήλικους ή αυτούς που έχουν υποβληθεί σε δικαστική συμπαράσταση, κατά περίπτωση, ο επί- τροπος ή ο κηδεμόνας ή ο δικαστικός συμπαραστάτης,
- γ) σε περίπτωση θανάτου του φορολογούμενου, οι κληρονόμοι του για τα εισοδήματά του μέχρι τη χρονολογία του θανάτου του.

6. Ο φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων υπολογίζεται με βάση την ετήσια φορολογική δήλωση του φορολογούμενου και το ποσό της φορολογικής οφειλής καθορίζεται σύμφωνα με τα άρθρα 31 και 32 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, κατόπιν έκπτωσης: ¹¹⁰

- α) του φόρου που παρακρατήθηκε,
- β) του φόρου που προκαταβλήθηκε,
- γ) του φόρου που καταβλήθηκε στην αλλοδαπή σύμφωνα με το άρθρο 9.

Σε περίπτωση που το ποσό του φόρου που προκαταβλήθηκε ή παρακρατήθηκε είναι μεγαλύτερο από τον οφειλόμενο φόρο, η επιπλέον διαφορά επιστρέφεται.

Η καταβολή του φόρου γίνεται σε τρεις (3) ίσες διμηνιαίες δόσεις από τις οποίες η πρώτη καταβάλλεται μέχρι την τελευταία ημέρα του επόμενου μήνα από την προβλεπόμενη προθεσμία υποβολής της δήλωσης και η καθεμία από τις επόμενες την τελευταία ημέρα του τρίτου και πέμπτου μήνα αντίστοιχα από την υποβολή της δήλωσης, η οποία δεν μπορεί να εκτείνεται πέραν του ίδιου φορολογικού έτους.

7. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών καθορίζονται ειδικότερα ο τρόπος και ο χρόνος υποβολής, ο τύπος και το περιεχόμενο της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος, οι εξαιρετικές περιπτώσεις για τις οποίες επιτρέπεται η μη ηλεκτρονική υποβολή της δήλωσης, καθώς και τα δικαιολογητικά ή άλλα στοιχεία τα οποία συνυποβάλλονται με αυτήν.

---

¹¹⁰[Προσθήκη 4223/2013, Άρθρο 25](#)

Άρθρο 67

Α Υποβολή της δήλωσης υπολογισμού του φόρου υπεραξίας από μεταβίβαση ακίνητης περιουσίας¹¹¹

- 1. Ο φορολογούμενος που μεταβιβάζει ακίνητη περιουσία υποχρεούται να δηλώνει το σύνολο των στοιχείων που αφορούν τον προσδιορισμό του φόρου υπεραξίας, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 41, όπως αυτό ισχύει.**
- 2. Ο συμβολαιογράφος υποχρεούται να ελέγχει και να βεβαιώνει την ακρίβεια των στοιχείων της δήλωσης της παραγράφου 1, ως προς τον χρόνο και την αξία κτήσης και μεταβίβασης, το είδος της ακίνητης περιουσίας ή των ιδανικών μεριδίων αυτής ή του εμπραγμάτου δικαιώματος, τα έτη διακράτησης, τους συντελεστές, τα μεγέθη του ΔΤΚατ και τον υπολογισμό του φόρου, και να θεωρεί τη δήλωση, την οποία, επί ποινή ακυρότητας του συμβολαίου, επισυνάπτει σε αυτό. Ο συμβολαιογράφος δεν έχει ευθύνη για όσα στοιχεία δεν έχουν περιέλθει σε γνώση του και δεν περιλαμβάνονται στο συμβόλαιο που συντάσσει.**
- 3. Ως χρόνος υποβολής της δήλωσης σύμφωνα με το άρθρο 31 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας θεωρείται ο χρόνος σύνταξης του συμβολαίου μεταβίβασης στο οποίο προσαρτάται.**
- 4. Ο μισθωτής του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 41 υποχρεούται να δηλώνει το σύνολο των στοιχείων που αφορούν στον προσδιορισμό του φόρου υπεραξίας του κτίσματος που περιέρχεται στην κατοχή του τρίτου. Η δήλωση του προηγούμενου εδαφίου συνιστά άμεσο προσδιορισμό του φόρου. Υπόχρεος καταβολής του φόρου είναι ο τρίτος.**
- 5. Για τις μεταβιβάσεις που εμπίπτουν στην περίπτωση ε` της παραγράφου 6 του άρθρου 41, ο αποκτών υποχρεούται να δηλώνει τα στοιχεία που αφορούν στον προσδιορισμό του φόρου υπεραξίας της ακίνητης περιουσίας. Η δήλωση του προηγούμενου εδαφίου συνιστά άμεσο προσδιορισμό του φόρου. Υπόχρεος καταβολής του φόρου είναι ο αποκτών.**

---

¹¹¹[Προσθήκη 4254/2014, Άρθρο 1](#)

6. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών καθορίζεται ο χρόνος απόδοσης του φόρου και κάθε άλλο αναγκαίο για την εφαρμογή των παραγράφων 4 και 5 του παρόντος.

Άρθρο 68

Υποβολή της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων και καταβολή του φόρου¹¹²

1. Τα νομικά πρόσωπα και οι νομικές οντότητες υποχρεούνται να δηλώνουν ηλεκτρονικά όλα τα εισοδήματά τους στη Φορολογική Διοίκηση. ¹¹³

2. Η δήλωση υποβάλλεται μέχρι και την τελευταία ημέρα του έκτου μήνα από το τέλος του φορολογικού έτους. Για τα νομικά πρόσωπα και τις νομικές οντότητες που έχουν τεθεί υπό εκκαθάριση, η δήλωση υποβάλλεται μέσα σε ένα (1) μήνα από τη λήξη της εκκαθάρισης για τα εισοδήματα που αποκτήθηκαν κατά την περίοδο αυτή. Σε περίπτωση παράτασης της εκκαθάρισης πέραν του έτους υποβάλλεται προσωρινή δήλωση για τα εισοδήματα κάθε έτους μέσα σε ένα (1) μήνα από τη λήξη του, επιφυλασσομένης της υποβολής οριστικής δήλωσης συγχρόνως με τη λήξη της εκκαθάρισης. Για τα διαλυόμενα νομικά πρόσωπα και τις νομικές οντότητες, για τα οποία δεν επιβάλλεται από το νόμο εκκαθάριση, η δήλωση υποβάλλεται μέσα σε ένα (1) μήνα από τη διάλυση και σε κάθε περίπτωση πριν από τη διάθεση με οποιονδήποτε τρόπο των περιουσιακών στοιχείων τους.

3. Ο φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων υπολογίζεται με βάση την ετήσια φορολογική δήλωση του φορολογούμενου και το ποσό της φορολογικής οφειλής καθορίζεται σύμφωνα με τα άρθρα 31 και 32 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας, κατόπιν έκπτωσης: ¹¹⁴

α) του φόρου που παρακρατήθηκε,

---

¹¹²[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 25](#)

¹¹³[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 25](#)

¹¹⁴[Προσθήκη 4223/2013, Άρθρο 25](#)

- β) του φόρου που προκαταβλήθηκε,
- γ) του φόρου που καταβλήθηκε στην αλλοδαπή σύμφωνα με το άρθρο 9. Ειδικά για τα μερίσματα που εισπράττει ημεδαπή μητρική εταιρεία από ημεδαπή ή αλλοδαπή θυγατρική της με έδρα σε άλλο κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης όταν δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 48, από το ποσό του φόρου εκπίπτει το ποσό του φόρου που καταβλήθηκε ως φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων, καθώς και το ποσό του φόρου που παρακρατήθηκε ως φόρος επί του μερίσματος. Σε περίπτωση που το ποσό του φόρου που προκαταβλήθηκε ή παρακρατήθηκε είναι μεγαλύτερο από τον οφειλόμενο φόρο, η επιπλέον διαφορά επιστρέφεται.

Η καταβολή του φόρου γίνεται σε οκτώ (8), κατ' ανώτατο όριο, ισόποσες μηνιαίες δόσεις από τις οποίες η πρώτη καταβάλλεται με την υποβολή της δήλωσης και οι υπόλοιπες επτά (7) μέχρι την τελευταία ημέρα του έβδομου μήνα από την υποβολή της δήλωσης, η οποία δεν μπορεί να εκτείνεται πέραν του ίδιου φορολογικού έτους. Για τα νομικά πρόσωπα και τις νομικές οντότητες που έχουν τεθεί υπό εκκαθάριση η καταβολή του φόρου γίνεται εφάπαξ με την υποβολή της δήλωσης.

4. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών καθορίζονται ειδικότερα ο τρόπος και ο χρόνος υποβολής, ο τύπος και το περιεχόμενο της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος, καθώς και τα δικαιολογητικά ή άλλα στοιχεία τα οποία συνυποβάλλονται με αυτήν.

Άρθρο 69

Προκαταβολή του φόρου εισοδήματος από επιχειρηματική δραστηριότητα που αποκτούν φυσικά πρόσωπα¹¹⁵

1. Με βάση τη δήλωση που υποβάλλει ο φορολογούμενος και τους λοιπούς τίτλους βεβαίωσης που προβλέπονται στον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας βεβαιώνεται ποσό ίσο με το πενήντα πέντε τοις εκατό (55%) του φόρου που προκύπτει από επιχειρηματική δραστηριότητα για το φόρο που αναλογεί στο εισόδημα του διανυόμενου φορολογικού έτους. Αν στη δήλωση περιλαμβάνονται

---

¹¹⁵[Τροποποίηση 4254/2014, Άρθρο 1](#)

και εισοδήματα για τα οποία ο φόρος παρακρατείται ή καταβάλλεται κατά τις διατάξεις των επόμενων παραγράφων, ο φόρος που παρακρατήθηκε ή καταβλήθηκε για τα εισοδήματα αυτά εκπίπτει από το φόρο που πρέπει να βεβαιωθεί κατά το προηγούμενο εδάφιο. Αν το εισόδημα με βάση το οποίο ενεργείται η βεβαίωση του φόρου προσδιορίζεται κατά τρόπο τεκμαρτό, ο φόρος που αναλογεί στο τεκμαρτό αυτό εισόδημα λαμβάνεται υπόψη για τον προσδιορισμό του ποσού που πρέπει να βεβαιωθεί κατά το άρθρο αυτό. Όταν υποβάλλεται δήλωση για πρώτη φορά το προς βεβαίωση ποσό της παραγράφου αυτής περιορίζεται στο μισό.

2. Οι διατάξεις του πρώτου και του τέταρτου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου δεν εφαρμόζονται όταν:

Το ποσό που πρέπει να βεβαιωθεί δεν υπερβαίνει τα τριάντα (30) ευρώ.

3. Αν δεν υποβληθεί δήλωση, η Φορολογική Διοίκηση προβαίνει στη βεβαίωση του προκαταβλητέου ποσού φόρου, με βάση την υπάρχουσα εγγραφή για το εγγύτερο, πριν από την παράλειψη υποβολής της δήλωσης οικονομικό έτος, εφόσον διαπιστώνεται ότι ο υπόχρεος εξακολουθεί να αποκτά το εισόδημα.

4. Ειδικά, για τους αρχιτέκτονες και τους μηχανικούς ο προκαταβλητέος φόρος υπολογίζεται ως εξής: ¹¹⁶

- α) Σε τέσσερα τοις εκατό (4%) της συμβατικής αμοιβής για εκπόνηση μελετών και σχεδίων.
- β) Σε δέκα τοις εκατό (10%) της συμβατικής αμοιβής για εκπόνηση μελετών και σχεδίων που αφορούν οποιασδήποτε άλλης φύσης έργα και για την επίβλεψη της εκτέλεσης αυτών, καθώς και των έργων της προηγούμενης περίπτωσης και της ενέργειας πραγματογνωμοσύνης κ.λπ. για τα έργα αυτά. Κατ' εξαίρεση, για αμοιβές αρχιτεκτόνων και μηχανικών για την επίβλεψη της εκτέλεσης κάθε είδους τεχνικών έργων που ορίζονται στις προηγούμενες περιπτώσεις, ο προκαταβλητέος φόρος επιβάλλεται πριν από τη θεώρηση των οικείων εργασιών από την αρμόδια αρχή στο ποσό της αμοιβής επίβλεψης του δικαιούχου, και προκειμένου για εκπόνηση μελετών ή σχεδίων και επίβλεψη

---

¹¹⁶[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 25](#)

έργων του Δημοσίου, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και των κοινωφελών ή θρησκευτικών ιδρυμάτων, ο προκαταβλητέος φόρος κατά τα ποσοστά της παραγράφου αυτής υπολογίζεται στο ποσό της συμβατικής αμοιβής.

5. α) Στις αμοιβές που λαμβάνουν δικηγόροι οφείλεται προκαταβολή φόρου δεκαπέντε τοις εκατό (15%). Δεν υπολογίζεται προκαταβλητέος φόρος επί των αμοιβών για παραστάσεις, καθώς και για κάθε άλλη νομική υπηρεσία που παρέχουν δικηγόροι οι οποίοι συνδέονται με τον εντολέα τους με σύμβαση έμμισθης εντολής και αμείβονται με πάγια αντιμισθία.¹¹⁷
- β) Ομοίως, δεν υπολογίζεται και δεν αποδίδεται προκαταβλητέος φόρος στις περιπτώσεις που ενεργείται παρακράτηση φόρου, σύμφωνα με τις διατάξεις της περίπτωσης δ' της παραγράφου 1 του άρθρου 64.
- γ) Κάθε δικηγορικός σύλλογος ή ταμείο συνεργασίας ή διανεμητικός λογαριασμός οποιασδήποτε νομικής μορφής υποχρεούται να παρακρατεί φόρο εισοδήματος με συντελεστή δεκαπέντε τοις εκατό (15%) επί οποιουδήποτε ποσού καταβάλλει ως μέρος σε δικηγόρο.
- δ) Αν με την έγγραφη συμφωνία περί αμοιβής για την παροχή των δικηγορικών υπηρεσιών η αμοιβή ή το ύψος της συναρτάται με το αποτέλεσμα των δικηγορικών υπηρεσιών ή της δίκης, κατά την απόδοση του προκαταβλητέου φόρου υποβάλλονται και τα στοιχεία που αποδεικνύουν το ύψος της αμοιβής, όπως ειδικότερα καθορίζεται με την απόφαση του Υπουργού Οικονομικών.
- ε) Με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών, καθορίζεται ο τύπος, το περιεχόμενο, ο τρόπος υποβολής της δήλωσης και καταβολής του φόρου και ο τρόπος και ο χρόνος υποβολής των καταστάσεων και το περιεχόμενο αυτών, καθώς και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου αυτής.
6. Με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών μπορεί να ορίζεται ότι η προκαταβολή υπολογίζεται με άλλο τρόπο, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια αναγκαία για την εφαρμογή του άρθρου αυτού.

---

¹¹⁷[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 25](#)

Άρθρο 70

Μείωση προκαταβλητέου φόρου από επιχειρηματική δραστηριότητα που αποκτούν φυσικά πρόσωπα

1. Σε περίπτωση που τυχόν μειωθεί το εισόδημα άνω του είκοσιπέντε τοις εκατό (25%), ο φορολογούμενος μπορεί να ζητήσει με αίτησή του τη μείωση του φόρου που βεβαιώθηκε κατά τις διατάξεις του προηγούμενου άρθρου. Η αίτηση υποβάλλεται μέχρι το τέλος του μήνα Σεπτεμβρίου του φορολογικού έτους στο οποίο έγινε η βεβαίωση και αφορά στα ποσά του φόρου για τις δόσεις που δεν έγιναν ληξιπρόθεσμες κατά το χρόνο της υποβολής της αίτησης. Κατά την εκτίμηση της μείωσης του εισοδήματος από επιχειρηματική δραστηριότητα λαμβάνονται ενδεικτικά υπόψη:

- α) Το ποσό των ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης στο τρέχον φορολογικό έτος, συγκρινόμενο με τα ακαθάριστα έσοδα της αντίστοιχης περιόδου του προηγούμενου φορολογικού έτους.**
- β) Το ποσοστό των δαπανών και εξόδων διαχείρισης επί των ακαθάριστων εσόδων του τρέχοντος φορολογικού έτους σε σύγκριση με το αντίστοιχο ποσοστό του προηγούμενου φορολογικού έτους.**
- γ) Οι ουσιώδεις μεταβολές που τυχόν επήλθαν στους παράγοντες διαμόρφωσης του μικτού κέρδους της επιχείρησης κατά το τρέχον φορολογικό έτος σε σχέση με το προηγούμενο.**
- δ) Κάθε άλλο στοιχείο από το οποίο πιθανολογείται μείωση του κέρδους του τρέχοντος φορολογικού έτους.**

2. Η Φορολογική Διοίκηση προβαίνει στην επαλήθευση της αίτησης που υποβλήθηκε και υποχρεούται, μέσα σε προθεσμία τριών (3) μηνών από την υποβολή της, να ανακοινώνει στον φορολογούμενο τα αποτελέσματα του ελέγχου. Αν διαπιστώσει ότι το εισόδημα μειώθηκε πραγματικά κατά το ποσοστό της προηγούμενης παραγράφου, η Φορολογική Διοίκηση προβαίνει στην έκπτωση ανάλογου, με τη μείωση που επήλθε, ποσού φόρου από τις επόμενες δόσεις που οφείλονται.

3. Αν περάσει άπρακτη η προθεσμία της προηγούμενης παραγράφου, ο φορολογούμενος μπορεί να καταβάλλει τις, από τη λήξη της προθεσμίας και μετά, απαιτητές δόσεις του φόρου μειωμένες κατά το ποσοστό της μείωσης των εισοδημάτων του, όπως αυτόν αναφέρεται

στην αίτησή του που υπέβαλε για το σκοπό αυτόν, με επιφύλαξη να καταβάλει τον τυχόν επιπλέον οφειλόμενο φόρο κατά τον έλεγχο της δήλωσης και την οριστική εκκαθάρισή του.

4. Αν γίνει νέα εκκαθάριση λόγω υποβολής τροποποιητικής δήλωσης, εφόσον μειωθεί ο φόρος μειώνεται αναλόγως και η προκαταβολή του φόρου.

Άρθρο 71

Προκαταβολή του φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων

1. Με βάση τη δήλωση που υποβάλλει το νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα και τους λοιπούς τίτλους βεβαίωσης που προβλέπονται στον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας βεβαιώνεται ποσό ίσο με ογδόντα τοις εκατό (80%) του φόρου που προκύπτει για το φόρο που αναλογεί στο εισόδημα του διανυόμενου φορολογικού έτους.¹¹⁸

2. Για νομικά πρόσωπα των περιπτώσεων β', γ', ε' και στ' μόνο για τις κοινοπραξίες των προσωπικών εταιρειών του άρθρου 45, το ποσοστό της παραγράφου 1 είναι πενήντα πέντε τοις εκατό (55%).

3. Τα ποσοστά των προηγούμενων παραγράφων μειώνονται κατά πενήντα τοις εκατό (50%) για τα νέα νομικά πρόσωπα κατά τα τρία (3) πρώτα οικονομικά έτη από τη δήλωση έναρξης εργασιών τους. Η μείωση αυτή δεν εφαρμόζεται για τα νομικά πρόσωπα που προέρχονται από μετατροπή ή συγχώνευση άλλων επιχειρήσεων με βάση τις διατάξεις οποιουδήποτε νόμου.

4. Η βεβαίωση αυτή γίνεται έναντι του φόρου που αναλογεί στο εισόδημα του διανυόμενου φορολογικού έτους. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει δήλωση ή οριστικός τίτλος, ο καταβλητέος φόρος υπολογίζεται με βάση το φόρο που προκύπτει από στοιχεία του εγγύτερου φορολογικού έτους.

5. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζονται και επί των προσωρινών δηλώσεων που υποβάλλουν τα νομικά πρόσωπα ή οι νομικές οντότητες που έχουν τεθεί υπό εκκαθάριση.

---

¹¹⁸[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 25](#)

6. Από το ποσό που βεβαιώνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου αυτού εκπίπτει ο φόρος που παρακρατείται από πηγή Ελλάδος, εφόσον συντρέχει περίπτωση.

7. Αν μειωθεί το φορολογητέο εισόδημα, εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις του άρθρου 70. Η εννεάμηνη προθεσμία για την υποβολή της αίτησης μείωσης του προκαταβλητέου ποσού φόρου αρχίζει από την ημέρα έναρξης του νέου φορολογικού έτους.

8. Οι διατάξεις των παραγράφων 4, 5 και 6 του άρθρου 69 εφαρμόζονται και στα νομικά πρόσωπα και τις νομικές οντότητες. Αν το προκαταβλητέο ποσό φόρου εισοδήματος που υπολογίζεται με βάση τις διατάξεις της παραγράφου αυτής είναι μικρότερο της προκαταβολής φόρου που οφείλεται με βάση τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2, η διαφορά που προκύπτει βεβαιώνεται στο όνομα του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας ως προκαταβολή φόρου.¹¹⁹

9. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού δεν έχουν εφαρμογή:¹²⁰

α) για τις εταιρείες που μετασχηματίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 52 και 54 του παρόντος, του ν.δ. 1297/1972 και του ν. 2166/1993 κατά περίπτωση,

[β) ...,]

β) για τις ημεδαπές ανώνυμες εταιρείες που συγχωνεύονται σε ανώνυμη εταιρεία ή διασπώνται, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 68, 80 και 81, κατά περίπτωση, του κ.ν. 2190/1920 (Α' 37),

γ) για τις ημεδαπές εταιρείες περιορισμένης ευθύνης που συγχωνεύονται σε εταιρεία περιορισμένης ευθύνης, σύμφωνα με το άρθρο 54 του ν. 3190/1955 (Α' 91),

[ε) ...,]

δ) για τις αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις που συγχωνεύονται σε νέα ή υφιστάμενη αγροτική συνεταιριστική οργάνωση, καθώς και τις δευτεροβάθμιες ή τριτοβάθμιες

---

¹¹⁹[Τροποποίηση 4254/2014, Άρθρο 1](#)

¹²⁰[Αφαίρεση 4223/2013, Άρθρο 25; Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 25](#)

αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις που μετατρέπονται σε ανώνυμη εταιρεία ή εταιρεία περιορισμένης ευθύνης, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 21 του ν. 2810/2000 (Α΄ 61).

- ε) για τα νομικά πρόσωπα που μετασχηματίζονται, σύμφωνα με ειδικές διατάξεις νόμου, σε άλλο νομικό πρόσωπο που εμπίπτει στις διατάξεις της ίδιας παραγράφου,
- στ) για τα διανεμόμενα ή κεφαλαιοποιούμενα κέρδη ανωνύμων εταιρειών, που απαλλάσσονται του φόρου εισοδήματος, βάσει ειδικών διατάξεων νόμων.

Άρθρο 72

Μεταβατικές διατάξεις και έναρξη ισχύος ¹²¹

1. Οι διατάξεις των άρθρων 1 έως και 71 του νόμου αυτού ισχύουν για τα εισοδήματα που αποκτώνται και τις δαπάνες που πραγματοποιούνται, κατά περίπτωση, στα φορολογικά έτη που αρχίζουν από την 1η Ιανουαρίου 2014 και μετά, με την επιφύλαξη των επόμενων παραγράφων του άρθρου αυτού.
2. Οι διατάξεις των άρθρων 22 και 23 ισχύουν για δαπάνες που αφορούν φορολογικές περιόδους που αρχίζουν από την 1η Ιανουαρίου 2014 και μετά. ¹²²
3. Οι διατάξεις των άρθρων 24, 25, 28 ισχύουν για φορολογικές περιόδους που αρχίζουν από την 1η Ιανουαρίου 2014 και εξής. ¹²³
4. Οι διατάξεις του άρθρου 26 ισχύουν για προβλέψεις που σχηματίζονται στα φορολογικά έτη που αρχίζουν από την 1η Ιανουαρίου 2014 και μετά. Για τις προβλέψεις επισφαλών απαιτήσεων που έχουν σχηματισθεί στα φορολογικά έτη 2010, 2011, 2012 και 2013 θα έχουν εφαρμογή οι διατάξεις της περίπτωσης θ΄ της παρ. 1 του άρθρου 31 του Ν. 2238/1994 .
5. Οι διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 27 ισχύουν από την έναρξη ισχύος του Ν. 4046/2012 (Α΄ 28).

---

¹²¹[Τροποποίηση 4254/2014, Άρθρο 1](#)

¹²²[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 26](#)

¹²³[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 26](#)

6. Οι διατάξεις των παραγράφων 1 έως και 11 του άρθρου 41 ισχύουν για υπεραξία από μεταβιβάσεις ακίνητης περιουσίας που θα πραγματοποιηθούν από την 1η Ιανουαρίου 2014 και μετά.

7. Οι διατάξεις των παραγράφων 1 έως και 5 του άρθρου 42 ισχύουν για υπεραξία από μεταβιβάσεις μετοχών, μεριδίων, ομολόγων, παραγώγων και ολόκληρης επιχείρησης που θα πραγματοποιηθούν από την 1η Ιανουαρίου 2014 και μετά.

8. Οι διατάξεις της παραγράφου 6 του άρθρου 42 ισχύουν από την 29η Φεβρουαρίου 2012.

9. α. Η διάταξη του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 49 τίθεται σε ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2017. Κατά τη μεταβατική αυτή περίοδο οι δαπάνες τόκων δεν αναγνωρίζονται ως εκπιπτόμενες επιχειρηματικές δαπάνες στο βαθμό που οι πλεονάζουσες δαπάνες τόκων υπερβαίνουν τα ακόλουθα ποσοστά των φορολογητέων κερδών προ τόκων, φόρων και αποσβέσεων (EBITDA): ¹²⁴

- το εξήντα τοις εκατό (60%) από την 1η Ιανουαρίου 2014,
- το πενήντα τοις εκατό (50%) από την 1η Ιανουαρίου 2015,
- το σαράντα τοις εκατό (40%) από την 1η Ιανουαρίου 2016.

β. Οι διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 49 τίθενται σε ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2016. Κατά τη μεταβατική αυτή περίοδο οι δαπάνες τόκων αναγνωρίζονται πλήρως ως εκπιπτόμενες επιχειρηματικές δαπάνες εφόσον το ποσό των εγγεγραμμένων στα βιβλία καθαρών δαπανών τόκων δεν υπερβαίνει το ποσό των πέντε εκατομμυρίων (5.000.000) ευρώ το χρόνο.

γ. Οι διατάξεις του άρθρου 49 δεν εφαρμόζονται στις επιχειρήσεις ειδικού σκοπού, μόνο κατά το μέρος που αφορά στην εκτέλεση δημοσίου έργου ή την παροχή δημόσιας υπηρεσίας μέσω σύμβασης παραχώρησης, κατά την έννοια των προεδρικών διαταγμάτων 59/2007 και 60/2007, η οποία έχει κυρωθεί με νόμο, ή μέσω σύμβασης Σύμπραξης Δημοσίου Ιδιωτικού Τομέα (Σ.Δ.Ι.Τ.) κατά τις διατάξεις του ν. 3389/2005, οι οποίες συνάπτονται μέχρι και τις 31.12.2014.

---

¹²⁴[Προσθήκη 4223/2013, Άρθρο 26](#)

10. Οι διατάξεις των άρθρων 52 έως και 56 ισχύουν για μετασχηματισμούς που πραγματοποιούνται από την 1η Ιανουαρίου 2014 και μετά.

11. Οι διατάξεις των άρθρων 61 έως και 64 ισχύουν για πληρωμές των οποίων η διαδικασία αρχίζει από την 1 η Ιανουαρίου 2014 και μετά.

¹²⁵

12. Τα μη διανεμηθέντα ή κεφαλαιοποιηθέντα αποθεματικά των νομικών προσώπων του άρθρου 45 του Κ.Φ.Ε., όπως αυτά σχηματίστηκαν μέχρι και την 31η Δεκεμβρίου 2013 και τα οποία προέρχονται από κέρδη που δεν φορολογήθηκαν κατά το χρόνο που προέκυψαν λόγω απαλλαγής αυτών κατ` εφαρμογή διατάξεων του ν. 2238/1994, όπως ισχύει μετά τη δημοσίευση του Κ.Φ.Ε. ή εγκυκλίων ή αποφάσεων που έχουν εκδοθεί κατ` εξουσιοδότηση αυτού, σε περίπτωση διανομής ή κεφαλαιοποίησης τους - μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2013, φορολογούνται αυτοτελώς με συντελεστή δεκαπέντε τοις εκατό (15%). Με την καταβολή του φόρου αυτού εξαντλείται κάθε φορολογική υποχρέωση του νομικού προσώπου και των μετόχων ή εταίρων αυτού. Από την 1η Ιανουαρίου 2014 και εξής, τα μη διανεμηθέντα ή κεφαλαιοποιηθέντα αποθεματικά του πρώτου εδαφίου συμψηφίζονται υποχρεωτικά στο τέλος κάθε φορολογικού έτους με δηλωθείσες φορολογικές ζημίες της επιχείρησης από οποιαδήποτε αιτία που προέκυψαν κατά τα τελευταία πέντε (5) έτη μέχρι εξαντλήσεως τους, εκτός αν διανεμηθούν ή κεφαλαιοποιηθούν οπότε υπόκεινται σε αυτοτελή φορολόγηση με συντελεστή δεκαεννέα τοις εκατό (19%).¹²⁶

Για τους σκοπούς του προηγούμενου εδαφίου ως συμψηφισμός νοείται το αλγεβρικό άθροισμα και το οποίο αυξομειώνει το φορολογικό αποτέλεσμα (κέρδη ή ζημίες) της επιχείρησης.

Με την καταβολή του φόρου αυτού εξαντλείται κάθε φορολογική υποχρέωση του νομικού προσώπου και των μετόχων ή εταίρων αυτού.

---

¹²⁵[Τροποποίηση 4174/2013, Άρθρο 79](#)

¹²⁶[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 26](#)

Η καταβολή του φόρου της παραγράφου αυτής γίνεται μέχρι το τέλος του δεύτερου μήνα από την απόφαση διανομής από τη γενική συνέλευση των μετόχων.

13. Για ισολογισμούς που κλείνουν με ημερομηνία 31.12.2014 και μετά δεν επιτρέπεται η τήρηση λογαριασμών αφορολόγητου αποθεματικού, πλην των επενδυτικών ή αναπτυξιακών νόμων, του αφορολόγητου αποθεματικού της περίπτωσης ζ` της παραγράφου 3 του άρθρου 28 του ν. 2238/1994, όπως ισχύει μετά τη δημοσίευση του Κ.Φ.Ε. καθώς και ειδικών διατάξεων νόμων. ¹²⁷

14. Οι διατάξεις που διέπουν τη φορολογία των ναυτιλιακών επιχειρήσεων και των συνδεδεμένων φυσικών προσώπων μόνο σε σχέση με το εισόδημα που απορρέει από τις επιχειρήσεις αυτές δεν θίγονται από τις διατάξεις του παρόντος Κώδικα.

15. Οι διατάξεις των παραγράφων 3 και 4 του άρθρου 4 του παρόντος Κώδικα δεν εφαρμόζονται για τις εταιρείες που έχουν συσταθεί και λειτουργούν σύμφωνα με το Ν. 27/1975 και το Ν.Δ. 2687/1953. ¹²⁸

16. Συσσωρευθέντα κεφάλαια που αντιστοιχούν σε καταβαλλόμενα έως 31.12.2013 ασφάλιστρα του εργαζομένου εξαιρούνται από την οριζόμενη στην παράγραφο 4 του άρθρου 15 φορολόγηση.

17. Οι διατάξεις του Ν. 2778/1999 (Α΄ 295) που διέπουν τη φορολογία των εταιρειών επενδύσεων σε ακίνητη περιουσία και των θυγατρικών τους δεν θίγονται από τις διατάξεις του παρόντος Κώδικα.

18. Οι διατάξεις του Ν. 2367/1999 και του Ν. 2992/2002 (Α΄ 54), που διέπουν τη φορολογία των Εταιρειών Κεφαλαίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών (ΕΚΕΣ) και των Αμοιβαίων Κεφαλαίων Επιχειρηματικών Συμμετοχών (ΑΚΕΣ) αντίστοιχα, δεν θίγονται από τις διατάξεις του παρόντος Κώδικα.

18. Για τις συμβάσεις που έχουν συναφθεί πριν την έναρξη ισχύος του παρόντος Κώδικα η παράγραφος 2 του άρθρου 24 τίθεται σε ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2019. ¹²⁹

---

¹²⁷[Τροποποίηση 4223/2013, Άρθρο 26](#)

¹²⁸[Τροποποίηση 4174/2013, Άρθρο 79](#)

¹²⁹[Προσθήκη 4223/2013, Άρθρο 26](#)

19. Από την έναρξη ισχύος του ν. 4172/2013 καταργείται η παρ. 3 του άρθρου 6 του ν.1905/1990 (Α` 147). ¹³⁰

20. Από την έναρξη ισχύος του ν. 4172/2013 παύουν να ισχύουν η παρ. 1 του άρθρου 31 του ν. 2682/1999 (Α` 16) και η παρ. 8 του άρθρου 26 του ν. 2789/2000 (Α` 21). ¹³¹

21. Για τις παροχές σε είδος, όπως ορίζονται στο άρθρο 13 του Κώδικα, η παράγραφος 1 του άρθρου 60 τίθεται σε ισχύ από την 1.1.2015. ¹³²

22. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 3 του άρθρου 67 τίθεται σε ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2015. Ειδικά για το φορολογικό έτος 2014 η δήλωση υποβάλλεται κατά το χρονικό διάστημα από την 1η Φεβρουαρίου μέχρι και την 30ή Ιουνίου. ¹³³

23. Οι διατάξεις του Κώδικα για τον προσδιορισμό του φορολογητέου εισοδήματος από επιχειρηματική δραστηριότητα των οικοδομικών επιχειρήσεων εφαρμόζονται για ακίνητα για τα οποία η άδεια κατασκευής έχει εκδοθεί από την 1.1.2006 και μετά. ¹³⁴

24. Κατά τον υπολογισμό του φόρου σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 15 και προκειμένου να διατηρηθεί ακέραιο το ποσό της μείωσης του φόρου, σύμφωνα με το άρθρο 16, ο φορολογούμενος απαιτείται να προσκομίσει αποδείξεις σε ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) του φορολογητέου εισοδήματος του. Το ποσό των αποδείξεων που προσκομίζονται δεν απαιτείται να υπερβαίνει το ποσό των δέκα χιλιάδων πεντακοσίων (10.500) ευρώ. Σε περίπτωση που δεν προσκομίζεται το απαιτούμενο ποσό αποδείξεων, ο φόρος προσαυξάνεται κατά τη θετική διαφορά μεταξύ του απαιτούμενου ποσού αποδείξεων, με ανώτατο όριο τις δέκα χιλιάδες πεντακόσια (10.500) ευρώ και του προσκομισθέντος ποσού αποδείξεων, η οποία πολλαπλασιάζεται με συντελεστή 22%. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών καθορίζονται οι δαπάνες για τις οποίες απαιτείται η

---

¹³⁰[Προσθήκη 4223/2013, Άρθρο 26](#)

¹³¹[Προσθήκη 4223/2013, Άρθρο 26](#)

¹³²[Προσθήκη 4223/2013, Άρθρο 26](#)

¹³³[Προσθήκη 4223/2013, Άρθρο 26](#)

¹³⁴[Προσθήκη 4223/2013, Άρθρο 26](#)

προσκόμιση αποδείξεων, ο τρόπος επιμερισμού των δαπανών μεταξύ των συζύγων, οι κατηγορίες των φορολογουμένων που εξαιρούνται από την υποχρέωση αυτή, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων αυτών. Τα ανωτέρω εφαρμόζονται αποκλειστικά για το φορολογικό έτος 2014. ¹³⁵

25. Από την έναρξη ισχύος του ν. 4172/2013 παύουν να ισχύουν οι διατάξεις του ν. 2238/1994 (Α` 151), συμπεριλαμβανομένων και όλων των κανονιστικών πράξεων και εγκυκλίων που έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση αυτού του νόμου. ¹³⁶

26. Σε περίπτωση κατά την οποία η μεταβίβαση του άρθρου 41 Κ.Φ.Ε. αφορά δικαίωμα το οποίο αποκτήθηκε μέχρι και την 31η Δεκεμβρίου 1994, η υπεραξία θεωρείται μηδενική.

Ειδικά στην περίπτωση της χρησικτησίας, εφόσον ο σχετικός χρόνος συμπληρώθηκε πριν από την 31η Δεκεμβρίου 1994, ως χρόνος κτήσης θεωρείται η 1η Ιανουαρίου 1995.

27. Στην περίπτωση ακινήτου που εμπίπτει στις διατάξεις του άρθρου 41 και έχει αποκτηθεί, σύμφωνα με τα οριζόμενα σε αυτό, από 1ης Ιανουαρίου 1995 έως και την 31η Δεκεμβρίου 2002, ο συντελεστής απομείωσης της παραγράφου 5 πολλαπλασιάζεται με το συντελεστή 0,8.

28. Για την περίοδο μέχρι την 1η Ιανουαρίου 2015 η υπεραξία που αποκτά ένα νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα από πώληση και επαναμίσθωση (lease back) ακινήτου αναγνωρίζεται ως έσοδο σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 17, όπως αυτό υιοθετείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

29. Ειδικά ο χρόνος υποβολής της δήλωσης και απόδοσης του παρακρατούμενου φόρου που καταβάλλεται τον Ιανουάριο του 2014, παρατείνεται μέχρι τις 30 Απριλίου 2014.

30. Οι διατάξεις της παραγράφου 5 του άρθρου 15, της παραγράφου 5 του άρθρου 29 και της παραγράφου 4 του άρθρου 58 του Κώδικα εφαρμόζονται και για το νησί της Κεφαλονιάς για εισοδήματα που

---

¹³⁵[Προσθήκη 4223/2013, Άρθρο 26](#)

¹³⁶[Προσθήκη 4223/2013, Άρθρο 26; Προσθήκη 4254/2014, Άρθρο 1](#)

αποκτώνται ή κέρδη που προκύπτουν από την 1η Ιανουαρίου 2014 μέχρι και την 31η Δεκεμβρίου 2015.

31. Ειδικά, για τα εισοδήματα που αποκτήθηκαν από 1.1.2013 έως 31.12.2013 εξακολουθούν να ισχύουν οι διατάξεις της παρ. 7 του άρθρου 4 του ν. 2238/1994 και οι εκδοθείσες κατ' εξουσιοδότηση αυτού υπουργικές αποφάσεις.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Άρθρο 73

Ενσωμάτωση της Οδηγίας 2013/13/ΕΕ

1. Στο Παράρτημα Α' του Ν. 2578/1998 (Α' 30) προστίθεται περίπτωση κζ' που έχει ως εξής:

«κζ) εταιρείες κροατικού δικαίου με την επωνυμία: "dionicko drustvo", "drustvo s organicenom odgovernoscu", καθώς και άλλες εταιρείες που έχουν συσταθεί βάσει του κροατικού δικαίου και υπόκεινται σε φορολογία εταιρειών στην Κροατία.»

2. Στο Παράρτημα Α1 του Ν. 2578/1998 προστίθεται περίπτωση κθ' που έχει ως εξής:

« κθ) εταιρείες κροατικού δικαίου με την επωνυμία: "dionicko drustvo", "drustvo s organicenom odgovernoscu", καθώς και άλλες εταιρείες που έχουν συσταθεί βάσει του κροατικού δικαίου και υπόκεινται σε φορολογία εταιρειών στην Κροατία.»

3. Στο Παράρτημα Β' του Ν. 2578/1998 προστίθεται περίπτωση κη' που έχει ως εξής:

«κη) porez na dobit στην Κροατία.».

Άρθρο 74

Συμπλήρωση των νόμων 3986/2011, 4110/2013, 4002/2011, 4111/2013, 3864/2010, 3601/2007

1. Στο τέλος της περίπτωσης α΄ της παρ. 4 του άρθρου 2 του Ν.3986/2011 (Α΄ 152) προστίθενται, από τότε που ίσχυσε, λέξεις ως εξής: «,καθώς και κάθε επόμενου Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής που εκδίδεται δυνάμει του εν λόγω άρθρου.»

2. Στην περίπτωση β΄ της παρ. 4 του άρθρου 2 του Ν. 3986/2011 , μετά τις λέξεις «του άρθρου 6Α του Ν. 2362/1995 » προστίθενται, από τότε που ίσχυσε, οι λέξεις «, καθώς και κάθε επόμενου Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής που εκδίδεται δυνάμει του εν λόγω άρθρου.»

3. Στην περίπτωση γ΄ της παρ. 4 του άρθρου 2 του Ν. 3986/2011 , μετά τις λέξεις «του άρθρου 6Α του Ν. 2362/1995» προστίθενται, από τότε που ίσχυσε, οι λέξεις «, καθώς και κάθε επόμενου Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής που εκδίδεται δυνάμει του εν λόγω άρθρου.»

4. Το δεύτερο εδάφιο της παρ. 17 του άρθρου 11 του Ν. 4110/2013 (Α΄ 17), όπως τροποποιήθηκε με τη διάταξη της περίπτωσης δ΄ της παραγράφου 3 του άρθρου 64 του Ν. 4170/2013 (Α΄ 163), αντικαθίσταται ως εξής:

«Ειδικά για τη διαχειριστική περίοδο που λήγει στις 31.12.2012 και ανεξαρτήτως του χρόνου έναρξης της (υπερδωδεκάμηνης ή/και υποδωδεκάμηνης χρήσης), ο φάκελος τεκμηρίωσης καταρτίζεται και ο συνοπτικός πίνακας πληροφοριών υποβάλλεται μέχρι τη 16η Αυγούστου 2013.»

5. Στο τελευταίο εδάφιο της παρ. 6 του άρθρου 24 του Ν. 4141/2013 (Α΄ 81) οι λέξεις «της παρούσας παραγράφου» αντικαθίστανται από τις λέξεις «των παραγράφων 2 και 2Α του άρθρου 40 του Ν. 4002/2011 (Α΄ 180)».

6. α. Στο τέλος της περίπτωσης γ΄ της παρ. 1 του άρθρου 44 του Ν. 4111/2013 (Α΄ 18), προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Ειδικά για το οικονομικό έτος 2013, εκδίδεται ξεχωριστό εκκαθαριστικό σημείωμα από αυτό του υπολογισμού του φόρου εισοδήματος.»

β. Η περίπτωση στ΄ της παρ. 1 του άρθρου 44 του Ν. 4111/2013 αντικαθίσταται ως εξής:

«Οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου έχουν εφαρμογή για τα εισοδήματα που δηλώνονται με τις φορολογικές δηλώσεις οικονομικού έτους 2013 και μετά.»

7. α. Το πρώτο εδάφιο της παρ. 3 του άρθρου 38 του Ν. 2238/1994 (Α΄ 151) καταργείται.

β. Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 38 του Ν. 4141/2013 (Α΄ 81), οι λέξεις «30 Ιουνίου 2013» αντικαθίστανται με τις λέξεις «31 Δεκεμβρίου 2013».

γ. Καταργείται η περίπτωση δ΄ της παρ. 1 του άρθρου 28 του Ν. 4110/2013 (Α΄ 17).

8. α. Η περίπτωση β΄ της παρ. 1 του άρθρου 74 του Ν. 2238/1994 (Α΄ 151) αντικαθίσταται ως εξής:

« β) Βάσει των φύλλων ελέγχου που αναφέρονται στο άρθρο 68, εφόσον αυτά έχουν οριστικοποιηθεί με πρακτικό αποδοχής στο πλαίσιο διοικητικής επίλυσης της διαφοράς ή ενδικοφανούς προσφυγής ή λόγω μη άσκησης ή εκπρόθεσμης άσκησης προσφυγής.»

β. Η παρ. 5 του άρθρου 74 του Ν. 2238/1994 αντικαθίσταται ως εξής:

«5. Ο φόρος που βεβαιώνεται κατά τη διάρκεια του οικείου οικονομικού έτους ή μεταγενέστερα από τη λήξη του:

α) Με βάση φύλλο ελέγχου που έγινε οριστικό, λόγω μη άσκησης ή εκπρόθεσμης άσκησης προσφυγής, καταβάλλεται εφάπαξ μέχρι την τελευταία εργάσιμη, για τις δημόσιες υπηρεσίες, ημέρα του επόμενου από τη βεβαίωση μήνα.

β) Με βάση πρακτικό αποδοχής της διαφοράς και την καταβολή του ενός πέμπτου (1/5), το υπόλοιπο καταβάλλεται εφάπαξ μέχρι την

τελευταία εργάσιμη, για τις δημόσιες υπηρεσίες, ημέρα του επόμενου από την υπογραφή του πρακτικού μήνα.

γ) Με βάση απόφαση διοικητικού δικαστηρίου, καταβάλλεται εφάπαξ μέχρι την τελευταία εργάσιμη, για τις δημόσιες υπηρεσίες, ημέρα του επόμενου από τη βεβαίωση μήνα.»

γ. Τα δύο πρώτα εδάφια της παρ. 6 του άρθρου 74 του Ν. 2238/1994 αντικαθίστανται ως εξής:

«6. Αν ασκηθεί από τον φορολογούμενο εμπρόθεσμη προσφυγή, βεβαιώνεται αμέσως από τον προϊστάμενο της Δ.Ο.Υ., ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) του αμφισβητούμενου κύριου φόρου, πρόσθετου φόρου και λοιπών συμβεβαιούμενων με αυτόν φόρων και τελών. Το ποσό αυτό βεβαιώνεται μετά την πάροδο της προβλεπόμενης προθεσμίας για την άσκηση προσφυγής και καταβάλλεται εφάπαξ μέχρι την τελευταία εργάσιμη, για τις δημόσιες υπηρεσίες, ημέρα του επόμενου από τη βεβαίωση μήνα.»

δ. Το πρώτο εδάφιο της παρ. 9 του άρθρου 74 του Ν. 2238/1994 αντικαθίσταται ως εξής:

«9. Φόροι, τέλη και εισφορές που βεβαιώνονται, βάσει προσωρινού φύλλου ελέγχου, που εκδόθηκε μετά από προσωρινό έλεγχο που προβλέπεται από την παράγραφο 4 του άρθρου 67, μετά την υπογραφή του πρακτικού και την καταβολή του ενός πέμπτου (1/5) αυτών, όπως προβλέπεται στην παρ. 2 του άρθρου 24 του Ν. 2523/1997, καταβάλλονται, κατά το υπόλοιπο μέρος αυτών, εφάπαξ μέχρι την τελευταία εργάσιμη, για τις δημόσιες υπηρεσίες, ημέρα του μήνα που ακολουθεί.»

ε. Οι διατάξεις των περιπτώσεων α' έως και δ' της παρούσας ισχύουν από την 1.8.2013 και αφορούν σε πράξεις που εκδίδονται μετά την 1.8.2013.

στ. Το πρώτο και δεύτερο εδάφιο της παρ. 6 του άρθρου 9 του Ν. 2523/1997 αντικαθίστανται ως εξής:

«6. Με πρακτικό αποδοχής της διαφοράς ή δικαστικό συμβιβασμό τα πρόστιμα των άρθρων 4, 5 και 6 περιορίζονται στο ένα τρίτο (1/3) αυτών, στρογγυλοποιούμενα στην πλησιέστερη προς τα κάτω μονάδα ευρώ, εάν καταβληθεί το είκοσι τοις εκατό (20%) του

οφειλόμενου ποσού, κατά την υπογραφή των οικείων πράξεων ή το αργότερο εντός των δύο επόμενων εργάσιμων, για τις δημόσιες οικονομικές υπηρεσίες, ημερών, ενώ το υπόλοιπο ποσό βεβαιώνεται εφάπαξ μέχρι την τελευταία εργάσιμη του επομένου, του πρακτικού αποδοχής της διαφοράς ή του δικαστικού συμβιβασμού, μήνα, γενομένης σχετικής μνείας για την υποχρέωση αυτή του υπόχρεου στο σχετικό πρακτικό.

Ειδικά τα πρόστιμα για τις αυτοτελείς παραβάσεις των περιπτώσεων α' και η' της παραγράφου 8 του άρθρου 5 και τις παραβάσεις των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 10 του ίδιου άρθρου, περιορίζονται, κατά την πράξη αποδοχής ή δικαστικό συμβιβασμό, στο ένα δεύτερο (1/2) αυτών εάν το ύψος του προστίμου καταβληθεί εφάπαξ και είναι μέχρι χίλια διακόσια (1.200) ευρώ και στην περίπτωση που το ποσό υπερβαίνει τα χίλια διακόσια (1.200) ευρώ μειώνεται στο ένα δεύτερο (1/2), εφόσον καταβληθεί το τριάντα τοις εκατό (30%) αυτού, κατά την υπογραφή των οικείων πράξεων ή το αργότερο εντός των δύο επόμενων εργάσιμων για τις δημόσιες οικονομικές υπηρεσίες ημερών, ενώ το υπόλοιπο ποσό βεβαιώνεται εφάπαξ μέχρι την τελευταία εργάσιμη του μήνα που διενεργείται το πρακτικό αποδοχής της διαφοράς ή ο δικαστικός συμβιβασμός, γενομένης σχετικής μνείας για την υποχρέωση αυτή του υπόχρεου στο σχετικό πρακτικό.»

ζ. Οι διατάξεις της περίπτωσης στ' της παρούσας παραγράφου ισχύουν για τις αποφάσεις επιβολής προστίμου που θα εκδοθούν από την ημερομηνία δημοσίευσης του παρόντος νόμου και μετά.

9. Η παρ. 1 του άρθρου 68 του Ν. 3601/2007 (Α' 178) τροποποιείται ως εξής:

α. Η περίπτωση γ' αντικαθίσταται ως εξής:

«γ) Κατά τη διάρκεια της εκκαθάρισης, τη διοίκηση του πιστωτικού ιδρύματος αναλαμβάνει ειδικός εκκαθαριστής, φυσικό ή νομικό πρόσωπο, που ορίζεται με απόφαση της Τράπεζας της Ελλάδος. Το ίδιο πρόσωπο μπορεί να αναλάβει την ειδική εκκαθάριση περισσοτέρων του ενός υπό ειδική εκκαθάριση πιστωτικών ιδρυμάτων, εάν αυτό κρίνεται αναγκαίο για την καλύτερη εξυπηρέτηση των σκοπών της ειδικής εκκαθάρισης. Στην περίπτωση αυτή μπορούν να ενοποιούνται λειτουργικά οι ειδικές εκκαθαρίσεις,

χωρίς να θίγεται η αυτοτέλεια των υπό εκκαθάριση νομικών προσώπων ούτε η έννομη θέση των πιστωτών. Σε περίπτωση πρόσκαιρου κωλύματος του ειδικού εκκαθαριστή, εάν είναι φυσικό πρόσωπο, αυτός μπορεί να αναπληρώνεται προσωρινά με απόφαση της Τράπεζας της Ελλάδος.» β. Στην περίπτωση δ' προστίθεται εδάφιο ως εξής: «Ο έλεγχος και η εποπτεία αποσκοπούν ενδεικτικά: α) στην αποτελεσματική διαχείριση και ρευστοποίηση των περιουσιακών στοιχείων της εκκαθάρισης στο πλαίσιο της στρατηγικής που έχει καταρτιστεί από τον ειδικό εκκαθαριστή και έχει εγκριθεί από την Τράπεζα της Ελλάδος, β) στην τήρηση του νόμου και των αποφάσεων της Τράπεζας της Ελλάδος και γ) στην παρακολούθηση των εργασιών της ειδικής εκκαθάρισης μέσω της υποβολής στοιχείων και αναφορών, όπως ειδικότερα ορίζεται με απόφαση κατά την παράγραφο 2.» γ. Στην περίπτωση ζ' προστίθεται εδάφιο ως εξής: «Ο ίδιος και, αν πρόκειται για νομικό πρόσωπο, οι νόμιμοι εκπρόσωποί του δεν προσωποκρατούνται ούτε υπέχουν οποιαδήποτε ποινική, αστική ή άλλη ευθύνη για χρέη του υπό εκκαθάριση πιστωτικού ιδρύματος που γεννήθηκαν πριν από το διορισμό του, ανεξάρτητα από το χρόνο βεβαίωσής τους. Τα προηγούμενα εδάφια εφαρμόζονται και στα μέλη της Επιτροπής Ειδικής Εκκαθάρισης του άρθρου 68Α.»

10. Στο άρθρο 68 του Ν. 3601/2007 προστίθεται παράγραφος 5 ως εξής:

«5. Αν ο αριθμός των πιστωτών του υπό ειδική εκκαθάριση πιστωτικού ιδρύματος, στους οποίους πρέπει να γίνει κοινοποίηση, υπερβαίνει τους εκατό (100), η κοινοποίηση εισαγωγικών δικογράφων σε αυτούς αντικαθίσταται, με ανακοίνωση από τον ειδικό εκκαθαριστή, με δαπάνες του, της ημερομηνίας, της ώρας και του τόπου εκδίκασης που αναρτάται στην ιστοσελίδα του υπό ειδική εκκαθάριση πιστωτικού ιδρύματος και στην ιστοσελίδα της Τράπεζας της Ελλάδος, καθώς και με δημοσίευση των ανωτέρω πληροφοριών μία φορά την εβδομάδα επί τρεις συνεχείς εβδομάδες σε δύο ημερήσιες εφημερίδες ευρείας κυκλοφορίας, τουλάχιστον μία από τις οποίες εκδίδεται στην έδρα του υπό ειδική εκκαθάριση πιστωτικού ιδρύματος. Κάθε πιστωτής δικαιούται να λάβει αντίγραφο του εισαγωγικού δικογράφου από τον ειδικό εκκαθαριστή σε ηλεκτρονική μορφή και, κατόπιν αίτησής του με έξοδα του ιδίου, σε έγχαρτη μορφή.»

11. Στο Ν. 3601/2007 προστίθεται άρθρο 68Α ως εξής:

«`Άρθρο 68Α

Επιτροπή Ειδικών Εκκαθαρίσεων

1. Συνιστάται πενταμελής Επιτροπή Ειδικών Εκκαθαρίσεων. Τα μέλη της Επιτροπής διορίζονται με απόφαση της Τράπεζας της Ελλάδος, για τριετή θητεία, που μπορεί να ανανεωθεί άπαξ για ίδιο διάστημα, είναι εγνωσμένου κύρους και έχουν τουλάχιστον δεκαετή εμπειρία σε θέματα πιστοδοτήσεων και διαχείρισης χρηματοδοτικών εμπλοκών, εταιρικής και λιανικής τραπεζικής. Τα μέλη της Επιτροπής μπορούν να ανακληθούν πριν από τη λήξη της θητείας τους με απόφαση της Τράπεζας της Ελλάδος. Η Τράπεζα της Ελλάδος παρέχει γραμματειακή υποστήριξη στην Επιτροπή.

2. Ο ειδικός εκκαθαριστής υποχρεούται να ζητά, με αιτιολογημένο και εμπεριστατωμένο αίτημά του, τη σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής, για τις ακόλουθες συναλλαγές:

α) Συμβιβασμούς, όταν η απαίτηση, στην οποία αφορά ο συμβιβασμός, υπερβαίνει, κατά το δανειστή, τις είκοσι χιλιάδες (20.000) ευρώ, περιλαμβανομένων κεφαλαίου, τόκων και εξόδων. Ως συμβιβασμοί νοούνται συμβάσεις που έχουν στοιχείο μερικής άφεσης χρέους ως προς το κεφάλαιο του δανείου.

β) Ρυθμίσεις δανείων, όταν η απαίτηση κατά του οφειλέτη υπερβαίνει τις διακόσιες πενήντα χιλιάδες (250.000) ευρώ, περιλαμβανομένων κεφαλαίου, τόκων και εξόδων. Ως ρυθμίσεις νοούνται ιδίως συμβάσεις, με τις οποίες παρατείνεται ο χρόνος αποπληρωμής του δανείου ή μειώνεται το επιτόκιο του. Οι ρυθμίσεις μπορούν να αναφέρονται και σε δάνεια που έχουν καταγγελθεί.

γ) Εκποιήσεις ακινήτων, οι οποίες γίνονται πάντοτε με πλειστηριασμό, σύμφωνα με όσα ορίζονται ειδικότερα από την Τράπεζα της Ελλάδος βάσει της παραγράφου 5, η δε έγκριση παρέχεται πριν από τον πλειστηριασμό και έχει ως αντικείμενο και την τιμή πρώτης προσφοράς. Σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής δεν απαιτείται, εάν η αντικειμενική αξία του ακινήτου είναι μικρότερη των εκατόν πενήντα χιλιάδων (150.000) ευρώ και η τιμή πρώτης προσφοράς ισούται τουλάχιστον με τα επτά δέκατα (7/10) της λογιστικής αξίας του ακινήτου.

δ) Εκποιήσεις απαιτήσεων από δάνεια, συμμετοχών, μετοχών, εταιρικών μεριδίων και ομολόγων. Σύμφωνα γνώμη της Επιτροπής δεν απαιτείται, εάν η λογιστική αξία του εκποιούμενου στοιχείου είναι μικρότερη των εκατόν πενήντα χιλιάδων (150.000) ευρώ και η τιμή πρώτης προσφοράς ισούται τουλάχιστον με τα επτά δέκατα (7/10) της λογιστικής αξίας ή όταν πρόκειται για εισηγμένους τίτλους σε οργανωμένη αγορά. Όταν απαιτείται σύμφωνα γνώμη της Επιτροπής, η εκποίηση γίνεται με πλειστηριασμό, σύμφωνα με όσα ορίζονται ειδικότερα από την Τράπεζα της Ελλάδος βάσει της παραγράφου 6, η δε έγκριση παρέχεται πριν από τον πλειστηριασμό και έχει ως αντικείμενο και την τιμή πρώτης προσφοράς.

3. Η Επιτροπή συνεδριάζει και αποφασίζει με πλειοψηφία του όλου αριθμού των μελών της. Ομόφωνη απόφαση απαιτείται: α) όταν οι απαιτήσεις των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 2 υπερβαίνουν το ένα εκατομμύριο (1.000.000) ευρώ και β) όταν η λογιστική αξία του προς εκποίηση περιουσιακού στοιχείου των περιπτώσεων γ' και δ' της παραγράφου 2 υπερβαίνει το ένα εκατομμύριο (1.000.000) ευρώ.

4. Τα μέλη της Επιτροπής έχουν υποχρέωση τήρησης απορρήτου των εργασιών της, ισχύουσας και της παραγράφου 7 του άρθρου 60. Οι εξαιρέσεις από την υποχρέωση απορρήτου που προβλέπονται στο άρθρο 60 εφαρμόζονται αναλόγως.

5. Η Τράπεζα της Ελλάδος με απόφασή της μπορεί να καθορίζει θέματα σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας της Επιτροπής Ειδικής Εκκαθάρισης, τα προσόντα των μελών της, την καταβολή αποζημίωσης από την Τράπεζα της Ελλάδος, περαιτέρω όρους και διατυπώσεις για τις συναλλαγές που συνάπτονται με σύμφωνα γνώμη της Επιτροπής και άλλα ειδικότερα θέματα και λεπτομέρειες εφαρμογής της παραγράφου 2. Διατηρείται η ευχέρεια της Τράπεζας της Ελλάδος κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 68 να καθορίζει όρους και διατυπώσεις για συναλλαγές, για τις οποίες δεν απαιτείται σύμφωνα γνώμη της Επιτροπής.»

12. Στο τέλος της παρ. 5 του άρθρου 2 του Ν. 3864/2010 (Α' 119) προστίθενται οι λέξεις:

«, καθώς και προς το σκοπό προστασίας του δημόσιου συμφέροντος και ειδικά της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος

σύμφωνα με τις δεσμεύσεις της Ελληνικής Δημοκρατίας που απορρέουν από το Ν. 4046/2012 (Α΄ 28), όπως αυτές επικαιροποιούνται δυνάμει της παραγράφου 5 του άρθρου 1 του ίδιου νόμου.»

13. Η παρ. 4 του άρθρου 16Γ του Ν. 3864/2010 τροποποιείται ως εξής:

«4. Οι αποφάσεις του Γενικού Συμβουλίου και της Εκτελεστικής Επιτροπής, εφόσον λαμβάνονται σύμφωνα με τον παρόντα νόμο και προς το σκοπό προστασίας του δημόσιου συμφέροντος, και ειδικά της διατήρησης της σταθερότητας του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, σύμφωνα με τις δεσμεύσεις της Ελληνικής Δημοκρατίας που απορρέουν από το Ν. 4046/2012 (Α΄ 28), όπως αυτές επικαιροποιούνται δυνάμει της παραγράφου 5 του άρθρου 1 του ίδιου νόμου, τεκμαίρονται σύμφωνες με το σκοπό του Ταμείου και το δημόσιο συμφέρον και θεωρούνται επωφελείς και συμφέρουσες για το Ταμείο και το Ελληνικό Δημόσιο όσον αφορά την αστική ευθύνη των μελών του Γενικού Συμβουλίου, της Εκτελεστικής Επιτροπής, καθώς και του προσωπικού του Ταμείου.»

14. Η ισχύς της περίπτωσης ε΄ της παρ. 1 του άρθρου 34 του Ν. 3986/2011 (Α΄ 152), καθώς και της παραγράφου 2 του Κεφαλαίου Γ΄ «Εξαιρέσεις από το Παράρτημα» του Κώδικα Φ.Π.Α. (Ν. 2859/2000 - Α΄ 248), όπως προστέθηκε με την περίπτωση στ΄ της παρ. 1 του άρθρου 34 του Ν. 3986/2011 , αναστέλλεται από 1.8.2013 μέχρι και 31.12.2013.

Άρθρο 75

Τροποποίηση διατάξεων του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων

1. Στο άρθρο 3 του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (Ν.Δ. 356/1974 , Α΄ 90) προστίθεται παράγραφος 6, ως εξής:

«6. Ανακτήσεις κρατικών ενισχύσεων, οι οποίες έχουν κριθεί ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 107 της Συνθήκης Λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), που αφορούν τα καταλογισθέντα ποσά, καταβάλλονται εφάπαξ και εντός της προθεσμίας που ορίζεται στην πρόσκληση

καταβολής της περίπτωσης β΄ της παρ. 1 του άρθρου 22 του Ν. 4002/2011 (Α΄ 180).»

2. Στο τέλος της περίπτωσης β΄ της παρ. 1 του άρθρου 22 του Ν. 4002/2011 προστίθενται εδάφια ως εξής:

«Κατά παρέκκλιση των διατάξεων των υποπαραγράφων Α.1 και Α.2 της παρ. Α΄ του άρθρου πρώτου του Ν. 4152/2013 (Α΄ 107) και κάθε άλλης προγενέστερης ή μεταγενέστερης διάταξης περί διευκόλυνσης τμηματικής καταβολής ληξιπρόθεσμων βεβαιωμένων οφειλών ή άλλης ισχύουσας νομοθετικής ρύθμισης ληξιπρόθεσμων οφειλών, οι οφειλές που βεβαιώνονται με τις πράξεις της παρούσας παραγράφου δεν υπάγονται σε οποιαδήποτε διευκόλυνση ή ρύθμιση καταβολής ληξιπρόθεσμων οφειλών ή χορήγηση διοικητικής αναστολής.»

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟ

**ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ,
ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ, ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗΣ ΚΑΙ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ, ΥΓΕΙΑΣ, ΕΡΓΑΣΙΑΣ,
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ,
ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ, ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ,
ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Άρθρο 76

**Θέματα Παρατηρητηρίου Οικονομικής Αυτοτέλειας των
Ο.Τ.Α.**

1. Η παρ. 1 του άρθρου 4 του Ν. 4111/2013 αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Συνιστάται στο Υπουργείο Εσωτερικών Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας των Ο.Τ.Α. (εφεξής «Παρατηρητήριο») με στόχο τη διασφάλιση της οικονομικής αυτοτέλειας των Ο.Τ.Α.. Σκοπός του Παρατηρητηρίου είναι η κατάρτιση από τους Ο.Τ.Α.

ρεαλιστικών και ισοσκελισμένων προϋπολογισμών και απολογισμών, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην ισχύουσα δημοσιονομική νομοθεσία, καθώς και η παρακολούθηση σε μηνιαία βάση της εκτέλεσης των προϋπολογισμών των Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων που εντάσσονται στο Μητρώο των Φορέων Γενικής Κυβέρνησης. Το Παρατηρητήριο παρέχει γνώμη στους Υπουργούς Εσωτερικών και Οικονομικών επί των σχεδίων των προϋπολογισμών, διατυπώνοντας προτάσεις, προκειμένου να επιτευχθεί ο ανωτέρω σκοπός. Οι προτάσεις του Παρατηρητηρίου λαμβάνονται υπόψη για την κατάρτιση του ενοποιημένου προϋπολογισμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης που αποτυπώνεται στο Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής.»

2. Η παρ. 4 του άρθρου 4 του Ν. 4111/2013 αντικαθίσταται ως εξής:

«4. Το Παρατηρητήριο ελέγχει την ορθή εκτέλεση των προϋπολογισμών και την εν γένει πορεία των οικονομικών των Ο.Τ.Α. και των νομικών τους προσώπων, όπως αποτυπώνονται στο «Ολοκληρωμένο Πλαίσιο Δράσης» (Ο.Π.Δ.). Το Ο.Π.Δ. υποχρεωτικά συνοψίζει τα στοιχεία του ετήσιου προϋπολογισμού του Ο.Τ.Α. και των νομικών του προσώπων, αποτυπώνει το οικονομικό αποτέλεσμα και τις απλήρωτες υποχρεώσεις και εγκρίνεται από την αρμόδια για την εποπτεία του Ο.Τ.Α. αρχή. Η αρχή αυτή υποχρεούται να αποστέλλει στο Παρατηρητήριο, σε ηλεκτρονική μορφή, το Ο. Π.Δ. που υποβάλλεται σε αυτή από τους Ο.Τ.Α. προς έγκριση, καθώς και αυτό που τελικώς εγκρίνεται από αυτήν, το οποίο αναρτάται στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Εσωτερικών και του οικείου Ο.Τ.Α.. Το Ο.Π.Δ. περιλαμβάνει υποχρεωτικά μηνιαίους και τριμηνιαίους στόχους σε συμμόρφωση με τον κανόνα του ισοσκελισμού του προϋπολογισμού και τα μνημόνια συνεργασίας σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 2 του παρόντος και το ακριβές περιεχόμενό του καθορίζεται με την κοινή υπουργική απόφαση της παραγράφου 7 του παρόντος.

Σε περίπτωση που ο Ο.Τ.Α. δεν αποστέλλει το προβλεπόμενο Ο.Π.Δ. εντός των προθεσμιών που ορίζονται με την κοινή απόφαση της παραγράφου 7 του παρόντος, με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, που εκδίδεται ύστερα από αιτιολογημένη εισήγηση του Παρατηρητηρίου, είναι δυνατόν να επιβάλλεται παρακράτηση και μη απόδοση μέρους ή του συνόλου της μηνιαίας τακτικής επιχορήγησης

του Ο.Τ.Α. από τους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους (ΚΑΠ), για όσο χρόνο καθυστερεί η αποστολή του Ο.Π.Δ..

Για όσο χρόνο καθυστερεί η αποστολή του Ο.Π.Δ. ή των επί μέρους μερών ή στοιχείων του, καθώς και η διόρθωση αυτών, ως μηνιαίοι στόχοι εκτέλεσης του προϋπολογισμού του υπόχρεου φορέα τεκμαίρονται τα ποσά που προκύπτουν από αυτόν με βάση τη χρονική πορεία εκτέλεσης του προϋπολογισμού του προηγούμενου οικονομικού έτους, σε συνδυασμό με την αρχή της ισοσκελίσης αυτού, ο δε βαθμός επίτευξής τους ελέγχεται από το Παρατηρητήριο σύμφωνα με τα οριζόμενα στο παρόν. Ελλείπει εγγραφών κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος, ως μηνιαίοι στόχοι τεκμαίρονται τα δωδεκατημόρια των ετήσιων προϋπολογισθέντων ποσών.»

3. Η παρ. 5 του άρθρου 4 του Ν. 4111/2013 αντικαθίσταται ως εξής:

«5. Το Παρατηρητήριο αξιολογεί τις προβλέψεις εσόδων που παρουσιάζουν οι Ο.Τ.Α. στον προϋπολογισμό τους και στο Ο.Π.Δ. και διατυπώνει προτάσεις τροποποίησής τους, όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο και ιδίως όταν τα έσοδα εμφανίζονται υπερεκτιμημένα και μη ρεαλιστικά. Το Παρατηρητήριο με βάση μηνιαία στοιχεία εκτέλεσης του προϋπολογισμού, που παρακολουθεί η Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών, καθώς και με πρόσθετα στοιχεία που παρέχει ο Ο.Τ.Α., εφόσον του ζητηθεί (όπως τις τριμηνιαίες εκθέσεις της παρ. 9 του άρθρου 266 και της παρ. 10 του άρθρου 268 του Ν. 3852/2010), αξιολογεί και ελέγχει την πορεία της εκτέλεσης του προϋπολογισμού. Σε περίπτωση που διαπιστώσει απόκλιση από τους τριμηνιαίους δημοσιονομικούς στόχους άνω του δέκα τοις εκατό (10%), το Παρατηρητήριο ενημερώνει εντός ενός μηνός από τη λήξη του τριμήνου τον Ο.Τ.Α., την αρμόδια για την εποπτεία του Αρχή και το Υπουργείο Εσωτερικών, παρέχοντας οδηγίες και εισηγούμενο μεθόδους για τη διόρθωση της απόκλισης. Ο Γενικός Διευθυντής Οικονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Εσωτερικών λαμβάνοντας υπόψη τις επισημάνσεις του Παρατηρητηρίου υποδεικνύει στους Ο.Τ.Α. τις αναγκαίες ενέργειες στις οποίες πρέπει να προβούν ώστε να επιτευχθούν οι ανωτέρω διορθώσεις.»

4. Η παρ. 7 του άρθρου 4 του Ν. 4111/2013 αντικαθίσταται ως εξής:

«7. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εσωτερικών δύναται να μετονομάζεται το «Ολοκληρωμένο Πλαίσιο Δράσης» και

να ρυθμίζονται ζητήματα λειτουργίας του Παρατηρητηρίου, καθώς και κάθε αναγκαίο θέμα για την εφαρμογή του παρόντος.»

Άρθρο 77

Προϋπολογισμός δήμων

1. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εσωτερικών που εκδίδεται τον Ιούλιο κάθε έτους, μετά από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας, παρέχονται οδηγίες για την κατάρτιση, εκτέλεση και αναμόρφωση του προϋπολογισμού των δήμων και ρυθμίζεται κάθε άλλο σχετικό θέμα για την εφαρμογή των επόμενων παραγράφων. Με όμοια απόφαση μπορεί επίσης να καθορίζονται ανώτατα όρια για την εκτίμηση των ιδίων εσόδων ή επί μέρους ομάδων τους που εγγράφονται στον προϋπολογισμό και ορίζονται τα ίδια έσοδα ή ομάδες αυτών.

2. Ο προϋπολογισμός καταρτίζεται με βάση τις οδηγίες που παρέχονται ετησίως με την κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εσωτερικών της προηγούμενης παραγράφου και κατόπιν αιτιολογημένης εισήγησης της οικονομικής υπηρεσίας του δήμου, για το εκτιμώμενο ύψος εσόδων και ιδίως των ιδίων εσόδων, σύμφωνα με τις οδηγίες αυτές.

3. Κάθε έτος το δημοτικό συμβούλιο, με απόφασή του, η οποία διαβιβάζεται στο συμβούλιο κάθε δημοτικής ή τοπικής κοινότητας έως το τέλος Ιουνίου, καθορίζει το ανώτατο ύψος του προϋπολογισμού εξόδων κάθε κοινότητας για το επόμενο οικονομικό έτος.

Το συμβούλιο της δημοτικής ή τοπικής κοινότητας καταρτίζει σχέδιο του προϋπολογισμού εξόδων της κοινότητας, το οποίο δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το ανώτατο ποσό που καθορίστηκε σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο. Το σχέδιο, συνοδευμένο από αιτιολογική έκθεση, αποστέλλεται στην οικονομική επιτροπή έως την 20ή Ιουλίου και σε περίπτωση μη κατάρτισης ή εμπρόθεσμης υποβολής του από την κοινότητα, το σχέδιο του προϋπολογισμού εξόδων καταρτίζεται από αυτήν.

4. Κατά το ίδιο χρονικό διάστημα και εντός της οριζόμενης ως άνω προθεσμίας, η εκτελεστική επιτροπή, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της που αφορούν την προετοιμασία κατάρτισης του

προϋπολογισμού, καταθέτει το προσχέδιο αυτού στην οικονομική επιτροπή. Για τη σύνταξη του προσχεδίου, η εκτελεστική επιτροπή συγκεντρώνει και αξιολογεί τυχόν προτάσεις των υπηρεσιών του δήμου, καθώς και της επιτροπής διαβούλευσης, εφόσον αυτή υπάρχει. Εάν το προσχέδιο δεν καταρτιστεί ή δεν υποβληθεί εμπρόθεσμα στην οικονομική επιτροπή, τότε καταρτίζεται από αυτήν.

Η εκτελεστική επιτροπή και η επιτροπή διαβούλευσης διατυπώνουν τη γνώμη τους μόνο κατά το στάδιο κατάρτισης του προϋπολογισμού και δεν απαιτείται εκ νέου γνωμοδότησή τους για όποιες αναμορφώσεις του ακολουθήσουν.

5. Η οικονομική επιτροπή, έως την 5η Σεπτεμβρίου, εξετάζει το προσχέδιο που της παραδίδει η εκτελεστική επιτροπή, καθώς και το σχέδιο του προϋπολογισμού εξόδων εκάστης κοινότητας και ειδικότερα εάν: α) οι συνολικές δαπάνες που αναγράφονται σε αυτό υπερβαίνουν το ανώτατο ποσό που έχει καθοριστεί από το δημοτικό

συμβούλιο για κάθε δημοτική ή τοπική κοινότητα, β) οι δαπάνες αφορούν τις αρμοδιότητες που έχουν μεταβιβαστεί από το δημοτικό συμβούλιο στο συμβούλιο της δημοτικής κοινότητας, γ) τα έσοδα και οι δαπάνες είναι νόμιμες, δ) έχουν εγγραφεί οι υποχρεωτικές δαπάνες και τα έσοδα που επιβάλλονται υποχρεωτικά από νόμο και ε) τηρούνται οι διατάξεις της παραγράφου 2 του παρόντος και εφόσον απαιτείται το αναμορφώνει αναλόγως και καταρτίζει το σχέδιο του προϋπολογισμού.

Σε ειδικό παράρτημα του προϋπολογισμού, αναφέρονται οι δράσεις που αφορούν στις τοπικές και δημοτικές κοινότητες, συμπεριλαμβανομένων των έργων και των υπηρεσιών τους.

Η οικονομική επιτροπή, έως την ίδια ημερομηνία, μεριμνά για την ενσωμάτωση του σχεδίου του προϋπολογισμού στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων που τηρείται στο Υπουργείο Εσωτερικών, προκειμένου το Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας των Ο.Τ.Α. (εφεξής Παρατηρητήριο) του άρθρου 4 του Ν. 4111/2013 , να παράσχει τη γνώμη του επ' αυτού, με βάση κριτήρια που καθορίζονται με απόφασή του, με σκοπό την επίτευξη ρεαλιστικών και ισοσκελισμένων προϋπολογισμών. Με τη γνώμη του Παρατηρητηρίου, η οποία κοινοποιείται στους δήμους, στις αρμόδιες

για την εποπτεία τους Αρχές και στους Υπουργούς Εσωτερικών και Οικονομικών προσδιορίζονται οι δήμοι που: α) έχουν καταρτίσει μη ρεαλιστικά σχέδια προϋπολογισμών, β) έχουν παραβεί τις οδηγίες κατάρτισης των προϋπολογισμών που παρασχέθηκαν με την κοινή υπουργική απόφαση της παραγράφου 1 του παρόντος και γ) δεν έχουν ενσωματώσει το σχέδιο του προϋπολογισμού τους στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων του Υπουργείου Εσωτερικών εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας. Στη γνώμη περιλαμβάνονται και τα ποσά που η οικονομική επιτροπή έκαστου δήμου είναι αναγκαίο να εγγράψει σε επιμέρους κωδικούς ή ομάδες κωδικών αριθμών του σχεδίου του προϋπολογισμού, ώστε αυτός να καταστεί ρεαλιστικός. Το Υπουργείο Εσωτερικών παρέχει οδηγίες για την ανάλογη διαμόρφωση του σχεδίου του προϋπολογισμού, το οποίο υποβάλλεται από την οικονομική επιτροπή στο δημοτικό συμβούλιο προς συζήτηση και ψήφιση το αργότερο έως το τέλος Οκτωβρίου και υποχρεωτικά συνοδεύεται από τη γνώμη του Παρατηρητηρίου, τις οδηγίες του Υπουργείου Εσωτερικών, καθώς και από αιτιολογική έκθεση, στην οποία παρουσιάζονται οι τυχόν προσαρμογές που επήλθαν στο σχέδιο του προϋπολογισμού.

Εάν το σχέδιο προϋπολογισμού του δήμου δεν καταρτιστεί, καταρτιστεί κατά παρέκκλιση των ανωτέρω ή δεν υποβληθεί εμπρόθεσμα στο δημοτικό συμβούλιο, το ίδιο το δημοτικό συμβούλιο καταρτίζει και ψηφίζει τον προϋπολογισμό έως την προθεσμία της επόμενης παραγράφου, με βάση το τελευταίο διαμορφωμένο σχέδιο, λαμβάνοντας υπόψη τη γνώμη του Παρατηρητηρίου και τις οδηγίες του Υπουργείου Εσωτερικών.

6. Το δημοτικό συμβούλιο, έως τη 15η Νοεμβρίου, ψηφίζει τον προϋπολογισμό και το Ολοκληρωμένο Πλαίσιο Δράσης που προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 4 του Ν. 4111/2013, σε μία ειδική γι' αυτόν το σκοπό συνεδρίαση και υποβάλλει τη σχετική απόφαση σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή για έλεγχο στην αρμόδια για την εποπτεία του δήμου Αρχή, που σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να ολοκληρωθεί μέχρι την 31 η Δεκεμβρίου. Συνοδευτικά στοιχεία του προϋπολογισμού που αποστέλλεται σε έντυπη μορφή αποτελούν η αιτιολογική έκθεση της οικονομικής επιτροπής και οι αποφάσεις του δημοτικού συμβουλίου που αφορούν την επιβολή των φόρων, τελών, δικαιωμάτων και εισφορών. Κατά τον έλεγχο αυτόν εξετάζεται και η

συμμόρφωση του δήμου με τις οδηγίες της κοινής υπουργικής απόφασης της παραγράφου 1.

Αμέσως μόλις επικυρωθεί ο προϋπολογισμός, ο δήμος μεριμνά για την ενσωμάτωση αυτού, καθώς και κάθε άλλου στοιχείου που τυχόν έχει ζητηθεί στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων που τηρείται στο Υπουργείο Εσωτερικών.

Σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή υποβάλλεται στην αρμόδια για την εποπτεία του δήμου Αρχή ο προϋπολογισμός, όπως διαμορφώνεται κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους, ως αποτέλεσμα αναμορφώσεων.

Κατά τη συζήτηση του προϋπολογισμού τίθενται υπόψη του συμβουλίου χρηματοοικονομικοί και άλλοι δείκτες που παρέχονται από την οικονομική υπηρεσία, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο άρθρο 165 του Ν. 3463/2006 (Α΄ 114).

7. Αν το σχέδιο του προϋπολογισμού και το Ολοκληρωμένο Πλαίσιο Δράσης δεν καταρτιστούν και δεν υποβληθούν, όπως προβλέπεται στην προηγούμενη παράγραφο, ή αν ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου δεν μεριμνήσει για να συγκληθεί το συμβούλιο έως τη 15η Νοεμβρίου, το συμβούλιο συνέρχεται αυτοδίκαια την πρώτη Κυριακή μετά την ημερομηνία αυτή και ώρα 11 π.μ. στο συνήθη χώρο συνεδριάσεών του και προχωρεί στη σύνταξη και ψήφισή τους. Σε περίπτωση που το δημοτικό συμβούλιο και πάλι δεν συντάξει και ψηφίσει τον προϋπολογισμό, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο προηγούμενο εδάφιο, συνέρχεται αυτοδίκαια εκ νέου, την αμέσως επόμενη Κυριακή και ώρα 11 π.μ. στο συνήθη χώρο συνεδριάσεών του και προχωρεί στη σύνταξη και ψήφισή τους.

8. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών, που εκδίδεται ύστερα από αιτιολογημένη εισήγηση της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Εσωτερικών, είναι δυνατόν να επιβάλλεται παρακράτηση και μη απόδοση μέρους ή του συνόλου της μηνιαίας τακτικής επιχορήγησης του δήμου από τους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους (ΚΑΠ), πλην των προνοιακών επιδομάτων: α) για όσο χρόνο καθυστερεί η ενσωμάτωση του σχεδίου και του επικυρωμένου προϋπολογισμού στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων που τηρείται στο Υπουργείο Εσωτερικών, καθώς και η ψήφιση και αποστολή του προϋπολογισμού προς έλεγχο στην αρμόδια, για την εποπτεία του δήμου, Αρχή και β) στην περίπτωση

κατάρτισης και ψήφισης προϋπολογισμού, κατά παρέκκλιση των οδηγιών της κοινής υπουργικής απόφασης της παραγράφου 1.

9. Καταργούνται οι διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 266 του Ν. 3852/2010 (Α΄ 87), οι παράγραφοι 1, 2, 3 και 4 του άρθρου 159 και η παρ. 4 του άρθρου 175 του Ν. 3463/2006 (Α΄ 114), καθώς και κάθε άλλη γενική ή ειδική διάταξη που αντίκειται ή ρυθμίζει κατά τρόπο διαφορετικό τα θέματα που ορίζονται με το παρόν.

Άρθρο 78

Προϋπολογισμός Περιφερειών

1. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εσωτερικών που εκδίδεται κάθε έτος, μετά από γνώμη της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας, παρέχονται οδηγίες

για την κατάρτιση, εκτέλεση και αναμόρφωση του προϋπολογισμού των περιφερειών και ρυθμίζεται κάθε σχετικό θέμα για την εφαρμογή των επόμενων παραγράφων. Με όμοια απόφαση μπορεί επίσης να καθορίζονται ανώτατα όρια για την εκτίμηση των ιδίων εσόδων ή επιμέρους ομάδων τους που εγγράφονται στον προϋπολογισμό και ορίζονται τα ίδια έσοδα ή ομάδες αυτών.

2. Ο προϋπολογισμός καταρτίζεται με βάση τις οδηγίες που παρέχονται ετησίως με την κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εσωτερικών της προηγούμενης παραγράφου και κατόπιν αιτιολογημένης εισήγησης της οικείας αρμόδιας οικονομικής υπηρεσίας της περιφέρειας, για το εκτιμώμενο ύψος εσόδων και ιδίως των ιδίων εσόδων, σύμφωνα με τις οδηγίες αυτές.

3. Η εκτελεστική επιτροπή έως την 20ή Ιουλίου κάθε έτους, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της που αφορούν την προετοιμασία κατάρτισης του προϋπολογισμού, καταθέτει το προσχέδιο αυτού στην οικονομική επιτροπή. Για τη σύνταξη του προσχεδίου, η εκτελεστική επιτροπή συγκεντρώνει και αξιολογεί τυχόν προτάσεις των υπηρεσιών της περιφέρειας. Εάν το προσχέδιο του προϋπολογισμού δεν καταρτιστεί ή δεν υποβληθεί εμπρόθεσμα στην οικονομική επιτροπή, τότε καταρτίζεται από αυτήν.

Η εκτελεστική επιτροπή διατυπώνει τη γνώμη της, μόνο κατά το στάδιο κατάρτισης του προϋπολογισμού και δεν απαιτείται εκ νέου γνωμοδότησή της για όποιες αναμορφώσεις αυτού ακολουθήσουν.

4. Η οικονομική επιτροπή, έως την 5η Σεπτεμβρίου, εξετάζει το προσχέδιο που της παραδίδει η εκτελεστική επιτροπή και ειδικότερα εάν: α) τα έσοδα και οι δαπάνες είναι νόμιμες, β) έχουν εγγραφεί οι υποχρεωτικές δαπάνες και τα έσοδα που επιβάλλονται υποχρεωτικά από νόμο και γ) τηρούνται οι διατάξεις της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου και, εφόσον απαιτείται, το αναμορφώνει αναλόγως και καταρτίζει το σχέδιο του προϋπολογισμού.

Σε ειδικό παράρτημα του προϋπολογισμού αναφέρονται οι δράσεις, καθώς και οι λειτουργικές και επενδυτικές δαπάνες, που αφορούν τις μητροπολιτικές λειτουργίες της Περιφέρειας Αττικής, τις αντίστοιχες της Μητροπολιτικής Ενότητας Θεσσαλονίκης της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας και τις περιφερειακές ενότητες.

Η οικονομική επιτροπή, έως την ίδια ημερομηνία, μεριμνά για την ενσωμάτωση του σχεδίου του προϋπολογισμού στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων που τηρείται στο Υπουργείο Εσωτερικών, προκειμένου το Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας των Ο.Τ.Α. (εφεξής Παρατηρητήριο) του άρθρου 4 του Ν. 4111/2013 (Α΄ 18), να παράσχει τη γνώμη του επ' αυτού, με βάση κριτήρια που καθορίζονται με απόφασή του με σκοπό την επίτευξη ρεαλιστικών και ισοσκελισμένων προϋπολογισμών. Με τη γνώμη του Παρατηρητηρίου, η οποία κοινοποιείται στις περιφέρειες, στις αρμόδιες για την εποπτεία τους Αρχές και στους Υπουργούς Εσωτερικών και Οικονομικών προσδιορίζονται οι περιφέρειες που: α) έχουν καταρτίσει μη ρεαλιστικά σχέδια προϋπολογισμών, β) έχουν παραβεί τις οδηγίες κατάρτισης των προϋπολογισμών που παρασχέθηκαν με την κοινή υπουργική απόφαση της παραγράφου 1 του παρόντος και γ) δεν έχουν ενσωματώσει το σχέδιο του προϋπολογισμού τους στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων του Υπουργείου Εσωτερικών εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας. Στη γνώμη περιλαμβάνονται και τα ποσά που η οικονομική επιτροπή έκαστης περιφέρειας είναι αναγκαίο να εγγράψει σε επιμέρους κωδικούς ή ομάδες κωδικών αριθμών του σχεδίου του προϋπολογισμού, ώστε αυτός να καταστεί ρεαλιστικός. Το Υπουργείο Εσωτερικών παρέχει οδηγίες για την ανάλογη διαμόρφωση του σχεδίου του προϋπολογισμού, το οποίο υποβάλλεται από την

οικονομική επιτροπή στο περιφερειακό συμβούλιο προς συζήτηση και ψήφιση το αργότερο έως το τέλος Οκτωβρίου και υποχρεωτικά συνοδεύεται από τη γνώμη του Παρατηρητηρίου, τις οδηγίες του Υπουργείου Εσωτερικών, την έκθεση της αρμόδιας Υπηρεσίας Δημοσιονομικού Ελέγχου, καθώς και από αιτιολογική έκθεση στην οποία παρουσιάζονται οι τυχόν προσαρμογές που επήλθαν στο σχέδιο του προϋπολογισμού.

Εάν το σχέδιο προϋπολογισμού της Περιφέρειας δεν καταρτιστεί, καταρτιστεί κατά παρέκκλιση των ανωτέρω ή δεν υποβληθεί εμπρόθεσμα στο περιφερειακό συμβούλιο, το ίδιο το συμβούλιο καταρτίζει και ψηφίζει τον προϋπολογισμό εντός της προθεσμίας της επόμενης παραγράφου, με βάση το τελευταίο διαμορφωμένο σχέδιο, λαμβάνοντας υπόψη τη γνώμη του Παρατηρητηρίου και τις οδηγίες του Υπουργείου Εσωτερικών.

5. Το περιφερειακό συμβούλιο, έως τη 15η Νοεμβρίου, ψηφίζει τον προϋπολογισμό και το Ολοκληρωμένο Πλαίσιο Δράσης, που προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 4 του Ν. 4111/2013, σε μία ειδική για αυτόν το σκοπό συνεδρίαση και υποβάλλει τη σχετική απόφαση σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή για έλεγχο στην αρμόδια, για την εποπτεία της περιφέρειας, Αρχή, που σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να ολοκληρωθεί μέχρι την 31 η Δεκεμβρίου. Συνοδευτικά στοιχεία του προϋπολογισμού που αποστέλλεται σε έντυπη μορφή αποτελούν η αιτιολογική έκθεση της οικονομικής επιτροπής και οι αποφάσεις του περιφερειακού συμβουλίου που αφορούν την επιβολή των φόρων, τελών, δικαιωμάτων και εισφορών και σχετική έκθεση της αρμόδιας Υπηρεσίας Δημοσιονομικού Ελέγχου. Κατά τον έλεγχο αυτόν, εξετάζεται και η συμμόρφωση της Περιφέρειας με τις οδηγίες της κοινής υπουργικής απόφασης της παραγράφου 1.

Αμέσως μόλις επικυρωθεί ο προϋπολογισμός, η περιφέρεια μεριμνά για την ενσωμάτωση αυτού, καθώς και κάθε άλλου στοιχείου που τυχόν έχει ζητηθεί στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων που τηρείται στο Υπουργείο Εσωτερικών.

Ομοίως, σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή υποβάλλεται, στην αρμόδια, για την εποπτεία της περιφέρειας, Αρχή, ο προϋπολογισμός, όπως διαμορφώνεται κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους, ως αποτέλεσμα αναμορφώσεων.

Κατά τη συζήτηση του προϋπολογισμού τίθενται υπόψη του συμβουλίου χρηματοοικονομικοί και άλλοι δείκτες που παρέχονται από την οικονομική υπηρεσία, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο άρθρο 165 του Ν. 3463/2006 (Α΄ 114).

6. Αν το σχέδιο του προϋπολογισμού και το Ολοκληρωμένο Πλαίσιο Οικονομικής Δράσης δεν καταρτιστούν και δεν υποβληθούν, όπως προβλέπεται στην προηγούμενη παράγραφο, ή αν ο πρόεδρος του περιφερειακού συμβουλίου δεν μεριμνήσει για να συγκληθεί το συμβούλιο έως τη 15η Νοεμβρίου, το συμβούλιο συνέρχεται αυτοδίκαια την πρώτη Κυριακή μετά την ημερομηνία αυτή και ώρα 11 π.μ. στο συνήθη χώρο συνεδριάσεων του και προχωρεί στη σύνταξη και ψήφισή τους. Σε περίπτωση που το περιφερειακό συμβούλιο και πάλι δεν συντάξει και ψηφίσει τον προϋπολογισμό, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο προηγούμενο εδάφιο, συνέρχεται αυτοδίκαια εκ νέου, την αμέσως επόμενη Κυριακή και ώρα 11 π.μ. στο συνήθη χώρο συνεδριάσεων του και προχωρεί στη σύνταξη και ψήφισή τους.

7. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Οικονομικών, που εκδίδεται ύστερα από αιτιολογημένη εισήγηση της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Εσωτερικών, είναι δυνατόν να επιβάλλεται παρακράτηση και μη απόδοση μέρους ή του συνόλου της μηνιαίας τακτικής επιχορήγησης της Περιφέρειας από τους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους (ΚΑΠ), πλην των προνοιακών επιδομάτων: α) για όσο χρόνο καθυστερεί η ενσωμάτωση του σχεδίου προϋπολογισμού στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων που τηρείται στο Υπουργείο Εσωτερικών, καθώς και η ψήφιση και αποστολή του προϋπολογισμού προς έλεγχο στην αρμόδια, για την εποπτεία της περιφέρειας, Αρχή και β) στην περίπτωση κατάρτισης και ψήφισης προϋπολογισμού κατά παρέκκλιση των οδηγιών της κοινής υπουργικής απόφασης της παραγράφου 1.

8. Καταργούνται οι διατάξεις των παραγράφων 3 και 4 του άρθρου 268 του Ν. 3852/2010 (Α΄ 87), καθώς και κάθε άλλη γενική ή ειδική διάταξη που αντίκειται ή ρυθμίζει κατά διαφορετικό τρόπο τα θέματα που ορίζονται με το παρόν άρθρο.

Άρθρο 79

Εκπόνηση πενταετούς επιχειρησιακού προγράμματος

1. Η παρ. 1 του άρθρου 266 του Ν. 3852/2010 (Α΄ 87) αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Για το μεσοπρόθεσμο προγραμματισμό των δήμων εκπονείται Πενταετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, το οποίο εξειδικεύεται κατ΄ έτος σε Ετήσιο Πρόγραμμα Δράσης. Το Τεχνικό Πρόγραμμα αποτελεί μέρος του Ετήσιου Προγράμματος Δράσης και επισυνάπτεται, σε αυτό, ως παράρτημα.

Για την ψήφιση και εκτέλεση του προϋπολογισμού εκάστου έτους, απαιτείται μόνο η κατάρτιση Τεχνικού Προγράμματος για το έτος αυτό και δεν είναι απαραίτητη προϋπόθεση η εκπόνηση και έγκριση Πενταετούς Επιχειρησιακού Προγράμματος και Ετήσιου Προγράμματος Δράσης.»

2. Στην παρ. 1 του άρθρου 268 του Ν. 3852/2010 (Α΄ 87) προστίθεται τελευταίο εδάφιο ως εξής:

«Για την ψήφιση και εκτέλεση του προϋπολογισμού εκάστου έτους δεν είναι απαραίτητη προϋπόθεση η εκπόνηση και έγκριση Πενταετούς Επιχειρησιακού Προγράμματος και Ετήσιου Προγράμματος Δράσης.»

Άρθρο 80

Κατάργηση ειδικότητας σχολικών φυλακών

1. Από την έναρξη της ισχύος του παρόντος νόμου καταργούνται στους δήμους οι θέσεις της ειδικότητας Σχολικών Φυλάκων ανεξαρτήτως κατηγορίας εκπαίδευσης με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου. Οι υπάλληλοι, των οποίων οι θέσεις καταργούνται και εφόσον κατείχαν τις θέσεις αυτές την 9η Ιουλίου 2013, τίθενται σε διαθεσιμότητα σύμφωνα με την υποπαράγραφο Ζ.2 του Ν. 4093/2012 (Α΄ 222), όπως ισχύει. Οποιαδήποτε μετάταξη των ανωτέρω υπαλλήλων που τίθενται σε διαθεσιμότητα έλαβε χώρα μετά την 9η Ιουλίου 2013 είναι αυτοδικαίως άκυρη.

2. Το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου δεν καταλαμβάνει:

- α) τον υπάλληλο που είναι ανάπηρος σε ποσοστό τουλάχιστον 67% ή πολύτεκνος, κατά την έννοια των παραγράφων 1 έως 3 του άρθρου πρώτου του Ν. 1910/1944 (Α΄ 229), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 6 του Ν. 3454/2006 (Α΄ 75), εφόσον τα τέκνα, που ορίζονται στις προαναφερόμενες διατάξεις του Ν. 1910/1944, συνοικούν με αυτόν και ανήκουν στην κατηγορία των εξαρτώμενων μελών σύμφωνα με τον Κ.Φ.Ε.,¹³⁷¹³⁸**
- β) τον υπάλληλο του οποίου ο σύζυγος ή η σύζυγος ή τέκνο που ανήκει στην κατηγορία των εξαρτώμενων μελών σύμφωνα με τον Κ.Φ.Ε., όπως ισχύει, και έχει ετήσια εισοδήματα χαμηλότερα των 12.000 ευρώ και συνοικεί με αυτόν, έχει αναπηρία σε ποσοστό τουλάχιστον 67%,**
- γ) τον υπάλληλο, ο οποίος, δυνάμει νόμου ή δικαστικής αποφάσεως, ασκεί κατ' αποκλειστικότητα τη γονική μέριμνα τέκνου, που συνοικεί με αυτόν και ανήκει στην κατηγορία των εξαρτώμενων μελών σύμφωνα με τον Κ.Φ.Ε., και έχει ετήσια εισοδήματα χαμηλότερα των 12.000 ευρώ,**
- δ) τον υπάλληλο του οποίου ο σύζυγος ή η σύζυγος τίθεται σε διαθεσιμότητα δυνάμει του παρόντος νόμου,**
- ε) τον υπάλληλο, ο οποίος έχει ορισθεί δικαστικός συμπαραστάσης δυνάμει δικαστικής αποφάσεως και συνοικεί με τον συμπαραστατούμενο, ο οποίος έχει ετήσια εισοδήματα χαμηλότερα των 12.000 ευρώ.**

Οι υπάλληλοι που πληρούν τις προϋποθέσεις των περιπτώσεων α΄ έως η΄, καθώς και οι κάτοχοι μεταπτυχιακού ή διδακτορικού διπλώματος εκ των υπαλλήλων της παραγράφου 1 που τίθενται σε διαθεσιμότητα, μετατάσσονται αυτοδικαίως από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου σε συνιστώμενες προσωποπαγείς θέσεις ειδικότητας Διοικητικού με το βασικό τίτλο σπουδών που κατέχουν στο δήμο

---

¹³⁷[Προσθήκη 4210/2013, Άρθρο 11](#)

¹³⁸[Προσθήκη 4210/2013, Άρθρο 11](#)

στον οποίο ανήκε η θέση τους πριν την κατάργησή της με την παράγραφο 1.

στ) υπάλληλος Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου (ΔΕ Διοικητικών Καθηκόντων) ο οποίος τέθηκε σε διαθεσιμότητα βάσει της υποπαραγράφου Ζ.4. της παρ. Ζ του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012,

ζ) οι διορισθέντες βάσει των διατάξεων των άρθρων 18 του ν. 3448/2006, 19 του ν. 1911/1990, όπως ισχύει, 5 του ν. 2452/1996, 5 του ν. 3624/2007, της παρ. 20 του άρθρου 14 του ν. 2266/1994,

η) υπάλληλοι των οποίων η μισθοδοσία καλύπτεται από Διεθνείς Οργανισμούς.

3. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις των υποπαραγράφων Ζ1 και Ζ2 του Ν. 4093/2012 (Α΄ 222).

Άρθρο 81

Κατάργηση θέσεων κλάδου Δημοτικής Αστυνομίας

1. Από την 23η.9.2013 καταργούνται στους δήμους οι θέσεις του κλάδου ΠΕ Δημοτικής Αστυνομίας, ΤΕ Δημοτικής Αστυνομίας, ΔΕ Δημοτικής Αστυνομίας και ΥΕ Δημοτικής Αστυνομίας. Οι υπάλληλοι, των οποίων οι θέσεις καταργούνται, και εφόσον κατείχαν τις θέσεις αυτές την 9η Ιουλίου 2013, εντάσσονται στο πρόγραμμα κινητικότητας, σύμφωνα με την υποπαραγράφο Ζ.2 του Ν. 4093/2012 (Α΄ 222). Οποιαδήποτε μετάταξη των ανωτέρω υπαλλήλων που εντάσσονται στο πρόγραμμα κινητικότητας έλαβε χώρα μετά την 9η Ιουλίου 2013 είναι αυτοδικαίως άκυρη.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη καθορίζονται τα προσόντα, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία αξιολόγησης και ένταξης των υπαλλήλων, που αναφέρονται στο δεύτερο εδάφιο της παρούσας παραγράφου, στην Ελληνική Αστυνομία ως ιδιαίτερης κατηγορίας προσωπικού, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα. Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται μετά από πρόταση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη ρυθμίζονται τα θέματα σύστασης, οργάνωσης και λειτουργίας των Υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας, στις οποίες εντάσσονται οι υπάλληλοι του παρόντος άρθρου και τα ζητήματα ανάθεσης σε

αυτούς επιπλέον αρμοδιοτήτων που αφορούν ιδίως την αστυνομία τάξης. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη καθορίζονται τα επιμέρους θέματα άσκησης των αρμοδιοτήτων της παραγράφου 4, καθώς και ζητήματα λειτουργικής συνεργασίας με τους οικείους δήμους, ιδίως μέσω της από κοινού κατάρτισης ετήσιων σχεδίων δράσης. Με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη ρυθμίζεται το είδος, το αντικείμενο και η διάρκεια της εκπαίδευσης που υφίστανται οι ανωτέρω υπάλληλοι μετά την ένταξή τους στην Ελληνική Αστυνομία, ο τύπος, το χρώμα και η σύνθεση της στολής τους, τα αναγκαία εφόδια και ο τύπος του ειδικού δελτίου ταυτότητας με το οποίο εφοδιάζονται. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, καθορίζονται τα προσόντα, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία αξιολόγησης και ένταξης των υπαλλήλων, που αναφέρονται στο δεύτερο εδάφιο της παρούσας παραγράφου, στους κλάδους ΔΕ Εξωτερικής Φρούρησης και ΔΕ Φύλαξης των Καταστημάτων Κράτησης, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ρυθμίζεται το είδος, το αντικείμενο και η διάρκεια εκπαίδευσης που υφίστανται οι ανωτέρω υπάλληλοι, μετά την ένταξή τους στους κλάδους ΔΕ Εξωτερικής Φρούρησης και ΔΕ Φύλαξης των Καταστημάτων Κράτησης.

2. Το εδάφιο β΄ της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου δεν καταλαμβάνει:

- α) τον υπάλληλο που είναι ανάπηρος σε ποσοστό τουλάχιστον 67% ή πολύτεκνος κατά την έννοια των παραγράφων 1 έως 3 του άρθρου πρώτου του Ν. 1910/1944 (Α΄ 229), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 6 του Ν. 3454/2006 (Α΄ 75), εφόσον τα τέκνα, που ορίζονται στις προαναφερόμενες διατάξεις του Ν. 1910/1944, συνοικούν με αυτόν και ανήκουν στην κατηγορία των εξαρτώμενων μελών σύμφωνα με τον Κ.Φ.Ε., ¹³⁹¹⁴⁰**

---

¹³⁹[Προσθήκη 4210/2013, Άρθρο 11](#)

¹⁴⁰[Τροποποίηση 4210/2013, Άρθρο 11](#)

- β) τον υπάλληλο, του οποίου ο σύζυγος ή η σύζυγος ή τέκνο που ανήκει στην κατηγορία των εξαρτώμενων μελών σύμφωνα με τον Κ.Φ.Ε., και έχει ετήσια εισοδήματα χαμηλότερα των 12.000 ευρώ και συνοικεί με αυτόν, έχει αναπηρία σε ποσοστό τουλάχιστον 67%,**
- γ) τον υπάλληλο, ο οποίος, δυνάμει νόμου ή δικαστικής αποφάσεως, ασκεί κατ' αποκλειστικότητα τη γονική μέριμνα τέκνου, που συνοικεί με αυτόν και ανήκει στην κατηγορία των εξαρτώμενων μελών σύμφωνα με τον Κ.Φ.Ε., και έχει ετήσια εισοδήματα χαμηλότερα των 12.000 ευρώ,**
- δ) τον υπάλληλο, του οποίου ο σύζυγος ή η σύζυγος τίθεται σε διαθεσιμότητα δυνάμει του παρόντος νόμου,**
- ε) τον υπάλληλο, ο οποίος έχει ορισθεί δικαστικός συμπαραστάτης δυνάμει δικαστικής αποφάσεως και συνοικεί με τον συμπαραστατούμενο ο οποίος έχει ετήσια εισοδήματα χαμηλότερα των 12.000 ευρώ,**
- στ) τον υπάλληλο που υπηρετεί σε δήμο, ο οποίος σύμφωνα με την απόφαση με αριθμό 11247/28.12.2012 «Αποτελέσματα της Απογραφής Πληθυσμού - Κατοικιών 2011 που αφορούν στο Μόνιμο Πληθυσμό της Χώρας» (Β' 3465/28.12.2012) έχει κάτω από 5.000 μόνιμους κατοίκους.**
- ζ) υπάλληλος Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου (ΔΕ Διοικητικών Καθηκόντων) ο οποίος τέθηκε σε διαθεσιμότητα βάσει της υποπαραγράφου Ζ.4. της παρ. Ζ' του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012,**
- η) οι διορισθέντες βάσει των διατάξεων των άρθρων 18 του ν. 3448/2006, 19 του ν. 1911/1990, όπως ισχύει, 5 του ν. 2452/1996, 5 του ν. 3624/2007, της παρ. 20 του άρθρου 14 του ν. 2266/1994,**
- θ) υπάλληλοι των οποίων η μισθοδοσία καλύπτεται από Διεθνείς Οργανισμούς.**

Οι υπάλληλοι που πληρούν τις προϋποθέσεις των περιπτώσεων α' έως θ', καθώς και οι κάτοχοι μεταπτυχιακού ή διδακτορικού διπλώματος εκ των υπαλλήλων της παραγράφου 1 που εντάσσονται στο πρόγραμμα κινητικότητας, μετατάσσονται αυτοδικαίως από τις 23.9.2013 σε συνιστώμενες προσωποπαγείς θέσεις κλάδου ή ειδικότητας με το βασικό τίτλο σπουδών που κατέχουν αντιστοίχως ΠΕ Διοικητικού, ΤΕ Διοικητικού, ΔΕ Διοικητικού ή ΥΕ συναφούς

κλάδου ή ειδικότητας με διοικητικά καθήκοντα στο δήμο στον οποίο ανήκε η θέση τους πριν την κατάργησή της με την παράγραφο 1.

Οι υπάλληλοι που είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού ή διδακτορικού διπλώματος μπορούν να ενταχθούν στο πρόγραμμα κινητικότητας σύμφωνα με την υποπαράγραφο Ζ.2 της παρ. Ζ του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012 (Α` 222), εφόσον υποβάλλουν αίτηση - υπεύθυνη δήλωση στην αρμόδια υπηρεσία του δήμου όπου υπηρετούν αποκλειστικά μέχρι τις 4.10.2013. Οι συνέπειες της ένταξης τους στο πρόγραμμα κινητικότητας επέρχονται από τις 23.9.2013.¹⁴¹

3. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις των υποπαραγράφων Ζ1 και Ζ2 του Ν. 4093/2012 (Α` 222).

4. Αρμοδιότητες που έχουν ανατεθεί με διατάξεις νόμων ή κανονιστικών πράξεων στη δημοτική αστυνομία ασκούνται από τις 23.9.2013 από την Ελληνική Αστυνομία (ΕΛ.ΑΣ.).

Η μεταφορά των ανωτέρω αρμοδιοτήτων δεν θίγει τα έσοδα των δήμων που συνδέονται με τις αρμοδιότητες αυτές. Τα έσοδα αυτά συνεχίζουν να βεβαιώνονται και να εισπράττονται από τους δήμους σύμφωνα με τις διατάξεις περί είσπραξης των εσόδων τους. Τα κινητά και ακίνητα περιουσιακά στοιχεία των δήμων που συνδέονται με τις αρμοδιότητες αυτές, συμπεριλαμβανομένων και των οχημάτων, παραμένουν στην κυριότητά τους.

Με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου μπορεί να καθορίζεται η παράλληλη άσκηση μίας ή περισσοτέρων εκ των ανωτέρω αρμοδιοτήτων από υπαλλήλους του δήμου, κατόπιν ορισμού αυτών με απόφαση του δημάρχου. Με την ίδια απόφασή του δημοτικού συμβουλίου δύναται να καθορίζεται επίσης ο αριθμός των αναγκαίων υπαλλήλων, η διάρκεια άσκησης της αρμοδιότητας, οι ώρες απασχόλησης των υπαλλήλων, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια αναφορικά με την άσκηση των αρμοδιοτήτων αυτών.

5. Για το χρονικό διάστημα από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου έως τις 22.9.2013, με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, που εκδίδεται μετά από αίτημα της ΚΕΔΕ, μπορεί να ανατίθεται στην

---

¹⁴¹[Τροποποίηση 4199/2013, Άρθρο 126](#)

Ελληνική Αστυνομία, σε έναν ή περισσότερους δήμους, η παράλληλη άσκηση μίας ή περισσότερων εκ των ανωτέρω αρμοδιοτήτων. Με την ίδια απόφαση μπορεί να ρυθμίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την άσκηση των ανωτέρω αρμοδιοτήτων κατά το χρονικό αυτό διάστημα.

6. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, μπορεί να ρυθμίζεται κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του άρθρου αυτού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Άρθρο 82

Κατάργηση ειδικοτήτων κατά κλάδο και κατηγορία του προσωπικού της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις

1. Οι κάτωθι ειδικότητες των αντίστοιχων κλάδων και κατηγοριών του προσωπικού της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, όπως και το σύνολο των κατεχόμενων από το προσωπικό αυτό οργανικών θέσεων καταργούνται:

ΠΕ12.12 - ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΠΕ14.01 - ΙΑΤΡΟΙ
ΠΕ14.02 - ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΙ
ΠΕ14.03 - ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΟΙ
ΠΕ14.06 - ΝΟΣΗΛΕΥΤΕΣ
ΠΕ17.09 - ΤΕΧΝΙΚΟΙ ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ
ΠΕ17.13 - ΤΕΧΝΟΛΟΓΟΙ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ
ΠΕ18.01 - ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
ΠΕ18.04 - ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ
ΠΕ18.05 - ΚΟΜΜΩΤΙΚΗΣ

ΠΕ18.07 - ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ
ΠΕ18.08 - ΟΔΟΝΤΟΤΕΧΝΙΚΗΣ
ΠΕ18.09 - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΠΕ18.10 - ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΕ18.11 - ΜΑΙΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΕ18.20 - ΚΛΩΣΤΟΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑΣ
ΠΕ18.21 - ΡΑΔΙΟΛΟΓΙΑΣ-ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΙΑΣ
ΠΕ18.24 - ΕΡΓΑΣΙΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ
ΠΕ18.25 - ΦΥΣΙΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ
ΠΕ18.26 - ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΗΣ
ΠΕ18.27 - ΔΙΑΚΟΣΜΗΤΙΚΗΣ
ΠΕ18.29 - ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΠΕ18.33 - ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΟΚΟΜΟΙ
ΠΕ18.37 - ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ
ΠΕ18.39 - ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ ΥΓΕΙΑΣ
ΤΕ01.08 - ΧΗΜΙΚΟΙ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ
ΤΕ01.10 - ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ ΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΤΕ01.11 - ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥ
ΤΕ01.12 - ΔΙΑΚΟΣΜΗΤΙΚΗΣ
ΤΕ01.14 - ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
ΤΕ01.19 - ΚΟΜΜΩΤΙΚΗΣ
ΤΕ01.20 - ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ
ΤΕ01.25 - ΑΡΓΥΡΟΧΡΥΣΟΧΟΪΑΣ
ΤΕ01.26 - ΟΔΟΝΤΟΤΕΧΝΙΚΗΣ
ΤΕ01.29 - ΒΟΗΘ. ΙΑΤΡ. ΚΑΙ ΒΙΟΛΟΓ. ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ
ΤΕ01.30 - ΒΟΗΘΟΙ ΠΑΙΔΟΚΟΜΟΙ - ΒΡΕΦΟΚΟΜΟΙ
ΤΕ01.31 - ΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΙΑΤΡΙΚΩΝ ΣΥΣΚΕΥΩΝ
ΔΕ01.01 - ΗΛΕΚΤΡΟΤΕΧΝΙΤΕΣ

ΔΕ01.02 - ΜΗΧΑΝΟΤΕΧΝΙΤΕΣ
ΔΕ01.04 - ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΙ
ΔΕ01.05 - ΟΙΚΟΔΟΜΟΙ
ΔΕ01.08 - ΗΛΕΚΤΡΟΣΥΓΚΟΛΛΗΤΕΣ
ΔΕ01.10 - ΤΕΧΝΙΤΕΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ
ΔΕ01.11 - ΤΕΧΝΙΤΕΣ ΨΥΞΕΩΝ (ΨΥΚΤΙΚΟΙ)
ΔΕ01.12 - ΥΔΡΑΥΛΙΚΟΙ
ΔΕ01.13 - ΞΥΛΟΥΡΓΟΙ
ΔΕ01.14 - ΚΟΠΤΙΚΗΣ-ΡΑΠΤΙΚΗΣ
ΔΕ01.15 - ΑΡΓΥΡΟΧΡΥΣΟΧΟΪΑΣ
ΔΕ01.16 - ΤΕΧΝΙΚΟΙ ΑΜΑΞΩΜΑΤΩΝ
ΔΕ01.17 - ΚΟΜΜΩΤΙΚΗΣ

2. Το προσωπικό των καταργούμενων ειδικοτήτων τίθεται σε διαθεσιμότητα, από την 22η Ιουλίου 2013, σύμφωνα με τις διατάξεις της υποπαραγράφου Ζ.2. της παρ. Ζ΄ του άρθρου πρώτου του Ν. 4093/2012 (Α΄ 222).¹⁴²

3. Κατ' εξαίρεση της προηγούμενης παραγράφου, δεν τίθεται σε διαθεσιμότητα:

- α) υπάλληλος που είναι ανάπηρος σε ποσοστό τουλάχιστον 67% ή πολύτεκνος κατά την έννοια των παραγράφων 1 έως 3 του άρθρου πρώτου του Ν. 1910/1944 (Α΄ 229), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 6 του Ν. 3454/2006 (Α΄ 75), εφόσον τα τέκνα, που ορίζονται στις προαναφερόμενες διατάξεις του Ν. 1910/1944, συνοικούν με αυτόν και ανήκουν στην κατηγορία των εξαρτώμενων μελών σύμφωνα με τον Κ.Φ.Ε., όπως ισχύει,**
- β) υπάλληλος του οποίου ο σύζυγος ή η σύζυγος ή τέκνο που ανήκει στην κατηγορία των εξαρτώμενων μελών σύμφωνα με τον Κ.Φ.Ε., όπως ισχύει, και έχει ετήσια εισοδήματα χαμηλότερα των 12.000 ευρώ και συνοικεί με αυτόν, έχει αναπηρία σε ποσοστό τουλάχιστον 67%,**

¹⁴²[Προσθήκη 4210/2013, Άρθρο 11](#)

- γ) υπάλληλος, ο οποίος, δυνάμει νόμου ή δικαστικής αποφάσεως, ασκεί κατ' αποκλειστικότητα τη γονική μέριμνα τέκνου, που συνοικεί με αυτόν και ανήκει στην κατηγορία των εξαρτώμενων μελών σύμφωνα με τον Κ.Φ.Ε., όπως ισχύει, και έχει ετήσια εισοδήματα χαμηλότερα των 12.000 ευρώ,
  - δ) υπάλληλος του οποίου ο σύζυγος ή η σύζυγος τίθεται σε διαθεσιμότητα δυνάμει του παρόντος νόμου, και
  - ε) υπάλληλος, ο οποίος έχει ορισθεί δικαστικός συμπαραστάτης δυνάμει δικαστικής αποφάσεως και συνοικεί με τον συμπαραστατούμενο, ο οποίος έχει ετήσια εισοδήματα χαμηλότερα των 12.000 ευρώ.
- στ) υπάλληλος Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου (ΔΕ Διοικητικών Καθηκόντων) ο οποίος τέθηκε σε διαθεσιμότητα βάσει της υποπαραγράφου Ζ.4. της παρ. Ζ του άρθρου πρώτου του ν. [4093/2012](#),
- ζ) οι διορισθέντες βάσει των διατάξεων των άρθρων 18 του ν. [3448/2006](#), 19 του ν. [1911/1990](#), όπως ισχύει, 5 του ν. [2452/1996](#), 5 του ν. [3624/2007](#), της παρ. 20 του [άρθρου 14](#) του ν. [2266/1994](#),
- η) υπάλληλοι των οποίων η μισθοδοσία καλύπτεται από Διεθνείς Οργανισμούς.

4. Οι εκπαιδευτικοί της προηγούμενης παραγράφου μετατάσσονται υποχρεωτικά με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων, από την 22η Ιουλίου 2013, στη Διεύθυνση Εκπαίδευσης στην οποία υπάγονται ή στην εγγύτερη αυτής, εντός της οικείας Περιφερειακής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης, σε συνιστώμενες με την πράξη μετάταξης προσωποπαγείς θέσεις διοικητικού προσωπικού, της ίδιας κατηγορίας, με το βαθμό και το Μ.Κ. που κατέχουν, με ταυτόχρονη κατάργηση ισάριθμων κενών ή κενούμενων, εφόσον δεν υπάρχουν, οργανικών θέσεων της αυτής, ανώτερης ή και κατώτερης κατηγορίας.

143

5. Για τα σχολικά έτη 2014-2015 και 2015-2016 και για την ολοκλήρωση της φοίτησης στις ειδικότητες της Β' τάξης ΕΠΑ.Σ., Γ' τάξης ΕΠΑ.Λ. και Δ' τάξης εσπερινού ΕΠΑ.Λ., μπορεί να

---

¹⁴³[Τροποποίηση 4174/2013, Άρθρο 79](#)

προσλαμβάνεται ωρομίσθιο προσωπικό από τις καταργούμενες ειδικότητες του παρόντος άρθρου.¹⁴⁴

6. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων και του κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού μπορεί να ρυθμίζεται κάθε ειδικότερο θέμα και λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος.

7. Η περίπτωση 2 της υποπαραγράφου Θ.15 της παρ. Θ' του άρθρου πρώτου του Ν. 4093/2012 αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Τα δημόσια Ι.Ε.Κ., ως σύνολο αρμοδιοτήτων, θέσεων, προσωπικού και υλικοτεχνικής υποδομής, συνιστούν περιφερειακές υπηρεσίες, που αποτελούν αποκεντρωμένες υπηρεσίες της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.»

8. Στην παρ. 1 του άρθρου 8 του Ν. 4076/2012 (Α' 159) η φράση «καταργούνται σταδιακά από το σχολικό έτος 2013-2014» αντικαθίσταται από τη φράση «καταργούνται σταδιακά από το σχολικό έτος 2014-2015».

9. Οι μετατάξεις των εκπαιδευτικών σε θέσεις διοικητικών υπαλλήλων, δυνάμει των διατάξεων του ν. 1824/1988 (Α' 296) και του ν. 4057/2012 (Α' 54) μπορούν να διενεργούνται και σε κλάδο κατώτερης κατηγορίας, εφόσον οι ενδιαφερόμενοι συναινούν προς αυτό.¹⁴⁵

10. Κατ' εξαίρεση των ανωτέρω, οι εκπαιδευτικοί των καταργούμενων ειδικοτήτων που υπηρετούν στις σχολικές μονάδες του Σιβιτανίδειου Κοινωνικού Ιδρύματος (Σιβιτανίδειος Δημόσια Σχολή Τεχνών και Επαγγελματιών) μετατάσσονται υποχρεωτικά έως την 22η Ιουλίου 2013 σε συνιστώμενες με την πράξη μετάταξης προσωποπαγείς θέσεις της ίδιας κατηγορίας, με το βαθμό και το Μ.Κ. που κατέχουν, είτε εκπαιδευτικού προσωπικού στο Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) του Ιδρύματος είτε διοικητικού προσωπικού στις διοικητικές υπηρεσίες του Ιδρύματος. Η μετάταξη πραγματοποιείται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων, ύστερα από γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου του Ιδρύματος.

---

¹⁴⁴[Τροποποίηση 4283/2014, Άρθρο 10](#)

¹⁴⁵[Τροποποίηση 4310/2014, Άρθρο 80](#)

11. Για το σχολικό έτος 2013-2014, ο ποσοτικός προσδιορισμός των κενών θέσεων στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, των υπηρεσιακών αναγκών, καθώς και το πλεονάζον εκπαιδευτικό προσωπικό ανά ειδικότητα και Διεύθυνση Εκπαίδευσης, γίνεται με διαπιστωτική πράξη που εκδίδεται από τον Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων κατόπιν εισήγησης της Γενικής Διεύθυνσης Προσωπικού Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, με βάση την επεξεργασία και το συσχετισμό των στοιχείων που έχουν καταχωρηθεί, με ευθύνη των Διευθυντών Εκπαίδευσης, στο προβλεπόμενο στο άρθρο 7 του Ν. 3848/2010 (Α΄ 71) ηλεκτρονικό σύστημα. Με βάση τον ανωτέρω προσδιορισμό, με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων καθορίζεται ο αριθμός των εκπαιδευτικών, ανά ειδικότητα και Διεύθυνση Εκπαίδευσης, που υποχρεωτικά μετατάσσονται στις οριζόμενες στην ίδια απόφαση κενές ή συνιστώμενες με την πράξη μετάταξης θέσεις εκπαιδευτικού ή διοικητικού προσωπικού, συναφούς ή μη κλάδου της ίδιας κατηγορίας, με το βαθμό και το Μ.Κ. που κατέχουν, σε υπηρεσίες ή φορείς του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, με ταυτόχρονη κατάργηση ισάριθμων κενών ή κενούμενων, εφόσον δεν υπάρχουν, οργανικών θέσεων της αυτής, ανώτερης ή και κατώτερης κατηγορίας. Με την ίδια απόφαση καλούνται οι ενδιαφερόμενοι εκπαιδευτικοί να υποβάλουν σχετική αίτηση προτίμησης. Επί των αιτηθέντων εκπαιδευτικών συντάσσεται αξιολογικός πίνακας κατάταξης με βάση τα κάτωθι κριτήρια: α) συνολική προϋπηρεσία, β) οικογενειακοί λόγοι, γ) συνθήκες διαβίωσης στις έδρες των σχολείων που υπηρέτησαν, δ) κατοχή επιπλέον πτυχίου, ε) κατοχή μεταπτυχιακού και στ) κατοχή διδακτορικού.

Ο συνολικός υπολογισμός των μορίων γίνεται σύμφωνα με το άρθρο 16 του Π.Δ. 50/1996 (Α΄ 45), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει. Η κατοχή κάθε επιπλέον πτυχίου ΑΕΙ αποτιμάται με 5 μονάδες, κάθε μεταπτυχιακού με 7 μονάδες και κάθε διδακτορικού με 14 μονάδες. Με βάση την κατάταξη στον ανωτέρω αξιολογικό πίνακα, με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων, οι εκπαιδευτικοί μετατάσσονται υποχρεωτικά. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων και του κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού

μπορεί να ρυθμίζεται κάθε ειδικότερο θέμα και λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος. ¹⁴⁶

12. Μαθητές οι οποίοι κατά το σχολικό έτος 2013-2014 φοίτησαν στη Γ' τάξη ημερήσιου Επαγγελματικού Λυκείου, στη Γ' τάξη εσπερινού Επαγγελματικού Λυκείου και στη Β' τάξη Επαγγελματικής Σχολής, ειδικοτήτων που καταργήθηκαν με την παράγραφο 1 του παρόντος, οι οποίοι έχουν απορριφθεί λόγω ανεπαρκούς φοίτησης, δύνανται να προσέλθουν σε ολική προφορική και γραπτή εξέταση κατά την εξεταστική περίοδο Σεπτεμβρίου 2014, Φεβρουάριου 2015 και Μαΐου - Ιουνίου 2015. Για τους μαθητές των ΕΠΑ.Σ. η εξέταση Φεβρουάριου 2015 και Μαΐου - Ιουνίου 2015 διενεργείται σε ΕΠΑ.Λ. που ορίζονται με απόφαση του οικείου Διευθυντή εκπαίδευσης. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων καθορίζονται ο χρόνος και οι διαδικασίες των προφορικών και γραπτών εξετάσεων. ¹⁴⁷

Άρθρο 83

Πρόγραμμα Ιπποδρομιών

1. Το Γενικό Πρόγραμμα των ιπποδρομιών επί των οποίων διεξάγεται στοίχημα (εφεξής στον παρόντα νόμο Ιπποδρομιών) καταρτίζεται με απόφαση του φορέα που οργανώνει και διεξάγει κατά νόμον Ιπποδρομίες στην Ελλάδα (Φορέα Ιπποδρομιών) και περιλαμβάνει τουλάχιστον: (α) τις ημερομηνίες τέλεσης των ιπποδρομιακών συγκεντρώσεων, (β) τις ιπποδρομίες κάθε συγκέντρωσης και τους όρους αυτών, (γ) τον καθορισμό των κυρίων ιπποδρομιών και τους όρους αυτών, (δ) τον καθορισμό ιπποδρομιών για εισαγόμενους ίππους και διεθνείς ιπποδρομίες και (ε) τον καθορισμό των επάθλων κάθε ιπποδρομίας. Με την επιφύλαξη των ημερομηνιών τέλεσης των ιπποδρομιακών συγκεντρώσεων, οι οποίες καθορίζονται σε ετήσια βάση το αργότερο μέχρι το τέλος Οκτωβρίου του προηγούμενου έτους, κατά τα λοιπά το περιεχόμενο του Γενικού Προγράμματος Ιπποδρομιών διαμορφώνεται ανά τρίμηνο.

2. Οι κανόνες ισοζυγισμού, βαρών και επιβαρύνσεων ίππων, τα κριτήρια για την κατάταξη των ίππων σε κλάσεις βάσει του Γενικού

---

¹⁴⁶[Τροποποίηση 4174/2013, Άρθρο 79](#)

¹⁴⁷Προσθήκη 42843/2014, Άρθρο 10

Ισοζυγισμού, ο καθορισμός των κατηγοριών των δρομώνων ίππων ανά ηλικία και κλάση, καθώς και οι όροι των αντίστοιχων κατηγοριών των ιπποδρομιών καθορίζονται με ετήσια ισχύ με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Φιλίππου Ενώσεως Ελλάδος. Τα ανωτέρω δύνανται να τροποποιούνται κατόπιν αιτιολογημένης εισήγησης του Φορέα Ιπποδρομιών προς τη Φίλιππο Ένωση Ελλάδος και, σε κάθε περίπτωση, κάθε τυχόν τροποποίηση ισχύει τουλάχιστον για ένα (1) μήνα μετά τη δημοσίευσή της. Η διαδικασία εγγραφών διεξάγεται από τον Φορέα Ιπποδρομιών, παρουσία εκπροσώπου της Φιλίππου Ενώσεως της Ελλάδος.

3. Με απόφαση του Φορέα Ιπποδρομιών δύναται να τροποποιείται το Γενικό Πρόγραμμα Ιπποδρομιών, λαμβάνοντας υπόψη και το εκάστοτε ενεργό ιππικό δυναμικό, καθώς και για λόγους διεθνών υποχρεώσεων ή άλλων αναγκών. Με την επιφύλαξη τυχόν περιπτώσεων ανωτέρας βίας, κάθε τυχόν τροποποίηση ισχύει τουλάχιστον για ένα (1) μήνα μετά τη δημοσίευσή της.

4. Για κάθε ιπποδρομιακή ημέρα εκδίδεται και δημοσιεύεται από το Φορέα Ιπποδρομιών Επίσημο Ημερήσιο Πρόγραμμα Ιπποδρομιών σύμφωνα με το οποίο διεξάγονται οι ιπποδρομίες. Το Επίσημο Ημερήσιο Πρόγραμμα ιπποδρομιών περιλαμβάνει τουλάχιστον τα εξής στοιχεία: ημερομηνία και τους όρους κάθε ιπποδρομίας, ίππους με όλα τα στοιχεία τους, ιπποπαραγωγούς, ιδιοκτήτες με τα χρώματά τους, προπονητές, αναβάτες, απόσταση, σειρά εκκίνησης, έπαθλα, παρωπίδες και οποιοδήποτε άλλο στοιχείο κρίνεται αναγκαίο για την πληρότητά του.

5. Το Γενικό Πρόγραμμα των Ιπποδρομιών, ως και οι εκάστοτε τροποποιήσεις του και το Επίσημο Ημερήσιο Πρόγραμμα, δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα του Φορέα Ιπποδρομιών.

Άρθρο 84

Έπαθλα Ιπποδρομιών

1. Με απόφαση του Φορέα Ιπποδρομιών, καθορίζεται το ύψος των επάθλων ανά ιπποδρομία, καθώς και ο τρόπος κατανομής του επάθλου μεταξύ του νικητή και των αμειβομένων ίππων αλλά και μεταξύ των δικαιούχων του επάθλου. Ως δικαιούχοι του επάθλου νοούνται ο ιδιοκτήτης, ο προπονητής, ο αναβάτης ή/και ο ιπποπαραγωγός.

2. Ο Φορέας Ιπποδρομιών δύναται να θεσμοθετεί, είτε αυτοτελώς είτε μέσω χορηγιών, πρόσθετα χρηματικά ή άλλα βραβεία, τα οποία αποδίδονται απευθείας στους δικαιούχους της προηγούμενης παραγράφου.

Άρθρο 85

Κώδικας Ιπποδρομιών - Κανονισμός Προδιαγραφών Ιπποδρόμων

1. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκδίδεται, κατόπιν εισηγήσεως της Φιλίππου Ενώσεως Ελλάδος, Κώδικας Ιπποδρομιών, που ρυθμίζει το κανονιστικό πλαίσιο διεξαγωγής ιπποδρομιών στην Ελλάδα, προβλέποντας κατ' ελάχιστον τη διαδικασία και τους κανόνες διεξαγωγής των ιπποδρομιών, τις θέσεις και τα καθήκοντα των κατ' ελάχιστον προβλεπομένων Τεχνικών Επιτετραμμένων, καθώς και τα κριτήρια και τη διαδικασία επιλογής και ανάθεσης καθηκόντων αυτών, τη διαδικασία των ενστάσεων, τη διαδικασία και τις προϋποθέσεις απόκτησης ή απώλειας της ιδιότητας ιδιοκτήτη, προπονητή και αναβάτη δρομώνων ίππων Ιπποδρόμου, το πειθαρχικό δίκαιο των εμπλεκομένων στη διεξαγωγή των Ιπποδρομιών και τη διαδικασία ελέγχου αντιντόπινγκ σύμφωνα με τους οικείους κανονισμούς της Διεθνούς Ομοσπονδίας Ιπποδρομιακών Αρχών.

Ο νυν Κώδικας Διεξαγωγής Ιπποδρομιών (υ.α. 1175/1997, Β' 66) εξακολουθεί να ισχύει κατά το λοιπό περιεχόμενό του μέχρι να εκδοθεί νέος Κώδικας σύμφωνα με τη διαδικασία της προηγούμενης παραγράφου, με την επιφύλαξη κάθε πρόβλεψης σε αυτόν που αντίκειται στις ως άνω διατάξεις του παρόντος νόμου, και ιδίως των άρθρων 2 παρ. β', 9 περίπτωση α' εδάφιο α', 39, 40, 41, 80, 106, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 115, 121, περιπτώσεις α' - γ' - δ', 152, 153, 154 και 155 αυτού, οι οποίες ρητώς καταργούνται με το παρόν.

2. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκδίδεται, κατόπιν εισηγήσεως της Φιλίππου Ενώσεως Ελλάδος, Κανονισμός Προδιαγραφών Νέων Ιπποδρόμων με τουλάχιστον πενταετή ισχύ, που καθορίζει τις τεχνικές προδιαγραφές στίβου και αναγκαίων

υποδομών για την ίδρυση και λειτουργία αυτών. Η συμμόρφωση στην απόφαση αυτή πρέπει να γίνει το αργότερο εντός δύο (2) ετών.

3. Ο υπάρχων σε λειτουργία ιππόδρομος Μαρκόπουλου Μεσογαίας θεωρείται νομίμως αδειοδοτημένος από πλευράς τεχνικών προδιαγραφών στίβου και αναγκαίων εγκαταστάσεων για τις ανάγκες διεξαγωγής ιπποδρομιών.

Άρθρο 86

Τροποποιούμενες διατάξεις

1. Στο άρθρο 2 του α.ν. 399/1968 (Α΄ 102), προστίθενται παράγραφοι 2 και 3 που έχουν ως εξής:

«2. Προς εκπλήρωση του, κατά την προηγούμενη παράγραφο, σκοπού της, η Φίλιππος Ένωση Ελλάδος είναι αρμόδια με αποφάσεις του Δ.Σ. της να λαμβάνει κάθε αναγκαίο μέτρο ή εισηγείται στους αρμόδιους κατά περίπτωση φορείς ή όργανα:

(α) Χορηγεί τις άδειες Ιπποδρόμων και αποσύρει αυτές σε περιπτώσεις ακαταλληλότητας ή αδυναμίας λειτουργίας αυτών, σύμφωνα με τον εκάστοτε ισχύοντα Κανονισμό Προδιαγραφών Νέων Ιπποδρόμων.

(β) Καταρτίζει, τροποποιεί και δημοσιοποιεί κάθε χρόνο τις Γενικές Διατάξεις, οι οποίες εξειδικεύουν τις λεπτομέρειες εφαρμογής του Κώδικα Ιπποδρομιών, κατόπιν διαβούλευσης με τους ενδιαφερόμενους φορείς

(γ) Αποδίδει την ιδιότητα του ιδιοκτήτη δρομώνων ίππων με δικαίωμα συμμετοχής στις ιπποδρομίες, με βάση αντικειμενικά καθορισμένες προϋποθέσεις, όπως ορίζονται στον Κώδικα Ιπποδρομιών.

(δ) Χορηγεί, ανανεώνει και αφαιρεί τις άδειες προπονητών και αναβατών.

(ε) Τροποποιεί τον Κανονισμό του Ελληνικού Βιβλίου Γενεαλογίας και Αναπαραγωγής του Αγγλικού Καθαρόαιμου Ίππου (StudBook), που τηρείται με ευθύνη των υπηρεσιών της. Οι διατάξεις του Κανονισμού του Ελληνικού SB, από την έγκρισή τους από τη διεθνή επιτροπή SB

λογίζεται ότι έχουν ισοδύναμη ισχύ με αυτές του Κώδικα Ιπποδρομιών.

(στ) Με την επιφύλαξη των άρθρων 128Α έως και 128ΙΑ του Ν. 2725/1999 (Α΄ 121), ως εκάστοτε ισχύουν, διευθύνει και διεξάγει τη διαδικασία ιατρικού ελέγχου των δρομώνων ίππων και τη διαδικασία ελέγχου αντιντόπινγκ ίππων και αναβατών κατά τις κείμενες διατάξεις.

(ζ) Επιλέγει το αναγκαίο προσωπικό εποπτείας της διεξαγωγής ιπποδρομιών (τεχνικοί επιτετραμμένοι), καθώς και την ημερήσια αμοιβή που θα καταβάλει σε αυτούς.

3. Οι κατά την παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου προβλεπόμενες αποφάσεις του Δ.Σ. της Φιλίππου Ενώσεως Ελλάδος τελούν υπό την έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού, ο οποίος μπορεί με αιτιολογημένη απόφασή του να τις ακυρώνει, τροποποιεί ή και να αναστέλλει προσωρινά την εκτέλεσή τους. Η έγκριση αυτή παρέχεται εντός τριάντα (30) ημερών από την παραλαβή της απόφασης και των σχετικών στοιχείων από τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού. Αν η προθεσμία αυτή παρέλθει άπρακτη, η απόφαση θεωρείται ότι έχει εγκριθεί. Κατά τη διαδικασία της έγκρισης, ο παραχωρησιούχος του άρθρου 13 παρ. 7 περίπτωση β΄ του Ν. 4111/2013 δύναται να διατυπώνει απλή γνώμη προς τον Υπουργό.»

Άρθρο 87

Καταργούμενες και τελικές διατάξεις

1. Η περίπτωση α΄ της παρ. 1 του άρθρου 2 , οι περιπτώσεις β΄ και δ΄ της παρ. 1 του άρθρου 4 , το άρθρο 10 και το άρθρο 12 του α.ν. 399/1968 (Α΄ 102) καταργούνται.

2. Η περίπτωση α΄ της παρ. 1 του άρθρου 11 του α.ν. 399/1968 , όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 4 του Ν. 191/1975 (Α΄ 225), καταργείται.

3. Το άρθρο 12 παρ. 4 του Ν. 191/1975 (Α΄ 225), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 10 παρ.1 του Ν. 3708/2008 (Α΄ 210), καταργείται.

4. Από την κατά το άρθρο 2 περίπτωση β΄ του α.ν. 399/1968 (Α΄ 102) αρμοδιότητα της Φιλίππου Ενώσεως για την άσκηση εποπτείας εξαιρούνται οι προβλεπόμενες στο άρθρο 13 παρ. 7 του Ν. 4111/2013

(Α΄ 18) συμβάσεις παραχώρησης και μίσθωσης των εγκαταστάσεων του ιπποδρόμου Μαρκόπουλου Μεσογαίας.

5. Οι διατάξεις των άρθρων 83 έως 87 του παρόντος νόμου ισχύουν από τη θέση σε ισχύ της σύμβασης παραχώρησης που προβλέπεται στο άρθρο 13 παρ. 7 του Ν. 4111/2013 .

Άρθρο 88

Τροποποίηση του ν.4152/2013

Η περίπτωση 1 της υποπαραγράφου Α.8. της παρ. Α΄ του άρθρου πρώτου του Ν. 4152/2013 (Α΄ 107) καταργείται από 1 ης Ιανουαρίου 2013.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗΣ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Άρθρο 89

Διατάξεις για τις διαδικασίες του Α.Σ.Ε.Π.

Στο άρθρο 17 του Ν. 2190/1994 (Α΄ 28), όπως ισχύει, προστίθενται παράγραφοι 13 και 14, ως εξής:

«13. Η παρ. 17 του άρθρου 1 του Ν. 4038/2012 όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 30 του άρθρου ένατου του Ν. 4057/2012 καταργείται.

Για τις περιπτώσεις όπου το Α.Σ.Ε.Π. διαθέτει με απόφασή του επόμενο κατά σειρά στον πίνακα επιτυχίας υποψήφιο για αντικατάσταση - αναπλήρωση διοριστέου που δεν αποδέχτηκε το διορισμό του ή έχει κώλυμα διορισμού, ο διορισμός ολοκληρώνεται με την έκδοση απόφασης κατανομής του Υπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης της παρ. 5 του άρθρου 11 του Ν. 3833/2010 , όπως ισχύει.

Οι περιπτώσεις αντικατάστασης - αναπλήρωσης διοριστέου, ο οποίος παραιτήθηκε εντός ενός έτους από το διορισμό του, δεν υπόκεινται στον περιορισμό του άρθρου 11 του Ν. 3833/2010, όπως ισχύει.

14. Αν συνεπεία των δηλώσεων προτίμησης δεν καλύπτονται όλες οι προκηρυχθείσες θέσεις ενός ή περισσότερων φορέων, προστίθενται στους οικείους πίνακες διοριστέων οι επόμενοι «στον πίνακα κατάταξης - επιτυχίας υποψηφίων» κατά σειρά που έχουν σε αυτόν και κατά τη σειρά με την οποία οι ανωτέρω φορείς αναγράφονται στην προκήρυξη. Αν παραμείνουν κενές θέσεις σε έναν ή περισσότερους φορείς συνεπεία μη αποδοχής διορισμού ή κωλύματος διορισμού, διατίθεται για διορισμό ο πρώτος κατά σειρά από τους αδιάθετους επιτυχόντες, ο οποίος έχει διαλάβει στη δήλωση προτίμησης του το συγκεκριμένο φορέα και ούτω καθεξής. Αν και πάλι δεν καλυφθούν οι θέσεις κατά τη διαδικασία του προηγούμενου εδαφίου, εφαρμόζονται οι διατάξεις του πρώτου εδαφίου της παρούσας παραγράφου. Σε κάθε περίπτωση ο επιτυχών υποψήφιος που διατίθεται για διορισμό βάσει της δήλωσης προτίμησης του ή κατά τη διαδικασία της παρούσας παραγράφου, διαγράφεται από τον πίνακα διοριστέων, ανεξάρτητα αν αποδεχθεί ή όχι το διορισμό του ή κωλυθεί ο διορισμός του λόγω έλλειψης νόμιμης προϋποθέσεως. Οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου εφαρμόζονται και στην περίπτωση που κενωθούν θέσεις λόγω παραιτήσεων του διορισθέντος εντός έτους από του διορισμού του. Διοριστέος που δεν αποδέχεται το διορισμό του ή έχει κώλυμα διορισμού ή παραιτήθηκε εντός έτους από το διορισμό του αναπληρώνεται από τον επόμενο κατά σειρά στον «πίνακα κατάταξης - επιτυχίας υποψηφίων» υποψήφιο χωρίς να απαιτείται δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως συμπληρωματικού πίνακα διοριστέων.»

Άρθρο 90

Διαθεσιμότητα ¹⁴⁸

1α. Επιτρέπεται να καταργούνται θέσεις ανά κατηγορία, κλάδο ή και ειδικότητα σε Υπουργεία, αυτοτελείς δημόσιες υπηρεσίες, αποκεντρωμένες διοικήσεις, οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού και λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου με απόφαση του Υπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και του οικείου Υπουργού, σε υλοποίηση των σχετικών αποφάσεων του Κυβερνητικού Συμβουλίου

---

¹⁴⁸[Προσθήκη 4305/2014, Άρθρο 22](#)

Μεταρρύθμισης, μετά από τεκμηρίωση που στηρίζεται σε εκθέσεις αξιολόγησης δομών και σχέδια στελέχωσης.¹⁴⁹

Εφόσον καταργείται το σύνολο των θέσεων του κλάδου ή της ειδικότητας, οι υπάλληλοι που εμπίπτουν στις εξαιρέσεις της παρ. 2 περίπτωση Δ` του ν. 4172/2013 μετατάσσονται ή μεταφέρονται αυτοδικαίως από την ημερομηνία ισχύος των αποφάσεων κατάργησης των θέσεων σε κενές ή συνιστώμενες με την απόφαση μετάταξης ή μεταφοράς του αρμόδιου κατά περίπτωση οργάνου διοίκησης προσωποπαγείς θέσεις, κλάδου ή ειδικότητας αντίστοιχες με το βασικό τίτλο σπουδών που κατέχουν ίδιας ή ανώτερης κατηγορίας στο φορέα προέλευσης ή σε τυχόν διάδοχο φορέα. Σε περίπτωση μετάταξης ή μεταφοράς σε κενή θέση εκδίδεται σχετική διαπιστωτική πράξη του αρμόδιου οργάνου διοίκησης.

Επιτρέπεται να συνιστώνται θέσεις ανά κατηγορία, κλάδο ή και ειδικότητα στους παραπάνω φορείς, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του προηγούμενου εδαφίου, με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και του οικείου Υπουργού.

1β. Οι θέσεις, οι οποίες διατηρήθηκαν με τις υπουργικές αποφάσεις που εκδόθηκαν κατ` εφαρμογήν του παρόντος άρθρου καταργούνται από της ισχύος των εν λόγω υπουργικών αποφάσεων και για τους υπαλλήλους που υπηρετούσαν στις θέσεις αυτές εφαρμόζεται η παράγραφος 1α.

2. Εάν καταργηθούν ορισμένες θέσεις του ίδιου κλάδου ή και ειδικότητας, η επιλογή του προσωπικού που τίθεται σε διαθεσιμότητα λόγω κατάργησης θέσης σύμφωνα με την υποπαράγραφο Ζ.2 της παρ. Ζ` του άρθρου πρώτου του Ν. 4093/2012 , κατά τα ανωτέρω διενεργείται με βάση την αποτίμηση των προσόντων όλων των υπαλλήλων του κλάδου ή και της ειδικότητας που ανήκουν οι υπό κατάργηση θέσεις του φορέα, εφόσον υπηρετούν σε υπηρεσίες ή μονάδες που αξιολογήθηκαν σύμφωνα με την παράγραφο 1 του παρόντος.

Α. Η αποτίμηση προσόντων του υπαλλήλου στηρίζεται σε επί μέρους κριτήρια που αφορούν τη βασική και επαγγελματική του εκπαίδευση,

---

¹⁴⁹[Τροποποίηση 4199/2013, Άρθρο 125; Προσθήκη 4210/2013, Άρθρο 29](#)

την εν γένει εργασιακή και διοικητική του εμπειρία, τα ειδικά καθήκοντα όπως των υπηρετούντων με οποιαδήποτε σχέση σε Διεθνείς Οργανισμούς, και την εργασιακή του φυσιογνωμία, όπως (δεξιότητες ή επιδόσεις, ηθικές αμοιβές, πειθαρχικές ποινές, τις μακρόχρονες ή συστηματικά επαναλαμβανόμενες αναρρωτικές άδειες ή αδικαιολόγητες απουσίες) και τον τρόπο εισαγωγής στους φορείς της παραγράφου 1 και ιδίως αν πρόκειται για διαδικασία γραπτού διαγωνισμού του ΑΣΕΠ ή για διαδικασία πλήρωσης θέσεων με σειρά προτεραιότητας η οποία διενεργείται εξ ολοκλήρου από το ΑΣΕΠ ή για διαδικασία που εποπτεύει το ΑΣΕΠ, καθώς και για Διαγωνισμό Εισαγωγής στην Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης.

Σε περίπτωση ισοβαθμίας, λαμβάνεται υπόψη η οικογενειακή του κατάσταση συμπεριλαμβανομένου και του αριθμού των τέκνων κατά τα οριζόμενα στην περίπτωση ε΄. Όσοι επιθυμούν να αποχωρήσουν τίθενται κατά προτεραιότητα σε διαθεσιμότητα χωρίς αποτίμηση των προσόντων.

Β. Η αποτίμηση των προσόντων γίνεται βάσει βαθμολογικής κλίμακας και αντικειμενικής μοριοδότησης, όπως καθορίζεται από την περίπτωση ε΄, και η επιλογή των υπαλλήλων με τα λιγότερα προσόντα που τίθενται σε διαθεσιμότητα προκύπτει κατά φθίνουσα σειρά από το βαθμολογικό πίνακα.

Γ. Για την αποτίμηση των προσόντων του υπαλλήλου και την κατάρτιση βαθμολογικών πινάκων κατά κατηγορία, κλάδο ή και ειδικότητα συνιστώνται από τον οικείο κατά περίπτωση Υπουργό Τριμελή Ειδικά Υπηρεσιακά Συμβούλια στα Υπουργεία, τη Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης, τη Γενική Γραμματεία του Πρωθυπουργού, τη Γενική Γραμματεία Συντονισμού και τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις. Με απόφαση του οικείου Υπουργού μπορεί να συνιστάται ένα κοινό Ειδικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο για ομάδα Ν. Π.Δ.Δ. ανάλογα με τις ανάγκες. Τα Τριμελή Ειδικά Υπηρεσιακά Συμβούλια συγκροτούνται από ένα μέλος του Α.Σ.Ε.Π. ως πρόεδρο, τον προϊστάμενο της Γενικής Διεύθυνσης ή της Διεύθυνσης Διοικητικού/ Προσωπικού του φορέα στον οποίο συνιστώνται, ως εισηγητή, και έναν προϊστάμενο άλλης Γενικής Διεύθυνσης ή Διεύθυνσης του ίδιου φορέα, με τους αναπληρωτές τους. Τα Τριμελή Ειδικά Υπηρεσιακά Συμβούλια που συγκροτούνται στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις είναι αρμόδια και για τους μόνιμους

υπαλλήλους και τους υπαλλήλους με σχέση ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α΄ και Β΄ βαθμού και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου αυτών. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών μπορεί να συγκροτείται για έναν ή περισσότερους Ο.Τ.Α. διακριτό τριμέλες Ειδικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο ανάλογα με τις ανάγκες με την ως άνω σύνθεση. Σε περίπτωση που συγκροτείται Τριμέλες Ειδικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο για περισσότερα Ν.Π.Δ.Δ. ή Ο.Τ.Α. οι προϊστάμενοι της Γενικής Διεύθυνσης ή της Διεύθυνσης Διοικητικού/Προσωπικού προέρχονται από το μεγαλύτερο σε αριθμό προσωπικού Ν.Π.Δ.Δ. ή Ο.Τ.Α. που υπάγεται σε αυτά.

Εάν δεν είναι δυνατή η συγκρότηση Τριμελούς Ειδικού Υπηρεσιακού Συμβουλίου στο φορέα, λόγω έλλειψης Διεύθυνσης Διοικητικού/Προσωπικού ή άλλης Διεύθυνσης, η αποτίμηση των προσόντων διενεργείται από το Τριμελές Ειδικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο του εποπτεύοντος φορέα.

Δ. Κατ' εξαίρεση της παραγράφου 2 δεν τίθεται σε διαθεσιμότητα:

- αα) υπάλληλος που είναι ανάπηρος σε ποσοστό τουλάχιστον 67% ή πολύτεκνος κατά την έννοια των παραγράφων 1 έως 3 του άρθρου πρώτου του Ν. 1910/1944 (Α΄ 229), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 6 του Ν. 3454/2006 (Α΄ 75), εφόσον τα τέκνα, που ορίζονται στις προαναφερόμενες διατάξεις του Ν. 1910/1944, συνοικούν με αυτόν και ανήκουν στην κατηγορία των εξαρτώμενων μελών σύμφωνα με τον Κ.Φ.Ε., όπως ισχύει,**
- ββ) υπάλληλος του οποίου ο σύζυγος ή η σύζυγος ή τέκνο που ανήκει στην κατηγορία των εξαρτώμενων μελών σύμφωνα με τον Κ.Φ.Ε. και έχει ετήσια εισοδήματα χαμηλότερα των 12.000 ευρώ, και συνοικεί με αυτόν, έχει αναπηρία σε ποσοστό τουλάχιστον 67%,**
- γγ) υπάλληλος ο οποίος, δυνάμει νόμου ή δικαστικής αποφάσεως, ασκεί κατ' αποκλειστικότητα τη γονική μέριμνα τέκνου, που συνοικεί με αυτόν και ανήκει στην κατηγορία των εξαρτώμενων μελών σύμφωνα με τον Κ.Φ.Ε., όπως ισχύει, και έχει ετήσια εισοδήματα χαμηλότερα των 12.000 ευρώ,**
- δδ) υπάλληλος του οποίου ο σύζυγος ή η σύζυγος τίθεται σε διαθεσιμότητα δυνάμει του παρόντος νόμου,**

εε) υπάλληλος ο οποίος έχει ορισθεί δικαστικός συμπαραστάτης δυνάμει δικαστικής αποφάσεως και συνοικεί με τον συμπαραστατούμενο ο οποίος έχει ετήσια εισοδήματα χαμηλότερα των 12.000 ευρώ.

στστ) υπάλληλος Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου (ΔΕ Διοικητικών Καθηκόντων) ο οποίος τέθηκε σε διαθεσιμότητα βάσει της υποπαραγράφου Ζ.4. της παραγράφου Ζ` του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012,

ζζ) οι διορισθέντες βάσει των διατάξεων των άρθρων 18 του 3448/2006, 19 του ν. 1911/1990, όπως ισχύει, 5 του ν. 2452/1996, 5 του ν. 3624/2007, της παρ. 20 του άρθρου 14 του ν. 2266/1994,

ηη) υπάλληλοι των οποίων η μισθοδοσία καλύπτεται από Διεθνείς Οργανισμούς.¹⁵⁰

θθ) οι διακριθέντες αθλητές που διορίστηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2725/1999.¹⁵¹

Ε. Η διαδικασία αποτίμησης των προσόντων, τα αναγκαία δικαιολογητικά, ο αριθμός των μορίων που αντιστοιχούν στα επιμέρους κριτήρια μεταξύ των οποίων λαμβάνεται υπόψη και ο τρόπος εισαγωγής στους φορείς της παραγράφου 1, τα λοιπά ειδικότερα θέματα της αποτίμησης των προσόντων και τα ζητήματα λειτουργίας των Τριμελών Ειδικών Υπηρεσιακών Συμβουλίων καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

ΣΤ. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού μπορεί να ορίζονται πρόσθετα ειδικά κριτήρια ή να διαφοροποιείται η μοριοδότηση των γενικών κριτηρίων ανάλογα με το είδος της δραστηριότητας του οικείου φορέα.

2. α. Κατά την αληθή και ορθή έννοια των διατάξεων της παραγράφου 2 του παρόντος, η οποία απορρέει από το σκοπό της θέσπισης της, ο

---

¹⁵⁰[Προσθήκη 4186/2013, Άρθρο 53](#)

¹⁵¹[Προσθήκη 4210/2013, Άρθρο 28](#)

αριθμός των ως άνω καταργούμενων θέσεων, παραμένει αμετάβλητος.¹⁵²

Σε περίπτωση κατά την οποία υπάλληλος επανέρχεται στην Υπηρεσία του λόγω εξαίρεσης από το καθεστώς διαθεσιμότητας, κατ' εφαρμογή των διατάξεων της παρ. Δ' του άρθρου 90 του παρόντος, καθώς και του [άρθρου 41](#) του ν. [4250/2014](#), όπως ισχύουν, τη θέση του στο καθεστώς της διαθεσιμότητας καταλαμβάνει ο αμέσως επόμενος υπάλληλος στους βαθμολογικούς πίνακες κατάταξης υπαλλήλων σε καθεστώς διαθεσιμότητας κατά κατηγορία και κλάδο.

3. Η παρ. 2 του άρθρου 101 του Ν. 3528/2007 αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Η διαθεσιμότητα διαρκεί οκτώ (8) μήνες μετά την πάροδο των οποίων ο υπάλληλος απολύεται.»

4. Η παρ. 2 του άρθρου 105 του Ν. 3584/2007 αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Η διαθεσιμότητα διαρκεί οκτώ (8) μήνες μετά την πάροδο των οποίων ο υπάλληλος απολύεται.»

5. Η περίπτωση 2 της υποπαραγράφου Ζ2 της παρ. Ζ' του άρθρου πρώτου του Ν. 4093/2012 αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Η διαθεσιμότητα της προηγούμενης περίπτωσης διαρκεί οκτώ (8) μήνες και στον υπάλληλο καταβάλλονται τα τρία τέταρτα των αποδοχών του, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις. Μέχρι την κατά οποιοδήποτε τρόπο λήξη της διαθεσιμότητας εξακολουθούν να καταβάλλονται από το φορέα προέλευσης οι ασφαλιστικές εισφορές εργοδότη και ασφαλισμένου που αναλογούν για κύρια σύνταξη, επικουρική ασφάλιση, πρόνοια και υγειονομική περίθαλψη. Οι εισφορές αυτές, μετά τη θέση σε διαθεσιμότητα, υπολογίζονται στο ύψος των μειωμένων κατά 25% των αποδοχών του υπαλλήλου που τέθηκε σε διαθεσιμότητα.»

Οι διατάξεις των παραγράφων 3, 4 και 5 έχουν εφαρμογή για τους τιθέμενους σε διαθεσιμότητα μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος.

7. α. Αιτήσεις θεραπείας κατά των τελικών πινάκων κατάταξης υπαλλήλων που καταρτίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του

---

¹⁵²[Προσθήκη 4305/2014, Άρθρο 22](#)

παρόντος άρθρου, ασκούνται ενώπιον του Τριμελούς Ειδικού Υπηρεσιακού Συμβουλίου του φορέα που κατάρτισε τους πίνακες μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δέκα (10) ημερών από την ανάρτηση τους στο διαδικτυακό τόπο του ΑΣΕΠ.¹⁵³

- β) Επί τελικών πινάκων που έχουν ήδη καταρτισθεί και αναρτηθεί στο διαδικτυακό τόπο του Α.Σ.Ε.Π. και έχει παρέλθει η κατά την παράγραφο 1 προθεσμία, οι κατά την ίδια παράγραφο αιτήσεις θεραπείας ασκούνται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από τη δημοσίευση της παρούσας διάταξης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.
- γ) Αιτήσεις θεραπείας που έχουν ήδη ασκηθεί κατά των πινάκων των προηγούμενων παραγράφων εξετάζονται χωρίς ανάγκη επαναλήψεως τους.

Άρθρο 91

Κινητικότητα

1. Η περίπτωση 1 της υποπαραγράφου Ζ.1 της παρ. Ζ΄ του άρθρου πρώτου του Ν. 4093/2012 αντικαθίσταται ως εξής:

«Επιτρέπεται: α) η μετάταξη μόνιμων πολιτικών υπαλλήλων και η μεταφορά υπαλλήλων με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου που υπηρετούν σε υπηρεσίες, κεντρικές και περιφερειακές, του Δημοσίου, των ανεξάρτητων αρχών, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) πρώτου και δεύτερου βαθμού και των λοιπών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) και β) η μεταφορά υπαλλήλων που διατηρούν τη δημοσιοϋπαλληλική τους ιδιότητα των νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.) που ανήκουν στο δημόσιο τομέα σε άλλες υπηρεσίες του Δημοσίου, ανεξάρτητων αρχών, Ο.Τ.Α. πρώτου και δεύτερου βαθμού και των λοιπών Ν.Π.Δ.Δ. όταν επιβάλλεται από το συμφέρον της υπηρεσίας υποδοχής, ιδίως για την κάλυψη άμεσων υπηρεσιακών αναγκών και την καλύτερη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού. Η μετάταξη ή μεταφορά του υπαλλήλου πρέπει να ανταποκρίνεται στην εργασιακή φυσιολογία του, όπως δεξιότητες ή επιδόσεις, ηθικές αμοιβές, πειθαρχικές ποινές, τις μακρόχρονες ή συστηματικά επαναλαμβανόμενες

---

¹⁵³[Προσθήκη 4250/2014, Άρθρο 51; Τροποποίηση 4305/2014, Άρθρο 22](#)

αναρρωτικές άδειες ή αδικαιολόγητες απουσίες, λαμβανομένων υπόψη των περιγραμμάτων θέσεων, εφόσον υπάρχουν, και των τυχόν αιτήσεων προτίμησης.

Προσωπικό με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου μπορεί να μεταφέρεται για τον ίδιο λόγο σε Ν.Π.Ι.Δ. του δημόσιου τομέα. Για την εφαρμογή της παρούσας υποπαραγράφου, ως δημόσιος τομέας νοείται αυτός που έχει οριοθετηθεί με το άρθρο 1 παρ. 6 του Ν. 1256/1982 , όπως ίσχυε πριν τη θέση σε ισχύ του άρθρου 51 του Ν. 1892/1990 , συμπεριλαμβανομένων όλων των φορέων που απαριθμούνται ειδικότερα στο άρθρο 14 παρ. 1 του Ν. 2190/1994 και μη εξαιρουμένων των περιπτώσεων που απαριθμούνται στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου, όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή του με το άρθρο 1 του Ν. 3812/2009 . Τα νομικά πρόσωπα του Κεφαλαίου Β΄, όπως αυτά ορίζονται στην παρ. 5 του άρθρου 1 του Ν. 3429/2005 , δεν καταλαμβάνονται από τις διατάξεις της παρούσας υποπαραγράφου.

Η μετάταξη ή μεταφορά των υπαλλήλων της προηγούμενης παραγράφου είναι υποχρεωτική και γίνεται χωρίς αίτησή τους σε υφιστάμενες κενές θέσεις ή σε θέσεις που συστήνονται με την πράξη μετάταξης ή μεταφοράς στον κλάδο ή στην ειδικότητα στους οποίους μετατάσσεται ή μεταφέρεται ο υπάλληλος. Οι μετατασσόμενοι ή μεταφερόμενοι πρέπει να κατέχουν τα τυπικά προσόντα του κλάδου ή της ειδικότητας των θέσεων στις οποίες μετατάσσονται ή μεταφέρονται. Η μετάταξη ή μεταφορά μπορεί να διενεργείται και σε κενή ή συνιστώμενη θέση συναφούς ή παρεμφερούς κλάδου ή ειδικότητας, της ίδιας ή ανώτερης κατηγορίας, εφόσον ο υπάλληλος κατέχει τα τυπικά προσόντα του κλάδου ή της ειδικότητας στον οποίο μετατάσσεται ή μεταφέρεται. Εφόσον ο υπάλληλος συναινεί, η μετάταξη ή μεταφορά του μπορεί να γίνεται και σε κλάδο κατώτερης κατηγορίας. Η μετάταξη εκπαιδευτικού μπορεί να διενεργείται και σε κενή ή συνιστώμενη θέση μη συναφούς κλάδου ίδιας κατηγορίας.

Σε περίπτωση μετάταξης ή μεταφοράς υπαλλήλων σε συνιστώμενες θέσεις και για όσο χρόνο υφίστανται αυτές δεν πληρούνται ίσος αριθμός θέσεων μόνιμου ή με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου προσωπικού των οικείων φορέων υποδοχής.»

2. Η περίπτωση 4 της υποπαραγράφου Ζ.1 της παρ. Ζ΄ του άρθρου πρώτου του Ν. 4093/2012 αντικαθίσταται ως εξής:¹⁵⁴

«4. Ο αρμόδιος Υπουργός ή ο Πρόεδρος Ανεξάρτητης Αρχής γνωστοποιεί τις κενές θέσεις κατά κατηγορίες, κλάδους ή και ειδικότητες και το πλεονάζον προσωπικό, όπως προκύπτουν από τις εκθέσεις αξιολόγησης και τα σχέδια στελέχωσης των φορέων στο τριμελές συμβούλιο του άρθρου 5 παρ. 3 του Ν. 4024/2011 .

Εντός δέκα ημερών από τη σχετική εντολή του Υπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης το τριμελές συμβούλιο του άρθρου 5 παρ. 3 του Ν. 4024/2011 γνωμοδοτεί για τον αριθμό και τα απαιτούμενα προσόντα των υπαλλήλων κατά κατηγορίες, κλάδους ή και ειδικότητες που θα μετακινηθούν στους φορείς υποδοχής κατά σειρά προτεραιότητας.

Ακολούθως, ο Υπουργός Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης εκδίδει σχετική ανακοίνωση, λαμβάνοντας υπόψη τη γνωμοδότηση του τριμελούς συμβουλίου, τις ανάγκες των φορέων και τις προτεραιότητες πολιτικής στελέχωσης, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και με την οποία καθορίζονται οι θέσεις που θα καλυφθούν, τα προσόντα των υπαλλήλων που απαιτούνται, σύμφωνα με τα οικεία περιγράμματα θέσεων, εφόσον υπάρχουν, για τους κλάδους ή τις ειδικότητες στους οποίους πρόκειται να μεταταχθούν ή μεταφερθούν, η οποία αποστέλλεται στους φορείς προέλευσης και υποδοχής.

Με την ανακοίνωση ορίζεται αποκλειστική προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από τη δημοσίευσή της εντός της οποίας οι ενδιαφερόμενοι υπάλληλοι υποβάλλουν αίτηση μετάταξης/μεταφοράς, καθορίζοντας τη σειρά προτίμησης των φορέων που επιθυμούν να μεταταχθούν, συνοδευόμενη από πιστοποιητικό υπηρεσιακής κατάστασης που εκδίδεται από τη Διεύθυνση Διοικητικού/ Προσωπικού του φορέα προέλευσης και από το οποίο προκύπτει η αποτίμηση των προσόντων των υπαλλήλων, μετά τον έλεγχο της νομιμότητας πρόσληψης και των πιστοποιητικών και στοιχείων που συγκροτούν το προσωπικό μητρώο του υπαλλήλου. Υπάλληλοι, των οποίων η διαδικασία πρόσληψης και τα ως άνω πιστοποιητικά και στοιχεία του

---

¹⁵⁴[Τροποποίηση 4305/2014, Άρθρο 22](#)

υπηρεσιακού τους φακέλου ελέγχονται ως μη νόμιμα, στερούνται του δικαιώματος μετάταξης ή μεταφοράς.

Το τριμελές ειδικό υπηρεσιακό συμβούλιο του φορέα υποδοχής εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής των αιτήσεων επιλέγει τους υπαλλήλους που θα μεταταχθούν ή μεταφερθούν σε αυτόν και καθορίζει τη σειρά προτεραιότητάς τους, σύμφωνα με την αποτίμηση των προσόντων τους και το περίγραμμα της θέσης, εφόσον υπάρχει, στην οποία θα μεταταχθούν ή μεταφερθούν. Το τριμελές ειδικό υπηρεσιακό συμβούλιο λαμβάνει υπόψη τον τρόπο εισαγωγής στους φορείς της παραγράφου 1 του άρθρου 90, και ιδίως αν πρόκειται για διαδικασία γραπτού διαγωνισμού του ΑΣΕΠ ή για διαδικασία πλήρωσης θέσεων με σειρά προτεραιότητας η οποία διενεργείται εξ ολοκλήρου από το ΑΣΕΠ, ή για διαδικασία που εποπτεύει το ΑΣΕΠ, καθώς και για Διαγωνισμό Εισαγωγής στην Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, την εργασιακή τους φυσιογνωμία, την εκπαίδευσή τους, τη διοικητική και εργασιακή τους εμπειρία και τα λοιπά στοιχεία του προσωπικού μητρώου τους. Οι τρίτεκνοι υπάλληλοι μετατάσσονται ή μεταφέρονται κατά προτεραιότητα. Με απόφαση του Υπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης καθορίζονται εισοδηματικά ή άλλα κριτήρια, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρούσας διάταξης.

Σε περίπτωση ισοβαθμίας μεταξύ των υπαλλήλων λαμβάνεται υπόψη η οικογενειακή κατάσταση του υπαλλήλου. Το τριμελές ειδικό υπηρεσιακό συμβούλιο μπορεί να καλεί τους ενδιαφερόμενους υπαλλήλους σε συνέντευξη με σκοπό την αξιολόγηση των ικανοτήτων και της προσωπικότητάς τους. Η συνέντευξη δίνεται σε δημόσια συνεδρίαση της επιτροπής, και σε αυτήν τηρούνται μαγνητοφωνημένα πρακτικά. Με απόφαση του Υπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής

Διακυβέρνησης καθορίζονται θέματα που αφορούν τη διαδικασία επιλογής των αιτούντων υπαλλήλων, τη λειτουργία του τριμελούς συμβουλίου, την εξειδίκευση και τη μοριοδότηση των κριτηρίων επιλογής και κατάταξης των υπαλλήλων, τη διαδικασία και το περιεχόμενο της συνέντευξης και κάθε άλλο αναγκαίο συναρτώμενο με τα ως άνω ζήτημα.

Σε περίπτωση δυνατότητας υποβολής αίτησης σε περισσότερους φορείς υποδοχής, τα οικεία τριμελή συμβούλια αποστέλλουν τους πίνακες επιλογής στο Τριμελές Συμβούλιο της παρ. 3 του άρθρου 5 του Ν. 4024/2011 , το οποίο καταρτίζει ενιαίο για όλους τους φορείς Πίνακα Διάθεσης. Η επιλεγείσα σειρά προτεραιότητας των φορέων υποδοχής είναι δεσμευτική για τον υπάλληλο.

Για τη μετάταξη ή μεταφορά των υπάλληλων εκδίδεται απόφαση του οικείου οργάνου διοίκησης του φορέα υποδοχής που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.»

Άρθρο 92

Μεταφορά αρμοδιοτήτων της Διεύθυνσης Κρατικών Αυτοκινήτων του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

Μεταφέρονται οι αρμοδιότητες, οι οποίες ασκούνταν από τα Τμήματα Κίνησης και Επισκευών της Διεύθυνσης Κρατικών Αυτοκινήτων του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, ως εξής:

Α. Η αρμοδιότητα της εξυπηρέτησης των αναγκών μετακίνησης κυβερνητικών προσώπων, επισήμων, επικεφαλής οργανισμών και λοιπών προσώπων, όπως καθορίζονται από την κ.υ.α. 129/2534/2010 (Β΄ 108) των Υπουργών Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Οικονομικών «Καθορισμός δικαιούχων χρήσης ανώτατου ορίου κυβισμού Κρατικών Αυτοκινήτων και άλλες ρυθμίσεις σχετικά με τα Κρατικά Αυτοκίνητα», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, καθώς και ο έλεγχος της σύνομης τήρησης καθηκόντων και υποχρεώσεων των οδηγών κρατικών αυτοκινήτων και κάθε άλλο σχετικό με την εξασφάλιση της κίνησης και τη συντήρηση των οχημάτων ζήτημα, ασκείται πλέον από τις οικείες υπηρεσίες διοίκησης των Υπουργείων ή φορέων στους οποίους ανήκουν τα πρόσωπα που αναφέρονται στην ως άνω κοινή υπουργική απόφαση. Η εξυπηρέτηση των αναγκών μετακίνησης των Αντιπροέδρων της Κυβέρνησης, των Υπουργών Επικρατείας και των τέως προέδρων κοινοβουλευτικών κυβερνήσεων που έλαβαν ψήφο εμπιστοσύνης από τη Βουλή των Ελλήνων, καθώς και των τέως προέδρων δημοκρατικών κυβερνήσεων και των συζύγων αποβιωσάντων Πρωθυπουργών που κατά τις διατάξεις της παρ. 3 του

άρθρου 15 της ανωτέρω κοινής υπουργικής απόφασης εξυπηρετούνταν με υπηρεσιακά αυτοκίνητα του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, συνεχίζει να ασκείται από το Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

Οι ανάγκες μετακίνησης του προσωπικού της Γενικής Γραμματείας του Πρωθυπουργού, της Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης και της Γενικής Γραμματείας Συντονισμού του Κυβερνητικού Έργου, εξυπηρετούνται από το Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης εκτός αν άλλως ορίζεται.

Υπάλληλοι του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, κλάδου Τεχνικού/ ειδικότητας Οδηγών που είχαν τεθεί σε διαθεσιμότητα βάσει του άρθρου 93 του ν. 4172/2013 (Α 167) και είχαν συμμετάσχει στη διαδικασία που προβλεπόταν με την αριθμ. 30355/11.11.2013 (Β 2893) ανακοίνωση του Υπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και διατέθηκαν σύμφωνα με την από 23.12.2013 απόφαση - πρακτικό με αριθμό (1) του τριμελούς Ειδικού Υπηρεσιακού Συμβουλίου του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης στη Γενική Γραμματεία Πρωθυπουργού, στη Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης και στη Γενική Γραμματεία Συντονισμού του Κυβερνητικού Έργου, μετατάσσονται ή μεταφέρονται με απόφαση του οικείου Υπουργού στο Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης με την ίδια σχέση εργασίας σε κενές οργανικές θέσεις αντίστοιχου κλάδου ή ειδικότητας και, εφόσον δεν υπάρχουν, σε συνιστώμενες προσωποπαγείς θέσεις με ταυτόχρονη δέσμευση κενών οργανικών θέσεων άλλων κλάδων ή ειδικοτήτων, οι οποίες δεν πληρούνται μέχρι την καθ' οιονδήποτε τρόπο αποχώρηση των ως άνω μετατασσόμενων/μεταφερόμενων υπαλλήλων, οπότε και καταργούνται οι προσωποπαγείς θέσεις που κατέχουν. Οι ανωτέρω προσωποπαγείς θέσεις συνιστώνται με την απόφαση μετάταξης/μεταφοράς. Εως τη δημοσίευση της πράξης μετάταξης/μεταφοράς οι υπάλληλοι παραμένουν σε διαθεσιμότητα.¹⁵⁵

---

¹⁵⁵[Τροποποίηση 4244/2014, Άρθρο 7; Τροποποίηση 4250/2014, Άρθρο 51](#)

Β. Στο Υπουργείο Εξωτερικών μεταφέρεται η αρμοδιότητα της διάθεσης αυτοκινήτων και οδηγών για την εξυπηρέτηση των αναγκών μετακίνησης ξένων επισήμων, καθώς και του ελέγχου της σύννομης τήρησης καθηκόντων και υποχρεώσεων των οδηγών κρατικών αυτοκινήτων.

Άρθρο 93

Κατάργηση ειδικότητας οδηγών και τεχνικού προσωπικού της Διεύθυνσης Κρατικών Αυτοκινήτων του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

Α. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου καταργούνται οι οργανικές ή προσωποπαγείς θέσεις του μόνιμου και με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου κατηγορίας Δευτεροβάθμιας ή Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης, κλάδων ή ειδικοτήτων Οδηγών και Τεχνικού προσωπικού των υφιστάμενων Τμημάτων Κίνησης και Επισκευών της Διεύθυνσης Κρατικών Αυτοκινήτων του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης. Το προσωπικό που κατέχει τις θέσεις αυτές από τη δημοσίευση του παρόντος τίθεται σε διαθεσιμότητα σύμφωνα με τις διατάξεις της υποπαραγράφου Ζ.2 της παραγράφου Ζ του άρθρου πρώτου του Ν. 4093/2012 .¹⁵⁶

Το ως άνω προσωπικό μπορεί να μεταταγεί ή να μεταφερθεί σύμφωνα με τη διαδικασία που περιγράφεται στην υποπαραγράφο Ζ.1 της παραγράφου Ζ του άρθρου πρώτου του Ν. 4093/2012.

Δεν τίθεται σε διαθεσιμότητα:

- α) υπάλληλος που είναι ανάπηρος σε ποσοστό τουλάχιστον 67% ή πολύτεκνος κατά την έννοια των παραγράφων 1 έως 3 του άρθρου πρώτου του Ν. 1910/1944 (Α΄ 229), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 6 του Ν. 3454/2006 (Α΄ 75), εφόσον τα τέκνα, που ορίζονται στις προαναφερόμενες διατάξεις του Ν. 1910/1944, συνοικούν με αυτόν και ανήκουν στην κατηγορία των εξαρτώμενων μελών σύμφωνα με τον Κ.Φ.Ε., όπως ισχύει,**

---

¹⁵⁶[Προσθήκη 4210/2013, Άρθρο 11; Τροποποίηση 4210/2013, Άρθρο 11](#)

- β) υπάλληλος του οποίου ο σύζυγος ή η σύζυγος ή τέκνο που ανήκει στην κατηγορία των εξαρτώμενων μελών σύμφωνα με τον Κ.Φ.Ε. και έχει ετήσια εισοδήματα χαμηλότερα των 12.000 ευρώ, και συνοικεί με αυτόν, έχει αναπηρία σε ποσοστό τουλάχιστον 67%,**
- γ) υπάλληλος ο οποίος, δυνάμει νόμου ή δικαστικής αποφάσεως ασκεί κατ' αποκλειστικότητα τη γονική μέριμνα τέκνου, που συνοικεί με αυτόν και ανήκει στην κατηγορία των εξαρτώμενων μελών σύμφωνα με τον Κ.Φ.Ε., όπως ισχύει, και έχει ετήσια εισοδήματα χαμηλότερα των 12.000 ευρώ,**
- δ) υπάλληλος του οποίου ο σύζυγος ή η σύζυγος τίθεται σε διαθεσιμότητα δυνάμει του παρόντος νόμου,**
- ε) υπάλληλος ο οποίος έχει ορισθεί δικαστικός συμπαραστάτης δυνάμει δικαστικής αποφάσεως και συνοικεί με τον συμπαραστατούμενο ο οποίος έχει ετήσια εισοδήματα χαμηλότερα των 12.000 ευρώ.**
- στ) υπάλληλος Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου (ΔΕ Διοικητικών Καθηκόντων) ο οποίος τέθηκε σε διαθεσιμότητα βάσει της υποπαραγράφου Ζ.4. της παρ. Ζ' του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012,**
- ζ) οι διορισθέντες βάσει των διατάξεων των άρθρων 18 του ν. 3448/2006, 19 του ν. 1911/1990, όπως ισχύει, 5 του ν. 2452/1996, 5 του ν. 3624/2007, της παρ. 20 του άρθρου 14 του ν. 2266/1994,**
- η) υπάλληλοι των οποίων η μισθοδοσία καλύπτεται από Διεθνείς Οργανισμούς.**

Οι υπάλληλοι που πληρούν τις προϋποθέσεις των περιπτώσεων α' - η' μετατάσσονται αυτοδικαίως από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου σε συνιστώμενες προσωποπαγείς θέσεις ειδικότητας αντίστοιχης με το βασικό τίτλο σπουδών που κατέχουν στο Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

Β. Με την έκδοση των πράξεων μετάταξης ή μεταφοράς αίρεται αυτοδίκαια το καθεστώς της διαθεσιμότητας.

Γ. Μέχρι την έκδοση των πράξεων μετάταξης ή μεταφοράς των οδηγών και την αυτοδίκαιη άρση του καθεστώτος της διαθεσιμότητάς τους, οι ανάγκες μετακίνησης των δικαιούμενων

προσώπων δύνανται, κατ' εξαίρεση, να εξυπηρετούνται από το διατειθέμενο σε αυτά προσωπικό συνοδείας ασφαλείας, σύμφωνα με τους λοιπούς όρους και προϋποθέσεις του Π.Δ. 141/1991 (Α' 58), το οποίο κατέχει αντίστοιχη άδεια οδήγησης.

Άρθρο 94

Εξουσιοδοτικές διατάξεις

1. Από την ημερομηνία ψήφισης του παρόντος, τα οχήματα που εξυπηρετούν τις ανάγκες μετακίνησης κυβερνητικών προσώπων, επισήμων, επικεφαλής οργανισμών και λοιπών προσώπων, όπως καθορίζονται από την κ.υ.α. 129/2534/2010 (Β' 108) των Υπουργών Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Οικονομικών « Καθορισμός δικαιούχων χρήσης ανώτατου ορίου κυβισμού Κρατικών Αυτοκινήτων και άλλες ρυθμίσεις σχετικά με τα Κρατικά Αυτοκίνητα», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, μεταφέρονται αυτοδικαίως στις οικείες υπηρεσίες οργανισμού ή φορέα στις οποίες κατά την ψήφιση του παρόντος έχουν αυτά διατεθεί.

Με κοινή απόφαση του Υπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και του οικείου κατά περίπτωση Υπουργού, διαπιστώνεται η διαγραφή των οχημάτων που χρησιμοποιούνται για την κάλυψη των αναγκών μετακίνησης των εξυπηρετούμενων δικαιούμενων προσώπων όπως αυτά καθορίζονται με τις διατάξεις του άρθρου 2 της κ.υ.α. 129/2534/2010 (Β' 108) από τη δύναμη του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και εγγράφονται στη δύναμη του εκάστοτε Υπουργείου ή Φορέα στον οποίο ανήκει το κατά περίπτωση εξυπηρετούμενο πρόσωπο. Με την ίδια απόφαση μπορεί να ρυθμίζεται και κάθε άλλο σχετικά με τη διαδικασία διαγραφής - εγγραφής ζήτημα.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη καθορίζονται οι διαδικασίες παραχώρησης του εξοπλισμού του Συνεργείου στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη.

3. Κάθε διάταξη που ρυθμίζει διαφορετικά τα θέματα του παρόντος Κεφαλαίου καταργείται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΙΝΕΣ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΩΝ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΩΝ ΠΑΡΟΧΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΜΠΟΡΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΦΑΡΜΑΚΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 95

Ποινές φαρμακοποιών και κατόχων άδειας σκευασμάτων

1. Στο άρθρο 12 του Ν.Δ. 96/1973 (Α΄ 172) προστίθεται παράγραφος 4, που έχει ως εξής:

«4. Οι κάτοχοι άδειας χονδρικής πώλησης φαρμάκων κατά τη διάθεση των φαρμάκων υποχρεούνται να αναγράφουν στα απαιτούμενα παραστατικά και τον πολυψήφιο κωδικό που έχει λάβει το φάρμακο από τον Ε.Ο.Φ. (Barcode φαρμάκου). Αν διαπιστωθεί παραβίαση της ως άνω υποχρέωσης επιβάλλεται χρηματικό πρόστιμο πέντε χιλιάδες (5.000) ευρώ έως εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ ανάλογα με τη συχνότητα και τη βαρύτητα αυτής.»

2. Στο τέλος της παρ. 1 του άρθρου 12Α του Ν.Δ. 96/1973 (Α΄ 172), όπως προστέθηκε με το άρθρο 15 του Ν. 3580/2007 (Α΄ 134), προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Αν υπάρξει έλλειψη φαρμάκου και αυτή οφείλεται σε παραβίαση των υποχρεώσεων του κατόχου άδειας χονδρικής πώλησης ή του κατόχου άδειας κυκλοφορίας (Κ.Α.Κ.), επιβάλλεται, με απόφαση του Υπουργού Υγείας σωρευτικά με τις λοιπές προβλεπόμενες νόμιμες κυρώσεις, χρηματικό πρόστιμο στον εκάστοτε υπεύθυνο τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ έως ένα εκατομμύριο (1.000.000) ευρώ ανάλογα με τη βαρύτητα της παράβασης.»

3. Το δεύτερο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 12Α του Ν.Δ. 96/1973 (Α΄ 172), όπως προστέθηκε με το άρθρο 15 του Ν. 3580/2007 (Α΄ 134), αντικαθίσταται ως εξής:

«Τα στοιχεία της ταινίας γνησιότητας των εξαγόμενων φαρμάκων καταχωρούνται σε πραγματικό χρόνο, με ευθύνη των κατόχων άδειας χονδρικής πώλησης φαρμάκων, ηλεκτρονικά στη Βάση Δεδομένων

του Ε.Ο.Φ.. Αν διαπιστωθεί παραβίαση της ως άνω υποχρέωσης επιβάλλεται χρηματικό πρόστιμο εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ έως ένα εκατομμύριο (1.000.000) ευρώ, ανάλογα με τη συχνότητα και τη βαρύτητα αυτής. Δεν επιτρέπεται η απελευθέρωση παρτίδας φαρμάκου, εάν δεν έχουν προηγουμένως δηλωθεί στο παραπάνω αναφερόμενο Σύστημα Ηλεκτρονικής Υποβολής του Ε.Ο.Φ. τα στοιχεία της γνησιότητας.»

4. Στο τέλος της παρ. 2 του άρθρου 12Α του Ν.Δ. 96/1973 (Α΄ 172), όπως προστέθηκε με το άρθρο 15 του Ν. 3580/2007 (Α΄ 134), προστίθενται εδάφια ως εξής:

«Οι κάτοχοι άδειας χονδρικής πώλησης φαρμάκων, μετά την απαγόρευση, λόγω ελλείψεων, των εξαγωγών συγκεκριμένων φαρμάκων, οφείλουν να δηλώσουν στην ιστοσελίδα του Ε.Ο.Φ. τα αποθέματά τους για τα φάρμακα αυτά και να τα διαθέτουν άμεσα στην αγορά σε πρώτη ζήτηση. Σε όποιον, παρά την απαγόρευση του προηγούμενου εδαφίου, εξαάγει ή συλλέγει φάρμακα προς εξαγωγή επιβάλλεται πρόστιμο ύψους εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ έως ένα εκατομμύριο (1.000.000) ευρώ ανάλογα με τη βαρύτητα της παράβασης, σωρευτικά με τις λοιπές προβλεπόμενες κυρώσεις.»

5. Η παρ. 12 του άρθρου 19 του Ν.Δ. 96/1973 (Α΄ 172), αντικαθίσταται ως εξής:

«12. Τα διοικητικά πρόστιμα επιβάλλονται με απόφαση του Υπουργού Υγείας, ύστερα από πρόταση του Δ.Σ. του Ε.Ο.Φ. και εισπράττονται κατά τις διατάξεις του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων. Οι ανακλήσεις των αδειών κυκλοφορίας επιβάλλονται με απόφαση του Δ.Σ. του Ε.Ο.Φ.. Οι στερήσεις των αδειών άσκησης επαγγέλματος επιβάλλονται, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά από άλλες διατάξεις, με απόφαση του Υπουργού Υγείας, ύστερα από γνωμάτευση του οικείου πειθαρχικού συμβουλίου. Η ανάκληση αδειας λειτουργίας φαρμακείου και φαρμακαποθήκης γίνεται με απόφαση του Υπουργού Υγείας κατόπιν εισηγήσεως του Δ.Σ. του Ε.Ο.Φ.. Οι δημοσιεύσεις και ανακοινώσεις των κυρώσεων γίνονται με απόφαση του Δ.Σ. του Ε.Ο.Φ..»

6. Στο τέλος της παρ. 4 του άρθρου 27 του Ν. 1316/1983 (Α΄ 3) προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Οι Κάτοχοι Αδειών Κυκλοφορίας (Κ.Α.Κ.) φαρμακευτικών σκευασμάτων υποχρεούνται να δηλώνουν τα στοιχεία των απογραφικών δελτίων της ταινίας γνησιότητας στο Σύστημα Ηλεκτρονικής Υποβολής του Ε.Ο.Φ. σε πραγματικό χρόνο. Παραβίαση της υποχρέωσης αυτής επισύρει για τους Κ.Α.Κ. χρηματικό πρόστιμο τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ έως τριακόσιες χιλιάδες (300.000) ευρώ, ανάλογα με τη συχνότητα και τη βαρύτητα αυτής.»

7. Στους παραβάτες της διάταξης της παραγράφου 1 του άρθρου 116 της αριθμ. Δ.ΥΓ 3α/Γ.Π.32221/2013 κ.υ.α. επιβάλλονται σωρευτικά: α) οι κυρώσεις του άρθρου 458 του Ποινικού Κώδικα και β) χρηματικό πρόστιμο είκοσι χιλιάδες (20.000) ευρώ έως εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ, με απόφαση του Δ.Σ. του Ε.Ο.Φ..

Όποιος χωρίς να έχει τα από το νόμο προβλεπόμενα προσόντα και τη σχετική αδειοδότηση από τις αρμόδιες αρχές, πωλεί φάρμακα ή φαρμακευτικά προϊόντα αντιποιούμενος έργο φαρμακοποιού, τιμωρείται με χρηματικό πρόστιμο τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ έως πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ και σε περίπτωση υποτροπής από πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ έως διακόσιες χιλιάδες (200.000) ευρώ με απόφαση του Δ.Σ. του Ε.Ο.Φ.. Οι ανωτέρω ποινές επιβάλλονται σωρευτικά με οποιαδήποτε άλλη προβλεπόμενη ποινή.

Τα φαρμακεία λειτουργούν υπό τη διαρκή παρουσία και επίβλεψη αδειούχου φαρμακοποιού. Εφόσον, κατόπιν ελέγχου των αρμόδιων ελεγκτικών οργάνων, διαπιστωθεί ότι φαρμακείο δεν λειτουργεί υπό την παρουσία και επίβλεψη αδειούχου φαρμακοποιού, επιβάλλεται στον κάτοχο της άδειας λειτουργίας του φαρμακοποιού χρηματικό πρόστιμο πέντε χιλιάδες (5.000) ευρώ έως τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ, με απόφαση του Δ.Σ. του Ε.Ο.Φ., ανάλογα με τη σοβαρότητα και τη συχνότητα της παράβασης.

8. Το τελευταίο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 4 του Π.Δ. 121/2008 (Α' 183) αντικαθίσταται ως εξής:

«Η συνταγή απαραίτητα συνοδεύεται από το βιβλιάριο υγείας του ασφαλισμένου, στο οποίο ο φαρμακοποιός ελέγχει την καταχώρηση των φαρμάκων και σημειώνει την εκτέλεση με σφραγίδα και υπογραφή.»

9. Η περίπτωση β΄ της παρ. 15 του άρθρου 4 του Π.Δ. 121/2008 (Α΄ 183) αντικαθίσταται ως εξής:

«β. Προσωρινό αποκλεισμό του φαρμακείου από την εκτέλεση των συνταγών του Ε.Ο.Π.Υ.Υ. για διάστημα από τρεις (3) μήνες έως δύο (2) έτη.»

10. Μετά το πρώτο εδάφιο της περίπτωσης γ΄ της παρ. 15 του άρθρου 4 του Π.Δ. 121/2008 (Α΄ 183) προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Οι ως άνω κυρώσεις, επιβάλλονται υποχρεωτικά από τον Γενικό Επιθεωρητή της ΥΠ.Ε.Δ.Υ.Φ.Κ.Α., κατόπιν εισήγησης της αρμόδιας Διεύθυνσης, σε περίπτωση που, κατόπιν διενέργειας ελέγχου, διαπιστωθεί πώληση φαρμακευτικών ιδιοσκευασμάτων από φαρμακείο σε φαρμακαποθήκη, με την επιφύλαξη των αποκλειστικά οριζόμενων στο νόμο συγκεκριμένων περιπτώσεων, όπου υπό ειδικές προϋποθέσεις είναι επιτρεπτή η επιστροφή φαρμάκων από φαρμακείο σε φαρμακαποθήκη.»

11. Μετά την περίπτωση γ΄ της παρ. 15 του άρθρου 4 του Π.Δ. 121/2008 (Α΄ 183), προστίθεται περίπτωση δ΄ ως εξής:

«δ. Αν κατά τη διάρκεια του ελέγχου προκύπτουν σοβαρές ενδείξεις οικονομικής ζημίας του Ε.Ο.Π.Υ.Υ., το Διοικητικό Συμβούλιο αυτού, δύναται, κατόπιν πρότασης του Γενικού Επιθεωρητή της ΥΠ.Ε.Δ.Υ.Φ.Κ.Α., να αποφασίσει την αναστολή της μεταξύ του φαρμακοποιού και του Ε.Ο.Π.Υ.Υ. σύμβασης για όσο διάστημα διαρκεί η επιθεώρηση.»

12. Το δεύτερο εδάφιο της περίπτωσης εε΄ της παρ. 15 του άρθρου 4 του Π.Δ. 121/2008 (Α΄ 183) αντικαθίσταται ως εξής:

«Μετά την παρέλευση της άνω προθεσμίας, ο Γενικός Επιθεωρητής της ΥΠ.Ε.Δ.Υ.Φ.Κ.Α., επιβάλλει, ανεξάρτητα από τις λοιπές κυρώσεις, προσωρινό αποκλεισμό του φαρμακείου από την εκτέλεση των συνταγών του Ε.Ο.Π.Υ.Υ. για χρονικό διάστημα από πέντε (5) ημέρες έως δώδεκα (12) μήνες.»

Άρθρο 96

Ποινές συμβεβλημένων ιατρών και παρόχων υπηρεσιών υγείας

1. Η περίπτωση δ΄ της παραγράφου 1 του άρθρου 2 του Π.Δ. 121/2008 (Α΄ 183) αντικαθίσταται ως εξής:

«δ. Να ελέγχουν το βιβλιάριο υγείας και να διαπιστώνουν εάν το πρόσωπο που προσέρχεται για εξέταση ταυτίζεται με αυτό που αναγράφεται ή εικονίζεται στο βιβλιάριο υγείας και να αναγράφουν στο βιβλιάριο υγείας του ασφαλισμένου τη συνιστώμενη αγωγή.»

2. Η περίπτωση ε΄ της παραγράφου 1 του άρθρου 2 του Π.Δ. 121/2008 (Α΄ 183) αντικαθίσταται ως εξής:

«ε. Να εξετάζουν τον ασφαλισμένο πριν χορηγήσουν τη συνταγή και να συνταγογραφούν ιδιοσκευάσματα φαρμακευτικής δράσης σχετικής με τη νόσο και μόνο για νοσήματα της ειδικότητάς τους και εντός εγκεκριμένων ενδείξεων. Οι συνταγογράφοι ιατροί είναι αποκλειστικά υπεύθυνοι για την ορθή και σύννομη συνταγογράφηση κατά τις διατάξεις του παρόντος διατάγματος.»

3. Το δεύτερο εδάφιο της περίπτωσης ια΄ της παραγράφου 1 του άρθρου 2 του Π.Δ. 121/2008 (Α΄ 183) αντικαθίσταται ως εξής:

« Η παράβαση αυτή συνεπάγεται και την πειθαρχική δίωξη του ιατρού από τα αρμόδια πειθαρχικά όργανα και τη διακοπή της σύμβασης με τον Ε.Ο.Π.Υ.Υ...»

4. Η περίπτωση γ΄ της παρ. 1 του άρθρου 4 του Π.Δ. 121/2008 (Α΄ 183) αντικαθίσταται ως εξής:

«γ. Να εξυπηρετούν τους ασφαλισμένους και να παρέχουν κάθε αναγκαία πληροφορία που έχει σχέση με τα φάρμακα, τα οποία παραδίδουν σε αυτούς. Ιδιαίτερα, όσον αφορά τα σκευάσματα του καταλόγου συνταγογραφούμενων και αποζημιούμενων από τον Ε.Ο.Π.Υ.Υ. φαρμάκων, να έχουν προς διάθεση και να χορηγούν στους ασφαλισμένους το φαρμακευτικό σκεύασμα που συνεπάγεται για εκείνους την ελάχιστη συμμετοχή. Αν ο ασθενής επιλέγει φάρμακο για το οποίο υφίσταται περαιτέρω οικονομική επιβάρυνση πέραν της βασικής συμμετοχής, να τον ενημερώνουν για την εναλλακτική

οικονομικότερη επιλογή και να λαμβάνουν τη συγκατάθεσή του για τη χορήγηση του ακριβότερου φαρμακευτικού σκευάσματος.»

5. Το τέταρτο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 4 του Π.Δ.121/2008 (Α΄ 183) αντικαθίσταται ως εξής:

«Τον αριθμό μητρώου κοινωνικής ασφάλισης (Α.Μ.Κ.Α.).»

6. Το δωδέκατο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 4 του Π.Δ. 121/2008 (Α΄ 183) αντικαθίσταται ως εξής:

«Την καταχώρηση στο βιβλιάριο υγείας της συνιστώμενης αγωγής με σφραγίδα και υπογραφή ιατρού, ακριβώς όπως έχει συνταγογραφηθεί στην ηλεκτρονική συνταγή.»

7. Η υποπερίπτωση α΄ της περίπτωσης Ε΄ της παραγράφου 1 του άρθρου 32 του Ν. 3846/2010 (Α΄ 66), όπως έχει αντικατασταθεί με το άρθρο 80 παρ. 7 του Ν. 3996/2011 (Α΄ 170), αντικαθίσταται ως εξής:

«α) για τα διαγνωστικά εργαστήρια ως πρόστιμο κυμαινόμενο, ανάλογα με τη συχνότητα και τη σοβαρότητα αυτής, από πενήντα τοις εκατό (50%) επί της αξίας των παραπεμπτικών του Ε.Ο.Π.Υ.Υ. που εκτελέστηκαν από το διαγνωστικό εργαστήριο τον τελευταίο πριν από τον έλεγχο μήνα έως το είκοσι τοις εκατό (20%) της συνολικής ετήσιας αξίας των παραπεμπτικών του Ε.Ο.Π.Υ.Υ. που εκτελέστηκαν το τελευταίο πριν από τον έλεγχο έτος, για κάθε παράβαση των υποχρεώσεών του, όπως αυτές καθορίζονται από τον ενιαίο κανονισμό παροχών υγείας του Ε.Ο.Π.Υ.Υ. ή τους όρους των συμβάσεων.»

8. Η υποπερίπτωση β΄ της περίπτωσης Ε΄ της παραγράφου 1 του άρθρου 32 του Ν. 3846/2010 (Α΄ 66), όπως έχει αντικατασταθεί με το άρθρο 80 παρ. 7 του Ν. 3996/2011 (Α΄ 170) αντικαθίσταται ως εξής:

«β) για τις ιδιωτικές κλινικές, πρόστιμο κυμαινόμενο από τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ έως ένα εκατομμύριο (1.000.000) ευρώ ανάλογα με τη συχνότητα και τη βαρύτητα της παράβασης».

9. Η περίπτωση η΄ του άρθρου 21 του Ν. 3918/2011 (Α΄ 31), όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής:

«η. παραγγέλλει στην ΥΠ.Ε.Δ.Υ.Φ.Κ.Α. τη διενέργεια τακτικών επιθεωρήσεων και ελέγχων στις οργανικές μονάδες του Οργανισμού».

10. Στο τέλος της παρ. 10 του άρθρου 80 του Ν. 3996/2011 (Α΄ 170), όπως ισχύει, προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Για όλες τις ανωτέρω περιπτώσεις επιβάλλονται είτε επίπληξη είτε χρηματικές κυρώσεις που δύναται να ανέρχονται από δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ έως τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ, με κριτήριο τη σοβαρότητα και την επανάληψη της παράβασης.»

Άρθρο 97

Ποινές συμβεβλημένων φυσιοθεραπευτών

Στην παράγραφο 1 του άρθρου 32 του Ν. 3846/2010 (Α΄ 66), όπως ισχύει προστίθεται υποπαράγραφος ΣΤ ως εξής:

«ΣΤ. Σε Φυσιοθεραπευτή που χρεώνει πλασματική θεραπεία στον Ε.Ο.Π.Υ.Υ., επιβάλλεται πρόστιμο από πέντε χιλιάδες (5.000) ευρώ έως τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ και διακόπτεται οριστικά η σύμβασή του με τον Ε.Ο.Π.Υ.Υ., με απόφαση του Γενικού Επιθεωρητή της ΥΠ.Ε.Δ.Υ.Φ.Κ.Α κατόπιν σχετικής πρότασης της αρμόδιας Διεύθυνσης, μετά από κλήση για παροχή εγγράφων εξηγήσεων που υποβάλλονται σε πέντε (5) εργάσιμες ημέρες από την κοινοποίηση της σχετικής κλήσης.

Κατά της απόφασης του Γενικού Επιθεωρητή ασκείται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριάντα (30) ημερών ενδικοφανής προσφυγή ενώπιον της Επιτροπής Ενστάσεων της παραγράφου 4 του άρθρου 18 του Ν. 3846/2010 (Α΄ 66). Εάν η Επιτροπή Ενστάσεων δεν αποφανθεί επί της ασκηθείσας ενδικοφανούς προσφυγής εντός αποκλειστικής προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από την ημερομηνία άσκησής της, θεωρείται ότι την απέρριψε. Η προθεσμία για την άσκηση της ενδικοφανούς προσφυγής και η άσκησή της δεν αναστέλλουν την εκτέλεση της απόφασης του Γενικού Επιθεωρητή, μέχρι την έκδοση της απόφασης από την Επιτροπή Ενστάσεων. Οι αποφάσεις της Επιτροπής Ενστάσεων είναι άμεσα εκτελεστές».

Άρθρο 98

Ποινές ιατρών Ε.Σ.Υ.

Η παρ. 5 του άρθρου 77 του Ν. 2071/1992 (Α΄ 123) αντικαθίσταται ως εξής:

«5. Στα αδικήματα της παρ. 1 περιπτώσεις α΄ και β΄ του άρθρου αυτού, ο ιατρός τιμωρείται υποχρεωτικώς με ποινή οριστικής παύσης και σωρευτικά με ποινή προστίμου, από 5.000 μέχρι 30.000 ευρώ για την περίπτωση α΄ και το ποσό του ανταλλάγματος προσαυξημένο επί 50 φορές για την περίπτωση β΄.»

Άρθρο 99

Πειθαρχικά Συμβούλια Ιατρικών Συλλόγων

1. Το άρθρο 63 του βασιλικού διατάγματος της 11ης Οκτωβρίου/7ης Νοεμβρίου 1957 (Α΄ 225) αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Σε κάθε Σύλλογο συγκροτείται Πειθαρχικό Συμβούλιο για την εκδίκαση και την τιμωρία των πειθαρχικών παραπτώματων των μελών του Συλλόγου. Σε περίπτωση καταγγελίας για πειθαρχικό παράπτωμα, το οποίο έλαβε χώρα σε διαφορετικό Σύλλογο από το Σύλλογο εγγραφής, αρμόδιο για την εκδίκαση και την τιμωρία είναι το Πειθαρχικό Συμβούλιο του Συλλόγου όπου τελέστηκε το παράπτωμα.

2. Σε περίπτωση ελαφρών παραπτώματων οι Πρόεδροι των Ιατρικών Συλλόγων μπορούν οίκοθεν, μετά από κλήση σε απολογία, να επιβάλουν την ποινή της επιπλήξεως ή του προστίμου μέχρι 5.000 ευρώ. Ένσταση κατά της απόφασης αυτής επιτρέπεται μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες, ενώπιον του Πειθαρχικού Συμβουλίου, και είναι απαράδεκτη αν δεν καταβληθεί στο Σύλλογο το πρόστιμο που επιβλήθηκε.»

2. Η παράγραφος 1 του άρθρου 68 του βασιλικού διατάγματος της 11ης Οκτωβρίου/7ης Νοεμβρίου 1957 (Α΄ 225) αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Συγχρόνως με την υποβολή στον Ιατρικό Σύλλογο καταγγελίας κατά ιατρού ή τη διαπίστωση οποιουδήποτε παραπτώματος ο

Πρόεδρος του Ιατρικού Συλλόγου υποχρεούται να γνωστοποιήσει το γεγονός αυτό στην πρώτη συνεδρίαση του Δ.Σ., το οποίο αποφαινεται αιτιολογημένα μέσα σε εύλογο χρόνο αν θα ασκηθεί Πειθαρχική Δίωξη ή όχι. Με την υποβολή κάθε καταγγελίας υποβάλλεται υπέρ του οικείου Ιατρικού Συλλόγου παράβολο πενήντα (50) ευρώ, ποσό που δύναται να αναπροσαρμόζεται με απόφαση του Υπουργού Υγείας. Σε Ιατρικούς Συλλόγους που αριθμούν άνω των δύο χιλιάδων (2.000) μελών, είναι δυνατή, μετά από απόφαση του Δ.Σ. η σύσταση μίας ή περισσότερων επιτροπών αποτελούμενων αποκλειστικά από μέλη του Δ.Σ. για την εξέταση των καταγγελιών και την υποβολή σχετικής εισήγησης στο Δ.Σ. για την άσκηση ή μη πειθαρχικής δίωξης. Σε καταφατική περίπτωση διαβιβάζεται ο φάκελος στο Πειθαρχικό Συμβούλιο.»

Άρθρο 100

Εφαρμογή μηχανισμού αυτόματης επιστροφής

1. Η μηνιαία δαπάνη του Εθνικού Οργανισμού Παροχής Υπηρεσιών Υγείας (Ε.Ο.Π.Υ.Υ.) για διαγνωστικές εξετάσεις, νοσηλεία και φυσικοθεραπείες που παρέχονται από συμβεβλημένους ιδιώτες παρόχους υπηρεσιών υγείας, δεν μπορεί να υπερβαίνει το 1/12 των εγκεκριμένων πιστώσεων του προϋπολογισμού του Ε.Ο.Π.Υ.Υ. που εγγράφονται στους οικείους Κωδικούς Αριθμούς Εξόδων (Κ.Α.Ε.). Το υπερβάλλον ποσό αναζητείται εκ μέρους του Ε.Ο.Π.Υ.Υ. από τους συμβεβλημένους ιδιώτες παρόχους των ανωτέρω υπηρεσιών υγείας. Το ανωτέρω ποσό υπολογίζεται σε εξαμηνιαία βάση, στη βάση της διαφοράς ανάμεσα στην προϋπολογισμένη και την πραγματική δαπάνη, μετά την αφαίρεση τυχόν επιστροφών (rebates), εκπτώσεων, και μη αποδεκτών δαπανών και καταβάλλεται από τους ως άνω συμβεβλημένους ιδιώτες παρόχους υπηρεσιών υγείας, εντός μηνός από την πιστοποίησή του σε λογαριασμό τραπεζής που θα υποδείξει ο Ε.Ο.Π.Υ.Υ.. Σε περίπτωση απράκτου παρελεύσεως της στο προηγούμενο εδάφιο προθεσμίας το Διοικητικό Συμβούλιο του Ε.Ο.Π.Υ.Υ. διακόπτει τη σύμβαση του συμβεβλημένου παρόχου με τον Ε.Ο.Π.Υ.Υ., για το χρονικό διάστημα μέχρι την καταβολή του οφειλόμενου από αυτόν (πάροχο) ποσού ή την είσπραξή του κατά τις διατάξεις του Κ.Ε.Δ.Ε..

2. Ως βάση υπολογισμού του ποσού επιστροφής που αντιστοιχεί, ανά μήνα, σε κάθε συμβεβλημένο πάροχο χρησιμοποιείται ο μηνιαίος

λογαριασμός που αυτός υποβάλλει στον Ε.Ο. Π.Υ.Υ., έναντι των παρεχόμενων, για το αντίστοιχο χρονικό διάστημα, υπηρεσιών υγείας στους ασφαλισμένους του.

Δεν αναγνωρίζονται και δεν αποζημιώνονται από τον Ε.Ο.Π.Υ.Υ. δαπάνες που υποβάλλονται σε αυτόν μετά την 20ή έκαστου ημερολογιακού μήνα. Ως ημερομηνία υποβολής των δαπανών Ιουλίου του έτους 2013 και των πρώτων έξι (6) μηνών του έτους 2013 ορίζεται η 20ή Σεπτεμβρίου 2013. Με αποφάσεις του Υπουργού Υγείας, οι προθεσμίες του παρόντος άρθρου δύνανται να παρατείνονται.¹⁵⁷

3. Ο Ε.Ο.Π.Υ.Υ. δύναται να συμψηφίζει το παραπάνω ποσό με ισόποση οφειλή εντός του ίδιου ή/και του προηγούμενου έτους προς τους αναφερόμενους στην προηγούμενη παράγραφο ιδιώτες παρόχους για την παροχή από αυτούς προς τον Ε.Ο.Π.Υ.Υ., υπηρεσιών υγείας. Ο οριστικός και τελικός συμψηφισμός γίνεται μεταξύ επιστρεφόμενων ποσών από τους ιδιώτες παρόχους υπηρεσιών υγείας και εκκαθαρισμένων οφειλών του Ε.Ο.Π.Υ.Υ.

4. Με απόφαση του Υπουργού Υγείας προσδιορίζονται τα μηνιαία επιτρεπόμενα όρια δαπανών του Ε.Ο.Π.Υ.Υ. για τις προς αυτόν παρεχόμενες υπηρεσίες υγείας από τους συμβεβλημένους ιδιώτες παρόχους της παραγράφου α΄ του παρόντος, ανά κατηγορία παρεχόμενης υπηρεσίας υγείας, η διαδικασία τυχόν συμψηφισμού οφειλών, η επιβολή κυρώσεων σε περίπτωση παράβασης της παρούσας διάταξης, τα κριτήρια διακοπής των συμβάσεων των παρόχων, καθώς και κάθε άλλη σχετική με την εφαρμογή του παρόντος άρθρου λεπτομέρεια.

5. Καθιερώνεται κλιμακούμενο ποσοστό επί των οφειλών του Ε.Ο.Π.Υ.Υ για νοσηλεία, διαγνωστικές εξετάσεις και φυσικοθεραπείες των ασφαλισμένων του προς τους συμβεβλημένους με τον Ε.Ο.Π.Υ.Υ. ιδιώτες παρόχους των ως άνω υπηρεσιών υγείας, υπέρ του Οργανισμού ως επιστροφή (rebate) για κάθε μήνα.

Το ποσό της επιστροφής που οφείλει ο πάροχος συμψηφίζεται με το ποσό που καταβάλλει ο Ε.Ο.Π.Υ.Υ. στον πάροχο και υπολογίζεται επί του νομίμου παραστατικού.

---

¹⁵⁷[Τροποποίηση 4183/2013, Άρθρο 7](#)

Οι διατάξεις του παρόντος τυγχάνουν εφαρμογής και επί των ισχυουσών συμβάσεων που έχουν συναφθεί μεταξύ του Ε.Ο.Π.Υ.Υ. και των ιδιωτών παρόχων υπηρεσιών υγείας.

Με απόφαση του Υπουργού Υγείας ορίζονται και μπορούν να αναπροσαρμόζονται και εξειδικεύονται τα ποσοστά της επιστροφής, η προοδευτική διαβάθμιση, κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή της διατάξεως, καθώς και περαιτέρω αναγκαία μέτρα και μηχανισμοί για την πιστή εκτέλεση και τήρηση του εγκεκριμένου ανά έτος, προϋπολογισμού του Ε.Ο.Π.Υ.Υ..

6. Με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Υγείας και Οικονομικών δύναται να εξουσιοδοτείται ο Ε.Ο.Π.Υ.Υ., για λόγους διασφάλισης του δημόσιου συμφέροντος και εύρυθμης λειτουργίας του, στη λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων, προκειμένου να αναλαμβάνονται από ιδιωτικούς ελεγκτικούς φορείς, ο έλεγχος της ορθής τιμολόγησης και του αναγκαίου της γενομένης κλινικής και ιατρικής πρακτικής, η τήρηση των διεθνών λογιστικών προτύπων και ο έλεγχος των παραστατικών και αναγκαίων δικαιολογητικών, η εκκαθάριση των λογαριασμών μεταξύ του Ε.Ο.Π.Υ.Υ. και των συμβεβλημένων με αυτόν παροχών υπηρεσιών υγείας, καθώς και στην αποδοχή των αποτελεσμάτων που θα προκύπτουν από τους εν λόγω ελέγχους. Το σύνολο των δαπανών για την υλοποίηση των ανωτέρω βαρύνει τους παρόχους υπηρεσιών υγείας.¹⁵⁸

7. Οι διατάξεις των παραγράφων 1 έως και 5 έχουν αναδρομική ισχύ από 1.1.2013 και διάρκεια έως 31.12.2015, πλην της διατάξεως του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 2, της οποίας η ισχύς άρχεται από της δημοσίευσής του παρόντος νόμου. Η ισχύς της παραγράφου 6 άρχεται από τη δημοσίευσή του παρόντος νόμου.

---

¹⁵⁸[Τροποποίηση 4208/2013, Άρθρο 2; Προσθήκη 4208/2013, Άρθρο 2](#)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Άρθρο 101

Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών (Κ.Ε.Α.Ο.)

1. Στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ιδρύεται Κέντρο Είσπραξης Ασφαλιστικών Οφειλών (Κ.Ε.Α.Ο.) με οικονομική και λογιστική αυτοτέλεια.

2. Το Κ.Ε.Α.Ο. έχει ως σκοπό: α) την είσπραξη των ληξιπρόθεσμων ασφαλιστικών οφειλών των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, β) τη δημιουργία ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων των οφειλετών των Ασφαλιστικών Οργανισμών (μητρώο οφειλετών), τον προσδιορισμό του ύψους των οφειλόμενων ποσών την αιτία και τη χρονική περίοδο που ανάγονται, την τήρηση στατιστικών στοιχείων και αναλύσεων, γ) τη μελέτη, επεξεργασία και υποβολή προτάσεων για νομοθετικές ρυθμίσεις στο αρμόδιο καθ' ύλην Υπουργείο, δ) το σχεδιασμό και την εκτέλεση δράσεων για την επίτευξη του σκοπού του Κ.Ε.Α.Ο.

3. Για τις ανάγκες του παρόντος νοούνται:

Τρέχουσες ασφαλιστικές εισφορές, οι καταβλητέες εισφορές έως την καταληκτική ημερομηνία εμπροθέσμου καταβολής τους.

Καθυστερούμενες, οι ασφαλιστικές εισφορές από την επόμενη ημέρα λήξης της εμπροθέσμου καταβολής τους.

Ληξιπρόθεσμες, οι καθυστερούμενες ασφαλιστικές εισφορές από τη σύνταξη της πράξης βεβαίωσης της οφειλής.

Βεβαίωση οφειλής, η ειδική διοικητική πράξη καταγραφής οφειλών. Η πράξη βεβαίωσης οφειλής συντάσσεται τον επόμενο μήνα λήξης της εμπροθέσμου καταβολής των ασφαλιστικών οφειλών και σε κάθε περίπτωση μέχρι έξι (6) μήνες από την ημέρα που οι ασφαλιστικές οφειλές κατέστησαν καθυστερούμενες.

Τίτλο εκτελεστό αναγκαστικής είσπραξης οφειλών σύμφωνα με το Ν.Δ.356/1974 Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (ΚΕΔΕ), ως ισχύει,

αποτελεί η πράξη βεβαίωσης οφειλής μετά την απόδοση μοναδικού αριθμού και την ταυτόχρονη ηλεκτρονική εγγραφή της στο ειδικό ηλεκτρονικό μητρώο εσόδων του Κ.Ε.Α.Ο..

4. Στη βάση δεδομένων του Κ.Ε.Α.Ο. διαβιβάζεται αυτοματοποιημένα η πράξη βεβαίωσης οφειλής εντός μηνός από τη σύνταξή της και της αποδίδεται μοναδικός αριθμός.

Μετά το διαχωρισμό των οφειλών σε άμεσα εισπραξιμες και επισφαλείς: α) ενημερώνεται ο οφειλέτης με κάθε πρόσφορο μέσο για την οφειλή του και την έναρξη διαδικασιών αναγκαστικής εκτέλεσης, β) εντός μηνός από την έκδοση του εκτελεστού τίτλου αποστέλλεται ατομική ειδοποίηση και τάσσεται προθεσμία είκοσι (20) ημερών εντός της οποίας καλείται ο οφειλέτης να εξοφλήσει, γ) μετά την εκπνοή της ως άνω προθεσμίας ο εκτελεστός τίτλος διαβιβάζεται στα κατά τόπο αρμόδια όργανα για εκτέλεση σύμφωνα με τον ΚΕΔΕ, ως ισχύει, δ) μετά τη διαβίβαση στο Κ.Ε.Α.Ο. των ληξιπροθέσμων οφειλών κάθε είδους διοικητική ή δικαστική αμφισβήτηση που ασκείται ενώπιον των οικείων Ασφαλιστικών Οργανισμών ή Δικαστηρίων δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα, ε) σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας είσπραξης των ληξιπροθέσμων ασφαλιστικών οφειλών, ο οφειλέτης μπορεί με αίτησή του να υπαχθεί στις διατάξεις της υποπαραγράφου ΙΑ.1 ή της υποπαραγράφου ΙΑ.2 της παραγράφου ΙΑ, του άρθρου πρώτου του Ν. 4152/2013 (Α' 107), στ) τα έσοδα αποδίδονται άμεσα στους οικείους Οργανισμούς μέσω της εταιρείας Διατραπεζικά Συστήματα Α.Ε. (ΔΙΑΣ Α.Ε.).

5. Το Κ.Ε.Α.Ο. εποπτεύεται από τον Διοικητή του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ή από Υποδιοικητή του Ιδρύματος μετά από εκχώρηση της αρμοδιότητας αυτής.

6. Οι υπηρεσίες του Κ.Ε.Α.Ο. διακρίνονται σε κεντρική και περιφερειακές.

Α. Η κεντρική υπηρεσία διαρθρώνεται σε έξι (6) Διευθύνσεις:

α) Διεύθυνση Μητρώου Οφειλετών, με αρμοδιότητα τη βεβαίωση κάθε είδους οφειλής με την απόδοση μοναδικού αριθμού, τη δημιουργία και τήρηση του ηλεκτρονικού Ενιαίου Μητρώου Οφειλετών.

- β) Διεύθυνση Διακανονισμού Οφειλών, με αρμοδιότητα την υπαγωγή σε διακανονισμό των οφειλών και την παρακολούθηση της διαδικασίας εξόφλησης αυτών.**
- γ) Διεύθυνση Ανάλυσης και Αξιολόγησης κινδύνου, με αρμοδιότητα τον καθορισμό κριτηρίων για το διαχωρισμό των οφειλών σε άμεσα εισπράξιμες και επισφαλείς, των στοιχείων δεικτών απόδοσης, τη συλλογή και αξιοποίηση πληροφοριών για τα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις των οφειλετών από τη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων, το Διατραπεζικό Σύστημα και από κάθε άλλη πηγή, με σκοπό την πιστοληπτική αξιολόγηση των οφειλετών.**
- δ) Διεύθυνση Αναγκαστικών Μέτρων Είσπραξης και Νομικής Υποστήριξης, με αρμοδιότητα την έκδοση παραγγελιών κατασχέσεων, τη διενέργεια πλειστηριασμών και την εγγραφή υποθηκών σε περιουσιακά στοιχεία των οφειλετών, τη διενέργεια κάθε ενέργειας σχετικής με τις αρμοδιότητες Ταμείων Είσπραξης Εσόδων και των ταμειακών υπηρεσιών του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, την παρακολούθηση της δικαστικής επίλυσης των υποθέσεων και την παροχή απόψεων στα δικαστήρια.**
- ε) Διεύθυνση οικονομικής διαχείρισης και διοικητικής υποστήριξης, με αρμοδιότητα την κατάρτιση προϋπολογισμού, την κατανομή των πιστώσεων του, την παρακολούθηση της εκτέλεσής του, την κατάταξη των εσόδων και δαπανών στους οικείους κωδικούς, την εκκαθάριση και πληρωμή των δαπανών, την τήρηση και ενημέρωση των λογιστικών βιβλίων, την κατάρτιση του ετήσιου ισολογισμού-απολογισμού, τη λογιστική παρακολούθηση των καταθέσεων-αποθεματικών και ταμειακής διαχείρισης, τη διακίνηση της αλληλογραφίας και την τήρηση αρχείου, τη διαχείριση θεμάτων κατάστασης του προσωπικού, ο χειρισμός κάθε άλλου θέματος διοικητικής ή γραμματειακής φύσης που αφορά στη λειτουργία του Κ.Ε.Α.Ο..**
- στ) Διεύθυνση Πληροφορικής, με αρμοδιότητα τον εξοπλισμό και τη διαχείριση των πληροφοριακών συστημάτων.**

Β. Περιφερειακές υπηρεσίες του Κ.Ε.Α.Ο. αποτελούν τα Ταμεία Είσπραξης Εσόδων και οι ταμειακές υπηρεσίες των υποκαταστημάτων του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Οι περιφερειακές υπηρεσίες πλην των αρμοδιοτήτων που ασκούν ως περιφερειακές υπηρεσίες του

Κ.Ε.Α.Ο., ασκούν και τις αρμοδιότητες που προβλέπονται από τον Οργανισμό του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ γι' αυτές.

7. Στο Κ.Ε.Α.Ο. συνιστώνται 11 θέσεις μετακλητών υπαλλήλων κατηγορίας ειδικών θέσεων πανεπιστημιακής εκπαίδευσης ως εξής: α) 1 θέση Συντονιστή και β) 10 θέσεις ειδικών συνεργατών, οι οποίες πληρούνται από υπαλλήλους, που αποσπώνται από φορείς του άρθρου 1 του Ν. 1256/1982 (Α' 66), όπως ισχύει.

Ο Συντονιστής προϊστάται των υπηρεσιών του Κ.Ε.Α.Ο. και είναι κάτοχος τίτλου πανεπιστημιακής εκπαίδευσης με ειδικές γνώσεις σε θέματα διοικητικά και οικονομικά. Ο Συντονιστής και οι Ειδικοί Συνεργάτες, με την ανάληψη των καθηκόντων τους, υπογράφουν συμβόλαιο αποδοτικότητας με τον Διοικητή του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ στο οποίο περιλαμβάνονται οι υποχρεώσεις και οι ποσοτικοί και ποιοτικοί στόχοι, οι οποίοι πρέπει να επιτευχθούν από αυτούς, κατά τη διάρκεια της απόσπασής τους σε ετήσια βάση.

Στις θέσεις προϊσταμένων Διευθύνσεων του Κ.Ε.Α.Ο. δύναται να τοποθετούνται είτε από τους ως άνω ειδικούς συνεργάτες είτε επιλεγμένοι προϊστάμενοι διευθύνσεων ή τμημάτων του δημόσιου ή του ευρύτερου δημόσιου τομέα ή Ν.Π.Δ.Δ., οι οποίοι αποσπώνται ή μετακινούνται για το λόγο αυτόν για μια τετραετία, κατά παρέκκλιση των κειμένων διατάξεων, με κοινή απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού.

Ο Συντονιστής και οι Ειδικοί Συνεργάτες τοποθετούνται για χρονικό διάστημα έως τέσσερα (4) έτη, μετά από προκήρυξη με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας κατά παρέκκλιση των κειμένων διατάξεων. Με όμοια απόφαση λύεται η απόσπαση των εν λόγω προσώπων στην περίπτωση που δεν επιτυγχάνονται οι τιθέμενοι στόχοι. Ο Υπουργός Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας κατά την πρώτη εφαρμογή του παρόντος τοποθετεί τον Συντονιστή και τους Ειδικούς Συνεργάτες κατά παρέκκλιση της ανωτέρω διαδικασίας.

Ο Συντονιστής και οι Ειδικοί Συνεργάτες μετά την για οποιονδήποτε λόγο διακοπή ή λήξη της απόσπασής τους επανέρχονται στη θέση που κατείχαν και αν δεν υφίσταται, συνιστάται αυτοδικαίως προσωρινή θέση του κλάδου τους. Η θητεία τους στο Κ.Ε.Α.Ο.

λογίζεται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας για όλες τις συνέπειες στην οργανική τους θέση.

Η στελέχωση του Κ.Ε.Α.Ο. γίνεται με μετακίνηση υπαλλήλων του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ή απόσπαση υπαλλήλων Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης, υπαλλήλων του στενού και ευρύτερου δημόσιου τομέα και των ανεξαρτήτων αρχών με κοινή απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, κατά παρέκκλιση των κειμένων διατάξεων για χρονικό διάστημα δύο (2) ετών με δυνατότητα ανανέωσης για δύο (2) ακόμη έτη. Οι υπάλληλοι αποσπώνται στο Κ.Ε.Α.Ο. με την ίδια εργασιακή σχέση, βαθμό, κλάδο ή ειδικότητα και μισθολογικό κλιμάκιο που κατέχουν, με συνεκτίμηση της αίτησής τους και των αναγκών του Κ.Ε.Α.Ο.. Τα Διοικητικά Συμβούλια (Δ.Σ.) των οικείων Ασφαλιστικών Οργανισμών υποχρεούνται να διαθέτουν το αναγκαίο προσωπικό για απόσπαση στο Κ.Ε.Α.Ο..

Οι αποδοχές του Συντονιστή καθορίζονται στο ύψος των πάσης φύσεως αποδοχών που προβλέπονται κάθε φορά για τον Προϊστάμενο Γενικής Διεύθυνσης Υπουργείου.

Η δαπάνη μισθοδοσίας των αποσπασμένων βαρύνει τις υπηρεσίες και τους οργανισμούς από τους οποίους προέρχονται.

8. Από 1.1.2014 οι συνολικές λειτουργικές δαπάνες και οι προμήθειες αγαθών και υπηρεσιών του Κ.Ε.Α.Ο. καλύπτονται προϋπολογιστικά και προκαταβάλλονται από τους φορείς, που μεταβιβάζουν τις ληξιπρόθεσμες οφειλές τους, αναλογικά κατά το ποσό αυτών. Για το έτος 2013 η χρηματοδότηση από τους ασφαλιστικούς οργανισμούς ανέρχεται στο ποσό των 800.000,00 ευρώ. Το ποσό αυτό κατανέμεται μεταξύ ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ΟΑΕΕ, ΕΤΑΑ και ΟΓΑ ανάλογα με το ύψος του προϋπολογισμού εσόδων τους, του έτους 2013.

Για τις προμήθειες αγαθών και υπηρεσιών εφαρμόζονται οι κείμενες διατάξεις και ο κανονισμός προμηθειών του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

9. α) Στο Κ.Ε.Α.Ο. διαβιβάζονται από 1.7.2013 οι ληξιπρόθεσμες οφειλές του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και του ΟΑΕΕ και από 1.1.2014 του ΟΓΑ και του ΕΤΑΑ. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, μετά από γνώμη των οικείων οργανισμών εντάσσονται

σταδιακά και λοιποί οργανισμοί, στους οποίους, μετά την ένταξη, εφαρμόζονται οι διατάξεις του παρόντος.

β) Στο Κ.Ε.Α.Ο. διαβιβάζονται: i) οι ληξιπρόθεσμες οφειλές άνω των πέντε χιλιάδων (5.000,00) ευρώ συνολικής οφειλής, ii) οι οφειλές που κατέστησαν απαιτητές λόγω μη τήρησης των προηγούμενων ρυθμίσεων τμηματικής καταβολής.

10. Με αποφάσεις του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας μετά γνώμη των οικείων Οργανισμών ρυθμίζονται: το περιεχόμενο (τα στοιχεία) της βεβαίωσης οφειλής (όπως: ΑΜΚΑ, ΑΦΜ, η αιτία και το ύψος της οφειλής, ο χρόνος στον οποίο ανάγεται), ο τρόπος και η διαδικασία επίδοσης στους οφειλέτες, η διαδικασία είσπραξης και ηλεκτρονικής διαχείρισης του Κ.Ε.Α.Ο., τα κριτήρια και στοιχεία δεικτών απόδοσης, τα κριτήρια για το διαχωρισμό άμεσων εισπράξιμων και επισφαλών οφειλών, ο τρόπος και η διαδικασία διασταύρωσης στοιχείων με τη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων, ο χρόνος, ο τρόπος και η διαδικασία απόδοσης των εισπράξεων στους οικείους ασφαλιστικούς Οργανισμούς, η αναδιάρθρωση ή κατάργηση υφιστάμενων οργανικών μονάδων ή αρμοδιοτήτων των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης που εμπίπτουν στους σκοπούς του Κ.Ε.Α.Ο. και η μεταφορά στο Κ.Ε.Α.Ο. των αρμοδιοτήτων αυτών, καθώς και η μεταβολή του ύψους του ποσού των ληξιπρόθεσμων οφειλών που μεταβιβάζονται στο Κ.Ε.Α.Ο. προς είσπραξη. Με όμοια απόφαση καθορίζεται η οργανωτική διάρθρωση και οι αρμοδιότητες των επιμέρους τμημάτων του Κ.Ε.Α.Ο., τα καθήκοντα του Συντονιστή, τα προσόντα των διοριζομένων, ο αριθμός των υπαλλήλων που απαιτείται για τη στελέχωσή του ανά κατηγορία και κλάδο, ο κανονισμός οικονομικής οργάνωσης και λειτουργίας του καθώς και κάθε αναγκαίο θέμα για την υλοποίηση του παρόντος. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας καθορίζεται ο χρόνος, ο τρόπος και η διαδικασία της έκτακτης χρηματοδότησης του Κ.Ε.Α.Ο.. Με απόφαση του Διοικητή του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ μπορεί να συνάπτονται συμβάσεις με εξωτερικούς συνεργάτες φυσικά ή νομικά πρόσωπα.

11. α) Η άσκηση διοικητικών προσφυγών ή ενδίκων βοηθημάτων κατά την ισχύουσα διαδικασία στους οικείους ασφαλιστικούς οργανισμούς για την αμφισβήτηση των καθυστερούμενων ασφαλιστικών οφειλών δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα.

- β) Σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας είσπραξης των καθυστερούμενων ασφαλιστικών οφειλών από τους οικείους ασφαλιστικούς οργανισμούς ο οφειλέτης με αίτησή του μπορεί να υπαχθεί στις διατάξεις της υποπαραγράφου ΙΑ.1 ή της υποπαραγράφου ΙΑ.2, της παραγράφου ΙΑ του άρθρου πρώτου του Ν. 4152/2013 (Α΄ 107), όπως ισχύει.
- γ) Οι ληξιπρόθεσμες οφειλές που διαβιβάζονται στο Κ.Ε.Α.Ο. εξακολουθούν να επιβαρύνονται με τις κάθε είδους προσαυξήσεις, πρόσθετα τέλη και λοιπές επιβαρύνσεις που προβλέπονται από το άρθρο 27 παρ. 1 του α.ν. 1846/1951 , όπως ισχύει, για τις καθυστερούμενες οφειλές μέχρι 31.12.2012, και με την επιβάρυνση που προβλέπεται από το άρθρο πρώτο, παράγραφος ΙΑ, υποπαραγράφοι ΙΑ.1 και ΙΑ.2, περίπτωση 11 του Ν. 4152/2013 , όπως αυτή αντικαταστάθηκε με την παρ. 4 του άρθρου δεύτερου του Ν. 4158/2013 , για τις καθυστερούμενες οφειλές από 1.1.2013.
- δ) Η διοικητική εκτέλεση που ήδη έχει αρχίσει στα οικεία ταμεία πριν την έναρξη λειτουργίας του Κ.Ε.Α.Ο. συνεχίζεται από το Κ.Ε.Α.Ο..
- ε) Ο προϋπολογισμός του Κ.Ε.Α.Ο. εγκρίνεται από τον Διοικητή του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και υποβάλλεται για τελική έγκριση στον Υπουργό Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας εντός των προθεσμιών που προβλέπονται από τις ισχύουσες διατάξεις.

12. Κάθε διάταξη αντίθετη με τις διατάξεις του παρόντος καταργείται από της ένταξης κάθε οργανισμού στη διαδικασία είσπραξης μέσω του Κ.Ε.Α.Ο.. Οι διατάξεις των οικείων ασφαλιστικών οργανισμών διατηρούνται για οφειλές κάτω των 5.000 ευρώ συνολικής οφειλής.

Άρθρο 102

Λοιπές διατάξεις

1. Η παράγραφος 7 του άρθρου 38 του Ν. 4144/2013 (Α΄ 88) αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«7. Μέχρι τον ορισμό των Διοικητικών Συμβουλίων της παρ. 4 του άρθρου 9 του Ν. 4109/2013 (Α΄ 16) και όχι μετά τις 30.9.2013 παρατείνεται η θητεία των υφιστάμενων οργάνων διοίκησης ή αυτών που έληξε η θητεία τους, όπως αυτά ορίζονται στα άρθρα 15 και 15Α

του Ν. 3329/2005 (Α΄ 81), αυτοδίκαια χωρίς καμία πράξη των Μονάδων Κοινωνικής Φροντίδας που συγχωνεύονται.»

2. Η διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού ισχύει από 1.7.2013.

3. Η προθεσμία της παρ. 13α του άρθρου 9 του Ν. 4109/2013 (Α΄ 16), όπως αυτή προστέθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 40 του Ν. 4144/2013 (Α΄ 88), παρατείνεται μέχρι τις 30.9.2013.

4. α. Η προθεσμία του εδαφίου α΄ της παρ. 10 του άρθρου 10 του Ν. 4109/2013 , όπως προστέθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 40 του Ν. 4144/2013 , παρατείνεται μέχρι 31.12.2013 και τα Κεφάλαια Αποζημίωσης Φορτοεκφορτωτών εξακολουθούν να λειτουργούν με προϋπολογισμούς και απολογισμούς - ισολογισμούς που εγκρίνονται από τους Γενικούς Γραμματείς των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων.

β. Το εδάφιο γ΄ της παρ. 10 του άρθρου 10 του Ν. 4109/2013 , όπως προστέθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 40 του Ν. 4144/2013, αντικαθίσταται αφότου ίσχυσε, ως εξής:

«γ) Οι υπάρχουσες την 11.11.2012 Διαρκούσες Επιτροπές των Κεφαλαίων Αποζημίωσης (ΚΑΦ) Φορτοεκφορτωτών Ξηράς και Λιμένων εξακολουθούν να ασκούν τις αρμοδιότητές τους για θέματα που αφορούν το αντίστοιχο ΚΑΦ και με τις κανονιστικές διοικητικές πράξεις που έχουν εκδοθεί κατ΄ εφαρμογή του άρθρου 6 του Ν.Δ. 1254/1949 και του άρθρου 11 του π.δ. της 4/9 Μαρτίου 1932 (ΦΕΚ 64/Α/1938) κωδικοποιημένος νόμος 5167/1932 ή που θα εκδοθούν κατ΄ εφαρμογή των παραπάνω διατάξεων. Στην περίπτωση που έχει λήξει η θητεία τους αυτή παρατείνεται μέχρι 31.12.2013. Επίσης στην περίπτωση που για οποιονδήποτε λόγο έχει αποχωρήσει ο Πρόεδρος ή μέλος της Διοικούσας Επιτροπής του ΚΑΦ ή για οποιονδήποτε λόγο έχει κενωθεί η θέση με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, διορίζεται στη θέση αυτή νέος Πρόεδρος ή νέο μέλος της αντίστοιχης κατηγορίας από εκείνη της οποίας τα μέλη συγκροτούν τη Διοικούσα.»

Άρθρο 103

Διατάξεις για των κατώτατο μισθό

1. α. Έπειτα από διαβούλευση, που διεξάγεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρούσα, ορίζεται ο νομοθετημένος κατώτατος μισθός και το νομοθετημένο κατώτατο ημερομίσθιο, για πλήρη απασχόληση, για τους υπαλλήλους και εργατοτεχνίτες όλης της χώρας, των οποίων η αμοιβή δεν ρυθμίζεται από συλλογική σύμβαση εργασίας.

β. Ατομικές συμβάσεις εργασίας και συλλογικές συμβάσεις εργασίας κάθε είδους δεν επιτρέπεται να ορίζουν μηνιαίες τακτικές αποδοχές ή ημερομίσθιο πλήρους απασχόλησης, υπολειπόμενες από το νομοθετικώς καθορισμένο κατώτατο μισθό και ημερομίσθιο ή της αντίστοιχης προκύπτουσας αναλογίας για τις συμβάσεις μερικής απασχόλησης.

2. Η νέα διαδικασία - μηχανισμός διαμόρφωσης νομοθετικώς καθορισμένου νόμιμου κατώτατου μισθού και κατώτατου ημερομισθίου για τους εργαζόμενους ιδιωτικού δικαίου όλης της χώρας τίθεται σε ισχύ μετά τα προγράμματα Δημοσιονομικής Προσαρμογής, δηλαδή όχι πριν από την 1.1.2017.

3. Το ύψος του νομοθετημένου κατώτατου μισθού και νομοθετημένου ημερομισθίου θα πρέπει να καθορίζεται λαμβάνοντας υπόψη την κατάσταση της ελληνικής οικονομίας και τις προοπτικές της για ανάπτυξη από την άποψη της παραγωγικότητας, των τιμών, και της ανταγωνιστικότητας, της απασχόλησης, του ποσοστού της ανεργίας, των εισοδημάτων και μισθών.

4. α. Για τον ορισμό του νομοθετημένου κατώτατου μισθού και νομοθετημένου κατώτατου ημερομισθίου διεξάγεται διαβούλευση μεταξύ των κοινωνικών εταίρων και της Κυβέρνησης με την τεχνική και επιστημονική υποστήριξη, εξειδικευμένων επιστημονικών, ερευνητικών και συναφών φορέων και εμπειρογνομόνων, σε θέματα οικονομίας και ιδίως οικονομίας της εργασίας, κοινωνικής πολιτικής καθώς και εργασιακών σχέσεων και το συντονισμό από επιτροπή, που ορίζεται στην παράγραφο 5 του παρόντος άρθρου.

β. Οι κοινωνικοί εταίροι που μετέχουν στη διαβούλευση είναι:

αα) εκ μέρους των εργαζομένων όλης της χώρας η Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος (Γ.Σ.Ε.Ε.) και λοιπές δευτεροβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις κλαδικές ή ομοιοεπαγγελματικές που εκπροσωπούν εργαζομένους του ιδιωτικού τομέα σε εθνικό επίπεδο που προτείνονται από τη Γ.Σ.Ε.Ε. και καλούνται από την Επιτροπή Συντονισμού της διαβούλευσης,

ββ) εκ μέρους των οργανώσεων των εργοδοτών ευρείας εκπροσώπησης εργοδοτικές οργανώσεις, μεταξύ των οποίων, ο Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (Σ.Ε.Β.), η Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών, Βιοτεχνών, Εμπόρων Ελλάδος (Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.), η Εθνική Συνομοσπονδία Ελληνικού Εμπορίου (Ε.Σ.Ε.Ε.), ο Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (Σ.Ε.Τ.Ε.) και λοιπές εργοδοτικές οργανώσεις που προτείνονται από αυτούς και καλούνται από την Επιτροπή Συντονισμού της διαβούλευσης.

5. α. Η διαβούλευση συντονίζεται από τριμελή Επιτροπή αποτελούμενη από τον Πρόεδρο του Ο.ΜΕ.Δ., ως Πρόεδρο, ένα πρόσωπο κύρους ως εκπρόσωπο του Υπουργού Οικονομικών και ένα πρόσωπο κύρους ως εκπρόσωπο του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, με τη γραμματειακή υποστήριξη των υπηρεσιών του Ο.ΜΕ.Δ.

β. Έργο της Επιτροπής Συντονισμού της διαβούλευσης είναι:

αα) η αποστολή έγγραφης πρόσκλησης εντός του τελευταίου δεκαημέρου του Φεβρουαρίου κάθε έτους προς εξειδικευμένους επιστημονικούς ερευνητικούς και λοιπούς φορείς, μεταξύ των οποίων, η Τράπεζα της Ελλάδος, η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία, ο Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ), το Ινστιτούτο Εργασίας της Γ.Σ.Ε.Ε./ΑΔΕΔΥ (ΙΝΕ-Γ.Σ.Ε.Ε.), το Ινστιτούτο ΙΜΕ-Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε., το Ινστιτούτο Βιομηχανικών και Οικονομικών Ερευνών (ΙΟΒΕ), το Ινστιτούτο του ΣΕΤΕ (ΙΝΣΕΤΕ), το Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών (ΚΕΠΕ), ο Οργανισμός Μεσολάβησης και Διαιτησίας (ΟΜΕΔ), το Ινστιτούτο Εμπορίου και Υπηρεσιών της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ελληνικού Εμπορίου (ΙΝ.ΕΜ.Υ. - ΕΣΕΕ) να συντάξουν έκθεση προς υποβολή έως την 31η Μαρτίου κάθε έτους, για την αξιολόγηση του ισχύοντος νομοθετημένου κατώτατου μισθού και ημερομισθίου με εκτιμήσεις για την

προσαρμογή τους στις επίκαιρες οικονομικές συνθήκες λαμβάνοντας υπόψη τα οριζόμενα στην παράγραφο 3 του παρόντος,

- ββ) ο σχηματισμός φακέλου με τις ανωτέρω εκθέσεις των εξειδικευμένων επιστημονικών και ερευνητικών φορέων και των παραγόντων διαφοροποίησης του κατώτατου μισθού και ημερομισθίου και αποστολή αυτού προς τους εκπροσώπους των κοινωνικών εταίρων της παραγράφου 4 του παρόντος, για την έκφραση της γνώμης τους, με υποβολή υπομνήματος και της κατά την κρίση τους τεκμηρίωσης για την αναπροσαρμογή του ισχύοντος νομοθετημένου κατώτατου μισθού και ημερομισθίου,
- γγ) η διαβίβαση του υπομνήματος και της τεκμηρίωσης κάθε διαβουλευόμενου προς τους λοιπούς εκπροσώπους των κοινωνικών εταίρων της παραγράφου 4 του παρόντος, με πρόσκληση για προφορική διαβούλευση, το αργότερο μέχρι τη 15η Απριλίου κάθε έτους σε σχέση με την τυχόν αναπροσαρμογή του εκάστοτε ισχύοντος νομοθετημένου κατώτατου μισθού και ημερομισθίου,
- δδ) η διαβίβαση όλων των υπομνημάτων και της τεκμηρίωσης των διαβουλευομένων της παραγράφου 4 του παρόντος, καθώς και η έκθεση των εξειδικευμένων επιστημονικών, ερευνητικών φορέων υπό του α' ανωτέρω εδαφίου, το αργότερο μέχρι την 30ή Απριλίου κάθε έτους, στο Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών (ΚΕΠΕ), προς σύνταξη από αυτό του Σχεδίου Πορίσματος Διαβούλευσης, σε συνεργασία με επιτροπή αποτελούμενη από πέντε (5) ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες σε θέματα οικονομίας και κυρίως οικονομίας της εργασίας, κοινωνικής πολιτικής καθώς και εργασιακών σχέσεων, που ορίζονται δύο (2) από αυτούς από τον Υπουργό Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, δύο (2) από τον Υπουργό Οικονομικών και ένας (1) από τον Υπουργό Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, με κοινή απόφασή τους. Ο ορισμός τους έχει διάρκεια τρία (3) έτη. Το Σχέδιο Πορίσματος Διαβούλευσης σχετικά με τις δυνατότητες προσαρμογής του νομοθετημένου κατώτατου μισθού και νομοθετημένου ημερομισθίου θα πρέπει να περιέχει ιδίως τη συστηματική καταγραφή των προτάσεων των διαβουλευομένων κοινωνικών εταίρων, τα σημεία συμφωνίας τους, τεκμηρίωση ως προς την κατάσταση της ελληνικής οικονομίας και της αγοράς εργασίας και τους παράγοντες που

επιδρούν στον καθορισμό του προτεινόμενου νομοθετημένου κατώτατου μισθού και ημερομισθίου. Η γνώμη που θα διατυπώνεται στο Σχέδιο Πορίσματος Διαβούλευσης, μπορεί να αποκλίνει ή/και να διαφοροποιείται από τις εκθέσεις που υποβάλλονται από τους λοιπούς φορείς του εδαφίου α) της παρούσας παραγράφου,

εε) το Σχέδιο του Πορίσματος Διαβούλευσης ολοκληρώνεται το αργότερο μέχρι την 31 η Μαΐου κάθε έτους και διαβιβάζεται αμελλητί στην Επιτροπή Συντονισμού της διαβούλευσης, που ορίζεται ανωτέρω στην παράγραφο 5α του παρόντος, προς διαπίστωση της ολοκλήρωσης της διαδικασίας, και

στστ) το Σχέδιο του Πορίσματος Διαβούλευσης υποβάλλεται στον Υπουργό Οικονομικών και τον Υπουργό Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας.

6. Το Σχέδιο του Πορίσματος Διαβούλευσης καθώς και όλες οι εκθέσεις, τα υπομνήματα και κάθε άλλο σχετικό έγγραφο τεκμηρίωσης που αφορά την ανωτέρω διαδικασία δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας.

7. α. Εντός του τελευταίου δεκαπενθημέρου του μηνός Ιουνίου κάθε έτους ο Υπουργός Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας εισηγείται στο Υπουργικό Συμβούλιο, τον κατώτατο μισθό υπαλλήλων και το κατώτατο ημερομίσθιο των εργατοτεχνιτών, λαμβάνοντας υπόψη το Πόρισμα Διαβούλευσης, όπως αυτό υποβλήθηκε και συντάχθηκε κατά την ανωτέρω διαδικασία.

β. Ο Υπουργός Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας εκδίδει απόφαση καθορισμού του κατώτατου μισθού για τους υπαλλήλους και του κατώτατου ημερομισθίου για τους εργατοτεχνίτες, μετά από τη σύμφωνη γνώμη του Υπουργικού Συμβουλίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ΄

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ

Άρθρο 104

Τροποποίηση του ν.3054/2022

1. Τα εδάφια α΄ και β΄ της παρ. 5 του άρθρου 6 του Ν. 3054/2002 αντικαθίστανται ως εξής:

«α. Ελάχιστο εταιρικό κεφάλαιο - απαίτηση ασφαλιστικής κάλυψης κατά συγκεκριμένων κινδύνων.

Το νομικό πρόσωπο στο οποίο πρόκειται να χορηγηθεί η Άδεια Εμπορίας πρέπει να ικανοποιεί μία από τις ακόλουθες εναλλακτικές απαιτήσεις:

αα) ελάχιστο εταιρικό κεφάλαιο, ως ακολούθως:

Για την άδεια κατηγορίας Α, ανάλογα με τον όγκο πωλήσεων πετρελαιοειδών προϊόντων κατά το προηγούμενο ημερολογιακό έτος, ως εξής:	Ελάχιστο Εταιρικό Κεφάλαιο
Όγκος Πωλήσεων (κατά το προηγούμενο ημερολογιακό έτος)	
Έως και 300.000 Μ.Τ.	500.000 ευρώ
Από 300.000 Μ.Τ. έως και 600.000 Μ.Τ.	1.000.000 ευρώ
Ανω των 600.000 Μ. Τ.	1.500.000 ευρώ
Για την άδεια κατηγορίας Β1:	500.000 ευρώ
Για την άδεια κατηγορίας Β2:	500.000 ευρώ
Για την άδεια κατηγορίας Γ:	500.000 ευρώ
Για την άδεια κατηγορίας Δ:	500.000 ευρώ

ίση τουλάχιστον με το χρόνο ισχύος της άδειας και να αποδεικνύονται εγγράφως. Οι αποθηκευτικοί χώροι πρέπει να χρησιμοποιούνται τουλάχιστον για την εξυπηρέτηση της διακίνησης

προϊόντων ή της τήρησης αποθεμάτων έκτακτης ανάγκης και να έχουν την αναγκαία και κατάλληλη δυναμικότητα για την άσκηση της εμπορίας. Οι αποθηκευτικοί χώροι πρέπει να έχουν τις προβλεπόμενες από τις κείμενες διατάξεις προδιαγραφές και να διαθέτουν τον κατάλληλο τεχνικό εξοπλισμό για την ασφαλή αποθήκευση και ομαλή διακίνηση των προϊόντων. Η σύνδεση των αποθηκευτικών χώρων με τους προμηθευτές αυτών γίνεται με οποιονδήποτε τρόπο (ιδίως με σύστημα αγωγών, διύλιστήρια, θάλασσα, σιδηροδρομικό δίκτυο, βυτιοφόρα οχήματα).

Οι αποθηκευτικοί χώροι μπορούν να βρίσκονται και εντός χώρου διύλιστηρίου. Οι αποθηκευτικοί χώροι μπορεί να θεωρούνται και αποθήκες τήρησης Αποθεμάτων Έκτακτης Ανάγκης, εφόσον τηρούνται οι απαιτούμενες προϋποθέσεις.

Σε περίπτωση που η τροφοδοσία των αποθηκευτικών χώρων γίνεται αποκλειστικά με βυτιοφόρα οχήματα, για τα διακινούμενα καύσιμα πρέπει να έχουν καταβληθεί οι προβλεπόμενοι δασμοί και φόροι. Οι αποθηκευτικοί αυτοί χώροι δεν θεωρούνται ως αποθήκες τήρησης αποθεμάτων έκτακτης ανάγκης.

Ο ελάχιστος όγκος αποθηκευτικών χώρων που υποχρεούνται να διαθέτουν οι κάτοχοι `Αδειας Εμπορίας της κατηγορίας Α΄ υπολογίζεται με βάση τον όγκο των πωλήσεων πετρελαιοειδών προϊόντων που αυτοί πραγματοποίησαν κατά το προηγούμενο ημερολογιακό έτος, ως εξής:

Όγκος Πωλήσεων (κατά το προηγούμενο ημερολογιακό έτος)	Διαθεσιμότητα αποθηκευτικών χώρων
Έως και 300.000 Μ.Τ.	4.000 κυβικά μέτρα
Από 300.000 Μ.Τ. έως και 600.000 Μ.Τ.	7.000 κυβικά μέτρα
Ανω των 600.000 Μ. Τ.	13.000 κυβικά μέτρα

Ο ελάχιστος όγκος αποθηκευτικών χώρων για τις υπόλοιπες κατηγορίες `Αδειας Εμπορίας καθορίζεται ως εξής:

Για την άδεια κατηγορίας B1:	5.000 κυβικά μέτρα
Για την άδεια κατηγορίας B2:	5.000 κυβικά μέτρα

Για την άδεια κατηγορίας Γ:	500 κυβικά μέτρα
Για την άδεια κατηγορίας Δ:	2.000 κυβικά μέτρα

ββ) ασφαλιστική κάλυψη κατά συγκεκριμένων κινδύνων, που καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής και Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας. Στην ίδια απόφαση ρυθμίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής της παρούσας περίπτωσης ββ΄.

β. Διαθεσιμότητα αποθηκευτικών χώρων. Οι αποθηκευτικοί χώροι πρέπει να είναι ιδιόκτητοι, μισθωμένοι ή να έχουν παραχωρηθεί κατ' αποκλειστική χρήση. Η μίσθωση και η παραχώρηση της χρήσης πρέπει να έχουν διάρκεια

Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής καθορίζονται οι προδιαγραφές ασφαλούς σχεδίασης, κατασκευής και λειτουργίας των εγκαταστάσεων αποθήκευσης πετρελαιοειδών προϊόντων των εταιρειών Διύλισης, Εμπορίας, Διάθεσης Βιοκαυσίμων, Λιανικής Εμπορίας και Μεγάλων Τελικών Καταναλωτών.»

2. Η κοινή απόφαση των υπουργών της υποπερίπτωσης ββ΄ της περίπτωσης α΄ της παραγράφου 5 του άρθρου 6 του Ν. 3054/2002 εκδίδεται εντός τριμήνου και με ισχύ από τη δημοσίευση του παρόντος.

3. Η υποπερίπτωση α΄ της περίπτωσης Γ της παραγράφου 6 του άρθρου 6 του Ν. 3054/2002 καταργείται και 4. Η παράγραφος 5 του άρθρου 20 του Ν. 3054/2002 όπως ισχύει, καταργείται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η΄

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Άρθρο 105

Τροποποίηση διατάξεων Κ.Πολ.Δ.

1. Η παράγραφος 4 του άρθρου 691 του Κ.Πολ.Δ. αντικαθίσταται ως εξής:

«4. Η συζήτηση της προσωρινής διαταγής προσδιορίζεται υποχρεωτικά μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δύο (2) ημερών από την κατάθεση της αίτησης. Αν ο δικαστής κρίνει ότι είναι αναγκαία η εμφάνιση του καθ' ου η αίτηση τον καλεί με οποιονδήποτε τρόπο μέσα στην παραπάνω προθεσμία. Αν γίνει δεκτό το αίτημα για έκδοση προσωρινής διαταγής, η σχετική αίτηση ασφαλιστικών μέτρων προσδιορίζεται για συζήτηση μέσα σε τριάντα (30) ημέρες, άλλως προσωρινή διαταγή δεν χορηγείται. Σε περίπτωση αναβολής της συζήτησης για οποιονδήποτε λόγο παύει αυτοδικαίως η ισχύς της προσωρινής διαταγής. Ο δικαστής μόνο μετά το πέρας της κατ' ουσίαν συζήτησης της αίτησης μπορεί να χορηγήσει προσωρινή διαταγή ή να παρατείνει την ισχύ της. Αν η συζήτηση της αίτησης ματαιωθεί, δεν επιτρέπεται χορήγηση νέας προσωρινής διαταγής. Σε κάθε περίπτωση ο καθ' ού η αίτηση διατηρεί το δικαίωμα να ζητήσει την ανάκληση της προσωρινής διαταγής.»

2. Στο τέλος της παραγράφου 5 του άρθρου 691 του Κ.Πολ.Δ. προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Αν η προσωρινή διαταγή παραταθεί κατά την παράγραφο 4 ή χορηγηθεί κατά τη συζήτηση της αίτησης, η απόφαση του Δικαστηρίου δημοσιεύεται μέσα σε προθεσμία είκοσι (20) ημερών από τη συζήτηση.»

3. Η παράγραφος 1 του άρθρου 693 του Κ.Πολ.Δ. αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Αν το ασφαλιστικό μέτρο έχει διαταχθεί πριν από την άσκηση της αγωγής για την κύρια υπόθεση, ο αιτών οφείλει μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από τη δημοσίευση της απόφασης, να ασκήσει τη σχετική αγωγή, εκτός αν το δικαστήριο ορίσει επιπλέον προθεσμία μέχρι είκοσι (20) ημερών. Η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται στις υποθέσεις που διατάχθηκε ως ασφαλιστικό μέτρο προσημείωση υποθήκης, κατόπιν ομολογίας ή αποδοχής της αίτησης από τον καθ' ου η αίτηση, και στις υποθέσεις ασφαλιστικών μέτρων νομής ή κατοχής. Ειδικώς επί διαφορών για άκυρη απόλυση εργαζομένου με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας, αν η αγωγή δεν έχει ασκηθεί μέχρι τη συζήτηση της αίτησης λήψης ασφαλιστικών μέτρων, η τελευταία απορρίπτεται ως απαράδεκτη.»

4. Στο άρθρο 672Α του Κ.Πολ.Δ. προστίθεται παράγραφος 2 ως εξής:

«2. Επί διαφορών για άκυρη απόλυση εργαζομένου με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας ή μεταβολής της εργασιακής του κατάστασης, η πραγματική απασχόληση του οποίου έχει διαταχθεί ως ασφαλιστικό μέτρο, αναβολή της συζήτησης της αγωγής επιτρέπεται μόνο μία φορά και μόνο αν συντρέχει περίπτωση ανώτερης βίας και η αναβολή γίνεται σε δικάσιμο μέσα σε σαράντα (40) ημέρες, διαφορετικά αίρεται αυτοδικαίως το ασφαλιστικό μέτρο που έχει διαταχθεί. Επί των διαφορών αυτών η απόφαση εκδίδεται μέσα σε προθεσμία εξήντα (60) ημερών από τη συζήτηση της αγωγής. Αν η συζήτηση της αγωγής ματαιωθεί, αίρεται αυτοδικαίως το ασφαλιστικό μέτρο που έχει διαταχθεί. Επίσης αίρεται αυτό αυτοδικαίως, σε περίπτωση κατάργησης της δίκης με παραίτηση από το δικόγραφο της αγωγής και σε περίπτωση έκδοσης οριστικής απόφασης σε βάρος εκείνου που έχει ζητήσει το ασφαλιστικό μέτρο.»

Άρθρο 106

Μεταβατικές και καταργούμενες διατάξεις

1. Αγωγές για άκυρη απόλυση εργαζομένου με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας, η πραγματική απασχόληση του οποίου έχει διαταχθεί ως ασφαλιστικό μέτρο, οι οποίες κατά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου είναι εκκρεμείς και έχουν προσδιοριστεί να εκδικαστούν μετά την 1.12.2013 εκδικάζονται υποχρεωτικά, ύστερα από κλήση οποιουδήποτε διαδίκου που κατατίθεται στη γραμματεία του αρμόδιου δικαστηρίου και επιδίδεται στον αντίδικο μέσα σε είκοσι ημέρες από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, μέχρι την 1.11.2013, διαφορετικά αίρεται αυτοδικαίως το ασφαλιστικό μέτρο που έχει διαταχθεί.

2. Αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων για την προσωρινή ρύθμιση καταστάσεως επί διαφορών για άκυρη απόλυση εργαζομένου με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας, για τις οποίες έχει χορηγηθεί προσωρινή διαταγή και οι οποίες κατά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου είναι εκκρεμείς, εκτός των περιπτώσεων που αναφέρονται στο εδάφιο β΄ της παραγράφου 1 του άρθρου 693, και έχουν προσδιοριστεί να εκδικαστούν μετά την 1.12.2013, εκδικάζονται υποχρεωτικά, ύστερα από κλήση οποιουδήποτε διαδίκου που κατατίθεται στη γραμματεία του αρμόδιου δικαστηρίου και επιδίδεται στον αντίδικο μέσα σε είκοσι ημέρες από τη δημοσίευση

του παρόντος νόμου, μέχρι την 1.11.2013, διαφορετικά πάυει αυτοδικαίως η ισχύς της προσωρινής διαταγής.

3. Το άρθρο 732Α Κ.Πολ.Δ. που προστέθηκε με το άρθρο 64 του Ν. 4193/2013 καταργείται.

Άρθρο 107

Ενσωμάτωση της Οδηγίας 2013/25/Ε.Ε.

1. Η παράγραφος 2 του άρθρου 2 του Π.Δ. 258/1987 (Α΄ 125) «Διευκόλυνση της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών από δικηγόρους σε συμμόρφωση προς την Οδηγία του συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 77/249/ΕΟΚ της 22ας Μαρτίου 1977» αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«2. Δικηγόρος, κατά την προηγούμενη παράγραφο, νοείται κάθε πρόσωπο που δικαιούται να ασκεί τις επαγγελματικές του δραστηριότητες στη χώρα προελεύσεώς του υπό μία από τις ακόλουθες ονομασίες:

Αυστρία: Rechtsanwalt

Βέλγιο: Avocat/Advocaat/Rechtsanwait

Βουλγαρία: АВОКАТ

Γαλλία: Avocat

Γερμανία: Rechtsanwalt

Δανία: Advokat

Ελβετία: Avocat/Advokat, Rechtsanwalt, Anwalt,

Forsprecher, Forsprech/Avvocato

Εσθονία: Vandeadvokaat

Ηνωμένο Βασίλειο: Advocate/Barrister/Solicitor

Ιρλανδία: Barrister/Solicitor

Ισπανία: Abocado/Advocat/Avogado/Abocatu

Ιταλία: Avvocato

Κάτω Χώρες: Advocaat

Κύπρος: Δικηγόρος

Λετονία: Zverinats advokats

Λιθουανία: Advokatas

Λουξεμβούργο: Avocat

Μάλτα: Avukat/Prokutatur Legali

Ουγγαρία: Ugyved

Πολωνία: Advokat/Radca prawny

Πορτογαλία: Advogado

Ρουμανία: Avocat

Σλοβακία: Advokat/Komerčný právnik

Σλοβενία: Odventik/Odventica

Σουηδία: Advokat

Τσεχική Δημοκρατία: Advokat

Φινλανδία: Asianajaja/Advokat

Κροατία: Odvjetnik/Odvjetnics.

2. Η περίπτωση α΄ του άρθρου 2 του Π.Δ. 152/2000 (Α΄ 130) «Διευκόλυνση της μόνιμης άσκησης δικηγορικού επαγγέλματος στην Ελλάδα από δικηγόρους που απέκτησαν τον επαγγελματικό τους τίτλο σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με την Οδηγία 98/5/ΕΚ» αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«α) "Δικηγόρος", κάθε φυσικό πρόσωπο, υπήκοος ενός κράτους - μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ασκεί τις επαγγελματικές του δραστηριότητες με έναν από τους πιο κάτω επαγγελματικούς τίτλους:

Αυστρία: Rechtsanwalt

Βέλγιο: Avocat/Advocaat/Rechtsanwalt

Βουλγαρία: ABOWVT

Γαλλία: Avocat

Γερμανία: Rechtsanwalt

Δανία: Advokat

**Ελβετία: Avocat/Advokat, Rechtsanwalt, Anwalt,
Forsprecher, Forsprech/Avvocato**

Εσθονία: Vandeadvokaat

Ηνωμένο Βασίλειο: Advocate/Barrister/Solicitor

Ιρλανδία: Barrister/Solicitor

Ισπανία: Abocado/Advocat/Avogado/Abocatu

Ιταλία: Avvocato Κάτω Χώρες: Advocaat

Κύπρος: Δικηγόρος

Λετονία: Zverinats advokats

Λιθουανία: Advokatas

Λουξεμβούργο: Avocat

Μάλτα: Avukat/Prokutatatur Legaii

Ουγγαρία: Ugyved

Πολωνία: Advokat/Radca prawny

Πορτογαλία: Advogado

Ρουμανία: Avocat

Σλοβακία: Advokat/Komerчны pravnik

Σλοβενία: Odventik/ Odveniica

Σουηδία: Advokat

Τσεχική Δημοκρατία: Advokat

Φινλανδία: Asianajaja/Advokat.

Κροατία: Odvjetnik/Odvjetnica».

Άρθρο 108

1. Στο τέλος της παρ. 1 του άρθρου 13 του Ν. 3469/2006 «Εθνικό Τυπογραφείο, Εφημερίς της Κυβερνήσεως και λοιπές διατάξεις» (Α΄ 131) προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Η ημερομηνία έκδοσης που φέρουν τα ΦΕΚ πρέπει υποχρεωτικά είτε να συμπίπτει με την ημερομηνία της χορηγηθείσας άδειας δημοσίευσης των δοκιμίων από τον Γενικό Γραμματέα της Κυβέρνησης, σύμφωνα με το άρθρο 10 του παρόντος, είτε να είναι μεταγενέστερη αυτής.»

Η ισχύς της ανωτέρω ρύθμισης αρχίζει δέκα (10) ημέρες από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου.¹⁵⁹

2. Η προθεσμία του τρίτου εδαφίου της παρ. 12 του άρθρου 110 του Ν. 4055/2012 (Α΄ 51), όπως ισχύει μετά την τροποποίησή της με το άρθρο 26 του Ν. 4151/2013 (Α΄ 103), παρατείνεται από τη λήξη της για διάστημα έξι (6) μηνών. Η ισχύς της ανωτέρω ρύθμισης αρχίζει δέκα (10) ημέρες από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου.

Άρθρο 109

Η ισχύς των προβλεπομένων από τις διατάξεις της υποπαραγράφου Γ.2.3 του Ν. 4093/2012 (Α΄ 222) παρατείνεται μέχρι δημοσίευσης του παρόντος.

---

¹⁵⁹[Προσθήκη 4179/2013, Άρθρο 42](#)

Άρθρο 110

1. α) Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 3 του άρθρου 18 του Ν.4058/2012 (Α΄ 63), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο τέταρτο παρ. 4 του Ν. 4084/2012 (Α΄ 190), η φράση «από 1.1.2009 έως 31.12.2010» αντικαθίσταται από τη φράση «από 1.1.2009 έως 31.12.2012».

β) Η παρ. 3 του άρθρου τέταρτου του Ν. 4084/2012 (Α΄ 190), με τον οποίο κυρώθηκε η από 20.3.2012 Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου «Ρύθμιση θεμάτων συμβάσεων που αφορούν Κέντρα Πρώτης Υποδοχής και Εγκαταστάσεων Κράτησης παράνομα διαμενόντων στη χώρα αλλοδαπών και τρόπο φύλαξης αυτών» (Α΄ 61), αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«3. Οι οργανικές θέσεις του κλάδου ΔΕ Διοικητικού -Λογιστικού της Υπηρεσίας Ασύλου, της Αρχής Προσφυγών και της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής μπορεί να καλύπτονται, με προσωπικό κλάδων ΔΕ Διοικητικού-Λογιστικού η ΔΕ Διοικητικού-Οικονομικού η ΔΕ Διοικητικού ή ΔΕ Διοικητικών Γραμματέων ή ΔΕ Γραμματέων ή ΔΕ Οικονομικών των οριστικών πινάκων διοριστέων του ΑΣΕΠ ή φορέων των οποίων οι πίνακες έχουν ελεγχθεί από το ΑΣΕΠ με εφαρμογή της διάταξης της παρ. 3 του άρθρου 18 του Ν. 4058/2012 , όπως αυτή τροποποιείται με το άρθρο αυτό, εφόσον το προσωπικό αυτό δεν έχει διοριστεί κατά την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας υποβολής των αιτήσεων συμμετοχής στη δημόσια πρόσκληση του ΑΣΕΠ.»

γ) Στο τέλος της παρ. 7 του άρθρου 3 του Ν. 3907/2011 (Α΄ 7) προστίθεται εδάφιο ως ακολούθως:

«Με την ίδια διαδικασία χωρεί παράταση των αποσπάσεων αυτών».

2. Στο άρθρο 3 του Ν. 3938/2011 (Α΄ 61) προστίθεται παράγραφος 5, ως ακολούθως:

«5. α) Το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη ασκεί καθήκοντα στρατηγικού σχεδιασμού χρηματοδότησης στους τομείς της Εσωτερικής Ασφάλειας, του Ασύλου και της Μετανάστευσης κατά το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο 2014-2020 και διαχειρίζεται τα προγράμματα που υπάγονται στους ως άνω τομείς. Στο πλαίσιο αυτό, έχει ιδίως τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

(i) είναι ο κύριος συνομιλητής της χώρας με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για θέματα χρηματοδότησης και για λοιπά ζητήματα του Τομέα Εσωτερικών Υποθέσεων και ειδικότερα των τομέων Εσωτερικής Ασφάλειας, Ασύλου και Μετανάστευσης,

(ii) παρακολουθεί και συντονίζει τον προγραμματισμό και την εφαρμογή του νέου πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου 2014-2020, μεριμνώντας ιδίως για τη συμβατότητά του με τις εθνικές πολιτικές και τις πολιτικές και προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μέσω της διενέργειας ενός διαλόγου πολιτικής με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή,

(iii) έχει την ευθύνη για το σχεδιασμό του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου (ΣΔΕ), σύμφωνα με τους κανόνες του Δημοσιονομικού Κανονισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Κανονισμός ΕΕ/Ευρατόμ, αριθμ. 965/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 25ης Οκτωβρίου 2012 σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στο γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης και την κατάργηση του κανονισμού ΕΚ/Ευρατόμ αριθμ. 1605/2002 του Συμβουλίου) και για την κοινοποίησή του στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και

(iv) διαμορφώνει, σε συνεργασία με τα Υπουργεία Εξωτερικών, Ναυτιλίας και Αιγαίου, Εσωτερικών και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, το στρατηγικό πλαίσιο επιλεξιμότητας των δράσεων και εκδίδει οδηγίες για την υποστήριξη των τελικών δικαιούχων.

β) Με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη μπορεί να ανατίθενται τα καθήκοντα της προηγούμενης παραγράφου, εν όλω ή εν μέρει, στην Υπηρεσία Διαχείρισης Ευρωπαϊκών και Αναπτυξιακών Προγραμμάτων ή σε άλλο φορέα, όργανο ή στέλεχος του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και να ορίζεται ο τρόπος υποστήριξής του στην άσκησή τους.

γ) Με κοινή απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού συστήνονται γνωμοδοτικές επιτροπές και ρυθμίζονται ειδικότερα ζητήματα συντονισμού και προγραμματισμού του διαλόγου πολιτικής της προηγούμενης παραγράφου.»

3. Μετά το άρθρο 8 του Ν. 3907/2011 (Α΄ 7) προστίθεται άρθρο 8Α, ως εξής:

«Άρθρο 8Α

Δομές φιλοξενίας αιτούντων άσυλο ή υπηκόων τρίτων χωρών που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες

1. Η Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής δύναται να ιδρύει Δομές Φιλοξενίας αιτούντων άσυλο ή υπηκόων τρίτων χωρών που ανήκουν στις ευάλωτες ομάδες του άρθρου 11 του παρόντος με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη. Οι ως άνω Δομές διέπονται από τον οικείο Κανονισμό Λειτουργίας και μπορούν να χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων, από άλλα χρηματοδοτικά προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλων ευρωπαϊκών ή διεθνών φορέων, συμπεριλαμβανομένων των φορέων της Κοινωνίας των Πολιτών ή από κάθε είδους άλλους πόρους. Με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, πέραν του Κανονισμού Λειτουργίας, ρυθμίζεται κάθε επιμέρους ζήτημα που αφορά ιδίως τη σύσταση και οργάνωση των ως άνω Δομών Φιλοξενίας, το μόνιμο ή προσωρινό χαρακτήρα τους, τη δυνατότητα ανάθεσης ή συμμετοχής άλλων φορέων, δημόσιων ή ιδιωτικών, οπότε συμπράττει ο κατά περίπτωση αρμόδιος Υπουργός, στη δημιουργία, υποστήριξη, στέγαση, στελέχωση ή διαχείρισή τους, την εποπτεία και παρακολούθησή τους από το Τμήμα Δομών Φιλοξενίας Αιτούντων Ασυλο ή υπηκόων τρίτων χωρών που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες της Κεντρικής Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής, καθώς και κάθε άλλο συναφές ζήτημα. Για την εγκατάσταση και λειτουργία των ως άνω Δομών εφαρμόζονται αναλογικά η παρ.14 του άρθρου 8 και οι παράγραφοι 2 και 3 του άρθρου 14 του παρόντος, καθώς και η παρ. 8 του άρθρου 28 του Ν. 4033/2011 (Α΄ 254), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

2. Η τεχνική υποστήριξη της υλοποίησης προγραμμάτων κοινωνικής προστασίας και οικονομικής ενίσχυσης των αιτούντων άσυλο ή άλλων ευάλωτων υπηκόων τρίτων χωρών και της εφαρμογής της προηγούμενης παραγράφου ανατίθεται στη Διεύθυνση Τεχνικών του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας ή άλλη υπηρεσία του Υπουργείου στην οποία ενδέχεται να μεταβιβασθούν οι αρμοδιότητές της.»

4. α) Το άρθρο 3 του Π.Δ. 102/2012 (Α΄ 169) αντικαθίσταται ως ακολούθως:

« Άρθρο 3

Διάρθρωση Κεντρικής Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής

1. Η Κεντρική Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής αποτελεί ενιαία Υπηρεσία και διαρθρώνεται στα ακόλουθα Τμήματα:

α. Τμήμα Στρατηγικού Σχεδιασμού, Διεθνούς και Ευρωπαϊκής Συνεργασίας.

β. Τμήμα Λειτουργίας και Συντονισμού Επιχειρησιακών Δράσεων.

γ. Τμήμα Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευσης και Διασφάλισης Ποιότητας. δ. Τμήμα Οικονομικών.

ε. Τμήμα Δομών Φιλοξενίας Αιτούντων Ασυλο και Ευάλωτων Ομάδων.»

β) Το άρθρο 7 του Π.Δ. 102/2012 αντικαθίσταται ως ακολούθως:

« Άρθρο 7

Οργανικές θέσεις προσωπικού Κεντρικής Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής

Στην Κεντρική Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής συνιστώνται οργανικές θέσεις μόνιμου προσωπικού, κατά κατηγορία και κλάδο, ως ακολούθως: α. 18 θέσεις κατηγορίας ΠΕ Διοικητικού-Οικονομικού β. 1 θέση κατηγορίας ΠΕ Πληροφορικής γ. 2 θέσεις κατηγορίας ΠΕ Επικοινωνίας και Μ.Μ.Ε. δ. 1 θέση κατηγορίας ΠΕ Ψυχολογίας ε. 1 θέση κατηγορίας ΠΕ Νομικής στ. 1 θέση κατηγορίας ΤΕ Πληροφορικής ζ. 1 θέση κατηγορίας ΠΕ Κοινωνιολόγων η. 4 θέσεις κατηγορίας ΤΕ Κοινωνικών Λειτουργών θ. 3 θέσεις κατηγορίας ΤΕ Διοικητικού - Λογιστικού ι. 3 θέσεις ΔΕ Διοικητικού -Λογιστικού, ια. 1 θέση ΔΕ Οδηγών, ιβ. 2 θέσεις ΠΕ Ευρωπαϊκών και Διεθνών Σπουδών ιγ. 10 θέσεις ειδικού επιστημονικού προσωπικού.» γ) Το άρθρο 12 του Π.Δ. 102/2012 αντικαθίσταται ως ακολούθως:

« Άρθρο 12

Οργανικές θέσεις προσωπικού περιφερειακών υπηρεσιών πρώτης υποδοχής

Για τις ανάγκες των περιφερειακών υπηρεσιών πρώτης υποδοχής συνιστώνται οργανικές θέσεις μόνιμου προσωπικού, κατά κατηγορία και κλάδο, ως ακολούθως: α. 49 θέσεις κατηγορίας ΠΕ Διοικητικού-Οικονομικού β. 28 θέσεις κατηγορίας ΠΕ Ιατρών γ. 14 θέσεις κατηγορίας ΠΕ Κοινωνικών Λειτουργών δ. 14 θέσεις κατηγορίας ΠΕ Ψυχολογίας ε. 39 θέσεις κατηγορίας ΤΕ Κοινωνικών Λειτουργών στ. 56 θέσεις κατηγορίας ΤΕ Νοσηλευτών ζ. 140 θέσεις κατηγορίας ΔΕ Διοικητικού- Λογιστικού η. 28 θέσεις κατηγορίας ΔΕ Τεχνικών διαφόρων ειδικοτήτων θ. 28 θέσεις κατηγορίας ΔΕ Οδηγών.»

5. Μετά το άρθρο 5 του Π.Δ. 102/2012 προστίθεται άρθρο 5 Α ως εξής:

«`Άρθρο 5Α

Τμήμα Δομών Φιλοξενίας Αιτούντων Ασυλο και Ευάλωτων Ομάδων

Το Τμήμα Δομών Φιλοξενίας Αιτούντων Ασυλο και Ευάλωτων Ομάδων έχει ως αρμοδιότητα τη μελέτη, κατάρτιση, υλοποίηση και παρακολούθηση των προγραμμάτων κοινωνικής προστασίας και οικονομικής ενίσχυσης υπηκόων τρίτων χωρών που ανήκουν στις ευάλωτες ομάδες του άρθρου 11 του Ν. 3907/2011 και αιτούντων άσυλο, καθώς και τη δημιουργία Δομών Φιλοξενίας που ανταποκρίνονται στις ανάγκες υποδοχής των ανωτέρω προσώπων.»

6. α) Το πρώτο εδάφιο και η περίπτωση α΄ της παρ. 2 του άρθρου 5 του Ν. 2452/1996 (Α΄ 283) αντικαθίστανται ως ακολούθως:

«2. Με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη δύναται να συνιστώνται στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης:

α. Ειδικές επιτροπές για τη μελέτη, επεξεργασία και υποβολή προτάσεων επί ειδικότερων θεμάτων αρμοδιότητας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, συμπεριλαμβανομένων επιτροπών για την αξιολόγηση προτάσεων και εν γένει τη διαχείριση, εκτέλεση και παρακολούθηση ευρωπαϊκών προγραμμάτων, από δικαστικούς λειτουργούς, καθηγητές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, εμπειρογνώμονες και δικηγόρους, εν ενεργεία ή μη, υπηρεσιακούς παράγοντες του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη ή άλλων υπουργείων ή φορέων του Δημοσίου, ή άλλα

πρόσωπα, τα οποία διαθέτουν τις κατά περίπτωση απαιτούμενες γνώσεις ή εμπειρία. Με την ίδια απόφαση δύνανται να ορίζονται εισηγητές από τα μέλη των ως άνω επιτροπών ή από υπηρεσιακούς παράγοντες, καθώς και γραμματείς αυτών.»

β) Με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη δύνανται να ορίζονται εισηγητές και γραμματείς των Επιτροπών της κ.υ.α. Π 1/1781/13.4.2005 (Β΄ 515) αρμοδιότητας του εν λόγω υπουργείου, εφαρμοζόμενων κατά τα λοιπά των διατάξεων του Ν. 4024/2011 (Α΄ 226). Για την πρώτη εφαρμογή της περίπτωσης αυτής, η ισχύς της οικείας απόφασης ορισμού δύνανται να ανατρέχει έως τις 13.2.2013.

7. Με τον Κανονισμό Λειτουργίας του β΄ εδαφίου της παρ. 4 του άρθρου 26 του Π.Δ. 114/2010 (Α΄ 195) μπορεί, για τη διοικητική υποστήριξη των επιτροπών προσφυγών του άρθρου αυτού και τον εν γένει συντονισμό του προσωπικού που δραστηριοποιείται σε αυτές, να προβλέπεται συντονιστής αξιωματικός ο οποίος ορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και τελεί εν ενεργεία ή εν αποστρατεία. Για τον ορισμό ως συντονιστή εν αποστρατεία αξιωματικού απαιτείται η προηγούμενη εξασφάλιση σχετικής χρηματοδότησης από την Ε.Ε., την Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. ή άλλους ευρωπαϊκούς ή διεθνείς φορείς ή οργανισμούς. Για την πρώτη εφαρμογή του προηγούμενου εδαφίου η ισχύς της απόφασης ορισμού συντονιστή δύνανται να ανατρέχει έως την 1.5.2013.

8. Στην παρ. 2 του άρθρου 29 του Ν. 4029/2011 (Α΄ 245) προστίθενται εδάφια ως εξής:

«Με δαπάνη των οικείων Ο.Τ.Α. στην περιοχή των οποίων λειτουργούν Εθελοντικές Πυροσβεστικές Υπηρεσίες, ύστερα από έγκριση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, δύνανται να παρέχεται στους εθελοντές πυροσβέστες στολή και ατομικός προστατευτικός εξοπλισμός ιδίων προδιαγραφών με εκείνες του μόνιμου πυροσβεστικού προσωπικού, υπό την προϋπόθεση ότι έχουν αποκτήσει την ιδιότητα του εθελοντή πυροσβέστη σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του παρόντος. Μετά από απόφαση του οικείου Περιφερειάρχη και έγκριση του αρμόδιου Διοικητή Πυροσβεστικής Υπηρεσίας δύνανται να εκτελούνται εργασίες συντήρησης και επισκευής οχημάτων εθελοντικών πυροσβεστικών υπηρεσιών του παρόντος, στα συνεργεία των

οικείων Περιφερειών της χώρας με υλικά και ανταλλακτικά που διατίθενται από αυτά και να παρέχονται καύσιμα στα οχήματά τους.»

9. Στο τέλος του άρθρου 14 του Ν. 3013/2002 (Α΄ 102) προστίθεται παράγραφος 7 ως ακολούθως:

«7. Οι Ο.Τ.Α. και οι Σύνδεσμοί τους δύνανται να καλύπτουν δαπάνες Εθελοντικών Οργανώσεων Πολιτικής Προστασίας που έχουν πιστοποιηθεί και ενταχθεί στο Μητρώο Εθελοντικών Οργανώσεων και Ειδικευμένων Εθελοντών του άρθρου 14 του Ν. 3013/2002 κατόπιν εγκρίσεως του οικείου Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης για την προμήθεια καυσίμων για τα οχήματά τους, ανταλλακτικών και συναφών υλικών, με την προσκομιδή των σχετικών παραστατικών, σύμφωνα με το βασιλικό διάταγμα της 17.5/15.6.1959 (Α΄ 114).»

Άρθρο 111

Δεν αναζητούνται ως αχρεωστήτως καταβληθέντα τα ποσά που έχουν χορηγηθεί ως μισθολογικές παροχές, επιδόματα, αποζημιώσεις των εργαζομένων στον Ο.ΚΑ.ΝΑ., τα οποία βασίζονταν είτε στις ισχύουσες ΣΣΕ, είτε σε αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου του Ο.ΚΑ.ΝΑ. είτε στις ατομικές συμβάσεις εργασίας ως την ψήφιση του παρόντος. Τυχόν καταλογισμοί που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί, αίρονται με τη δημοσίευση του παρόντος.

Άρθρο 112

Έναρξη ισχύος

Οι διατάξεις του νόμου αυτού ισχύουν από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, με εξαίρεση τα οριζόμενα στο άρθρο 72 ή αν άλλως ορίζεται στις επιμέρους διατάξεις αυτού.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 23 Ιουλίου 2013

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΚΑΡΟΛΟΣ ΓΡ. ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους.

Αθήνα, 23 Ιουλίου 2013

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ